institutzaturizam

PROSTORNI IDENTITET SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA

GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA
STRATEGIJSKO PLANIRANJE
I RAZVOJ GRADA

PROSTORNI IDENTITET SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA

Naručitelj i suradnja:

Grad Zagreb,

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Voditelj izrade:

Dr. sc. Jasenka Kranjčević

Autori:

Dr. sc. Jasenka Kranjčević

Dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Dr. sc. Biserka Dumbović Bilušić

Zagreb, svibanj 2018.

Sadržaj

PREDGOVOR 6

CILJ, OBUHVAT I METODOLOGIJA IZRADE STUDIJE 6

A. PREGLED, ANALIZA I SINTEZA RELEVANTNIH DOKUMENATA, NA EUROPSKOJ, NACIONALNOJ I RAZINI GRADA ZAGREBA IZ PODRUČJA PROSTORNOG IDENTITETA NASELJA 12

1. ZNAČENJE PROSTORNOG IDENTITETA SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA U ODRŽIVOM RAZVOJU 12

1.1. EUROPSKA RAZINA 13

1.1.1. EUROPA 2020. - Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast 13

1.1.2. Cork 2.0 Deklaracija - bolji život u ruralnim područjima, 2016. 13

1.1.3. Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage uredbe vijeća (EZ) br. 1698/2005 14

1.1.4. Zaključci Europskog Vijeća o participativnom upravljanju kulturnom baštinom (2014/C 463/01) / Council Conclusions on Participatory Governance of Cultural Heritage (2014/C 463/01) 15

1.1.5. Zaključak da je kulturna baština strateški resurs za održivi razvoj Europe / Conclusion on Cultural Heritage as a Strategic Resource for a Sustainable Europe, Council of the European Union (2014), 20. svibanj 2014., no. 216/2013 15

1.1.6. Rezolucija Europskog parlamenta od 8. rujna 2015. ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi / Towards an Integrated Approach to Cultural Heritage for Europe, European Parliament (2015): P8_TA(2015)0293. / (2014/2149(INI)) 16

1.1.7. Zaključci Vijeća o participativnom upravljanju kulturnom baštinom / Council Conclusions on Participatory Governance of Cultural Heritage / (2014/c 463/01) 17

1.1.8. Teritorijalna agenda Europske unije u smjeru konkurentnije i održivije Europe sastavljene od različitih regija - prihvaćena na neformalnom ministarskom sastanku o urbanom razvoju i teritorijalnoj koheziji u Leipzigu 24. i 25. svibnja 2007 17

1.1.9. URBACT III Operativni program europskog fonda za regionalni razvoj 2014. – 2020. / URBACT III Operational Programme. European Regional Development Fund 2014 – 2020 European Territorial Cooperation 19

1.2. NACIONALNI DOKUMENTI 19

1.2.1. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1997. 19

1.2.2. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1999. 21

1.2.3. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, 2017. 22

1.2.4. Apolitika, 2013. 23

1.2.5. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020 24

1.2.6. Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka prirode Medvednica 24

1.3. DOKUMENTI GRADA ZAGREBA 26

1.3.1. Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine, 2017. 26

1.3.2. Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine, 2017. 27
1.3.3. Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2008.-2012. 32
1.3.4. Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje od 2013. do 2016. 32
1.3.5. Prostorni plan Grada Zagreba 33
1.3.6. Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020. 35
1.3.7. Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015. 42
1.3.8. Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog prostora Grada Zagreba, 2015. 46
1.3.9. Razvojne perspektive ruralnih naselja na području Grada Zagreba – Gradska četvrt Brezovica 48
1.4. SINTEZA DOKUMENATA 49
1.4.1. Europska razina 49
1.4.2. Nacionalni dokumenti 51
1.4.3. Dokumenti Grada Zagreba 52
B. ANALIZA ČIMBENIKA KOJI UTJEČU NA PROSTORNI IDENTITET SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA I OBILAZAK TERENA 56
1. UVID U POSTOJEĆE STANJE I METODOLOŠKE NAPOMENE 56
2. OPĆI PRIKAZ ČIMBENIKA 63
2.1. Prikaz pojedinih čimbenika identiteta naselja 71
2.1.1. Čimbenici identiteta krajolika 71
2.1.2. Prostorno arhitektonski čimbenici identiteta 77
2.1.3. Čimbenici gospodarskog identiteta 82
2.1.4. Čimbenici gospodarsko-poljoprivrednog identiteta 83
2.1.5. Čimbenici identiteta središnjosti / centraliteta naselja 88
2.1.6. Čimbenici kulturnog identiteta 94
2.1.8. Čimbenici turističkog identiteta 100
2.1.9. Analiza prostornog identiteta u dijelovima naselja Zagreb i Sesvete izvan granica generalnih urbanističkih planova 101
3. STUPANJ TRANSFORMACIJE PROSTORNOG IDENTITETA SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA 102
3.1. Analiza prostornog identiteta naselja Grada Zagreba pomoću različitih pokazatelja 105
4. SINTEZA 122
C. PRIJEDLOG KRITERIJA I SMJERNICA ZA OČUVANJE I UNAPRIJEĐENJE PROSTORNOG IDENTITETA 133
SAŽETAK 142
ABSTRACT 143

LITERATURA I IZVORI 146
PRILOG 1 149

PREDGOVOR

Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (u daljnjem tekstu Naručitelj i suradnja u izradi) naručio je od Instituta za turizam izradu studije „PROSTORNI IDENTITET SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA“ u kolovozu 2017. Osnovni cilj studije je definiranje ciljeva, razvojnih mjera i preporuka za naselja suburbanog i ruralnog karaktera i nekadašnjih seoskih naselja uklopljenih u naselje Zagreb i Sesvete, te određivanje kriterija i smjernica za očuvanje i unapređenje njihovog prostornog identiteta.

Kriteriji i smjernice koristit će se za izradu prostornih planova i drugih razvojnih dokumenata Grada Zagreba, za potrebe gradskih upravnih tijela kojima je prostorni identitet važan razvojni resurs (poljoprivreda, kultura, turizam i dr.) te za druge potrebe.

Raznolikost prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba (od brdsko planinskog do ravničarskog područja) čini važan segment sveobuhvatnog identiteta područja kako geografskog, krajoličnog, poljoprivrednog, kulturnog tako i turističkog. Kako bi se utvrdilo značenje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja, kao važnog razvojnog resursa, bila je nužna izrada studije prostornog identiteta kojom se nastoji pridonijeti očuvanju i unaprjeđenju prostornog identiteta te ukazati na njegovu važnost u planiranju razvoja.

CILJ, OBUHVAT I METODOLOGIJA IZRADE STUDIJE

Cilj Studije

Materijalni i nematerijalni čimbenici identiteta na direktan i indirektan način određuju prostornu specifičnost i prepoznatljivost, ali ih je potrebno prepoznati, valorizirati i staviti u funkciju održivog razvoja. Sve veći broj suburbanih i ruralnih naselja u svojim razvojnim opcijama oslanja se, između ostalog, na komponentu prostornog identiteta, koji nije jasno prepoznat u pojedinim prostorima. Razvojna mogućnost temeljena na prepoznavanju prostornog identiteta kao baštine, kao strateškog resursa, osobito je naglašena u europskim dokumentima. Uključivanje identiteta u razvoj zajednice, a time i prostornog identiteta, danas je sve izraženiji trend u ekonomski razvijenim zemljama i snažno je povezan sa simultanom pojavom održivog razvoja. Identitet kao baština postao je sveprisutna vrijednost

pa ga je najprije potrebno prepoznati pomoću kriterija i čimbenika te njegovog doprinosa vrijednosti prostora.

S obzirom da prostorni planovi i drugi razvojni dokumenti Grada Zagreba mogu pridonijeti očuvanju i unaprjeđenju raznolikosti prostornog identiteta, za njihovu izradu nužne su separatne studije, pa tako i ove koje se odnose na prepoznavanje čimbenika prostornog identiteta te određivanja kriterija i smjernica prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja.

Kako bi se usmjerilo očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba u skladu sa svjetskim i europskim prostornim smjernicama i trendovima, cilj ove studije je izraditi cjelovitu analizu različitih vrsta identiteta suburbanih i ruralnih naselja, kao i stupanj transformacije identiteta. Temeljem analize različitih vrsta čimbenika koji su utjecali na formiranje prostornog identiteta (prostorno-arhitektonski, gospodarski, gospodarsko-poljoprivredni, kulturni, turistički i dr.) odredit će se kriteriji i smjernice za usmjeravanje očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba.

Obuhvat Studije

Studija obuhvaća 68 naselja Grada Zagreba suburbanog i ruralnog karaktera te dijelove naselja Zagreb i Sesvete izvan granica generalnih urbanističkih planova kako slijedi (Slika 1):

- naselja u južnom dijelu:
  Botinec, Brebernica, Brezovica, Buzin, Demerje, Desprim, Donji Čehi, Donji Dragonožec, Donji Trpuci, Drežnik Brezovički, Goli Breg, Gornji Čehi, Gornji Dragonožec, Gornji Trpuci, Grančari, Havidić Selo, Horvati, Hrašće Turopoljsko, Hrvatski Leskovac, Hudi Bitek, Ježdovec, Kupinečki Kraljevec, Lipnica, Lučko, Mala Mlaka, Odra, Odranski Obrež, Starjak, Strmec, Veliko Polje i Zadvorsko;
- naselja u istočnom dijelu:
  Adamovec, Belovar, Blaguša, Budenec, Cerje, Dobrodol, Drenčec, Dumovec, Đurđekovec, Gajec, Glavnica Donja, Glavnica Gornja, Glavničica, Goranec, Ivanja Reka, Jesenovec, Kašina, Kašinska Sopnica, Kučanec, Kučilovina, Lužan, Markovo Polje, Moravče, Paruževina, Planina Donja, Planina Gornja, Popovec, Prekvršje, Prepuštovec,

Sesvete, Soblinec, Šašinovec, Šimunčevec, Vuger Selo, Vugrovec Donji, Vugrovec Gornji, Vurnovec i Žerjavinec, te

- dio naselja Zagreb izvan granica Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba: Markuševečki Popovec, Markuševečka Trnava, Čučerje (sjeverni dio), Vidovec, Medvejski Breg, Trstenik i Deščevec (Slika 2.).
- dijelovi naselja Sesvete izvan granica Generalnog urbanističkog plana Sesveta: Kraljevečki Novaki i Kobiljak (Slika 3).

Slika 1. Naselja u Gradu Zagrebu

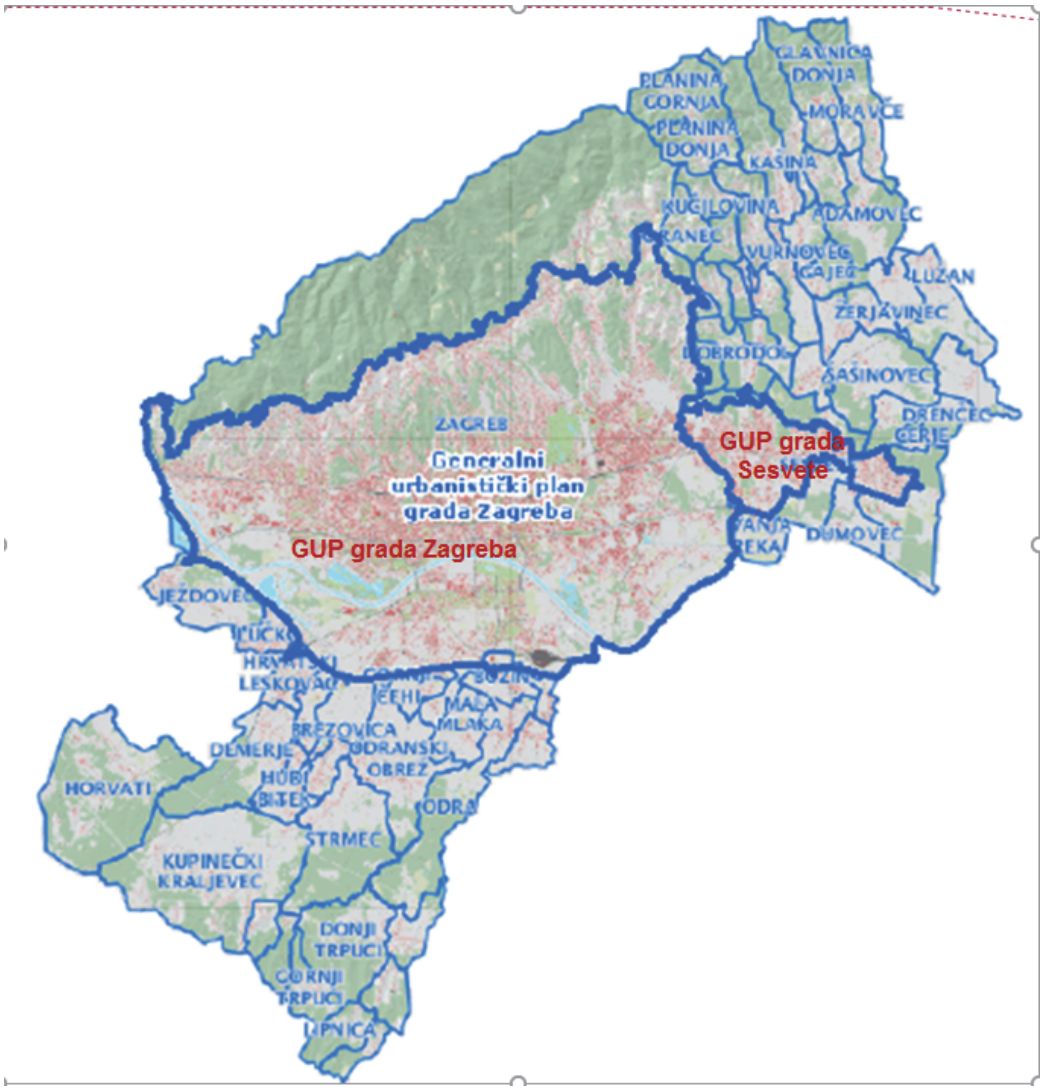

Izvor: Geoportal Zagreb, https://geoportal.zagreb.hr/

Slika 2. Dijelovi naselja Zagreb izvan granica Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba

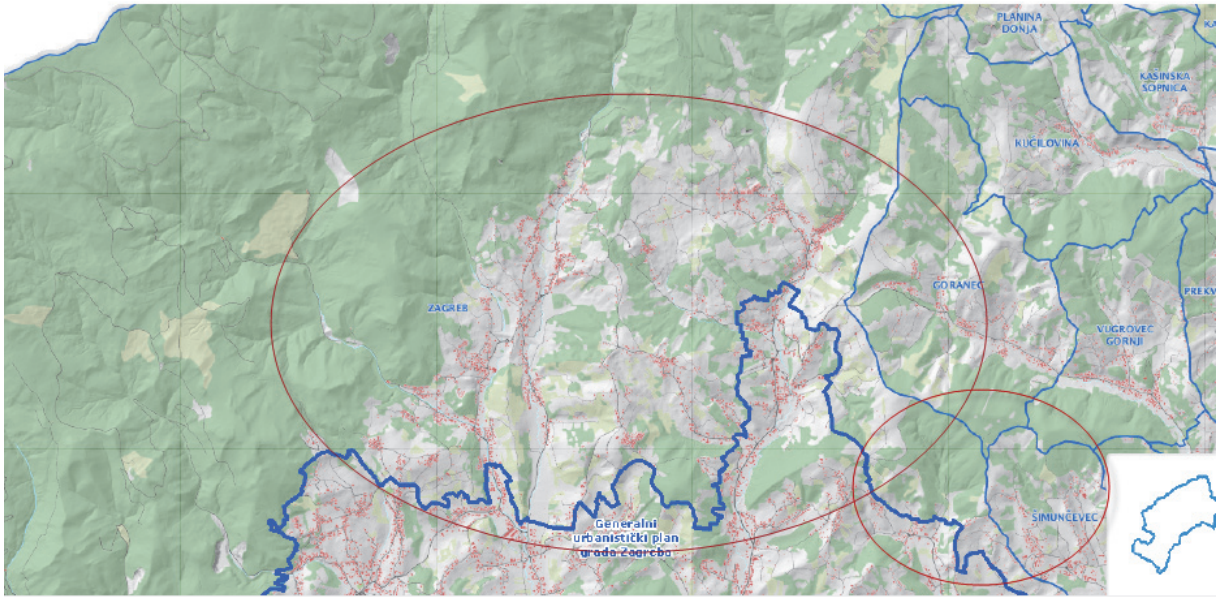

Izvor: Geoportal Zagreb, https://geoportal.zagreb.hr/

Slika 3. Dijelovi naselja Sesvete izvan granica Generalnog urbanističkog plana Sesveta

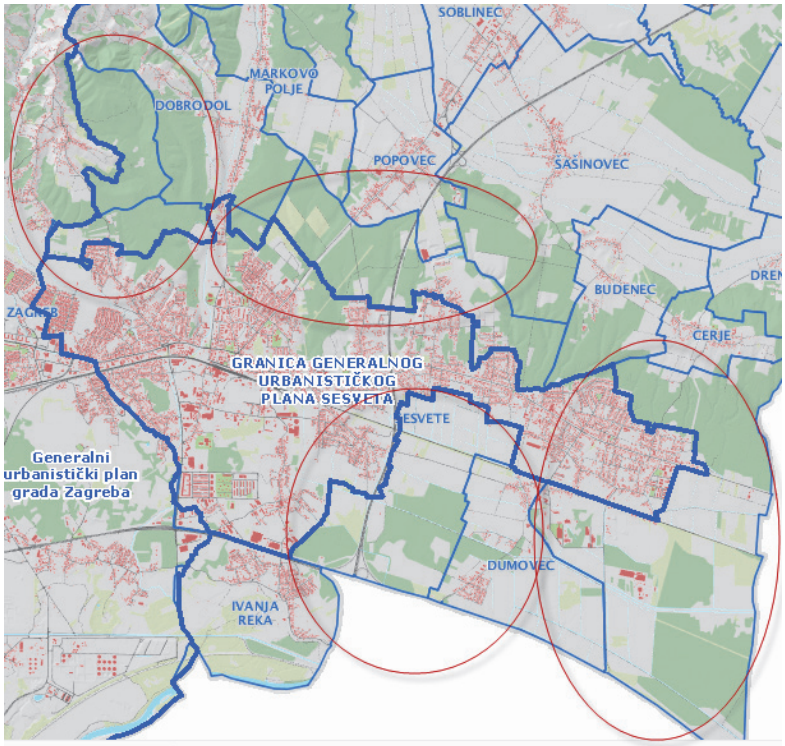

Izvor: Geoportal Zagreb, https://geoportal.zagreb.hr/

Metoda izrade Studije

U osmišljavanju modela održivog razvoja Grada Zagreba u ovoj studiji polazi se od činjenice da je prostorni identitet dio baštine te da je važan strateški resurs koji se može i treba koristiti za planiranje održivog razvoja i upravljanje rubnim dijelovima Grada. Ova činjenica je osobito važna zbog sve većeg utjecaja globalizacije i drugih modernizacijskih procesa koji utječu na prostorni identitet naselja. Stoga je bilo potrebno sagledati čimbenike koji određuju prostorni identitet, karakteristike prostornog identiteta te kako ga očuvati i unaprijediti.

U prvom dijelu izrade Studije analizirani su relevantni dokumenti na više razina: europskoj, nacionalnoj i Grada Zagreba, kao i znanstvena i stručna literatura izrađena za predmetno područje, s ciljem utvrđivanja trendova i smjernica u svijetu i Europi te slijede li ih Hrvatska i Grad Zagreb..

Uslijedio je obilazak terena te utvrđivanje čimbenika koji utječu na formiranje prostornog identiteta u cilju utvrđivanja karakterističnih tipova prostornog identiteta i stupnja transformacije prostornog identiteta. Rezultati obilaska terena i osnovni demografski pokazatelji prikazani su tablično za svako pojedino analizirano naselje i sinteznom tablicom za sva naselja.

Temeljem obveznih i usmjeravajućih smjernica iz razmatranih dokumenata, rezultata dobivenih analizom prostora te utvrđenih karakterističnih tipova prostornog identiteta za pojedina područja, predloženi su kriteriji i smjernice za očuvanje i razvoj prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba.

Prilikom izrade Studije korištene su sljedeće metode: „*desk research*“ metoda (analiza sadržaja dokumenata i znanstvene literature), statističko kvantitativne metode, obilazak terena, te kvalitativno utvrđivanje transformacije prostora.

Izrada Studije odvijala se u sljedećim etapama:

A. Pregled, analiza i sinteza relevantnih dokumenata na europskoj, nacionalnoj i razini Grada Zagreba te znanstvene i stručne literature izrađene za predmetno područje
   Prezentacija prve etape održana je 17. 11. 2017. u prostoru ZgForum-a, Gajeva 27, Zagreb
B. Analiza čimbenika koji utječu na prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba i obilazak terena
   Prezentacija druge etape održana je 9.01.2018. u prostorijama Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Park Stara Trešnjevka 1, Zagreb

C. Zaključak, kriteriji i smjernice za očuvanje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba

Prezentacija treće etape održana je 31. 01. 2018. u prostoru ZgForum-a, Gajeva 27, Zagreb.

A. PREGLED, ANALIZA I SINTEZA RELEVANTNIH DOKUMENATA, NA EUROPSKOJ, NACIONALNOJ I RAZINI GRADA ZAGREBA IZ PODRUČJA PROSTORNOG IDENTITETA NASELJA

1. ZNAČENJE PROSTORNOG IDENTITETA SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA U ODRŽIVOM RAZVOJU

Na svjetskoj, europskoj i nacionalnoj razini usvaja se sve više dokumenata kojima je cilj prepoznavanje, očuvanje i unaprjeđenje baštine, a odgovornost za njezin opstanak leži na zajednici kao cjelini.

Održane su brojne konferencije na temu očuvanja i unaprjeđenja baštine, među kojima se svojim sadržajem i zaključcima ističu sljedeće.

Na Konferenciji Ujedinjenih naroda „Budućnost kakvu želimo" (Rio de Janeiro, 2012) i Kongresu UNESCO-a „Stavljanje kulture u središte politika održivog razvoja" (Hangzhou, 2013.) baština je stavljena kao središnja točka održivog razvoja. Nadalje, tu su još dokumenti UNESCO-a (2005) *Declaration on the Conservation of Historic Urban Landscapes*, Paris i ICOMOS, (1987) *Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas*, Washington. Kako se razvijala svijest o ruralnoj baštini tako su se donosili i službeni dokumenti. Stoga je potrebno navesti i dokumente Vijeća Europe kao što *European Charter of Architectural Heritage* (1975), *The Convention on the Conservation of the Architectural Heritage of Europe*, (1985), *European Urban Charter II* (2008) i dr.[1]

Kako se ruralna naselja ne mogu izdvojiti od prostora gradova i društva koji imaju utjecaj na njih, u ovoj Studiji je naglasak na suvremenim dokumentima Europske Unije, nacionalnim dokumentima te dokumentima Grada Zagreba koji su logično povezani s baštinom i prostornim planiranjem.

Na razini Europske unije kulturna baština, kao i njezin identitet, kroz brojne su dokumente prepoznati kao zajednički resurs i zajedničko dobro te je za njezin opstanak potrebno osigurati zajedničku odgovornost. Takvim participativnim upravljanjem baštinom, kao zajedničkim resursom, smanjuje se rizik od zlouporabe, a može se pridonijeti povećanju socijalne i gospodarske koristi.

Ključni zajednički izazov ruralnih područja u EU vezan je na nemogućnost ostvarenja dovoljnih kapaciteta za stvaranje visokokvalitetnih i dugoročno održivih radnih mjesta. Iako postoje različite razlike između urbanih i ruralnih prostora ipak se može općenito primijetiti

[1] Usvojene deklaracije se provode na dobrovoljnoj bazi na razini država. Konvencije se primjenjuju ukoliko ih određena država usvoji kroz Zakon. Dokumenti usvojeni na razini Europske Unije imaju karakter preporuke ili obvezujuću primjenu.

da su prihodi niži u ruralnim područjima u odnosu na one u urbanim te da je manje mogućnosti za zapošljavanje, u opsegu i raznovrsnosti. (Eurostat regional yearbook, 2013).

Prema urbano – ruralnoj tipologiji EUROSTATA 79.1% teritorija Hrvatske karakterizirano je kao dominantno ruralno područje (Eurostat regional yearbook (2012).

S obzirom na temu ove Studije prikladno je istaknuti pozitivan primjer Republike Austrije gdje je za očuvanje slike naselja kao osnove prostornog identiteta mjerodavan Zakon o zaštiti slike mjesta / naselja koji se primjenjuje od 1977. na području cijele Austrije. Podloga za primjenu ovog Zakona je kvalitetna inventarizacija prostora i prostornog identiteta.

U nastavku su izneseni neki od europskih i nacionalnih dokumenata, kao i dokumenata na razini Grada u kojima je baština, odnosno identitet stavljen u funkciju razvoja.

U Hrvatskoj se prostornim aspektom ruralnog prostora bavio vrlo mali broj znanstvenika. Svojim radovima istaknuo se Ante Marinović Uzelac.

1.1. EUROPSKA RAZINA

1.1.1. EUROPA 2020. - Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast[2]

Na razini Europske unije, Komisija se obvezala raditi na jačanju i daljnjem razvoju instrumenata EU za poticanje inovacija (primjerice, strukturnih fondova, fondova za razvoj ruralnih područja i dr.) te istraživanje i razvoj.

U navedenom dokumentu Europska unija ulagat će u istraživanje, razvoj i inovacije, u obrazovanje i tehnologije koje učinkovito koriste resurse, a koji će imati pozitivan učinak na tradicionalne sektore, ruralna područja te visoko kvalitetnu uslužnu ekonomiju kroz financiranje ciljanih projekata.

1.1.2. Cork 2.0 Deklaracija - bolji život u ruralnim područjima, 2016.[3]

U uvodu Deklaracije navedeno je da je potrebno bolje prepoznati potencijal ruralnih područja u pogledu pružanja inovativnih, uključivih i održivih rješenja za sadašnje i buduće društvene izazove, kao što su gospodarsko blagostanje, sigurnost hrane, klimatske promjene, upravljanje resursima, društvena uključenost i integracija migranata.

[2] Izvor: http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/kako_do_fondova/korak1/uvjeti/eu_hr.pdf
[3] Izvor: http://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/cork-declaration_hr.pdf

Također je navedeno da ruralna i poljoprivredna politika u Europskoj uniji treba biti inovativna, integrirana i uključiva. Ruralne i poljoprivredne politike trebale bi se temeljiti na identitetu i dinamičnosti ruralnih područja provedbom integriranih strategija i višesektorskih pristupa. Tim bi se politikama trebala pružiti vrijednost i ruralnom identitetu i unaprijediti održivost, društvena uključenost i lokalni razvoj te otpornost poljoprivrednih gospodarstava i ruralnih zajednica.

Unutarnja vrijednost samog ruralnog okoliša pruža koristi razvoju lokalnog gospodarstva, ekoturizmu, zdravom životu, identitetu i brendiranju hrane te promicanju seoskih krajeva kao mjesta za rekreaciju.

Naglasak Deklaracije je na poboljšaju javne svijesti o potencijalu koji ruralna područja i resursi imaju u pogledu pružanja odgovora na širok raspon gospodarskih, društvenih i okolišnih izazova i mogućnosti od kojih će koristi imati svi europski građani. Također je predloženo da je potrebno ulagati u identitet ruralnih zajednica i potencijal ruralnog rasta te da se ruralna područja učine privlačnima za život i rad ljudi tijekom različitih razdoblja njihova života.

1.1.3. Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage uredbe vijeća (EZ) br. 1698/20054

Prioritet Unije vezano uz ruralni razvoj je prijenos znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima i trebao bi se primjenjivati horizontalno u odnosu na druge prioritete Unije za ruralni razvoj.

Preporuka analizirane Uredbe je uzeti u obzir raznolikost situacija koje utječu na ruralna područja različitih obilježja ili različitih kategorija potencijalnih korisnika, te ovisno o recentnoj situaciji kreirati glavne ciljeve inovacije, zaštite okoliša i ublažavanja klimatskih promjena.

Nadalje, za održiv razvoj ruralnih područja, neophodno je usredotočiti se na promoviranje učinkovitosti resursa (baština je strateški resurs) i pomak prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru, što će posljedično pozitivno utjecati na društvenu uključenost, suzbijanje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja.

[4] Izvor: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32013R1305

1.1.4. Zaključci Europskog Vijeća o participativnom upravljanju kulturnom baštinom (2014/C 463/01) / Council Conclusions on Participatory Governance of Cultural Heritage (2014/C 463/01)[5]

U zaključcima Vijeća traži se aktivno uključivanje relevantnih dionika u okvir javnog djelovanja, to jest javnih vlasti i tijela, privatnih aktera, organizacija civilnog društva, nevladinih organizacija, volonterskog sektora te zainteresiranih osoba, u odlučivanje, planiranje, provedbu, praćenje i ocjenjivanje politika i programa kulturne baštine kako bi se povećale odgovornost i transparentnost ulaganja javnih sredstava te izgradilo povjerenje javnosti u političke odluke. Na taj način doprinosi se povećanju svijesti o vrijednostima kulturne baštine kao zajedničkog resursa, čime se smanjuje rizik od zlouporabe, a povećavaju socijalne i gospodarske koristi. Kulturna baština prepoznaje se kao zajednički resurs te je stoga potrebno jačati povezanost između lokalne, regionalne, nacionalne i europske razine kao i upravljanja kulturnom baštinom, uvažavajući načelo supsidijarnosti, kako bi korist za ljude bila predviđena na svim razinama.

1.1.5. Zaključak da je kulturna baština strateški resurs za održivi razvoj Europe / Conclusion on Cultural Heritage as a Strategic Resource for a Sustainable Europe, Council of the European Union (2014), 20. svibanj 2014., no. 216/20136

Na razini EU određeno je da se "kulturna baština sastoji od resursa naslijeđenih iz prošlosti, u svim oblicima i aspektima – materijalnim, nematerijalnim i digitalnim (stvorenim u digitalnom obliku i digitaliziranim) – uključujući spomenike, nalazišta, krajolike, vještine, prakse, znanja i iskazivanje ljudske kreativnosti, kao i kolekcije koje čuvaju i kojima upravljaju javna i privatna tijela poput muzeja, knjižnica i arhiva. Kulturna baština nastaje iz interakcije među ljudima i mjestima tijekom vremena i stalno se razvija. Ti su resursi od velike važnosti za društvo s kulturnog, okolišnog, društvenog i gospodarskog stajališta te stoga njihovo održivo upravljanje predstavlja strateški izbor u 21. stoljeću".
U dokumentu se navodi da se kulturna baština kao neobnovljivi resurs koji je jedinstven, nenadoknadiv i nezamjenjiv trenutačno suočava s velikim izazovima povezanim s kulturnim, okolišnim, društvenim, gospodarskim i tehnološkim preobrazbama koje utječu na sve aspekte suvremenog života.

[5] Izvor:http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG1223(01)&from=HR
[6] Izvor: http://eur-lex.europa.eu/legal-kontent/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG0614(08)&from=EN

Kulturna baština dotiče se nekoliko javnih politika, poput onih povezanih s regionalnim razvojem, socijalnom kohezijom, poljoprivredom, pomorstvom, okolišem, turizmom, obrazovanjem, digitalnom agendom, istraživanjem i inovacijama. Te politike imaju izravan ili neizravan učinak na kulturnu baštinu, a kulturna baština istovremeno nudi jak potencijal za ostvarivanje njihovih ciljeva.

Nadalje, Zaključkom se pozivaju države članice na promicanje dugoročnih modela politike upravljanja baštinom, koji su utemeljeni na dokazima te koji pokreću društvo i građani. Istovremeno politika upravljanja baštinom jača ulogu kulturne baštine u održivom razvoju, usmjeravajući njeno korištenje koje treba biti utemeljeno na projektima urbanističkog i ruralnog planiranja. Istovremeno se potiče ponovni razvoj i obnova, kao i umrežavanje i partnerstva između politike kulturne baštine i drugih područja politika na svim razinama upravljanja.

1.1.6. Rezolucija Europskog parlamenta od 8. rujna 2015. ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi / Towards an Integrated Approach to Cultural Heritage for Europe, European Parliament (2015): P8_TA(2015)0293. / (2014/2149(INI))[7]

Od svih zemalja traži se realizacija integriranog pristupa kulturnoj baštini te se naglašava:

1. Izuzetno je važno upotrebljavati dostupne resurse za potporu, poticanje i promicanje kulturne baštine na temelju integriranog i sveobuhvatnog pristupa te istodobno voditi računa o kulturnim, ekonomskim, društvenim, povijesnim, obrazovnim, okolišnim i znanstvenim sastavnicama;

2. Za ostvarivanje kulturnog dijaloga i uzajamnog razumijevanja potreban je cjelovit pristup kulturnoj baštini; samo takav pristup može dovesti do unaprijeđene socijalne, gospodarske i teritorijalne kohezije te istovremeno pridonijeti ostvarenju ciljeva Strategije Europa 2020.

Rezolucija izražava zabrinutost zbog stanja očuvanja, obnove, zaštite i promicanja politika kulturne baštine, koja je jedna od najvećih vrijednosti europskog identiteta. Dokumentom se naglašava da se financiranje očuvanja kulturne baštine u mnogim državama članicama drastično smanjilo, kao posljedica gospodarske i financijske krize. U tom smislu Parlament poziva Komisiju i države članice da osiguraju odgovarajuća sredstva i inicijative usmjere na vrednovanje europske kulturne baštine.

[7] Izvor: http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0293+0+DOC+XML+V0//HR

1.1.7. Zaključci Vijeća o participativnom upravljanju kulturnom baštinom / Council Conclusions on Participatory Governance of Cultural Heritage / (2014/c 463/01)[8]

Komisija Europske Unije prepoznala je kulturnu baštin kao zajednički resurs i zajedničko dobro, a briga za nju zajednička je odgovornost te je odredila komunikaciju „Ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi". S obzirom da je na razini Europske Unije prepoznata problematika i u zajedničkoj inicijativi planiranja „Kulturna baština i globalne promjene: novi izazov za Europu" određene su smjernice za participativno upravljanje kulturnom baštinom.

Tako, participativno upravljanje kulturnom baštinom podržava suvremene kulturne, umjetničke i kreativne radove koji su čvrsto povezani s identitetom i vrijednostima te se često temelje na tradicionalnim znanjima i vještinama te nematerijalnoj baštini ljudi, zbog čega bi mogli predstavljati kulturnu baštinu budućih naraštaja. Na taj način doprinosi se povećanju svijesti o vrijednosti kulturne baštine kao zajedničkog resursa, čime se smanjuje rizik od zlouporabe, a povećavaju socijalne i gospodarske koristi.

1.1.8. Teritorijalna agenda Europske unije u smjeru konkurentnije i održivije Europe sastavljene od različitih regija - prihvaćena na neformalnom ministarskom sastanku o urbanom razvoju i teritorijalnoj koheziji u Leipzigu 24. i 25. svibnja 2007.

U navedenom dokumentu ističe se potreba da se nacionalna, regionalna i lokalna pitanja blisko isprepliću s politikama Europske Unije. To se posebno odnosi na politike ruralnog razvoja, politike zaštite okoliša i prometa te kohezijske politike Europske Unije.

Teritorijalna agenda ima tri glavna cilja:

- razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sustava te novog urbano-ruralnog partnerstva,
- osiguranje jednakosti pristupa infrastrukturi i znanju,
- održivi razvoj,
- razborito upravljanje te zaštita prirode i kulturne baštine.

Gradovi koji imaju funkciju regionalnih centara trebaju surađivati kao dijelovi policentričnog uzorka u cilju osiguravanja dodane vrijednosti za druge gradove u ruralnim i

[8] Izvor: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG1223(01)&from=HR

perifernim područjima kao i za područja koja su suočena sa specifičnim geografskim izazovima i potrebama (npr. strukturno slabi dijelovi otoka, priobalne zone i planinska područja).

Konkurentna i održiva Europa sadržava raznolike gradove-regije različitih veličina i razina međuovisnosti te ruralna područja. Gradovi-regije okruženi su urbanim centrima i područjima s ruralnim značajkama, a ruralna područja izvan izravne udaljenosti migracije regija gradova okružena su regionalnim centrima te malim i srednje velikim gradovima. Sve razine upravljanja trebale bi izraditi zajedničke regionalne i subregionalne razvojne strategije i na ovaj način zajednički postaviti temelje kako bi se regije i subregije učinile privlačnima te kako bi se privatnom i javnom sektoru omogućilo donošenje odluka o ulaganju. Ovakav način upravljanja prostorom predstavljao bi urbano-ruralno partnerstvo.

Gradovi-regije različitih veličina, mali i srednje veliki gradovi te ruralna područja potiču se na suradnju s drugim jedinicama lokalne samouprave, čak i u drugim zemljama, a s ciljem jačanja njihovog međunarodnog identiteta i specijalizacije.

Teritorijalna agenda određuje tipove ruralnih područja:

- Dostupna ruralna područja u okolici velikih urbanih centara;
- Depopulacijska udaljena (periferna) ruralna područja;
- Unutarnje ruralne periferije u nazadovanju te
- Tradicionalna ruralna područja – pretežito u Istočnoj Europi.

U Teritorijalnoj agendi EU 2020 za ruralna područja istaknuto je: „Neka ruralna područja u okolicama velikih gradova, zahvaljujući dostupnosti, obilježena su dinamičnim i pozitivnim demografskim procesima. Migracije iz grada i u grad su intenzivne, broj stanovnika raste, a ključni prostorni proces je suburbanizacija. No, takvi trendovi utječu i na brojne probleme u okolišu, kao što su nekoordinirani rast umjetnih površina, smanjenje bio raznolikosti te rastuće onečišćenje okoliša. U konačnici, dolazi do pritisaka na način korištenja zemljišta i to u velikim dijelovima periurbanih ruralnih područja. Pretjerano iskorištavanje te konkurentni zahtjevi i interesi mogu ugroziti ruralnu raznolikost u cjelini, a posebno vrijedna prirodna i kulturna dobra. Osim toga, spomenuti demografski procesi mogu izazvati društvene i gospodarske tenzije i sukobe među administrativnim jedinicama (općinama i upravnim gradovima). Istovremeno, emigracija iz urbanih područja može stvoriti nove mogućnosti u tim područjima, koja su dijelom, donedavno, bila obilježena depopulacijom i njenim negativnim posljedicama“.

1.1.9. URBACT III Operativni program europskog fonda za regionalni razvoj 2014. – 2020. / URBACT III Operational Programme. European Regional Development Fund 2014 – 2020 European Territorial Cooperation[9]

Program URBACT III sa svojom misijom umrežavanja gradova oko pametnog, uključivog i održivog urbanog razvoja podržava široki raspon potencijalnih tema kojima se mreža gradova može baviti. Za potrebu jednostavnije komunikacije one se grupiraju u pet glavnih grupa (ekonomija, okoliš, inkluzija, upravljanje, integrirani urbani razvoj) koje obuhvaćaju čitavu lepezu bitnih tema poput zapošljavanja, kružne ekonomije, inovacija, hrane, energetske učinkovitosti, građanske participacije, urbano-ruralnih partnerstava, imigranata, manjina, urbane regeneracije i urbane mobilnosti.

Kroz mrežu gradova URBACT-a, Grad Zagreb 2015.-2017. sudjelovao je u projektu revitalizacije javnih prostora koji je imao za cilj stvaranje atraktivnijeg prostora za život, posao i provođenje slobodnog vremena. Kroz naglašavanje važnosti zelenih točaka u gradu i kreiranje urbanih karakteristika Grad je dobio titulu URBACT-ovih gradova dobre prakse. U okviru programa Urbact III Grad Zagreb (2014.-2020.) sudjeluje u projektu Smart Impact - Local Impacts from Smart City Planning. Cilj projekta je istražiti i razviti inovativne upravljačke alate namijenjene gradovima za financiranje, izgradnju, upravljanje i rukovođenje pametnim gradovima. U projektu se obrađuje pet tematskih područja ključnih za razvoj pametnih gradova - organizacijski razvoj gradske uprave; financiranje i nabava inovativnih i povezanih rješenja; aktiviranje lokalnog inovacijskog ekosustava; podržavajući propisi i poticaji; integracija podataka i e-uprava.

1.2. NACIONALNI DOKUMENTI

1.2.1. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1997.[10]

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine (NN 68/97 i 76/2013) najvažniji je dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske donesen nakon

[9] http://urbact.eu/revitalisation-public-spaces
[10] http://www.mgipu.hr/doc/StrategijaRH/Strategija_prilozi.pdf

osamostaljenja, na temelju novoutvrđenih strateških ciljeva i novih stremljenja. Strategijom se predlaže nova orijentacija dugoročnog prostornog razvoja s posebnim naglaskom na zaštitu prirodne i kulturne baštine i ukupnoga vrijednog prostora Hrvatske, prema načelima održivog razvoja. S obzirom na tadašnja problemska pitanja osobito se ističe očuvanje nacionalnog identiteta čiji su nositelji gradovi, regije, ali i ruralna naselja. Dokumentom je prepoznata naglašena urbanizacija za koju se predviđa da će u budućnosti još više povećati nesklad između dvije osnovne kategorije prostora (gradskog i seoskog).

Kao prioritetne zadaće u prostornom planiranju, između ostalog, Strategijom je određeno uspostavljanje uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih pojava, osobito na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina, radi njihova korištenja za stambenu i turističko-rekreacijsku, znanstveno-istraživačku, kulturnu, odgojno – obrazovnu djelatnost, radi očuvanja njihovih sačuvanih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja i naroda kojemu pripadaju. Među prostorno-planerskim i razvojnim usmjerenjima ističe se i zaštita identiteta i estetskih vrijednosti krajolika. Tako se za ruralni krajolik ističe nužnost razvitka uz uvažavanje zatečenih vrijednosti i prihvatnih mogućnosti prostora/okoliša, uz zaštitu identiteta krajolika (uključujući naselja) i lokalnih društvenih zajednica. Dokumentom je naglašeno da se u okviru preispitivanja odnosa prema uporabi ruralnih prostora, treba preispitati postojeći koncept krajobraznoga, ruističkog i arhitektonskog oblikovanja, kao i ponovo otkriti i primjereno vrednovati zanemarenu graditeljsku baštinu. U skladu s navedenim posebna pažnja se treba posvetiti povijesnosti prostora, lokalnim osobitostima, tradiciji i vrijednim iskustvima u korištenju, organizaciji i oblikovanju prostora.

Strategijom je nedvosmisleno utvrđeno da ruralna područja treba revitalizirati pri čemu je uporaba riječi „revitalizacija“ opravdana zbog ukupne civilizacijske, demografske i socijalne iscrpljenosti. Prostorima većeg značaja je dat prioritet ovisno o nekoliko posebnih okolnosti. Među njima su najvažnije: prisutnost posebno vrijednih, nacionalnih ili regionalnih, resursa na području, vrijednost područja u obrambenoj strategiji zemlje, infrastrukturna opremljenost područja, prisutnost posebnih društvenih skupina ili aktera, posebno zainteresiranih za revitalizaciju pojedinoga lokalnog područja te vrijednost područja u nacionalnom pamćenju i nacionalnoj tradiciji.

Za Grad Zagreb se ističe da je poželjni pravac njegove preobrazbe određen općim kontekstom urbane obnove, dakle, reurbanizacije gradskog područja u cjelini. Ali, osim ciljeva izvedenih iz općih obveza - reurbanizacija i preobrazba glavnog grada, ima još dva

specifična cilja: transformirati Zagreb iz jednog od makroregionalnih središta prijašnjeg poretka u nacionalnu metropolu i u jedno od europskih državnih središta.

1.2.2. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1999.[11]

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1999. godine (Narodne novine 50/99) određene su osnove za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture te mjere i smjernice za zaštitu i unapređenje okoliša.

Dokumentom je naglašeno da se revitalizacija ruralnih područja temelji prioritetno na zaustavljanju procesa napuštanja sela. Navedeno se može postići kroz sustavno povećanje standarda žitelja, ali i kroz promicanje temeljnih vrijednosti ruralne baštine, duhovnih i materijalnih dobara i tradicije te obogaćivanje veze grada i sela. Imajući na umu proces urbanizacije, kao dugoročni ciljevi za tri različita tipa ruralnih naselja ističu se: revitalizacija važnijih naselja i sela za koje postoji nedvosmisleni javni interes zbog njihove uloge u prostornoj organizaciji hrvatskoga društva; revitalizacija naselja i sela gdje je javni interes ograničen samo na potporu u izgradnji minimalne tehničke infrastrukture te revitalizacija naselja i sela gdje nije moguće identificirati javni interes i koja ovise isključivo o autonomnoj motivaciji i vrijednostima lokalnih i privatnih dionika.

U poglavlju s ciljevima zaštite graditeljske baštine, naglašena je uloga tradicijskog identiteta ruralnih naselja, za koje se ističe potreba uređenja i obnove povijesnih ruralnih, a osobito ratom oštećenih i razorenih naselja, ali i definiranje tipologije njihova prostornog tradicijskog identiteta te utvrđivanje odgovarajućih uvjeta i smjernica obnove. Nadalje, u poglavlju o zaštiti krajobraza određuju se programske smjernice koje se prvenstveno temelje na općim načelima zaštite raznolikosti i posebnosti krajolika u okviru prostornog uređenja, gdje se ističe osobito vrednovanje krajolika s visokim stupnjem identiteta njegovanjem raznolikosti i složenosti, očuvanjem osnovnih uzoraka i posebnosti pojedinih uzoraka krajolika, nove kvalitete krajolika, osobito vezano uz naselja. Istaknuto je da očuvanje seoskih krajolika, razvitak sela i seoskog prostora, treba planirati na način da se osigura usklađen socio-gospodarsko-kulturno-prostorni razvoj. U cilju očuvanja identiteta prostora pažnju treba usmjeriti prema slici naselja, te građevinska područja malih naselja i sela

[11] http://www.mgipu.hr/doc/ProgramRH/pro-tek.pdf

definirati na način da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, osobito oblik parcela, smještaj građevina i tradicijski obiteljski vrt.

1.2.3. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, 2017.[12]

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (Narodne novine 106/2017) kao uporišnu vrijednost ističe vrijednosti hrvatskog prostora koje proizlaze iz mozaičnosti prostorne osnove i prostornog identiteta,a temelji se na prirodnim, kulturnim, krajobraznim i društvenim vrednotama te kulturi građenja, uređivanja i oblikovanja prostora. Raznolikost krajobraza jedna je od najvećih prostornih vrijednosti i važna sastavnica identiteta države. Kao opći cilj prostornog razvoja navodi se uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora. Važno je istaknuti da se među posebno značajnim temama usklađenog razvoja velikih gradova i njihove okolice ističu:

- uređenje jedinstvenog gradsko-prigradskog javnog prijevoza s naglaskom na održivoj mobilnosti,
- očuvanje identiteta naselja u funkcionalnoj regiji i kontrola rubova velikoga grada, kao i
- planiranje međusobno nadopunjujućeg gospodarskog razvoja u kojem je posebna pažnja posvećena plasmanu proizvoda i usluga funkcionalne regije na tržištu velikoga grada.

U tom smislu ide i isticanje jačanja urbano-ruralnih veza kroz usmjeravanje prostornog razvoja prema policentričnim prostornim strukturama naselja i prema očuvanju vrijednosti prirodnih okružja velikih gradova i identiteta regija i manjih naselja, kao i turističkoj prepoznatljivosti i smanjenju emisija stakleničkih plinova (kraći transport hrane, učinkovito korištenje društvene infrastrukture). Time je moguće ostvariti harmoničan razvoj zajednice koji ne briše identitet regija i gradova, a usmjeren je na smanjenje razlika.

Nadalje Strategijom se predviđa i unaprjeđivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, pri čemu je naglašena potreba očuvanja tradicijskog identiteta. Prepoznat je potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede i razvoj turizma osnovan na prirodnim osobitostima i tradicijskim vrijednostima (gospodarski potencijal tradicijskih kulturnih i drugih

[12] http://www.mgipu.hr/doc/StrategijaPR/SPRRH_Nacrt_KP_s_obrazlozenjem_14_03_2016.pdf

vrijednosti). Obnova sela i temeljnih usluga u ruralnim područjima zahtijeva ažuriranje razvojnih planova, ulaganje u poboljšanje svih vrsta infrastrukture kao i u razvoj usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te planiranje prostora za rekreacijsko korištenje i turističku infrastrukturu tipološki usklađenu s krajobraznim obilježjima.

Za vrednovanje prostornog identiteta u budućnosti posebno su važni neki od projekata iz skupine unaprjeđenja vrsnoće građenja i oblikovanja prostora, kao što su:

- Reguliranje kriterija vrsnoće građenja, unaprjeđenje sustava ocjenjivanja arhitektonske uspješnosti svih zahvata u prostoru koje provode kompetentne struke;
- Unaprjeđenje postojećeg građevinskog fonda;
- Razvoj modela za urbanu sanaciju područja nezakonite gradnje;
- Razvijanje sustava praćenja kvalitete građenja (izrada novih prostornih standarda za planiranje i projektiranje te standarda kvalitete građenja i opremanja, kontrola procesa građenja i dr.);
- Razvijanje sustava prepoznavanja vrsnoće prostornih planova provedbene razine i prijenosa znanja i Razvijanje platforme za kulturu građenja.

1.2.4. Apolitika, 2013. [13]

Od nacionalnih dokumenata također se ističe *Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2013. – 2020.* Usvojeni dokument veliku pažnju posvećuje prostornom i arhitektonskom identitetu ruralnih naselja. U navedenom dokumentu osim urbanog identiteta posebno se ističe sljedeće: „Iako je Hrvatska zemlja gradova, njena manja naselja i ruralna arhitektura vrijednosti su narodnog identiteta najvišeg ranga“ (str. 3).

„Različitost i ambijentalno bogatstvo hrvatskih prostora rezultirali su tijekom povijesti isto takvom različitosti urbano-ruralnih i infrastrukturnih zahvata koji predstavljaju trajnu značajku nacionalnog identiteta i nužno moraju ostati sačuvani u svojim bitnim vrijednostima. Taj prostor je jedinstven, izniman, ali potrošiv resurs prema kojem se moramo odnositi odgovorno, s naročitom pozornošću i poštovanjem. Kvalitetno prostorno planiranje osnovni je preduvjet zaštite, očuvanja prostora kao temeljnog nacionalnog dobra te osiguranja održivog prostornog razvoja i visoke kvalitete izgrađenog prostora. Svako

[13] Izvor: http://www.mgipu.hr/doc/ApolitikA/ApolitikA_2013-2020.pdf

djelovanje u prostoru započinje prostornim planovima, a nastavlja se arhitektonskim, inženjerskim i krajobraznim projektiranjem. Interdisciplinarnost u planiranju i projektiranju uvjet je za odgovorni pristup kulturnom krajobrazu.“ (str. 20).

„Kvalitetan prostorni razvoj podrazumijeva razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sustava, uspostavu novog odnosa između urbanih i ruralnih područja, osiguranje ravnopravnosti pristupa infrastrukturi, znanju i održivom razvoju te razborito upravljanje i zaštitu prirode i kulturne baštine“ (str. 21).

1.2.5. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.[14]

U Strategiji razvoja turizma navedeno je da je brendiranje vizualnog identiteta zasnovano na nacionalnom turističkom identitetu zastarjelo te da treba jačati regionalne i destinacijske brendove. U Strategiji, poglavlje 4. potpoglavlje 4.1. Razvojna načela, navedeno je kako inovativni tržišni nastup treba temeljiti na interpretiranju središnjeg identiteta Hrvatske kao zemlje „ljepote i ispunjenosti“, odnosno, na identitetskim i vrijednosnim obilježjima kao što su raznolikost, sadržajnost, autentičnost, očuvanost okoliša, bogatstvo vode te dobre hrane i vina, gostoljubivost i ljepota.

Strategija se referira na stanje razvoja turizma glavnih turističkih regija, a prema njoj su u makroregiji Kontinentalna Hrvatska (uključujući i Grad Zagreb) tržišno najspremniji proizvodi: kulturni turizam, odmor u ruralnim područjima i cikloturizam, pri čemu je autohtonost prostora temeljni resurs za razvoj navedenih oblika turizma.

1.2.6. Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka prirode Medvednica[15]

Unutar granica Parka prirode Medvednica nalazi se samo jedno naselje zajedno s građevinskim područjem, a to je Planina Gornja. Unutar Parka prirode Medvednica nalazi se i dio naselja Planina Donja, ali ne obuhvaća njegovo građevinsko područje.

Prostorni plan Parka prirode Medvednice, kao prostorni plan za zaštićeno područje prirode, osim što utvrđuje zone zaštite područja prirode određuje i zone korištenja i posjećivanja.

Zone zaštite:

- Zona 1b - zona stroge zaštite,

[14] Izvor: http://www.mint.hr/UserDocsImages/130426-Strategija-turizam-2020.pdf
[15] (Narodne Novine, br. 89/14)

- Zona 2 - zona usmjerene zaštite,
- Zona 2a - zona usmjerene zaštite − posebni rezervati šumske vegetacije,
- Zona 2b - zona usmjerene zaštite – šumski kompleks,
- Zona 2c - zona usmjerene zaštite i istraživanja.

Zona korištenja i posjećivanja:

- Zona 3a - zona posjetiteljske infrastrukture
- Zona 3b - naselja,
- Zona 3c - aktivno eksploatacijsko polje,
- Zona 3d - zona skijališta.

U poglavlju 2. Zaštićena kulturna dobra i osobito vrijedni elementi kulturno povijesnog identiteta u čl. 17. navodi se neke posebno vrijedne elemente krajobraza i kulturne baštine:

(1.2.) Povijesni sklopovi i građevine-graditeljski sklopovi, civilne i sakralne građevine,

(1.3.) Etnološka baština: tradicijske seoske kuće,

(1.4.) Arheološka baština: arheološka područja: Planina Donja – Gradec, Planina Donja – Lipa, Planina Gornja Tepčina špica; arheološki lokaliteti: Bizek – eksploatacijsko polje, Medvedgrad, Planina Sv. Juraj, Veternica, Vidovec,

(1.5.) Memorijalna baština: groblje: Planina Donja,

(1.7.) Ostali elementi identiteta kojima se ovim planom posebno osigurava zaštita:

(1.7.1.) prostorne cjeline kvalitetnih estetskih, morfoloških i prirodno - pejsažnih obilježja, karakteristične vizure i panoramske slike kao što su silueta Medvednice, vršno područje s prepoznatljivom strukturom TV tornja kao prostorna cjelina izraženih kulturno - povijesnih i ambijentalnih vrijednosti,

(1.7.2.) karakteristični povijesni objekti i ambijenti, njihove tradicijske karakteristike mjerila, oblika i materijala, te položaja u prostoru s obzirom na karakteristične komunikacije – staze, putove, posebno ambijentalne kvalitete starih planinarskih domova, izletišta i lugarnica,

(1.7.3.) tradicionalne cestovne komunikacije i pristupi, njihove ambijentalne karakteristike i vizualni odnosi prema medvedničkim i gradskim ambijentima kao što su Bliznec – Sljemenska cesta, cesta preko Kašinskog prijevoja,

(1.7.5) skijaške staze na sjevernim padinama Parka prirode i povijesni toponimi.

1.3. DOKUMENTI GRADA ZAGREBA

1.3.1. Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine, 2017.[16]

Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine planski je dokument politike regionalnog razvoja kojim su utvrđeni ciljevi i prioriteti razvoja za Urbanu aglomeraciju Zagreb u svrhu jačanja njezinih razvojnih potencijala.

Osnovna svrha izrade Strategije je još jače povezati Grad Zagreb s okolnim prostorom, te kroz zajedničko planiranje i rješavanje problema podići kvalitetu života na cijelom području Urbane aglomeracije Zagreb.

Cilj zajedničkog strateškog planiranja razvoja Urbane aglomeracije Zagreb je potaknuti ravnomjerni, ujednačeniji razvoj urbanog područja, čime bi u narednom razdoblju došlo do daljnjeg porasta vrijednosti zagrebačke okolice i ukupnog urbanog područja te porasta ukupne kvalitete života, a time i atraktivnosti za stanovanje i investiranje.

Provedbom ove Strategije i jačanjem urbano–ruralnih veza unutar aglomeracije smanjit će se prostorni pritisci na Grad Zagreb, učinkovitije rasporediti i održivije koristiti resursi i aktivirati potencijal svih područja uključenih u obuhvat aglomeracije, pa i šire.

Urbana aglomeracija Zagreb obuhvaća Grad Zagreb, sjedište aglomeracije, te dijelove Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije - ukupno 30 jedinica lokalne samouprave.

U Strategiji se ističe identitet, a kao jedna od mjera održivog razvoja aglomeracije navodi se. razvoj i promocija identitetskih potencijala. Kao indikativne aktivnosti za navedenu mjeru ističu se:

- ulaganje u promociju autentičnog i karakterističnog proizvoda;
- edukacije o identitetu i načinima korištenja identitetskih potencijala, i
- afirmiranje identiteta povijesnih i planiranih urbanih cjelina na području aglomeracije.

Strategijom se identitet razmatra kao element turističke ponude, te se sukladno tome kao indikativna aktivnost ističe nužnost unapređenja interesa javnosti za kulturu, kulturnu baštinu i prepoznatljivost identiteta.

[16] Izvor: http://www.zagreb.hr

1.3.2. Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine, 2017.[17]

U poglavlju 1.1.5. Identitetski potencijali Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine za promatrani prostor ističe se da su u identitetskom smislu najizraženije mega - prostorne cjeline Grada Zagreba:

- sjeverno od grada smještena je gora Medvednica sa skijalištem na kojem se održavaju utrke Svjetskog kupa, i
- rijeka Sava s pratećim zelenim sportsko/rekreacijskim pojasom.

U nedostatku cjelovitog sustava komunikacijskog vrednovanja povijesne baštine, na suvremenoj razini svijesti, moguće je zaključiti kako bi najveće identitetske potencijale Grada Zagreba iz njegovih povijesnih slojeva bilo moguće izvesti upravo iz:

- vrijednosti prirodnih cjelina na čijem se području razvio Grad Zagreb - Medvednice i Save,
- vrijednosti povijesnih i suvremenih gradskih ambijenata - trgovi, parkovi, ulični potezi te
- vrijednosti povijesno održanih, memoriranih i suvremenih rituala - od gričkog topa do Hrelića, vrijednosti tradicije održavanja kulturnih manifestacija.

Strategijom su definirani i razvojni problemi koji se vežu uz pitanje identiteta: globalizacijski procesi koji otežavaju definiranje i učvršćivanje lokalnih identiteta, nesustavni pokušaji materijalizacije simboličke vrijednosti grada, te stanovništvo koje slabo poznaje grad i njegove prostore i potencijale.

U Razvojnoj strategiji - Poglavlju 4. Prostor, Potpoglavlju 4.1. Prostorni resursi i upravljanje prostorom, istaknuto je da su uprosječeno na području Grada Zagreba prema udjelima u ukupnoj površini, najzastupljenije razne kategorije poljoprivrednih namjena i zaštitnog zelenila i šume (Slika 4.). Međutim, usporedna analiza stvarnog korištenja prostora po gradskim četvrtima ukazala je na značajne razlike odražavajući tako i razlike u prostornom identitetu, od udjela u zastupljenosti namjena tipičnog urbanog, do suburbanog i ruralnog karaktera, što ukazuje i na potrebu različitog pristupa u planiranju njihova razvoja temeljenog na različitom i specifičnom vrijednosnom sustavu.

[17] Izvor: http://www.zagreb.hr

Slika 4. Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba 2011.

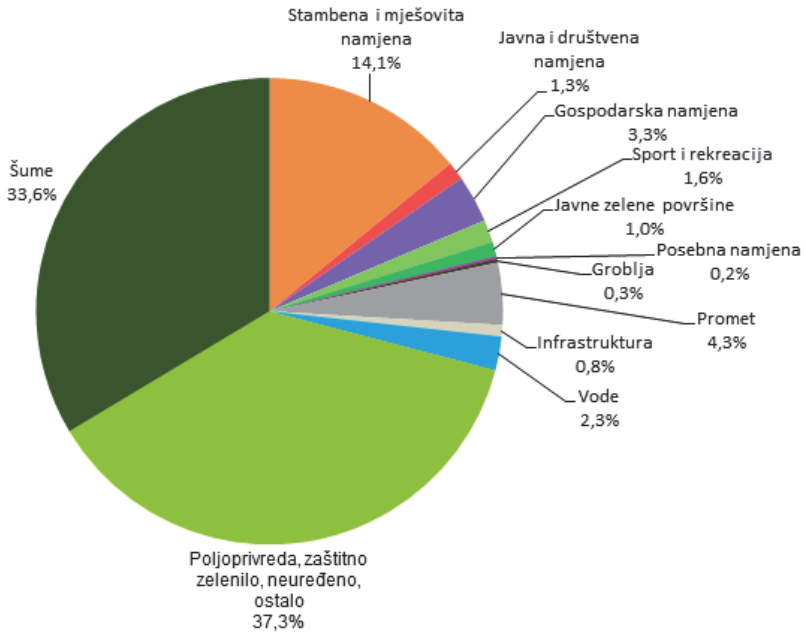

Izvor: Analiza postojećeg stanja namjene površina i urbanih gustoća 2011., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Dosadašnji razvoj Grada, ne odražavajući uvijek i stvarne potrebe, odvijao se pretežito širenjem zona za građenje na neizgrađena, često vrijedna zelena područja, čime su znatno opterećivani komunalni, prometni i drugi javni sustavi te okoliš, krajobraz i biološka raznolikost. Također je prisutna pojava povećanja površina namijenjenih stanovanju u uvjetima približno istog broja stanovnika. Pri tome su površine za gradnju nastale najvećim dijelom prenamjenom postojećih neizgrađenih zelenih područja (83%), a tek manjim dijelom prenamjenom drugih načina korištenja prostora (17%) (str. 49-59).

Prema rezultatima Osnovne analize u urbanom području Grada Zagreba u razdoblju od 1986. do 2011. broj stanovnika porastao je za 5 %, dok se površina koja se koristi za stambene i mješovite funkcije povećala za 33% (str. 108).

U SWOT analizi Prostora istaknute su prijetnje:

- gubitak identiteta povijesnih naselja,
- prenamjena šuma i poljoprivrednog i parkovnog prostora u privatnom vlasništvu te općenito pritisci za prenamjenu poljoprivrednog prostora, te
- širenje grada na neizgrađena područja, bez urbanističke i ekonomske opravdanosti.

U poglavlju 6.5.4. Razvojni programi za posebna područja – strateške zone, osim samog grada ističe se područje Medvednice. U obuhvatu Grada Zagreba, nalazi se 8.439 ha Parka

prirode Medvednica (13,1% površine Grada). Granicu na zagrebačkoj strani Parka u pravilu čini granica šume (ujedno i granica GUP-a grada Zagreba, osim na krajnjem sjeveroistočnom dijelu gdje je u Park prirode uključen šumski i ruralni krajobraz s naseljem Planina Gornja). Sama činjenica postojanja Parka prirode unutar granica Grada te značenje usluga ekosustava Medvednice, koje su brojne i uključuju usluge opskrbe (hranom, drvnom masom, vodom i ljekovitim biljkama), zatim usluge regulacije (lokalna klima, regulacija poplava, kvaliteta zraka, skladištenje ugljičnog dioksida i onečišćujućih tvari, sprečavanje erozije, održavanje plodnosti tla, oprašivanje biljaka, biološka kontrola, pročišćavanje otpadnih voda), kulturne usluge (rekreacija i kroz nju povezano fizičko i psihičko zdravlje, estetsko uživanje, turizam) i prateće usluge poput osiguravanja staništa za vrste i očuvanja genetičke raznolikosti, ali i potreba pokretanja niza kompleksnih aktivnosti za revitalizacijom niza vrijednih lokaliteta i građevina (Brestovac, Željezničar, Dom sindikata, Vila Rebar, Adolfovac, sljemenska žičara) temeljni su razlozi tretiranja Medvednice posebnim područjem koje kao takvo traži i posebne razvojne programe, te uvažavanje identiteta prostora koji je primarno baziran na prirodnom i očuvanom krajobrazu. U tom smislu važno je naglasiti kulturološke vrijednosti Parka prirode koje su istovremeno i elementi oblikovanja prostornog identiteta u prošlosti, ali i budućnosti.

Temeljni prostorni dokument kojim se uređuje prostor, odnosno dugoročno određuju smjernice zaštite i poseban režim uređivanja i održivog korištenja prostora na području Parka prirode Medvednica je Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka prirode Medvednica (NN 89/14). U vidu vrednovanja naseljenog ruralnog prostora (područje naselja Planina Gornja) na području PP Medvednica, kao razvojne potrebe koje se odražavaju i u samom naselju, Strategijom se ističu obnova svih derutnih objekata, komunalne i prometne infrastrukture, korištenjem različitih programa i fondova EU te razvoj održivog turizma.

U istom poglavlju, točka 6.5.4. Razvojni programi za posebna područja – strateške zone istaknut je ruralni i suburbani prostor. Osnaživanje društvene i gospodarske infrastrukture te stvaranje kvalitetne podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera neke su od ključnih odrednica uravnoteženog razvoja koji se potiče i promiče Razvojnom strategijom. Od ukupno 641,32 km² površine Grada Zagreba, približno dvije trećine nalaze se izvan građevinskih područja naselja Grada Zagreba i Sesveta kao urbanih jezgri, čiji je prostorni razvoj definiran generalnim urbanističkim planovima (iako se i unutar njih nalaze prostori transformacije iz ruralnog, odnosno suburbanog u urbano područje, a koji se ogledaju u tipologiji gradnje i korištenju prostora s prisutnim poljoprivrednim

parcelama na kojima se još uvijek, ali sve manje odvija uzgoj poljoprivrednih kultura). Pri tome se Strategijom naglašava da ruralni i suburbani prostor Grada Zagreba ima drukčiju ulogu i važnost od „klasičnog“ ruralnog prostora Hrvatske, a posebnost prostora temelji se na mreži relativno malih samostalnih naselja i njihovih zaselaka, s poljoprivrednom proizvodnjom kao tradicionalnim oblikom gospodarstva. U težnji očuvanja prostora i poljoprivredne proizvodnje nadležni ured podupire razvoj poljoprivrede stalnim inicijativama te provođenjem lokalne poljoprivredne politike. Planiranim programima i mjerama treba nastojati spriječiti negativni utjecaj (sub)urbanizacije na okolicu i njen okoliš, zaštitom prirodne i kulturne baštine dodatno podići dodanu vrijednost i atraktivnost, a visokim standardima infrastrukture, dostupnosti, stanovanja i pratećih sadržaja visoke kakvoće primjerene sadašnjim potrebama, uz istodobno poštivanje graditeljske tradicije učiniti prostor atraktivnim za život. Uspostava suradnje traži intenzivno komuniciranje s mjesnom samoupravom i svim dionicima razvoja, postojećim i potencijalnim te stanovništvom, kako bi imali mogućnost iskazati svoje prijedloge.

U poglavlju Razvojni prioriteti i mjere, točka 4. Unaprjeđivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada, 4.2. Unaprjeđivanje naseljenih dijelova Grada, određeni su: cilj, opravdanje, opis i mjere sukladnom kojih bi se trebalo ostvariti unaprjeđenje mreže naselja.

Cilj: Prioritetom se žele osigurati prostorni preduvjeti za povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora te sanacija i uređenje područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom, uređenje i priprema zemljišta za izgradnju, unapređenje sustava očuvanja, obnove i održivog korištenja kulturne baštine, unaprjeđenje integrirane urbane regeneracije povijesnog gradskog središta, unaprjeđivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica te očuvanje tradicionalnih obilježja naselja. Strategijom je definirano da će se ostvarenje prioriteta izvršit kroz provedbu niza mjera, aktivnosti i projekata obnove i zaštite kulturne baštine uz financiranje iz domaćih i inozemnih izvora, valorizacije kulturne baštine, provedbe Programa integrirane urbane regeneracije, utvrđivanja razvojnih potreba javnih gradskih prostora s ciljem osiguranja preduvjeta za unaprjeđivanje kvalitete rada, življenja i rekreacije, izrade plana i programa unaprjeđivanja i aktiviranja zagrebačkih tržnica, analize suburbanog i ruralnog prostora radi očuvanja tradicionalnih obilježja, provedbe urbane sanacije i uređenja područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom.

U Strategiji su tako između ostalog izneseni razvojni problemi i potrebe (Tablica 1).

Tablica 1. Razvojni problemi i potrebe ruralnih područja iz Razvojne strategije Grada Zagreba

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
Gubitak tradicionalnih obilježja naselja i prostora	Uređivanje naselja i stvaranje temelja za razvoj kvalitetne društveno/gospodarske podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera
Napuštanje poljoprivredne djelatnosti	Očuvanje i revitalizacija kvalitetne estetske, kulturne, ekološke i gospodarske funkcije ruralnih i suburbanih prostora
Urbanizacija koja mijenja vizuru ruralnog prostora	Ciljana revitalizacija postojećih sela uz očuvanje tipoloških značajki i poboljšanje kakvoće životnog standarda
Niska komunalna i prometna infrastruktura nekih dijelova prostora	Sprečavanje gubitka karakterističnog krajobraza te zaštita prirodnih i kulturnih potencijala
Neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s odredbama u prostorno-planskoj dokumentaciji	Razvijanje programa i mjera za učinkovitiju zaštitu ruralne kulturne baštine, materijalne i nematerijalne
	Osiguravanje preduvjeta za unaprjeđivanje poljoprivredne djelatnosti daljnjim razvijanjem mjera potpora i specifičnih programa orijentiranih na zagrebačko tržište
	Poticanje razvoja komplementarnih aktivnosti temeljenih na i prilagođenih vrijednostima i specifičnostima prostora kao temelja za nova i atraktivna (zelena) radna mjesta, osobito za mlade
	Poticanje i razvoj inovativne turističke ponude
	Finije strukturiranje odredbi u prostorno-planskoj dokumentaciji temeljenih na stvarnim potrebama i mogućnostima vodeći računa o specifičnom karakteru i vrijednostima prostora

Izvor: Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020., 2017.

U suburbanom i ruralnom području Grada Zagreba odvija se glavnina poljoprivredne proizvodnje. Ruralna i periruralna podcjelina i u konceptualnom pristupu, njihovoj ulozi i mjestu ruralnog prostora zahtijevaju nijansirani pristup kroz analizu različitih parametara te je za ovo područje formulirana Mjera 4.2.6. - Očuvanje tradicionalnih obilježja i uređivanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera te nekadašnjih seoskih naselja u kojoj su navedene sljedeće indikativne aktivnosti:

- izraditi analizu suburbanog i ruralnog prostora te izraditi smjernice za očuvanje raznolikosti okoliša, preoblikovanje i kvalitetan razvoj,
- izraditi i staviti u funkciju Program obnove i razvoja seoskih naselja na području Grada Zagreba,
- izraditi kompleksnu razvojnu tipologiju ruralnih i suburbanih naselja,
- inventarizirati upravne, obrazovne, zdravstvene, prometne, kulturne i ostale društvene funkcije i izraditi geoprostornu bazu podataka o sustavu središnjih naselja,
- inventarizirati podatke o kućama za odmor (vikendicama) i oblikovati politike za usmjeravanje procesa sekundarnog stanovanja u suburbanim i ruralnim naseljima (posebno u prigorju Medvednice i Vukomeričkim goricama),

- jačati međusobne funkcionalne veze između suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba, ali i između njih, kao i naselja susjednih jedinica lokalne i regionalne samouprave,
- očuvati poljoprivredne površine u funkciji gradskog tržišta te poljoprivrede za vlastite potrebe,
- poticati planski razvoj raznolike, tržišno i ekološki prilagodljive, multifunkcionalne poljoprivrede i šumarstva,
- diverzificirati obiteljska poljoprivredna gospodarstava u smjeru pružanja usluge rekreacije, turizma i izravne prodaje poljoprivrednih proizvoda, i
- izraditi scenarije srednjoročnih i dugoročnih promjena ekosustava, njihovih usluga i pokretača.

1.3.3. Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2008.-2012.[18]

Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba po svom sadržaju ne sadrži dijelove koji se odnose na utvrđivanje degradacije ili devastacije ili ugrožavanje identiteta, ali navodi se kako je potrebno čuvanje krajobraznih makrocjelina Medvednice, podsljemenskog područja, priobalja Save i Vukomeričkih gorica, uz povezivanje cjeline Medvednice preko podsljemenskog područja s priobaljem Save (str. 98).
U Izvješću je predložena izrada Prostornog plana PP Vukomeričke gorice - površine cca 4.488 ha. Za izradu Prostornog plana posebnih obilježja Vukomeričke gorice potrebno je prethodno izraditi krajobraznu studiju kojom treba obaviti inventarizaciju prostornih obilježja te provesti analizu, odnosno izraditi studiju s aspekta zaštite kulturnih dobara.

1.3.4. Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje od 2013. do 2016.[19]

Tijekom izrade ove studije usvojeno je novo Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba. U navedenom Izvješću između ostalog dat je prikaz: Utjecaja bespravne izgradnje, Prometnog

[18] Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2008.-2012., Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba, Zagreb 2013
http://www1.zagreb.hr/zagreb/slglasnik.nsf/7ffe63e8e69827b5c1257e1900276647/6bf3c0c1ad894a57c1257c35005512c2/$FILE/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20stanju%20u%20prostoru%20Grada%20Zagreba%202008-2012.pdf
[19] https://www.zzpugz.hr/category/izvjesce-o-stanju-u-prostoru/

opterećenja, Tipova naselja, Poticanja ruralnog razvoja, Ugroženosti prostora, i Neujednačenosti prostornog razvoja.

Za realizaciju planiranog prostornog razvoja svakako je važno osiguranje uravnoteženog gospodarskog, demografskog i prometnog razvoja Grada uz maksimalno očuvanje postojećih resursa.

Integracija ruralnog prostora Grada Zagreba u najveću urbanu cjelinu u državi donosi razvojne prednosti, ali istodobno rezultira iznimnom ranjivošću uslijed pritiska na prirodne poljodjelske i šumske površine radi širenja urbanog dijela Grada, dok poljoprivreda kao osnovna djelatnost u ruralnome prostoru gubi na značenju.

Prema modelu Državnog zavoda za statistiku, Zagreb i Sesvete su urbana naselja, a sva ostala naselja Grada Zagreba obuhvaćena su kategorijom ruralnih i prijelaznih, dok OECD kriterij (gustoća stanovnika po km^2) prepoznaje tri tipa naselja: urbana, suburbana i ruralna.

U područjima s bespravnom gradnjom neregulirana izgradnja, opremanje građevina i postava urbane opreme dovodi do nereda u prostoru i derogiranja slike naselja, odnosno pada standarda stanovanja. Područja zahvaćena bespravnom gradnjom nemoguće je u cijelosti privesti izvornoj namjeni. Inicijalna analiza stanja pokazuje da je u nekim većim zonama teško osigurati čak i bazičnu razinu prostornog uređenja i ostvarenja suvremenog urbanog standarda. (Izvješće o stanju u prostoru, 2018. str. 200)

1.3.5. Prostorni plan Grada Zagreba[20]

U Poglavlju 2. Ciljevi prostornog razvitka i uređenja, Podpoglavlje 2.2.4. Zaštita krajobraznih vrijednosti i očuvanje prostornog identiteta, ukazuje se na važnost očuvanja prostornog identiteta prostora Grada Zagreba. Dok se u Poglavlju 6. Mjere očuvanja krajobraznih vrijednosti, Podpoglavlje 6.2. Gradske i seoske cjeline stavlja poseban naglasak na Povijesna središta seoskih župa, povijesna sela i zaseoke. Zone povijesnih središta seoskih župa, sela i zaseoka obuhvaćaju i zone zaštićenog okoliša kulturnog dobra koje, kao neizgrađeni prostori, bitno utječu na doživljaj slike naselja i kontakt s krajobrazom. U selima, središtima župa i zaseocima čuvaju se atraktivne panoramske vizure prema središtu

[20] (Službeni glasnik Grada Zagreba (8/01, 16/02, 11/03, 2/06, 1/09, 8/09, 21/14, 23/14, 26/15, 3/16, 12/16, 22/17), http://www.zagreb.hr

naselja i karakterističnim sadržajima za identitet i sliku kao što su župne crkve, škole i groblja s grobnim kapelama.

U Mjerama zaštite seoskih naselja – ograničava se širenje naselja i potiče zadržavanje zelenih prirodnih cezura među naseljima kako bi se zadržala njihova samosvojnost i povijesni identitet.

Prostornim planom su osim zakonom zaštićenih, planom izdvojeni i vrijedni dijelovi prirode - krajobrazne vrijednosti, koji se na osnovi stručne podloge preporučuju zaštititi temeljem posebnog propisa ili će se, ako ne zadovoljavaju kriterije za zaštitu od državnog značaja, uređivati kao vrijedni dijelovi prirode na lokalnoj razini mjerama propisanim ovim Planom, odnosno generalnim urbanističkim planovima i drugim prostornim planovima užih područja.

Dijelovi prirode koji su preporučeni za zaštitu, između ostalog su i vrijedni krajolici:

- Park prirode Medvednica: Ponikve - Glavica - Veternica, Lipa - proširenje, Laz - krajolik uz cestu Kašina - Marija Bistrica - dio;
- Građevinsko područje naselja grad Zagreb: dolina potoka Kustošaka s livadama Gorenci, Krvarići (dio krajolika zaštićen unutar Parka prirode Medvednica) i Završje, dolina potoka Ribnjak i Okrugljak, dolina potoka Branovca s vinogradima sjeverno od Oporovca i Novoselca.
- Park prirode Medvednica: podsljemensko područje, a posebno: Jagodišće, Goljački breg, Dolje - Bizek - dio, Dolina Velikog potoka (potok Črnomerec) s livadama Mikulići - dio, Kulmerove livade, Deščevec - dio;
- Ostali dio: Dolje - Bizek - dio, dolina potoka Dubravica i krajolik uz 'Zelenu magistralu', dolina potoka Medpotoki - Orešje, Perjavica, Jačkovina, dolina potoka Vrapčak, obronci zapadno od Poljačaka, Müllerov breg, dolina Velikog potoka (potok Črnomerec) s livadama Mikulići, dolina potoka Kuniščak, dolina Dugi dol - Rebro - Kozjak, dolina Zeleni dol, Gornji Bukovac - Brezinščak, dolina potoka Bliznec, dolina potoka Štefanovec, dolina potoka Trnave, dolina potoka Čučerska reka - dio, Deščevec - dio, Jalševec - Čučerje, priobalje Save (Savska Opatovina, Mladoles, Jarun, SRC Mladost, Hipodrom, Bundek, Komersko - Žitnjačka šuma, Poloj);
- Istočni dio Grada Zagreba: Čučerje (dolina Čučerske reke) - dio, Deščevec - dio, dolina potoka Vuger, Liševo - dolina i padine s vinogradima, okoliš kapele Krista Kralja u Gornjoj Glavnici, okoliš župne crkve sv. Ivana u Cerju, dolina potoka Glavničica sjeverno od zaseoka Zenki, livade s vrbama u dolini potoka Glavničica između Belovara i Adamovca, dolina potoka Blaguša sa šumom, Lužci - vlažne livade s

vrbama uz potok Kašinu, Jesenovec - livade sa šumom u dolini potoka, Moravče - od crkve Sv. Trojstva prema jugu, Veliki vrh, Vugrovec Gornji, Laz - krajolik uz cestu Kašina - Marija Bistrica - dio, pojas uz Savu južno od naselja Ivanja Reka;

- Južni dio Grada Zagreba: Vukomeričke gorice (sjeverozapadni dio), šume Stupnički lug, Kraljevačka šuma, Demerčica, Obreški Lug.

U Prostornom planu Grada Zagreba (izmjene i dopune 2014.), navode se mnogobrojni ciljevi koji se tiču i suburbanih i ruralnih naselja, a kategorizirani su kao:

- razvoj i uređivanje naselja,
- ciljevi za građevinsko područje, i
- ciljevi za sustav središnjih naselja.

Kao temeljni ciljevi navode se:

- decentralizacija metropole i višestruko oplemenjivanje suburbanog i širega regionalnog područja,
- integracija urbane i ruralne ekonomije i to stvaranjem i razvijanjem paralelnih ekonomija,
- omogućiti razvoj naselja na području Grada Zagreba, a, osobito, očuvanje identiteta naselja i ambijentalno vrijednih prostora i objekata, razvoj središnjih funkcija i gospodarskih aktivnosti, uvažavajući lokalne uvjete,
- osiguranje boljih uvjeta života omogućavanjem skladnijega prostornog, gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja i raznolikijim uvjetima života u prigradskim naseljima i selima;
- planiranje prostornog razvoja naselja, prvenstveno na nedovršenim područjima unutar naselja.

1.3.6. Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020.[21]

Od ukupno 641,32 km^2 koliko obuhvaća područje Grada Zagreba, približno dvije trećine površine nalazi se izvan građevinskog područja naselja grada Zagreba kao urbane jezgre. Jedna trećina ili gotovo 22.000 hektara je poljoprivredno zemljište.

[21] Službeni glasnik Grada Zagreba br. 3/16, Izvor: http://www.zagreb.hr.

Od ukupno 68 naselja Grada Zagreba (bez Zagreba i Sesveta), a sukladno metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), 39 naselja imaju ruralna obilježja, 12 suburbana i 17 urbana obilježja (Tablica 2.).

Prema von Thünenenovoj teoriji „prstenastog“ regionalnog razvitka prostora oko gradova i njegove gospodarske uvjetovanosti od grada i za grad, kružno koncentrično je razmještena proizvodnja hrane, sukladno njezinoj kvarljivosti, voluminoznosti, divizibilnosti[22] i sl. Ruralni prostor oko Grada Zagreba nije tako uobličen. Promatrano geografski, obuhvaća agroekološki prostor „protegnut“ na sjeveroistočni - prigorski i jugozapadni - nizinski dio, što mu bitno predodređuje glavnu ruralnu gospodarsku komplementarnost - poljoprivredu.

To su ipak dvije podcjeline koje nazivamo ruralnim prostorom Grada Zagreba i konceptualno, njihovoj ulozi i mjestu ruralnog prostora valja imati nijansirani pristup.

Za planiranje očuvanja prostornog identiteta važno je sagledavanje korištenje zemljišta. Stoga se prilaže Karta načina korištenja zemljišta u Gradu Zagrebu (Slika 5.) iz Programa održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba.

[22] *Divizibilnost* je svojstvo koje omogućuje da se određeni proizvodni faktor koristi u onoj mjeri u kojoj to trenutni kapacitet rada zahtjeva.

Slika 5. Karta načina korištenja zemljišta

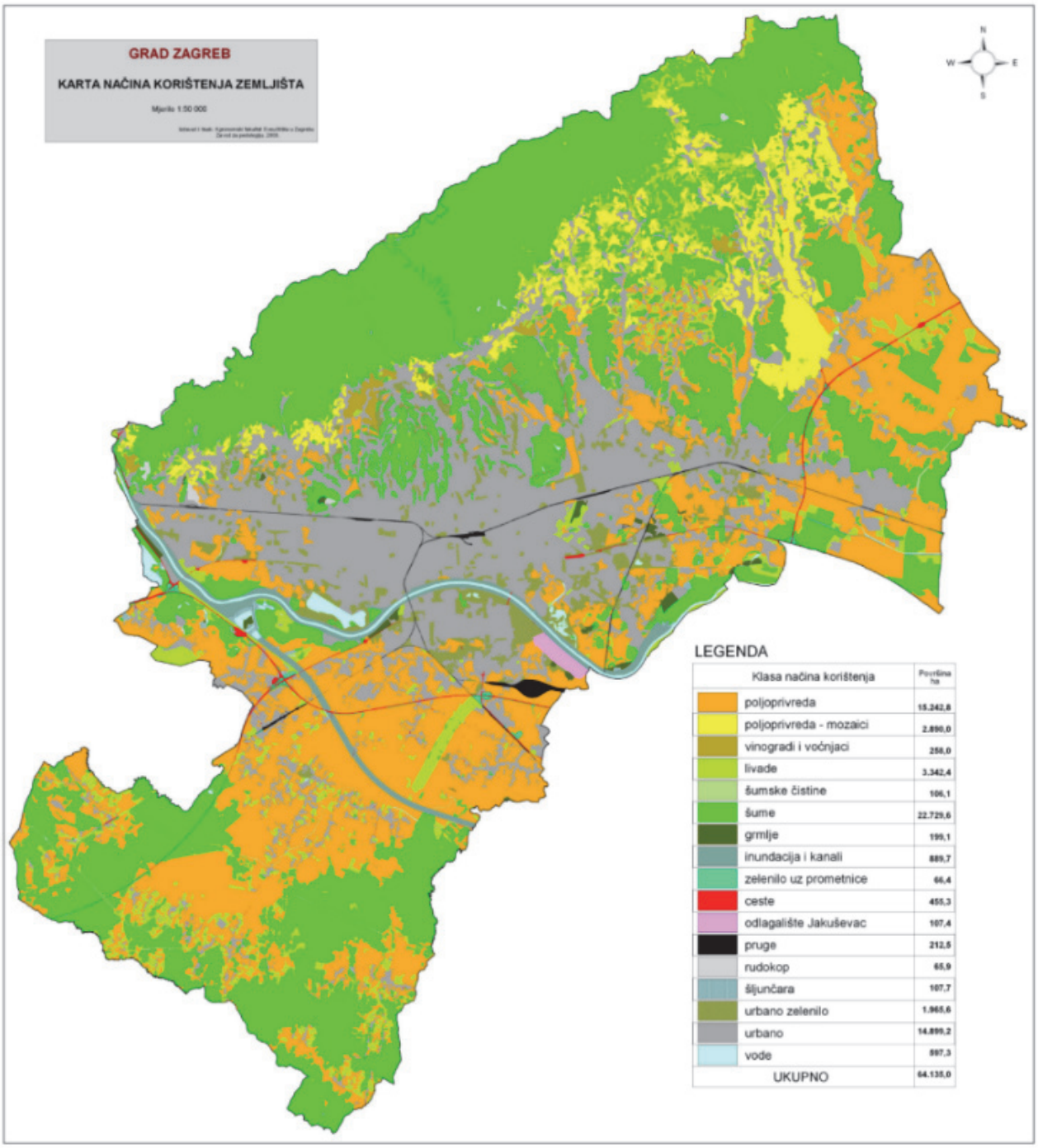

Izvor: Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba, 2016.-2020.

Tablica 2. Naselja Grada Zagreba i njihov ruralni karakter prema OECD kriteriju

Naselje		Broj stanovnika popis 2001.	Gustoća/km^2	Karakter prema OECD kriteriju
1.	Brebernica	57	22	ruralno
2.	Planina Donja	603	124	ruralno
3.	Gornji Trpuci	102	28	ruralno
4.	Planina Gornja	248	36	ruralno
5.	Donji Trpuci	381	38	ruralno
6.	Dobrodol	176	40	ruralno
7.	Strmec	613	46	ruralno
8.	Šašinovec	544	53,54	ruralno
9.	Drenčec	117	55	ruralno
10.	Glavničica	239	55	ruralno
11.	Lipnica	213	60	ruralno
12.	Demerje	634	61	ruralno
13.	Botinec	22	62	ruralno
14.	Horvati	1470	70,78	ruralno
15.	Gornji Dragonožec	246	79	ruralno
16.	Starjak	175	81,4	ruralno
17.	Kučilovina	209	84	ruralno
18.	Budenec	256	90	ruralno
19.	Belovar	330	92	ruralno
20.	Lužan	675	96	ruralno
21.	Buzin	141	100	ruralno
22.	Brezovica	1.230	94	ruralno
23.	Kupinečki Kraljevec	1.718	66	ruralno
24.	Moravče	728	105	ruralno
25.	Glavnica Donja	657	105	ruralno
26.	Blaguša	653	112	ruralno
27.	Paruževina	430	113	ruralno
28.	Odra	1487	113	ruralno
29.	Cerje	404	114	ruralno
30.	Gajec	278	115	ruralno
31.	Kašinska Sopnica	216	121	ruralno
32.	Goranec	412	125	ruralno
33.	Adamovec	984	126,48	ruralno
34.	Odranski Obrež	1406	128	ruralno
35.	Kupinečki Kraljevec	1718	66	ruralno
36.	Šimunčevec	282	141	ruralno
37.	Vugrovec Gornji	306	147	ruralno
38.	Donji Čehi	255	148	ruralno
39.	Ježdovec	1171	151	ruralno
40.	Vuger Selo	221	154,55	subrubano
41.	Donji Dragonožec	525	156	suburbano
42.	Gornji Čehi	338	157	suburbano
43.	Prepuštovec	346	159	suburbano
44.	Jesenovec	444	163	suburbano
45.	Glavnica Gornja	263	165	suburbano
46.	Mala Mlaka	660	165	suburbano
47.	Hudi Bitek	331	171	suburbano
48.	Goli Breg	365	174	suburbano
49.	Kašina	1487	177	suburbano
50.	Vurnovec	195	195	suburbano
51.	Grančari	194	206	suburbano
52.	Žerjavinec	537	221	urbano
53.	Dumovec	745	229	urbano
54.	Đurđekovec	718	256	urbano

Naselje		Broj stanovnika popis 2001.	Gustoća/km^2	Karakter prema OECD kriteriju
55.	Prekvršje	656	261	urbano
56.	Soblinec	782	303	urbano
57.	Popovec	976	376	urbano
58.	Hrašće Turopoljsko	1156	421	urbano
59.	Zadvorsko	1160	547	urbano
60.	Markovo Polje	1291	549	urbano
61.	Ivanja Reka	1783	621	urbano
62.	Drežnik Brezovički	443	632	urbano
63.	Desprim	330	660	urbano
64.	Hrvatski Leskovac	2453	736	urbano
65.	Kućanec	179	813	urbano
66.	Veliko Polje	1104	897	urbano
67.	Vugrovec Donji	452	922	urbano
68.	Lučko	2841	1101	urbano

Izvor: Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba, 2016.-2020.

Grad Zagreb je i ranije provodio lokalnu poljoprivrednu politiku i davao inicijative za razvitak poljoprivrede u bližem i širem okruženju uzimajući u obzir:

a) značaj Zagreba kao tržišnog središta, i

b) prirodne uvjete - faktore koji određuju prioritetna područja - zone za pojedine grane poljoprivredne proizvodnje.

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava iz 2015. u Gradu Zagrebu je bilo upisano 6.264 poljoprivrednih gospodarstava (Tablica 3.).

Tablica 3. Ukupan broj upisanih poljoprivrednih gospodarstava po tipu PG-a

Gospodarstava prema tipu	Broj gospodarstava
OPG-a	5.824
Obrt	52
Trgovačko društvo	348
Zadruga	17
Ostali	23
Ukupno	**6.264**

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 18.8.2015.

Poljoprivrednih površina, koje su gospodarstva evidentirala u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava, ukupno je 7.240,74 hektara (Tablica 4.).

Tablica 4. Površina poljoprivrednih površina prema vrsti uporabe poljoprivrednih površina

Vrsta uporabe poljoprivrednih površina	Površina (ha)
Oranica	5.045,31
Staklenik na oranici	42,17
Livada	1.692,93
Pašnjak	70,43
Vinograd	107,14
Iskrčeni vinograd	0,82
Voćnjak	245,00
Rasadnik	8,19
Mješoviti trajni nasad	14,21
Ostale vrste korištenja	14,54
Ukupno	**7.240,74**

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 18.8.2015.

Smatra se da će se zaštitom poljoprivredno-gospodarskih regija - zona kroz prostorno-planske dokumente stvoriti preduvjete da 37 naselja imaju status ruralnog prostora te da ih se posebno zaštiti od urbanizacije i omogući razvoj strateških poljoprivrednih programa definiranih u prihvaćenome projektu. U ruralnim područjima u skladu s poljoprivredno-gospodarskim regijama – će se u zonama kroz program mjera i aktivnosti razvijati poljoprivredne djelatnosti koje su u regiji - zoni navedene kao prioritet. O ovome bi se naročito trebalo voditi računa kod planiranja održivog razvoja poljoprivrede i odabira mjera potpore poljoprivrednim gospodarstvima (poticajnih sredstava i dr.) do 2020. (Slika 6).

Slika 6. Karta poljoprivredno-gospodarskih regija

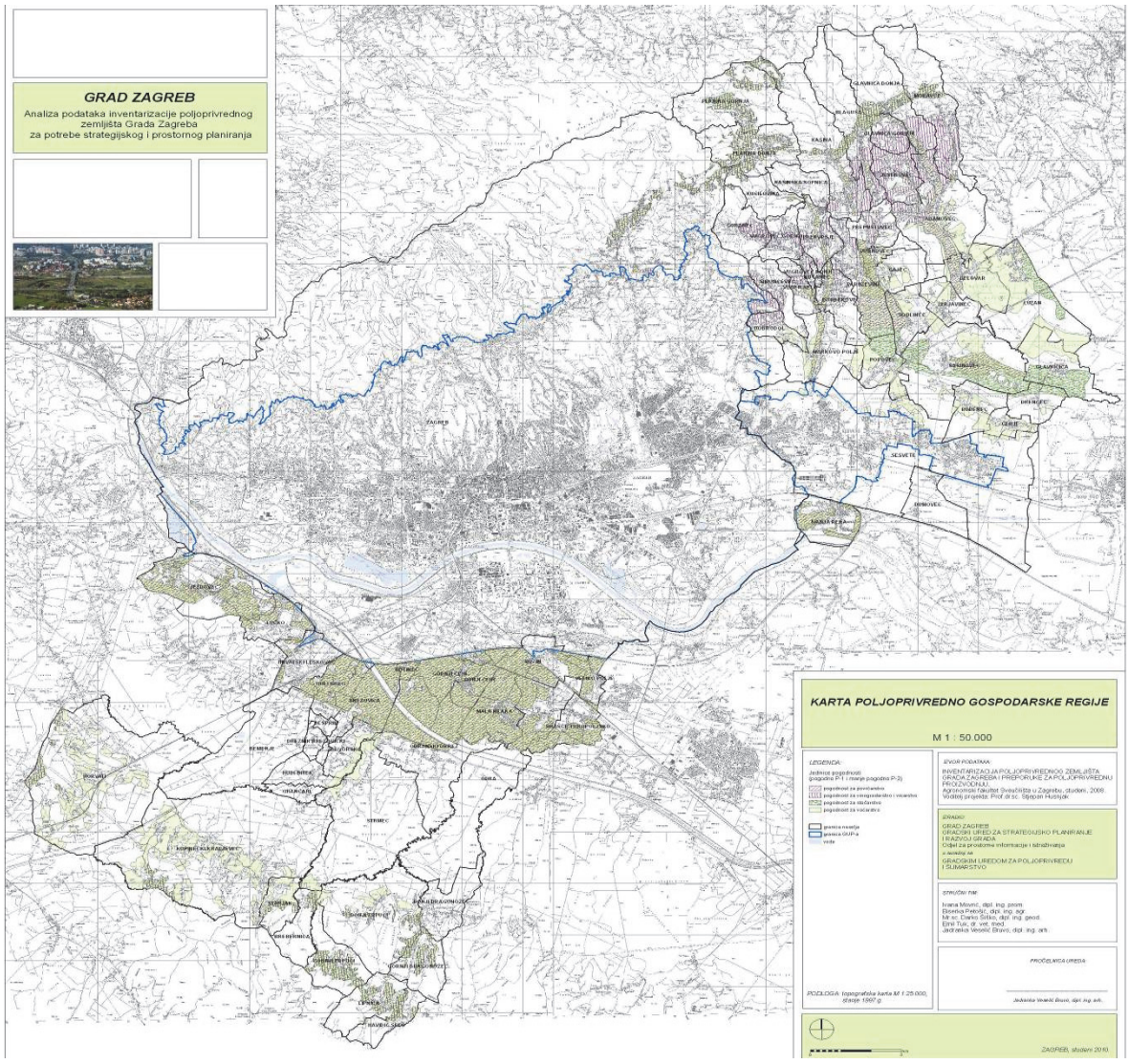

Izvor: Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba, 2016.-2020.

U poglavlju 6. Programa utvrđene su mjere unutar okvira Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) koja se najizravnije odnosi na realizaciju postavljenih strateških ciljeva i prioriteta održivog razvoja poljoprivrede i šumarstva na području Grada Zagreba u skladu s Razvojnom strategijom Grada Zagreba. Neke od predloženih aktivnosti za ostvarenje navedenih ciljeva i prioriteta u području poljoprivrede povezane su s izračunom ekonomske veličine poljoprivrednih gospodarstava ovisno o standardnim prinosima po FADN metodologiji (Uredba Komisije EU o rangiranju poljoprivrednih gospodarstava br. 1242/ 2008, Tablica 15. iz navedenog Programa).

1.3.7. Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015.

Krajobrazna studija Grada Zagreba jedna je od stručnih podloga izrađenih za potrebe izrade Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. U studiji se ravnopravno sagledavaju prirodne i antropogene komponente koje su oblikovale krajobraze Grada Zagreba. U dokumentu je kao glavni cilj istaknut prepoznavanje općih krajobraznih tipova, odnosno općih krajobraznih područja, temeljem kojih se ocijenjuje osjetljivost i značaj zatim analiziraju pritisci te izrađuju strateške smjernice za očuvanje njihova karaktera.

U okviru izrade Studije, a sukladno međunarodno usvojenim klasifikacijama, uspostavljena je metodologija za identifikaciju i ocjenu karaktera krajobraza. Nadalje, provedena je tipološka podjela krajobraza na razini općih krajobraznih tipova, a na temelju ocjene stanja utvrđene su smjernice za očuvanje ili poboljšanje stanja krajobraznog karaktera s ciljem održivog razvitka Grada Zagreba.

Krajobraznom studijom izdvojene su dvije krajobrazne regije, šest krajobraznih tipova i 23 krajobrazna područja:

Krajobrazne regije

1. Subpanonska regija
2. Panonska regija

Opći krajobrazni tipovi (Slika 7.)

- Gorsko-brdski prirodni krajobraz
- Brežuljkasto-brdski mješoviti krajobraz
- Nizinski urbani krajobraz
- Nizinski riječni mješoviti krajobraz
- Nizinski ruralni krajobraz
- Brežuljkasti ruralni krajobraz

Krajobrazni tipovi i krajobrazna područja

- Gorski šumski krajobraz
- Brdski šumski krajobraz
- Brdski ruralni krajobraz
- Brežuljkasti semi-urbani krajobraz
- Brežuljkasti urbani centralni krajobraz
- Brežuljkasti urbani povijesni krajobraz
- Brežuljkasti ruralno-urbani krajobraz

- Brežuljkasti ruralni krajobraz
- Nizinski urbani semi-centralni krajobraz
- Nizinski urbani povijesni krajobraz
- Nizinski urbani centralni krajobraz
- Nizinski suburbani krajobraz
- Riječni doprirodni periferni krajobraz
- Riječni suburbani krajobraz,
- Riječni urbani semi-centralni krajobraz,
- Riječni urbani centralni krajobraz,
- Brežuljkasti semi-ruralni krajobraz,
- Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajobraz,
- Nizinski ruralni poljoprivredni krajobraz,
- Nizinski šumski ruralni krajobraz,
- Nizinski semi-ruralni krajobraz,
- Nizinski ruralni šumski krajobraz,
- Brežuljkasti ruralni šumski krajobraz.

Subpanonska krajobrazna regija u širem području pokriva brdovite dijelove sjeverozapadne Hrvatske, a na teritoriju Grada Zagreba nalazi se na njegovom sjeverozapadnom dijelu. Subpanonska krajobrazna regija na području Grada Zagreba zauzima površinu od 24.736 ha što čini 38,6 % površine Grada.Na području Grada Zagreba obuhvaća južne padine Medvednice, a južna joj granica prolazi rubom najnižih obronaka Medvednice, od Podsuseda na zapadu do Sesvetskih naselja na istoku. Cijelu krajobraznu regiju, kao i njezin dio koji se nalazi na teritoriju Grada Zagreba, karakterizira hladnija kontinentalna klima (gorska klima) sa svježim ljetima te hladnim i dugim zimama. Područje obuhvaća visine od 350 m do više od 1000 m nadmorske visine.

Sjeverna granica panonske krajobrazne regije doline Save proteže se rubom najnižih padina Medvednice, a južna dopire do obronaka Vukomeričkih gorica. Istočna granica prolazi najistočnijim dijelovima područja Grada te prati veća naselja, dok zapadna obuhvaća naselja Turopolja, Zračnu luku Zagreb te preko Ivanje Reke i Dumovca dolazi do naselja na istočnom, brežuljkastom dijelu nizine Save. Panonska krajobrazna regija zauzima 39.396 ha, što čini 61,4 % površine Grada.

Nadalje, Krajobraznom studijom utvrđena je nejednolika veličina gore navedenih šest općih krajobraznih tipova, od toga dva u subpanonskoj krajobraznoj regiji i četiri u panonskoj krajobraznoj regiji:

- nizinski ruralni krajobraz Zagreba zauzima najveću površinu (18.035 ha),
- brežuljkasto-brdski mješoviti krajobraz Medvednice (15.783 ha),
- nizinski riječni mješoviti krajobraz Save (9.624 ha),
- gorsko-brdski prirodni krajobraz Medvednice (8.993 ha),
- nizinski urbani krajobraz Zagreba zauzima površinu (6.119 ha),
- brežuljkasti ruralni krajobraz Vukomeričkih Gorica (5.618 ha).

U poglavljima 3.5. i 3.6. Krajobrazne studije za svaki opći krajobrazni tip prikazan je detaljni pregled glavnih obilježja (geografska obilježja, vizualni karakter, povijesni karakter, ekološki karakter, pritisci), vrednovanje (stanje krajobraza i jačina karaktera, negativna obilježja, krajobrazna i vizualna osjetljivost), strategija i zadatci upravljanja (preporuke za planiranje, posebni zadaci upravljanja) i detaljnija tipologija – krajobrazni tipovi/krajobrazna područja (Slika 7.)

Slika 7. Opći krajobrazni tipovi na području Grada Zagreba

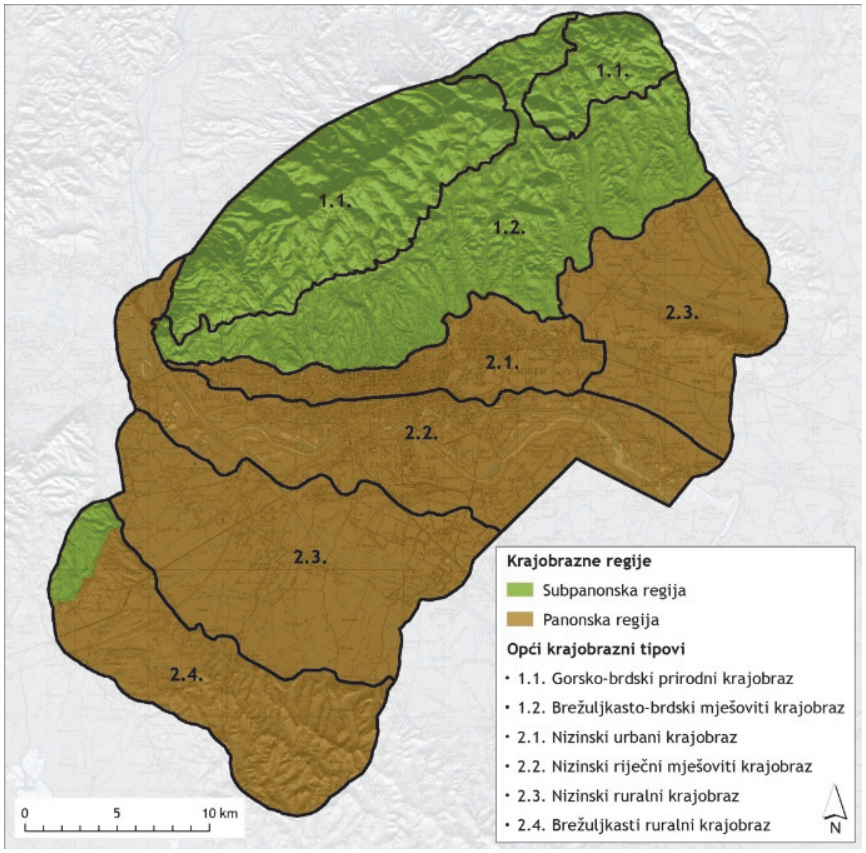

Izvor: Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015.

Preporuke i smjernice za očuvanje krajobraznog karaktera općih krajobraznih područja

Dokumentom je utvrđeno da je opći cilj i temeljno polazište budućeg razvoja, čuvanje krajobraznog identiteta Grada Zagreba, čije glavno obilježje čini jasno uspostavljen odnos urbanog tkiva prema dominantnim prirodnim obilježjima planinskog masiva Medvednice, brdsko brežuljkastih formi Vukomeričkih gorica te nizinskog prostora rijeke Save. Osnovna obilježja i prepoznatljivost krajobraza Grada Zagreb određeni su vrlo naglašenom povezanosti prirodno topografskih uvjeta i čovjekovim djelovanjem stvorenih struktura. Rezultat su brojni i različiti krajobrazni tipovi: gorski šumski, brdski šumski, brdski ruralni, brežuljkasti ruralni-šumski, brežuljkasti povijesni urbani, brežuljkasti semi-urbani, brežuljkasti ruralno-urbani, brežuljkasti ruralni, nizinski urbani-povijesni-centralni, nizinski urbani-centralni, nizinski urbani semi-centralni, nizinski suburbani, nizinski ruralno-urbani, nizinski ruralno poljoprivredni, nizinski ruralni šumski, riječni urbani-centralni, riječni urbani semi-centralni, riječni suburbani te riječni doprirodni krajobraz.

Krajobraznu raznolikost Grada treba shvatiti kao vrijednost i ugraditi je u budući urbani razvoj Zagreba, na strateškoj, ali i na ostalim razinama prostorno planske dokumentacije. Ona predstavlja nove mogućnosti i dodanu vrijednost za gospodarsku i turističku primjenu, ali i za cjelokupni razvitak i poboljšanje kvalitete života u gradu. Cilj budućeg razvitka Grada, uz uvažavanje krajobraznih obilježja i vrijednosti, vizualnog i ekološkog karaktera, osjetljivosti i kapaciteta za promjene svakog krajobraznog tipa, jest stvaranje novih vrijednosti temeljenih na usklađenosti postojećih krajobraznih i novih struktura. Politike planiranja svih vrsta i razina od razvojnog, prostornog, gospodarskog, turističkog, poljoprivrednog te ostalih sustava donošenja odluka o budućem razvoju Grada, trebaju uključiti i podatke o obilježjima i vrijednostima krajobraznih područja.

Zaštita i očuvanje vrijednih krajobraznih obilježja i značajki koji pridonose identitetu Zagreba, kao poboljšanje stanja kvalitete, karaktera i funkcija u krajobrazima manjih ili degradiranih vrijednosti, trebaju biti polazišta za planiranje i politiku upravljanja prostorom Grada Zagreba. Prepoznavanje i čitanje Zagreba kao okolišno osviještenog i orijentiranog grada, koji afirmira vrijednosti prirodnih obilježja svog topografskog smještaja - gorskog, šumskog masiva Medvednice i riječnog krajobraza Save, ali i čovjekovim aktivnostima oblikovane urbane i ruralne krajobraze raznolikih prostornih uzoraka - može pridonijeti zaustavljanju nekontroliranog i neprimjerenog urbanog širenja u neizgrađena područja. Održivi razvoj u budućnosti, temeljen na načelima tzv. krajobraznog urbanizma, treba težiti

integralnim metodama i povezivanju disciplina koje interdisciplinarno sagledavaju prostorni razvoj i uređenje Grada Zagreba.

Prepoznata raznolikost i brojnost krajobraznih tipova treba biti uključena u prostorno i urbanističko planiranje kao očuvanje različitosti i raznolikosti prostora, a istovremeno i kao činitelj jedinstvene osebujnosti ukupnog prostora Grada Zagreba.

U brojnosti i raznolikosti krajobraznih tipova i područja posebno se izdvajaju dvije glavne skupine:

- područja s naglašenim prirodnim i ekološkim karakterom, kao što su gorski šumski krajolici Medvednice i doprirodni riječni krajolici Save i
- područja naglašenih urbanih obilježja, od visoko vrednovanih povijesnih pa do modernih i suvremenih krajolika.

U planiranju održivog razvitka Grada treba ostvariti preduvjete za očuvanje elemenata prirodne topografije, kao što su vodotoci (rijeka Sava i brdski potoci), geomorfološka obilježja te autohtoni vegetacijski pokrov u okviru njihovih sadašnjih površina i u što većem stupnju njihove prirodnosti. Elementi fizičkih struktura, koje sačinjavaju vegetacijski pokrov, vodeni sustavi i geomorfološka obilježja, trebaju biti integrirani u prostorno planerska i urbanistička rješenja pripadajućih područja.

U konačnici, zaključeno je da osnovni identitetski elementi urbanih krajobraznih tipova Zagreba, kao i posebni elementi vizualnog identiteta Grada, kojima se oblikuje njegov horizont, zahtijevaju poseban pristup i analize lokacija s glavnim ciljem kvalitetnog doprinosa ukupnoj slici Grada. Tipološka klasifikacija, karakterizacija krajobraza Grada Zagreba predstavlja stručnu osnovu i opća polazišta za planiranje budućeg razvoja Grada kroz očuvanje i poboljšanje njegovog prostornog identiteta. Da bi se omogućio razvoj temeljen na uvažavanju prostornog identiteta, treba stvoriti nove okvire politike planiranja povezivanjem urbanizma i krajobraza.

1.3.8. Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog prostora Grada Zagreba, 2015.

U suburbanim zonama dolazi do degradacije usluga ekosustava kroz smanjenje opće krajobrazne raznolikosti, ugrožavanja prirodne baštine, smanjenja bioraznolikosti i georaznolikosti, ugrožavanja voda i poremećaja u hidrološkom ciklusu, porast prirodnih hazarda zbog klizišta i smanjenja sposobnosti prostora da apsorbira poplave te smanjenja

mogućnosti za adaptaciju na klimatske promjene. Ona trpe na način da gube regionalni identitet. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti rastu umjetno izgrađenih površina, posebno u onim područjima koja su već sada pod najvećim pritiskom urbanizacije. S druge strane, preopterećenost se može javiti i zbog preopterećenosti rekreativnim i turističkim aktivnostima i sadržajima. Promjena sastava stanovništva prema manje aktivnom stanovništvu vodi u opasnost od pretjeranog širenja prividno prikladnih sadržaja, poput golf igrališta i drugih aktivnosti koje konzumiraju velike prostorne jedinice, a istovremeno potpuno mijenjajući njihov način korištenja, vizualni identitet i funkcije u ekosustavu. Stoga usluge ekosustava kao koncept imaju ključnu važnost u planiranju razvoja suburbanih zona. Upravljanje uključuje mjere za razvoj multifunkcionalnih krajobraza, održivog korištenja prirodnih resursa, zaštite krajobrazne, biološke i geo raznolikosti te kulturnih krajobraza.

Početno se u studiji izdvajaju četiri tipa naselja: urbana, jače urbanizirana, slabije urbanizirana i ruralna naselja. Urbanim naseljima smatraju se sva naselja s više od 10.000 stanovnika, zatim naselja s manje od 2.000 stanovnika, ukoliko nemaju više od 10% poljoprivrednog stanovništva, uz zaposlenost od najmanje 50% aktivnog stanovništva. Jače urbanizirana naselja imaju udjel poljoprivrednog stanovništva do 10% i najmanje 75% zaposlenih. Slabije urbanizirana naselja imaju 10-20% poljoprivrednog stanovništva i najmanje 50% zaposlenih. Naselja koja ne zadovoljavaju navedene kriterije smatraju se ruralnima naseljima.

U navedenoj studiji određeno je nekoliko tipova ruralnih i urbaniziranih naselja:

- dinamično strukturno jača naselja (izrazita demografska dinamika uslijed doseljavanja stanovništva (suburbanizacija) s koncentracijom poslovnih funkcija),
- dostupnija, o cirkulaciji ovisna, naselja (izrazito jake dnevne migracije prema centrima rada što rezultira i specifičnim pritiscima na prostor i kvalitetu života),
- tržišno orijentirana poljoprivredna naselja (veliki značaj poljoprivrede kao izvora prihoda kućanstava),
- ekonomski diverzificirana, pretežno turistička naselja (izrazita je koncentracija uslužnog sektora, jezgra hrvatskog turizma, deindustrijalizacija),
- naselja poljoprivredne ekstenzifikacije i slabe demografske dinamike (uvelike su ovisna o lokalnom kontekstu) te
- naselja ruralne periferije (izumiranje naselja, značajan porast broja napuštenih stambenih objekata).

S obzirom na karakteristike, naselja Grada Zagreba pripadaju trima tipovima: gradovi (Zagreb, Sesvete), zatim dinamična i strukturno jača naselja (Ježdovec, Lučko, Hrvatski Leskovac) te dostupnija i o cirkulaciji ovisna naselja (ostala naselja Grada Zagreba).
U zaključku dokumenta iznose se smjernice koje se odnose na teme urbanizacije i pritisaka na okoliš, demografska i sociodemografska obilježja, ekonomsku strukturu i partnerstvo ruralnih, suburbanih i urbanih područja. Na očuvanje prostornog identiteta odnose se s sljedeće smjernice:

- uravnoteženje i usuglašavanje različitih interesa, s posebnim naglaskom na očuvanje zaštićenih područja i zelenih površina (zaštitna, rekreacijska i estetska uloga);
- očuvanje poljoprivrednih površina u funkciji gradskog tržišta te poljoprivrede za vlastite potrebe, kao važnog dijela identiteta ruralnih područja i činitelja specifičnog ruralno-urbanog mozaika;
- rad na razvoju višerazinske plavo-zelene infrastrukture (eng. *Blue-Green infrastructure*) radi poboljšanja usluga ekosustava periurbanog pojasa;
- diversifikacija obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u smjeru pružanja usluge rekreacije, turizma i izravne prodaje poljoprivrednih proizvoda.

1.3.9. Razvojne perspektive ruralnih naselja na području Grada Zagreba – Gradska četvrt Brezovica

Istražuje se kvaliteta življenja u prigradskom prostoru kroz prednosti i nedostatke života. Kako bi se ispitali stavovi lokalnog stanovništva o budućnosti GČ Brezovica, provedena je anketa metodom sistemskog slučajnog uzorka koja je dala sljedeće rezultate: stanovništvo je prepoznalo kvalitetu okoliša i manju sredinu kao prednost života u naseljima i gradskih i seoskih obilježja, proces doseljavanja u Brezovicu potaknut je prvenstveno zbog rješavanja stambenog pitanja, a kao najveći nedostatak lokalno stanovništvo je izdvojilo nedovoljno razvijenu infrastrukturu i lokalno gospodarstvo. Prevladava percepcija o GČ Brezovica kao proizvodnom prostoru u budućnosti (malo i srednje poduzetništvo, poljoprivreda, ekološka poljoprivreda), a manje kao prostoru potrošnje (rekreacija, turizam, ugostiteljstvo). Zaključno, naglašava se potreba za vertikalnim povezivanjem, uključivanjem i suradnjom lokalnog stanovništva s lokalnom vlasti, kao i horizontalnim i multisektorskim povezivanjem, što bi rezultiralo povećanom kvalitetom života.

Iako se znanstvena literatura bavi prostorom i identitetom (Rembold i Carrier, 2011) vrlo je malo provedeno primijenjenih istraživanja na lokalnoj razini.

Tako Rembold i Carrier ističu da se recentna istraživanja o prostornom identitetu baziraju na:

- teritoriju i ograničenosti teritorija (administrativne granice),
- određivanju i opisivanju duha mjesta (eng. *spirit of place*),
- hibridnosti i slojevitosti prostornog identiteta, i
- hibridnost postupaka opisa identiteta.

što ima za posljedicu da geografski pristup određuje čimbenike prostornog identiteta.

1.4. SINTEZA DOKUMENATA

1.4.1. Europska razina

Sintezom dokumenata na europskoj razini nameće se nekoliko ključnih formulacija koje se ponavljaju i ističu u dokumentima s naglaskom na identitet prostora. Među njima može se istaknuti:

- specifičnosti ruralnih naselja,
- kulturna baština kao resurs,
- dugoročne politike upravljanja baštinom,
- integrirani pristup baštini,
- održivi razvoj,
- razvoj policentričnog sustava naselja, i
- ruralno-urbano partnerstvo.

Za razvoj ruralnih naselja izuzetno je važna raznolikost situacija koje utječu na ruralna područja različitih obilježja ili različitih kategorija potencijalnih korisnika, te se samo temeljem specifičnog stanja može kreirati glavne ciljeve inovacije, zaštite okoliša i ublažavanja klimatskih promjena (Uredba EU br. 1305/2013 Europskog parlamenta i vijeća).

U brojnim dokumentima ističe se važnost promatranje baštine kao resursa održivog razvoja. „Kulturna baština sastoji od resursa naslijeđenih iz prošlosti, u svim oblicima i aspektima – materijalnim, nematerijalnim i digitalnim. Kulturna baština nastaje iz interakcije među ljudima i mjestima tijekom vremena i stalno se razvija“ (Uredba EU br. 1305/2013

Europskog parlamenta i vijeća). Istovremeno naglašava se, da se kulturna baština, kao neobnovljivi resurs koji je jedinstven, nenadoknadiv i nezamjenjiv, trenutačno suočava s velikim izazovima povezanima s kulturnim, okolišnim, društvenim, gospodarskim i tehnološkim preobrazbama koje utječu na sve aspekte suvremenog života, te je stoga neophodno usredotočiti se na promoviranje učinkovitosti resursa i pomak prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru, što će, posljedično, pozitivno utjecati na društvenu uključenost, suzbijanje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja.

Nadalje, Zaključkom se pozivaju države članice na promicanje dugoročnih modela politike upravljanja baštinom, koji su utemeljeni na dokazima i koje pokreću društvo i građani. Istovremeno, politika upravljanja baštinom jača ulogu kulturne baštine u održivom razvoju, usmjeravajući njeno korištenje, utemeljeno na projektima urbanističkog i ruralnog planiranja.

Važnu ulogu u EU dokumentima ima integrirani i sveobuhvatni pristup kulturnoj baštini (Rezolucija Europskog parlamenta od 8. rujna 2015. ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi), kao i umrežavanje i partnerstva između politike kulturne baštine i drugih područja politika na svim razinama upravljanja. Zaključak je da je kulturna baština strateški resurs za održivi razvoj Europe.

S obzirom na regionalizaciju ruralnih područja, dokumenti teže ka ostvarenju tri cilja:

- razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sustava te novog urbano-ruralnog partnerstva;
- osiguranje jednakosti pristupa infrastrukturi i znanju i održivi razvoj, te
- razborito upravljanje i zaštita prirode i kulturne baštine.

Pri ostvarivanju navedenih ciljeva, sve razine upravljanja trebale bi izraditi zajedničke regionalne i subregionalne razvojne strategije i na ovaj način zajednički postaviti temelje kako bi se regije i subregije učinile privlačnima te kako bi se privatnom i javnom sektoru omogućilo donošenje odluka o ulaganju. Ovakav način upravljanja prostorom predstavljao bi urbano-ruralno partnerstvo.

Na temelju analize sadržaja ključnih dokumenata EU o pitanjima prostornog i regionalnog razvoja relevantnih za periurbana (suburbana i ruralna područja), zaključuje se da među najvažnije suvremene koncepte promišljanja ruralnog i urbanog razvoja u Europi ulaze nezaobilazni ciljevi ostvarivanja teritorijalne kohezije:

- policentričnost,

- urbano-ruralno partnerstvo i
- razvoj temeljen na osobitostima mjesta i prostora (eng. *place-based approach*).

Zbog usvojenih brojnih dokumenta koji se odnose na prostorni razvoj, utvrđen je koncept odnosa i partnerstva ruralnih i urbanih područja u periurbanim te se kao „opcije politike za urbano-ruralna partnerstva“ navode:

- održavanje pružanja temeljnih usluga i usluga javnog prijevoza u malim i srednjim gradovima u ruralnim područjima, poglavito onima u opadanju;
- promicanje suradnje između gradova i sela, s ciljem jačanja funkcionalnih regija i
- integriranje sela koja okružuju velike gradove u strategije prostornog razvoja za urbane regije, s ciljem djelotvornijeg planiranja korištenja zemljišta, uz pridavanje posebne pažnje kvaliteti života u urbanom okruženju.

1.4.2. Nacionalni dokumenti

Među dokumentima na Nacionalnoj razini naglasak je na temama revitalizacije ruralnih područja, uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije, slika naselja, usklađeni razvoj urbanog i ruralnog prostora, očuvanje identiteta naselja u funkcionalnoj regiji i kontrola rubova velikoga grada te unaprjeđenja vrsnoće građenja i oblikovanja prostora.

Još od prvih planskih dokumenata nastalih proglašenjem samostalnosti Republike Hrvatske, ističe se potreba za uvažavanjem zatečenih vrijednosti i prihvatnih mogućnosti prostora/okoliša, uz zaštitu identiteta krajolika, uključujući naselja (Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1997). Nadalje, ističe se revitalizacija ruralnih područja kao alat za zaustavljanje procesa napuštanja sela, kroz sustavno povećanje standarda žitelja, ali i kroz promicanje temeljnih vrijednosti ruralne baštine, duhovnih i materijalnih dobara i tradicije te obogaćivanje veze grada i sela. Povezivanje navedenih procesa vidljivo je i u novijim strateškim dokumentima, gdje se kao opći cilj prostornog razvoja navodi uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora (Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, 2017).

Iz sfere vrednovanja i očuvanja ruralnih naselja posebnu pažnju treba usmjeriti ka slici naselja, a građevinska područja malih naselja i sela definirati na način da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, osobito oblik parcela, smještaj

građevina i tradicijski obiteljski vrt (Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, 1999).

Osim na posebno istaknute teme usklađenog razvoja urbanog i ruralnog prostora, u kojima se stavlja naglasak na očuvanje identiteta naselja u funkcionalnoj regiji i kontrolu rubova velikoga grada, istaknuto je i planiranje međusobno nadopunjujućeg gospodarskog razvoja, u kojem se posebna pažnja posvećuje plasmanu proizvoda i usluga funkcionalne regije na tržištu velikoga grada. U tom smjeru ide i istaknuto jačanje urbano-ruralnih veza kroz usmjeravanje prostornog razvoja prema policentričnim prostornim strukturama naselja i prema očuvanju vrijednosti prirodnih okružja velikih gradova i identiteta regija i manjih naselja, kao i turističkoj prepoznatljivosti zastupljenoj i u Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020e godine. Stoga se i razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sustava i uspostava novog odnosa između urbanih i ruralnih područja učestalo naglašava kao jedno od počela razvoja ruralnih naselja (Apolitika, 2013). Da bi se postigao razvoj u ruralnim područjima ističe se i potreba za ažuriranjem razvojnih planova, ulaganjem u poboljšanje svih vrsta infrastrukture kao i u razvoj usluga za ruralno stanovništvo (Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, 2017).

Strategija prostornog razvoja ističe kako su za vrednovanje prostornog identiteta u budućnosti posebice važni neki od projekata iz skupine unaprjeđenja vrsnoće građenja i oblikovanja prostora, kao što su: reguliranje kriterija vrsnoće građenja, unaprjeđenje sustava ocjenjivanja arhitektonske uspješnosti svih zahvata u prostoru koje provode kompetentne struke, razvijanje sustava praćenja kvalitete građenja, sustava prepoznavanja vrsnoće prostornih planova provedbene razine i prijenosa znanja te razvijanje platforme za kulturu građenja. Slično se navodi i u dokumentu Apolitika (2013), gdje se kvalitetno planiranje sagledava kao temelj za zaštitu prostora i održivog razvoja, pri čemu je interdisciplinarnost u planiranju i projektiranju uvjet za odgovorni pristup kulturnom krajobrazu.

1.4.3. Dokumenti Grada Zagreba

Većina dokumenata naglašava potrebu jačeg povezivanja grada Zagreba s okolnim prostorom, kako bi se kroz zajedničko planiranje podiglo kvalitetu života, stanovanja i zaštite kulturnih i identitetskih vrijednosti (Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020.).

Razvojnom strategijom Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine utvrđeno je da postoje značajne razlike na razini naselja, odražavajući tako i razlike u prostornom identitetu, od udjela u zastupljenosti namjena tipičnog urbanog, do suburbanog i ruralnog karaktera, što ukazuje i na potrebu različitog pristupa u planiranju njihova razvoja temeljenog na različitom i specifičnom vrijednosnom sustavu. Treba nastojati spriječiti negativni utjecaj (sub)urbanizacije na okolicu i njen okoliš, zaštitom prirodne i kulturne baštine dodatno podići dodanu vrijednost i atraktivnost, a visokim standardima infrastrukture, dostupnosti, stanovanja i pratećih sadržaja visoke kakvoće primjerene sadašnjim potrebama, uz istodobno poštivanje graditeljske tradicije učiniti prostor atraktivnim za život.

Strategijom su određene mjere za unaprjeđivanje naseljenih dijelova Grada, s prioritetom osiguranja prostornih preduvjeta za povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora te sanacija i uređenje područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom, uređenje i priprema zemljišta za izgradnju, unapređenje sustava očuvanja, obnove i održivog korištenja kulturne baštine, te očuvanje tradicionalnih obilježja naselja. Nastavno na unaprjeđenje i očuvanje kulturne baštine Prostorni plan daje poseban naglasak na Povijesna središta seoskih župa, povijesna sela i zaseoke. Zone povijesnih središta seoskih župa, sela i zaseoka obuhvaćaju i „zone zaštićenog okoliša kulturnog dobra“ koje, kao neizgrađeni prostori, bitno utječu na doživljaj slike naselja i kontakt s krajolikom.

Kao neki od razvojnih potencijala ističu se:

- u cijelosti očuvati povijesni identitet Grada sa svim karakterističnim elementima i dijelovima koji tvore njegovo povijesno određenje, te ga afirmirati kvalitetom novog građenja,
- poticati kvalitetu i raznolikost u arhitekturi, kao nastavak duge urbane i graditeljske tradicije Grada, uz obvezu očuvanja njegove povijesne slike i karakterističnih povijesnih vizura,
- uklanjati izrazite elemente degradacije ambijenta,
- sustavno pratiti stanje kulturnih dobara, vrednovati povijesne graditeljske strukture te predlagati mjere zaštite.

Programom održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020. kroz program mjera i aktivnosti nužno je razvijati poljoprivredne djelatnosti koje su u regiji - zoni navedene kao prioritet.

S obzirom na fokus ove Studije (prostorni identitet), presudnu važnost u vrednovanju prostornog identiteta ima Krajobrazna studija Grada Zagreba iz 2015. godine koja prepoznaje opće krajobrazne tipove, odnosno opća krajobrazna područja, koja su podloga za tipologiju naselja.

Krajobrazna studija navodi kako krajobraznu raznolikost Grada treba shvatiti kao vrijednost i ugraditi je u budući urbani razvoj Zagreba, na strateškoj, ali i na ostalim razinama prostorno planske dokumentacije. Stoga, politike planiranja svih vrsta i razina, od razvojnog, prostornog, gospodarskog, turističkog, poljoprivrednog te ostali sustavi donošenja odluka o budućem razvoju Grada, trebaju uključiti i podatke o obilježjima i vrijednostima krajobraznih područja, a prepoznata raznolikost i brojnost krajobraznih tipova trebala bi biti uključena u prostorno i urbanističko planiranje kao očuvanje različitosti i raznolikosti prostora. Tipološka klasifikacija, karakterizacija krajobraza Grada Zagreba predstavlja stručnu osnovu i opća polazišta za planiranje budućeg razvoja Grada kroz očuvanje i poboljšanje njegovog prostornog identiteta. Kako bi se omogućio razvoj temeljen na uvažavanju prostornog identiteta, treba stvoriti nove okvire politike planiranja povezivanjem urbanizma i krajobraza.

Završno, dokument „Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog prostora Grada Zagreba“ daje opsežan pregled stanja na području svih 68 ruralnih naselja Grada Zagreba, pri čemu je jedan od najvažnijih elemenata Studije određivanje tipova ruralnih i urbaniziranih naselja.

Planina Donja - Mlin
Poljoprivredna tradicijska arhitektura u brdsko ruralnom krajoliku jugoistočne Medvednice

Cerje
Tradicijska arhitektura brežuljkasto semiruralnog krajolika Sesvete

Slika 8. Tradicijska arhitektonska baština u kreiranju prostornog identiteta Grada Zagreba

Lipnica
Zapuštena trgovina u brežuljkasto ruralno šumskom krajoliku Vukomeričkih Gorica

Lučko
Crkva – u nizinsko ruralno poljoprivrednom krajoliku Brezovice

B. ANALIZA ČIMBENIKA KOJI UTJEČU NA PROSTORNI IDENTITET SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA I OBILAZAK TERENA

1. UVID U POSTOJEĆE STANJE I METODOLOŠKE NAPOMENE

Prije utvrđivanja prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba analizirani su opći demografski podaci o 68 suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba, njihova građevinska područja, ali i određivanje elemenata koji određuju njihov suburbani i ruralni karakter.

Opći demografski podaci o 68 suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba

Obzirom na demografske trendove prepoznate analizom, većina ruralnih i suburbanih naselja doživljava trend umjerenog rasta stanovnika, čime se ova regija jasno izdvaja od većine ruralnih regija u RH, ali odražava trend kretanja stanovnika i u drugim urbanim naseljima u arealu od 20 km (Sesvete, ali i gradovima u Zagrebačkoj županiji – Velika Gorica, Samobor, Zaprešić).

Na području 68 naselja Grada Zagreba 2011. godine ukupno je živjelo 47.769 stanovnika, što čini tek 6,05 % svih stanovnika administrativnog područja Grada Zagreba. Sukladno tome i gustoća naseljenosti ovih naselja je dalekom manja od prosjeka za Grad Zagreb (1.231,8 st/km^2), te varira od 36,22 st/km^2 u Planini Gornjoj (izrazito ruralna obilježja), do 1.356,2 st/km^2 u naselju Veliko Polje (izrazito urbana obilježja – jedino od analiziranih naselja s gustoćom naseljenosti višom od prosjeka).

Slično stanje odražava i stambeni fond, pri čemu je ukupan broj kućanstava 2011. godine području analiziranih naselja iznosio 16.918, što čini 5,56% ukupnog stambenog fonda na području Grada Zagreba. Međutim, za razliku od samog naselja Zagreb, većina naselja ima blagi porast broja kućanstava, dok neka imaju i značajniji u posljednjem međupopisnom razdoblju, a tu se osobito ističu naselja Veliko polje, Hudi Bitek i Ježdovec (porast broja kućanstva veći od 45%). Tek osam naselja bilježi pad broja kućanstava, od kojih je najveći pad u naselju Mala Mlaka (-17%; ograničen razvoj naselja zbog vodozaštitnog područja).

Ukupni demografski potencijal je vrlo raznolik, pri čemu je 2011. godine najmanje naselje prema broju stanovnika bilo Brebernica sa 49 stanovnika, a najveće Lučko s 3.010 stanovnika. Uz Lučko jedino naselje s više od 2.000 stanovnika je Hrvatski Leskovac (2.687 stanovnika 2011. godine). Ukupno je svega 14 naselja 2011. godine imalo preko 1000 stanovnika (očekuje se daljnji trend rasta većih naselja, te povećanje broja stanovnika na

idućem popisu) (Tablica 5). Na jugu je ukupno 10 naselja koja broje više od 1.001 stanovnika, dok je na istoku svega 4 naselja koja imaju evidentirano više od 1.001 stanovnika. Međutim na istoku dominiraju naselja s 501 do 1.000 stanovnika.

Tablica 5. Broj i udio naselja prema veličini, 2011. godine

Veličina naselja	Broj naselja		Promjena
	2001.	2011.	
do 100 st.	3	4	+ 1
101 - 200 st.	7	1	- 6
201 - 500 st.	26	29	+ 3
501 – 1.000 st.	19	20	+ 1
1.001 – 1.500 st.	9	4	- 5
1.501 – 2.000 st.	2	8	+ 6
2.001 – 5.000 st.	2	2	0
5.001 – 10.000 st.	0	0	0
10.001 – 20.000 st.	0	0	0
20.001 – 50.000 st.	1	0	- 1
50.001 – 100.000 st.	0	1	+ 1
100.001 – 200.000 st.	0	0	0
200.001 i više st.	1	1	0

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2013.-2016., 2018

Kao najveći grad u Republici Hrvatskoj i njezin glavni grad, Zagreb je jedino središnje naselje 1. razine. Tradicionalno središnje naselje u neposrednoj blizini grada Zagreba, Sesvete, kategorizirano je kao središnje naselje 5. razine, odnosno manje regionalno središte. Središta 6. razine (područna) su naselja Brezovica u južnom i Kašina u sjeveroistočnom dijelu Grada Zagreba, a 7. razine (lokalna) Adamovec, Belovar, Cerje, Donji Dragonožec, Horvati, Hrvatski Leskovac, Ivanja Reka, Kupinečki Kraljevec, Lučko, Odra – Hrašće Turopoljsko, Planina Donja, Soblinec i Vugrovec Donji. (Tablica 6.)

Tablica 6. Broj i udio naselja prema funkciji

FUNKCIJA	Broj naselja	Ukupno stanovnika	Udio u broju stanovnika
Glavni grad – državno razvojno središte	1	688.163	87,11
Manja regionalna središta	1	54.085	6,85
Područna središta	2	2.142	0,27
Lokalna središta (inicijalna razvojna središta)	13	18.229	2,31
Ostala naselja	53	27.398	3,46
Ukupno	**70**	**790.017**	**100,00**

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2013.-2016., 2018.

Građevinska područja naselja

Na području obuhvata Prostornog plana Grada Zagreba iskorištenost građevnih zona naselja izvan obuhvata GUP-ova varira od 23,9 % u Havidić Selu do 75,1 % u Lužanu (Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba, 2018, str. 45). Nadalje, Prostornim planom Grada Zagreba su definirane površine za razvoj i izgradnju izvan naselja, pri čemu izdvojene površine obuhvaćaju zone poljoprivredno-gospodarskih kompleksa, sportsko-rekreacijske zone, zone infrastrukturnih sustava i zone groblja (Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2013.-2016., 2018.).

Najveću površinu građevinskog područja naselja ima naselje Kupinečki Kraljevec -305,01 ha (od čega je izgrađeno 36,5%, a ukupno zona čini 11,7% ukupne površine naselja). Najmanju površinu građevinskog područja ima naselje Dobrodol s 10,15 ha. Kupinečki Kraljevec ima i najveći do sada izgrađenu površinu građevinskog zemljišta 111,53 ha, dok najmanju ima Botinec 0,05 ha (Tablica 7).

Tablica 7. Površina građevinskih područja naselja (GPn) i obuhvat zona gospodarske namjene unutar naselja

Naziv naselja	Ukupna površina naselja (ha)	Sve vrste GPn unutar poligona naselja (ha)		Zone gospodarske namjene unutar poligona naselja (ha)				
		Sve-ukupno	Izgrađeni dio	Ukupno	Proiz-vodna	Pos-lovna	Ugost.-turist.	Min. sirov.
Adamovec	778,45	94,69	50,34					
Belovar	357,23	45,62	26,22	1,71	1,71			
Blaguša	579,72	33,31	24,34					
Botinec	35,20	0,13	0,05					
Brebernica	251,66	14,73	4,20					
Brezovica	450,01	74,18	26,88	3,95	3,95			
Budenec	283,54	32,36	15,68					
Buzin	321,56	85,04	22,20	30,90		30,90		
Cerje	120,24	27,74	17,65					
Demerje	1.022,79	87,20	33,13					
Desprim	50,42	45,37	11,38	3,64	3,64			
Dobrodol	149,95	10,15	7,79					
Donji Čehi	171,82	10,23	5,73					
Donji Dragonožec	334,18	136,71	43,61					
Donji Trpuci	1.000,91	105,75	34,00					
Drenčec	209,27	18,34	10,54					
Dreženik Brezovički	70,19	58,27	11,18					
Dumovec	326,03	31,63	21,63					
Đurđekovec	278,63	60,07	37,93					
Gajec	239,29	35,22	15,10					
Glavnica Donja	683,54	34,02	22,99					
Glavnica Gornja	158,82	27,38	18,93					

Naziv naselja	Ukupna površina naselja (ha)	Sve vrste GPn unutar poligona naselja (ha)		Zone gospodarske namjene unutar poligona naselja (ha)				
		Sve-ukupno	Izgrađeni dio	Ukupno	Proiz-vodna	Pos-lovna	Ugost.-turist.	Min. sirov.
Glavničica	431,21	29,90	20,78					
Goli Breg	208,61	39,38	14,75	8,14	8,14			
Goranec	329,66	27,56	17,14					
Gornji Čehi	214,73	13,70	8,53					
Gornji Dragonožec	311,52	64,58	23,70					
Gornji Trpuci	361,94	34,12	12,43					
Grančari	94,36	23,18	9,15					
Havidić Selo	195,30	35,10	8,40					
Horvati	2.077,14	242,24	74,10					
Hrašće Turopoljsko	274,27	111,45	39,70	9,45	9,45			
Hrvatski Leskovac	329,30	207,38	80,55	22,46	22,46			
Hudi Bitek	193,41	50,36	16,87					
Ivanja Reka	336,62	82,54	43,81					
Jesenovec	272,12	24,66	17,20					
Ježdovec	771,03	69,75	31,94	15,14		3,12	*12,20	
Kašina	837,88	118,85	53,13	13,12	3,12			10,00
Kašinska Sopnica	214,78	22,67	11,91					
Kučilovina	246,17	15,88	10,34					
Kućanec	22,37	22,37	19,03					
Kupinečki Kraljevec	2.601,44	305,01	111,53					
Lipnica	353,12	45,58	14,18					
Lučko	257,93	208,01	94,81	78,13	5,92	72,21		
Lužan	731,54	53,44	40,11					
Mala Mlaka	398,44	32,91	20,35					
Markovo Polje	495,50	75,37	44,48	2,63		2,63		
Moravče	690,96	71,37	38,81					
Odra	1.311,10	172,97	59,45	21,52		21,52		
Odranski Obrež	1.090,70	180,91	62,78					
Paruževina	379,60	89,59	34,54	0,86	0,86			
Planina Donja	486,24	46,37	28,43					
Planina Gornja	680,50	17,79	8,97					
Popovec	258,55	66,54	39,28	6,60	6,60			
Prekvršje	250,77	85,68	45,76					
Prepuštovec	217,26	29,50	16,02					
Soblinec	257,98	112,65	44,58	24,06	22,77	1,29		
Starjak	214,74	35,52	11,54					
Strmec	1.326,89	83,56	27,75					
Šašinovec	1.015,88	62,68	33,63	3,68	3,68			
Šimunčevec	224,79	41,39	25,75					
Veliko Polje	123,43	52,41	21,14					
Vuger Selo	143,06	15,37	10,04					
Vugrovec Donji	49,33	27,61	22,96					
Vugrovec Gornji	207,22	26,61	14,39					
Vurnovec	94,76	15,73	12,04					
Zadvorsko	211,80	109,67	39,86					

Naziv naselja	Ukupna površina naselja (ha)	Sve vrste GPn unutar poligona naselja (ha)		Zone gospodarske namjene unutar poligona naselja (ha)				
		Sve-ukupno	Izgrađeni dio	Ukupno	Proiz-vodna	Pos-lovna	Ugost.-turist.	Min. sirov.
Žerjavinec	242,41	38,12	22,21					
UKUPNO	29.914,69	4.406,17	1.920,33					

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2013. – 2016., siječanj 2018.

Suburbani i ruralni karakter naselja

Mjerila za određivanje urbanosti i ruralnosti naselja nisu jasno određena u Republici Hrvatskoj. U praksi (Državni zavod za statistiku) se težilo definirati urbana naselja, dok su sva ostala smatrana ruralnima, odnosno nije se radila razlika između ruralnih i mješovitih, odnosno prijelaznih (ruralno-urbanih) naselja.[23] U administrativne svrhe se razlikovanje ruralnih i urbanih područja u Hrvatskoj temelji na teritorijalnoj podjeli prema kojoj se manje administrativne jedinice, općine, smatraju ruralnima, a gradovi urbanim područjima. S obzirom na administrativni ustroj Grada Zagreba kao jedinice istodobno područne i lokalne samouprave, navedena podjela nije primjenjiva za razvrstavanje naselja u njegovu sastavu.

- OECD kriterij

Za potrebe politike ruralnog razvoja u Hrvatskoj se primjenjuje definicija Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (*eng. Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD*) kao međunarodno priznat i korišten kriterij za razlikovanje ruralnih i urbanih područja. Definicija OECD-a temelji se na gustoći naseljenosti stanovništva, uzimajući za razdjelnicu (sub) urbanih i ruralnih područja gustoću stanovništva od 150 stanovnika/ km^2 na razini jedinica lokalne samouprave. Mjerilo za određenje neke regije pretežito urbanom jest da u lokalnim ruralnim područjima živi manje od 15 % njezina stanovništva.

Prema kriterijima OECD-a, od 68 naselja Grada Zagreba, njih 39 ima ruralna obilježja, suburbana obilježja ima 12 naselja, dok urbana obilježja ima 17 naselja (Slika 9.).

[23] Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba, 2015.

Slika 9. Ruralna, suburbana i urbana naselja Grada Zagreba prema OECD - kriteriju

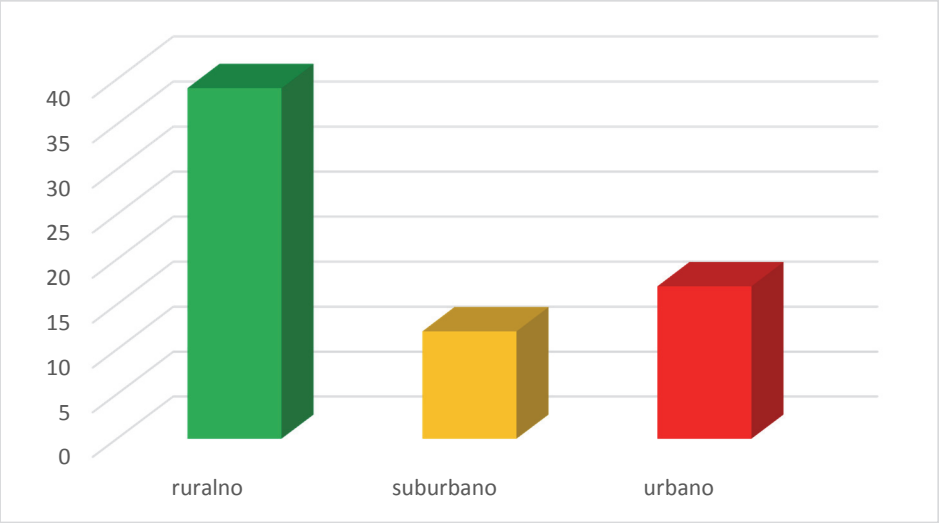

Izvor: autori temeljem Programa održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020., 2016.

Prema OECD kriteriju:

- urbani karakter imaju naselja: Desprim, Drežnik Brezovički, Dumovec, Đurđekovec, Hrašće Turopoljsko, Hrvatski Leskovac, Ivanja Reka, Kućanec, Lučko, Markovo Polje, Popovec, Prekvršje, Soblinec, Veliko Polje, Vugrovec Donji, Zadvorsko, Žerjavinec.
- Suburbani karakter imaju naselja: Vuger Selo, Donji Dragonožec, Gornji Čehi, Prepuštovec, Jesenovec, Glavnica Gornja, Mala Mlaka, Hudi Bitek, Goli Breg, Kašina, Vurnovec i Grančari.
- ruralni karakter imaju naselja: Brebernica, Planina Donja, Gornji Trpuci, Havidić Selo, Planina Gornja, Donji Trpuci, Dobrodol, Strmec, Šašinovec, Drenčec, Glavničica, Lipnica, Demerje, Botinec, Horvati, Gornji Dragonožec, Starjak, Kučilovina, Budenec, Belovar, Lužan, Buzin, Brezovica, Kupinečki Kraljevec, Moravče, Glavnica Donja, Blaguša, Paruževina, Odra, Cerje, Gajec, Kašinska Sopnica, Goranec, Adamovec, Odranski Obrež, Kupinečki Kraljevec, Šimunčevec, Vugrovec Gornji, Donji Čehi i Ježdovec. Prijelazni oblik naselja suburbani Grada Zagreba su: Vuger Selo, Donji Dragonožec, Gornji Čehi, Prepuštovec, Jesenovec, Glavnica Gornja, Mala Mlaka, Hudi Bitek, Goli Breg, Kašina, Vurnovec i Grančari.

- Kriterij određivanja ruralnosti naselja postotkom poljoprivrednog stanovništva

Prema kriteriju određenja ruralnosti naselja postotkom poljoprivrednog stanovništva, pri čemu se ruralnim smatraju naselja u kojima je osnovni izvor prihoda 50 i više posto stanovništva poljoprivredna djelatnost, ruralna bi naselja na području Grada Zagreba bila samo Glavničica, Grančari i Gornji Trpuci (Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2013.-2016., 2018., str. 43).

- Kriterij određivanja ruralnosti naselja prema broju stanovnika

Prema Klempić Bogadi urbanim naseljima smatraju se sva naselja s više od 10000 stanovnika, zatim naselja s manje od 2000 stanovnika ako nemaju više od 10% poljoprivrednog stanovništva, a zaposleno je najmanje 50% aktivnog stanovništva. Jače urbanizirana naselja imaju udjel poljoprivrednog stanovništva do 10% i najmanje 75% zaposlenih. Slabije urbanizirana naselja imaju 10-20% poljoprivrednog stanovništva i barem 50% zaposlenih. Naselja koja ne zadovoljavaju navedene kriterije smatraju se ruralnima. Budući da je analiza temeljena na dosada objavljenim podacima popisa stanovništva 2011., a oni još uvijek ne sadrže informacije o poljoprivrednom stanovništvu, a dio podataka je zaštićen, rezultati analize stupanja urbaniziranosti naselja preuzeti su od Klempić Bogadi (2008) (Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog prostora Grada Zagreba, 2015.) – Tablica 8. i Slika 17.

Tablica 8. Naselja u istraživanom prostoru prema veličini i stupnju urbanizacije 2011. godine

Naselja prema broju stanovnika	Stupanj urbanizacije				Ukupan broj naselja
	Ruralna	Slabije urbanizirana	Jača urbanizirana	Urbana	
1-100	1	2	0	0	3
100-200	0	1	0	0	1
200-500	4	9	17	0	30
500-1000	3	4	13	0	20
1000-2000	2	3	7	0	12
➢ 2000	0	0	2	0	2
Ukupno	**10**	**19**	**39**	**0**	**68**

Izvor: Klempić Bogadi (2008); www.dzs.hr, Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog prostora Grada Zagreba (2015).

Istraživanje je provedeno uz nekoliko bitnih metodoloških ograničenja koja valja navesti. Osnovna prostorna jedinica istraživanja definirana projektnim zadatkom je naselje, a brojni

podaci nisu dostupni s obrazloženjem povjerljivosti (bespravna gradnja po naseljima, određeni podaci za obradu gospodarskih subjekata, detaljniji demografski podaci i sl.) ili jednostavno nisu dostupni (kartografska podloga vrednovanog poljoprivrednog zemljišta).
Navedene činjenice ukazuju kako u Hrvatskoj ne postoje jedinstveni kriteriji utvrđivanja koja su naselja ruralna odnosno kategorizirana kao sela[24] kao i prijelazni oblici. Tako se ruralna naselja Grada Zagreba prema OECD kriteriju razvrstavaju u tri kategorije – ruralna, suburbana i urbana. Za potrebe statistike Državni zavod za statistiku poznaje samo urbana naselja a ostala naselja smatraju se ruralnim – odnosno selima – bez ikakvog stupnjevanja.
Kako ne postoje jedinstveni kriteriji ruralnosti naselja, odnosno što naselje čini ruralnim, kao logična posljedica javlja se problem utvrđivanja koja su naselja istinski ruralna.
Shodno navedenom javlja se problem određivanja prostornog identiteta ruralnih naselja jer ne postoje egzaktni pokazatelji (poput kvantitativnih pokazatelja) o prostornom identitetu. Prostorni identitet najčešće se prepoznaje kao vizualni iako je on puno više od vizualnog. Stoga se u ovoj studiji pristupilo analizi prostornog identiteta pomoću analize trendova u svijetu i Europi te dokumenata na državnoj i regionalnoj razini (poglavlje A), zatim dostupnih kvantitativnih pokazatelja te kvalitativnoj analizi čimbenika odnosno kao nasljeđu, opisanih u slijedećem poglavlju.

2. OPĆI PRIKAZ ČIMBENIKA

Prostorni identitet naselja suburbanog i ruralnog karaktera Grada Zagreba osim kvantitativnim podacima bilo je potrebno iskazati i kvalitativnim podacima koji su temelj za izradu smjernica za očuvanje prostornog identiteta. Stoga su utvrđeni sljedeći čimbenici koji doprinose kreiranju prostornog identiteta:

- Čimbenici identiteta krajolika,
- Prostorno arhitektonski čimbenici identiteta,
- Čimbenici gospodarskog identiteta,
- Čimbenici gospodarsko-poljoprivrednog identiteta,
- Čimbenici identiteta središnjosti / centraliteta naselja,
- Čimbenici kulturnog identiteta,
- Čimbenici turističkog identiteta

[24] Npr. u Njemačkoj se za naselja koja su kategorizirana kao sela primjenjuju različite financijske potpore ali i porezni kriteriji u odnosu na naselja koja su kategorizirna kao gradovi

Kako bi se dobio uvid u utvrđene čimbenike koji oblikuju prostorni identitet i uvid u prostorne promjene odnosno transformacije naselja, te kako bi sva naselja mogla biti jednako analizirana, valorizirana i međusobno usporediva u odnosu na čimbenike i promjenu prostornog identiteta izrađene su jednoobrazne tablice za analizu svih naselja (Tablica 9.) u kojima su vidljivi i rezultati analize (Prilog 1.).

Prilikom izrade tablice analize čimbenika identiteta korišteni su:

- kvantitativni podaci
  - minimalni i maksimalni broj stanovnika naselja, broj stanovnika prema popisu iz 2011., broj kućanstva prema popisu iz 2011., površina izgrađenog i površina neizgrađenog građevinskog područja,
  - podaci o zaštićenoj kulturnoj i prirodnoj baštini (Konzervatorska studija Grada Zagreba, Prostorni plan Grada Zagreba, Krajobrazna studija Grada Zagreba, Program održivog razvoja poljoprivrede Grada Zagreba 2016-2020),
- kvalitativna podaci,
- te vizualna opažanja prilikom obilaska terena.

Tako popunjene tablice za sva razmatrana naselja, uz korištenje podataka iz drugih studija služile su za izradu skupne tablice (Tablica 12.), određenih kartograma (Slika 20., Slika 21.) i tablica (Tablica 14.). Svrha analize svih naselja (Prilog 1.) je da se dobije uvid u tipove naselja prema pripadajućem krajoliku, tj. sa sličnim prostornim karakteristikama.

<u>Analiza čimbenika prostornog identiteta naselja, Tablica 9.</u>

Kako bi se za svako naselje utvrdilo postojeće stanje prostornog identiteta te utvrdile promjene prostornog identiteta u odnosu na tradicijsku matricu odnosno dobio uvid u trendove promjena prostornog identiteta izrađena je jednoobrazna Tablica 9. koja je podijeljena u sljedeće dijelove:

- Uvodni dio,
- Prostorne karakteristike,
- Poljoprivredne karakteristike,
- Turističke karakteristike,
- Karakteristike javnih prostora i sadržaja te
- Zaključak.

Tablica omogućuje usklađenu analizu i valorizaciju svih čimbenika prostornog identiteta, a istovremeno daje mogućnost uvida u prostorne karakteristike naselja prema određenim tipovima krajolika. Iz tablice je moguće dobiti uvid u trendove promjena prostornog identiteta, stupanj transformacije te neiskorištene potencijale za očuvanje i unaprjeđenja prostornog identiteta.

1. Uvodni dio

Grafički podaci o naselju:

- Fotografija,
- Kartografski prikaz
- Ortofoto prikaz.

Opći podaci o naselju iskazani kvantitativnim podacima:

- Položaj naselja u Gradu Zagrebu,
- Broj stanovnika u povijesti - minimalni i maksimalni broj stanovnika naselja,
- Broj stanovnika prema zadnjem popisu (2011.),
- Broj kućanstva, prema zadnjem popisu (2011.),
- Površina izgrađenog građevinskog područja,
- Površina neizgrađenog građevinskog područja.

2. Prostorne karakteristike naselja

Čimbenici koji snažno određuju prostorni identitet analizirani su kroz tradicijske ruralne matrice naselja te suvremenog utjecaja na tradicijsku matricu:

- Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike

  Termin tradicijska matrica naselja je termin za povijesnu organizaciju prostora koja ne opisuje stilska razdoblja već govori o povijesnoj strukturi naselja i njegovom povijesnom kontinuitetu.

  Mnoga ruralna naselja Grada Zagreba datiraju još iz srednjeg vijeka, ali potrebno je uvažiti činjenicu da je tradicijska matrica ruralnih naselja po prvi puta dokumentirana na kartama prve katastarske izmjere za današnje područja Grada Zagreba sredinom 19. stoljeća (1862. godina).

  Tradicijska ruralna matrica naselja opisivana je na način da se utvrdi što čini tradicijsku matricu prepoznatljivom - stambena i/ili poljoprivredna izgradnja, visina građevina te jesu li u njoj prepoznati javni prostori (trg) ili javni sadržaji.

Tradicijska naselja Grada Zagreba također su opisivana pomoću dva osnovna tipa naseljenosti (Marinović-Uzelac, 2002, str 137):

- rastresito, raštrkano, disperzno, razbijeno selo,
- zbijeno, zgusnuto, u gomili, aglomerirano selo.

Kako se radi o jednoobraznoj tablici za sva naselja, za dobivanje što kraćih / jasnijih informacija korišteni su izrazi DA ili NE.

- Suvremeni utjecaj na tradicijsku matricu – karakteristike

Prostor se stalno mijenja zbog različitih društveno ekonomskih, kulturnih i političkih prilika. Iako je snažniji suvremeni utjecaj na tradicijsku ruralnu matricu naselja Grada Zagreba zabilježen nakon Drugoga svjetskog rata, u ovoj Studiji termin suvremeni utjecaji odnosi se na vremensko razdoblje od 1991. do danas.

Analiza suvremenog utjecaja na tradicijsku ruralnu matricu naselja analizirana je kroz:

- stambenu izgradnju - nove prostorne oblike stambenih i poljoprivrednih zgrada (volumenom, površinom, brojem etaža i novim oblikom krovnih površina),
- postojanjem javnih prostora i sadržaja za okupljanje lokalnog stanovništva,
- stanjem prometnica (širina profila, pješački nogostup, javni prijevoz), te
- izgradnjom zgrada gospodarske (poljoprivredne i proizvodno-poslovne) namjene.

Kako se radi o jednoobraznoj tablici za sva naselja za dobivanje što kraćih / jasnijih informacija korišteni su izrazi DA ili NE.

Navedeno znači da su prilikom analize čimbenika prostorno arhitektonskog identiteta uzimani u obzir prirodno-geografski, antropogeni (tradicijske ruralne matrice, suvremeni utjecaj na prostorni (preko matrice naselja i tipa naselja) te arhitektonski tradicijski (pretežito drveni) i novi prostorni oblici zgrada (novi volumeni zgrada, postojeća i nova visina zgrada, postojeći i novi oblici krovnih ploha), stanje prometnica, gradnja novih zgrada kako stambenih tako i poljoprivrednih, proizvodnih i poslovnih zgrada, prometna dostupnost (ceste, željeznice, avioprijevoz, te postojanje javnog prijevoza).

- Opće stanje

Razmatrano je stanje tehničke opremljenosti kao infrastrukturne opremljenosti, a prometna dostupnost je analizirana preko stanja postojećih prometnica, te evidentiranje javnog prijevoza (autobus i/ili vlak) .

Opće stanje odnosi se na stanje tehničke infrastrukture (vodovod, odvodnja, elektroopskrba), ali ne ulazeći u podatke koji dijelovi naselja imaju djelomično a koji u cijelosti izgrađenu tehničku infrastrukturu.

- Kulturna baština – za opis stanja korišteni su podaci iz Konzervatorske podloge - Knjiga 1., Nepokretna kulturna dobra, Knjiga 2. Konzervatorska podloga, Zaštićeni i evidentirani dijelovi prirode s mjerama zaštite i uređenja, (Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Zagreb 2000./revizija 2003.), Konzervatorska podloga - Nepokretna kulturna dobra, revizija, (Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Zagreb, 2012.) te podaci iz Prostornog plana Grada Zagreba.
- Prirodna baština – korišteni su podaci iz Konzervatorske podloge -Knjiga 1., Nepokretna kulturna dobra, Knjiga 2. Konzervatorska podloga, Zaštićeni i evidentirani dijelovi prirode s mjerama zaštite i uređenja, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Zagreb 2000./revizija 2003. te podaci iz Prostornog plana Grada Zagreba.
- Vrsta / tip krajolika – za evidenciju krajolika korišteni su podaci iz Studije zaštite karaktera krajobraza Grada Zagreba, opća tipologija krajobraza (OIKON d.o.o. Zagreb, 2010./2017) i Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015.
- Za evidenciju krajobraznog područja korišteni su podaci iz Studije zaštite karaktera krajobraza Grada Zagreba, opća tipologija krajobraza (OIKON d.o.o. Zagreb, 2010./2017) i Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015.

3. <u>Poljoprivredne karakteristike naselja</u>

Čimbenici koji određuju poljoprivredni identitet naselja analizirani su kroz:

- Reljefna obilježja – analizirana su prema općim geografskim karakteristikama – planinska područja (uobičajeno se definiraju kao područja iznad 500 metara nadmorske visine ili koja obilježava i nagli porast nadmorske visine i teren jakog nagiba o d12^{o} do 32°), brežuljkasta (između 250 i 500 metara nadmorske visine, koje odlikuje reljef velike dinamike u kojem dominira izmjena pobrđa i dolina, s manjim nagibom dolinskih strana) te ravničarska područja (od 0,0 do 250 metara nadmorske visine). Za određivanje reljefnih obilježja korištena je web stranica Geoportal Zagreba.
- Korištenje poljoprivrednog zemljišta – kako u Programu održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba 2016.-2020. nije po naseljima iskazano korištenje poljoprivrednih površina (šumske, ratarske i/ili

vinogradarske) – korištenje poljoprivrednih površina određivano je vizualno – odnosno stjecanjem dojma prilikom obilaska terena.

- Veličina parcela - kako u Programu održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba 2016.-2020. nisu po naseljima iskazane površine poljoprivrednih parcela, veličina poljoprivrednih parcela određivana je vizualno prilikom obilaska te korištenjem Geoportala Zagreba. Da bi se dobio opći pregled u veličine poljoprivrednih parcela ista je određivana u tri kategorije: manje parcele površine do 1 ha, srednje parcele površine 1-3 ha i veće parcele površine veće od 3 ha. Kako bi se dobila opća kratka informacija o veličini parcela – ista je određivana s DA / NE.

4. Turističke karakteristike naselja

Čimbenici turističkog identiteta analizirani su kroz postojeće stanje te moguće korištenje potencijala različitih tematskih tura i staza: hodočasnički putevi, planinarski putevi, vinske ceste, biciklističke staze, sportsko-rekreacijski sadržaji, kulturne staze – tematske staze i drugo.

Kako bi se dobila opća kratka informacija o postojanju turističkih karakteristika ista su opisivana s DA ili NE.

5. Javni prostori i sadržaji - karakteristike centraliteta

Čimbenici centraliteta / središnjosti naselja analizirani su pomoću: postojanja trga/crkve/groblja kao lokacija mogućeg okupljanja, doma zdravlja/ambulante i ljekarne, trgovine, pošte, škole, vrtića, igrališta za djecu, sportsko-rekreacijskih i dr.

Korišteni su podaci iz slijedećih izvora: Prostorni plan Grada Zagreba, web stranica Geoportal Zagreb te obilazak terena.

Kako bi se dobila opća kratka informacija o vrsti postojanja javnih prostora i sadržaja ista je određivana s DA / NE.

6. Zaključak

Na kraju tablice, za svako naselje iznesen je zaključak o stanju i promjeni / transformaciji prostornog identiteta.

U Prilogu 1. nalaze se tablice naselja prema abecednom redu s prikazom čimbenika prostornog identiteta za 68 suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba koja su tema ove Studije.

Analizom prostornog identiteta obuhvaćani su:

- dio naselja Zagreb izvan granice Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba: Markuševečki Popovec, Markuševečka Trnava, Čučerje (sjeverni dio), Vidovec, Medvejski Breg, Trstenik i Deščevec.
- dijelovi naselja Sesvete izvan granice Generalnog urbanističkog plana Sesveta: Kraljevečki Novaki i Kobiljak.

Tablica 9. Analiza čimbenika prostornog identiteta naselja, prikaz tablice

Naselje :

Slika	**Karta**	**Ortofoto**

Položaj u Gradu Zagrebu:	xxxx		
Broj stanovnika u povijesti:	Min: xxx Max: xxx	**Broj stanovnika 2011.**	xxx
		Broj kućanstava 2011.	xxx
Površina izgrađenog građevinskog područja:	xxx	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	xxx

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA/NE
		Linijsko:	DA/NE
		Raspršeno:	DA/NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA/NE
		Javni prostori i sadržaji:	DA/NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja	DA/NE
			Novi prostorni oblici zgrada DA/NE
			Volumen: Veći od tradicijskih DA/NE
			Visina:
			Krov:
			Otvori:
		Javni prostori i sadržaji	Sportsko-rekreacijski sadržaji
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	Poslovno-proizvodni pogoni
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Značajan broj plastenika, ali prevladavaju ipak poslovno-proizvodni i sportsko-rekreacijski sadržaji.
	Opće stanje	Tehnička infrastruktura:	opis
	Kulturna baština	Naselje	evidencija
		Zgrada	evidencija
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	evidencija
		Ostale kategorije	evidencija
		Pojedinačni, NATURA	evidencija
	Vrsta/tip krajolika	opis	
	Krajobrazno područje	opis	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA/NE
		Brežuljkaste	DA/NE
		Ravničarske	DA/NE
	Korištenje	Šumske	DA/NE
		Ratarske	DA/NE
		Vinogradarske	DA/NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA/NE

		Srednje poljopr. parcele	DA/NE
		Veće poljopr. parcele	DA/NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA/NE
	Planinarski putevi		DA/NE
	Vinske ceste		DA/NE
	Biciklističke staze		DA/NE
	Sportsko - rekreacijski sadržaji		DA/NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA/NE
	Drugo		DA/NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA/NE
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna		DA/NE
	Trgovina		DA/NE
	Pošta		DA/NE
	Škola		DA/NE
	Vrtić		DA/NE
	Igralište za djecu		DA/NE
	Sportsko - rekreacijski sadržaji		DA/NE
	Drugo		DA/NE
ZAKLJUČAK			

Izvor: autori

2.1. Prikaz pojedinih čimbenika identiteta naselja

2.1.1. Čimbenici identiteta krajolika

Za analizu čimbenika identiteta krajolika korišteni su podaci iz Prostornog plana Grada Zagreba, Krajobrazne studije Grada Zagreba iz 2015., Izvješća o stanju u prostoru Grada Zagreba iz 2018., te obilazak terena.

Područje Grada Zagreba nalazi se na razdjelnici dviju krajobraznih regija. Masiv Medvednice s Prigorjem dio je subpanonske regije koju karakterizira prirodni šumski pokrov, a preostali dio teritorija Grada dio je panonske krajobrazne regije aluvija rijeke Save, s mozaikom površina različitog korištenja i izraženom urbanizacijom. Na području Grada šest je osnovnih tipova krajobraza (II. razine kategorizacije) i čak 25 tipova III. razine

kategorizacije. Prostor grada karakterizira razmjerno visok udio vrijednih urbanih i sub-urbanih krajobraznih cjelina. (Izvješće o stanju u prostoru, 2018, str. 145).

U Prostornom Planu Grada Zagreba su izdvojeni i drugi vrijedni dijelovi prirode - krajobrazne vrijednosti što se na osnovi stručne podloge preporučuju zaštititi temeljem posebnog propisa ili će se, ako ne zadovoljavaju kriterije za zaštitu od državnog značaja, uređivati kao vrijedni na lokalnoj razini mjerama propisanim Odlukom o donošenju Prostornog plana Grada Zagreba, odnosno odlukama o donošenju generalnih urbanističkih planova i drugih prostornih planova užih područja što je određeno toč. 7.1.2. Prostornim planom Grada Zagreba.

Tako su istaknute Mjere za očuvanje krajobraznih vrijednosti Medvednice, Prigorja, Savske ravnice i Vukomeričkih gorica.

Čimbenici identiteta krajolika u jednoobraznoj tablici (Tablica 9. i Prilog 1.)

- vrsta i tip krajolika koji su određeni Prostornim planom Grada Zagreba,
- vrsta i tip krajolika koji su određeni Krajobraznom studijom Grada Zagreba iz 2015.

Današnja ruralna i suburbana naselja Grada Zagreba zastupljena su na tri osnovna krajobrazna područja:

- brdsko-brežuljkasti mješoviti krajolik Medvednice,
- brežuljkasto ruralni krajolik Vukomeričkih gorica, te
- nizinsko ruralni krajolik rijeke Save.[25]

Na području brdsko-brežuljkastog, mješovitog krajolika Medvednice najgušća je zastupljenost naselja. Sigurnost i pogodnost lokacija na brežuljcima Medvednice od prapovijesnih je razdoblja bila presudna za pojavu naseljavanja. Medvedničko prigorje čini brežuljkasti tip reljefa nadmorskih visina od 150 do 300 m.n.v. prvotno pokriven šumama. To je rebrasto oblikovani reljef s izmjenama usporednih grebena i potočnih dolina. Krčenjem starih šuma hrasta kitnjaka dobiven je prostor za formiranje naselja i za poljoprivredno zemljište. Prva stalna naselja na nižim područjima Medvedničkog prigorja grade se uglavnom uz obale potoka. Mnoga naselja bila su sjedišta srednjovjekovnih crkvenih župa te se u njima i danas nalaze župne crkve prepoznate kao kulturna dobra. Po svojim tipološkim obilježjima pripadala su raspršenim selima sa zaselcima na brežuljcima, ili linijskim naseljima smještenim u dolinama potoka. Drvena gradnja stambenih i gospodarskih zgrada bila je njihovo dominantno morfološko obilježje sve do polovice prošlog stoljeća.

[25] Studija zaštite karaktera krajobraza Grada Zagreba, opća tipologija krajobraza, Oikon d.o.o., Zagreb, 2010.

Očuvana je drvena tradicijska arhitektura kao povijesna cjelina u naseljima Kašinska Sopnica - Petruši, Vuger Selo, Moravče, Kašina, Vugrovec Donji, Cerje, Glavničica, Šašinovec, Demerje, te pojedinačne etnološke građevine u naseljima Planina Gornja, Dobrodol, Belovar, Đurđekovac, Glavnica Gornja, Glavnica Donja, Šimunčevec, Budenec, Lužan, Hudi Bitek, Odranski Obrež, Donji Trpuci.

U dijelovima naselja gdje prevladava nova izgradnja stambenih i proizvodnih građevina ista u pravilu nije uspostavila kvalitetan vizualan odnos s tradicijskom ruralnom matricom naselja te se uglavnom ne može govoriti o stvaranju novog sloja suvremenih arhitektonskih vrijednosti. Stoga nije neobično što je narušena slika naselja i krajolika.

Osim šumskih vidljiv je tzv. „sitni mozaik“ površina različitih poljodjelskih kultura (voćnjaka, vinograda te sezonskih kultura na oranicama i vrtovima) i različitih tipova livada i pašnjaka.

Odnos površina naselja i volumena zgrada koji pridonose prostornim i krajoličnim vrijednostima naselja te njihovom agrarnom krajoliku, određujući su čimbenici povijesnog, kulturnog, poljoprivrednog a time i prostornog identiteta.

Promjena prostornih uzoraka i načina korištenja prostora te nestajanje odnosa povijesnih naselja i pripadajućeg okruženja generirali su gubitak prostornog identiteta . Uzrok tome je smještaj novih objekata neintegriranih gabarita i arhitektonskih oblika na lokacijama velike vizualne izloženosti kako u nizinskim (Ježdovec, Lučko, Veliko Polje, Hrvatski Leskovac, Odra) tako i na brežuljkastim područjima iznad Markuševečke Trnave i Markuševečkog Popovca posebno na vrhovima postranih grebena. Poljoprivredne površine sve su više zapuštene i prepuštene su sukcesiji šuma.

Područje brežuljkastog ruralnog krajolika Vukomeričkih gorica nalazi se na najjužnijem području Grada Zagreba i prostire se na sjeverozapadnom dijelu Vukomeričkih gorica te u prostoru nizine između Žumberačke gore i Vukomeričkih gorica. Ovo je samo dio većeg krajobraznog područja Vukomeričkih gorica koji se nalazi unutar administrativnih granica Grada Zagreba. Na obroncima Vukomeričkih gorica u nekad bogatom području gustih šuma, na krčevinama formirana su sela čiji se povijesni kontinuitet može pratiti od srednjeg vijeka (Donji Dragonožec, Gornji Dragonožec, Donji Trpuci, Kupinečki Kraljevec). Šume su krčenjem pretvarane u oranice, pašnjake i livade, a na osunčanim padinama podizani su vinogradi. Zbijena i rastresita seoska naselja smještena su na vrhovima brežuljaka, okružena malim parcelama. U nizinskom dijelu ovoga područja linijska naselja su formirana duž prometnica te na čvorištima prometnih putova. I danas se uz stambene kuće nalaze okućnice, vrtovi, povrtnjaci i voćnjaci. U selima je, sve do polovice prošlog stoljeća glavnina

građevnog fonda pripadala tipu drvene stambene i gospodarske gradnje. Danas je drvena arhitektura ostala rijetko zastupljena samo u pojedinim selima. Poljoprivredne površine koje okružuju naselja, svojim dimenzijama, oblikom, prostornom organizacijom te vrstom korištenja stvaraju sitan, organski uzorak krajolika znatne vizualne prepoznatljivosti. Šuma je također važan element površinskog pokrova koji doprinosi doživljajnim vrijednostima područja.

Nizinskom ruralnom krajoliku rijeke Save dominantno obilježje daje ravničarski reljef, poljoprivredni način korištenja, nepravilna parcelacija mozaičnog uzorka koji se izmjenjuje s relativno velikim izgrađenim područjima naselja. Plodna Savska dolina sa svojim brojnim pritocima, tijekom povijesti omogućavala je proizvodnju hrane i ostalih proizvoda, što je uvjetovalo razvoj trgovine, a time i razvoj komunikacija. Naselja su smještena uz rub nizine, u podnožju padina Vukomeričkih gorica i uz glavne cestovne smjerove (Brezovica, Demerje, Donji Čehi, Goli Breg, Mala Mlaka, Hrašće Turopoljsko).

Povijesni kontinuitet naseljenosti ovoga područja može se dokumentirano pratiti od antike, kad je pripadalo ageru antičke Andautonije. Elementi rimske centurijacije djelomično su očuvani u geometriji parcelacije poljoprivrednih površina. Srednjovjekovnom razdoblju pripadaju brojna sela, od kojih su neka središta župa (Lučko, Brezovica / Goli Breg, Odra, Stupnik). Posjedi Zagrebačkog kaptola te feudalni posjed Brezovica, na kojem je u srednjem vijeku postojao cistercitski samostan, kasnije je dvorac bio središte posjeda okružen parkom i zgradama gospodarskog sklopa, a danas je zapušten i bez namjene.

Nekadašnji prostor sela bio je organiziran od dijela na kojemu su se na okućnicama osim stambenih kuća nalazile i gospodarske zgrade, a dalje su se pružali vrtovi, voćnjaci i poljoprivredne površine, oranice i livade.

Današnji uzorci nekadašnjih naselja promijenjeni su u odnosu na povijesno stanje. Širenjem izgradnje oko povijesnih jezgri sela uz glavne ceste stvorene su aglomeracije bez prostornog reda i nove stambene tipologije, te su na taj način povijesna sela izgubila odnos prema svojem poljoprivrednom okruženju (Slika 10.).

Parcelacija poljoprivrednog zemljišta odražava elemente geometrijske pravilnosti, pravilnih pravokutnih parcela većih dimenzija, obogaćenim nasadima različitih kultura.

Durđekovec
Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice

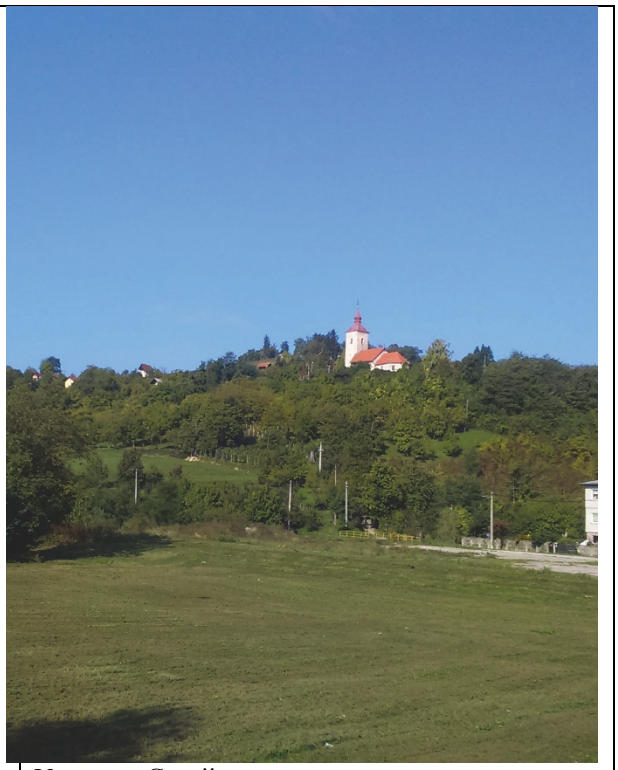

Vugrovec Gornji
Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice

Slika 10. Odabrane fotografije tipova krajolika Grada Zagreba

Donji Dragonožec
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica

Horvati
Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika

Slika 11. Shematski prikaz tipova krajolika Grada Zagreba

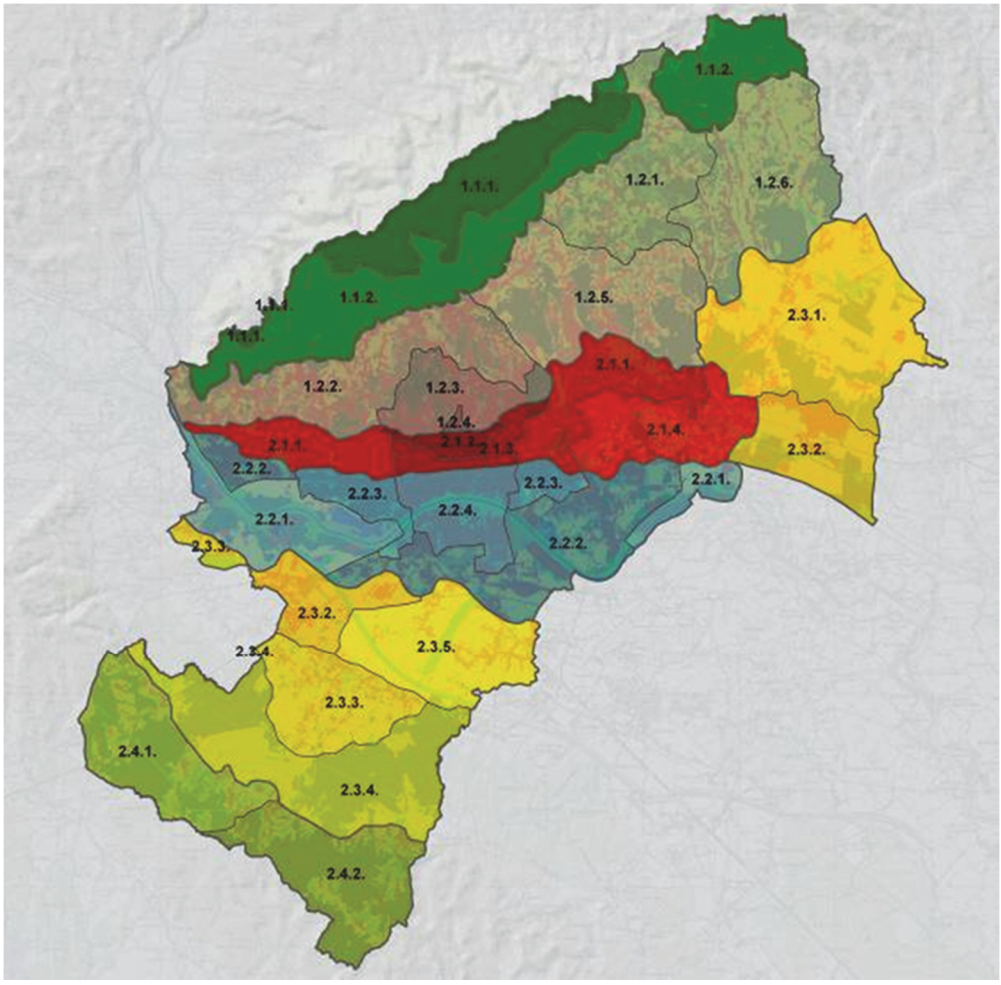

Izvor: Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015.

Tipovi/vrste krajolika Grada Zagreba (Slika 11.):

1. brdski ruralni krajolik
2. brežuljkasti ruralni krajolik
3. brežuljkasti ruralni šumski krajolik
4. brežuljkasti semi-ruralni krajobraz
5. nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik
6. nizinski ruralni poljoprivredni krajolik
7. nizinski semi-ruralni krajolik

Detaljnijom analizom i valorizacijom čimbenika prostornog identiteta naselja u krajoliku utvrđeno je 9 krajobraznih područja (Slika 12. i Tablica 11.).

Slika 12. Naselja Grada Zagreba s obzirom na krajobrazna područja

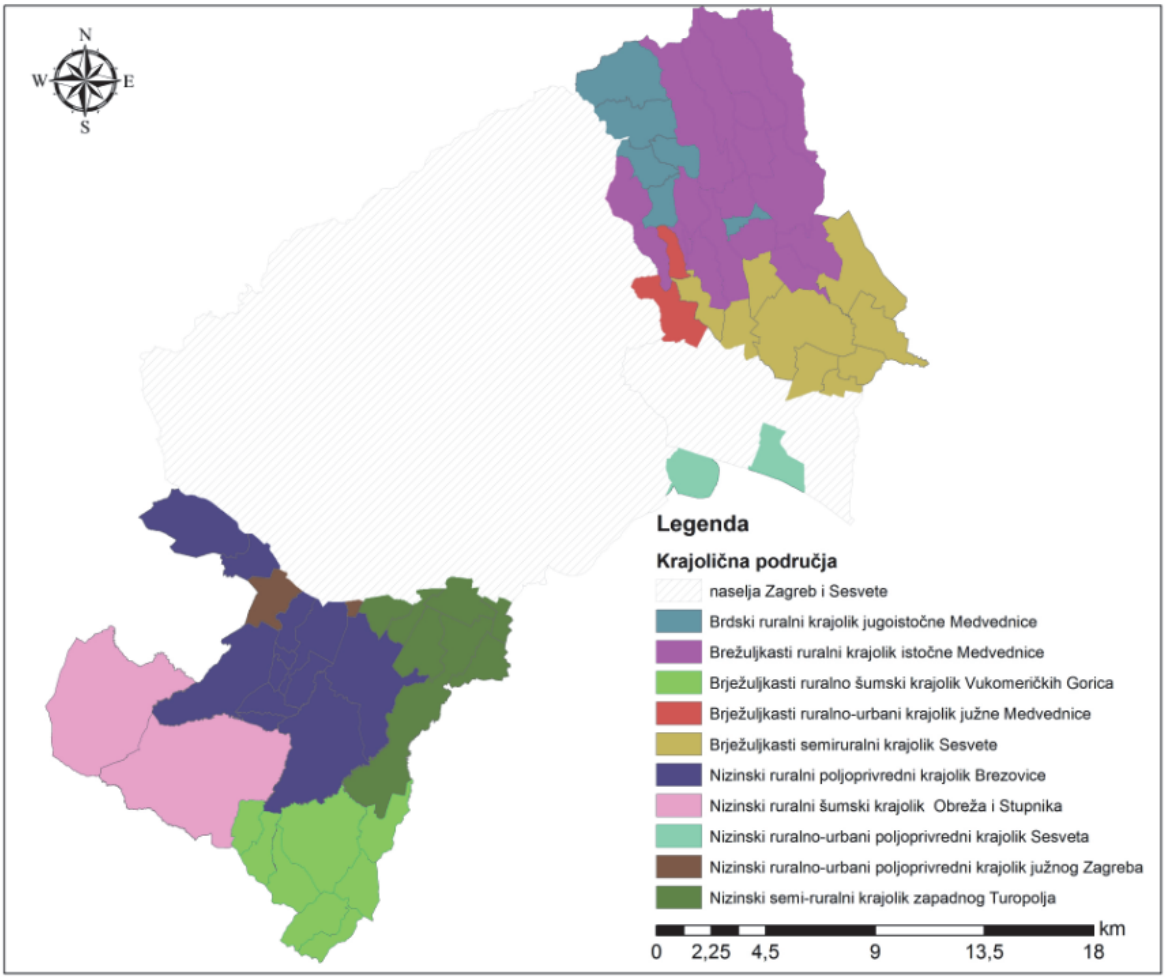

Izvor: autori

2.1.2. Prostorno arhitektonski čimbenici identiteta

Prostorni identitet naselja u ovoj studiji sagledava se unutar administrativnog područja naselja.

Osim postojećeg stanja prostornih karakteristika opisanog tablično u Prilogu 1. utvrđene su i promjene odnosno utjecaj na postojeće prostorno arhitektonske karakteristike naselja.

Za utvrđivanje prostorno-arhitektonskih čimbenika identiteta korišteni su i Prostorni plan Grada Zagreba, statistički podaci Državnog zavoda za statistiku (broj stanovnika i broj

kućanstva, gustoća stanovnika), Krajobrazna studija Grada Zagreba iz 2015., Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba iz 2018.

Od ukupno 68 naselja, najbrojnija su naselja između 201-1.000 stanovnika i to njih 49. To su po broju stanovnika mala naselja ali ona su aktivna i njihov broj u odnosu na 2001. povećao se za 4. Vezano na statističke podatke o broju stanovnika po naselju utvrđeno je da su najznačajnije promjene nastale u broju naselja s 1.501 – 2.000 stanovnika. Dok su 2001. bila samo dva naselja koja su brojala 1.501-2.000 stanovnika, 2011. na području grada Zagreba bilo je 8 takovih naselja. Istovremeno su uočene promjene kod naselja koja imaju 1.001 – 1.500 stanovnika. Tako je u odnosu na 2001. njihov broj smanjen za 5 naselja, jer je prešao u višu kategoriju broja naselja. Radi se o naseljima koja se nalaze neposredno uz Grad Zagreb i koja su dobro prometno povezana (Ivanja Reka, Ježdovec, Kašina, Kupinečki Kraljevec, Lučko, Odranski Obrež, Veliko Polje i Hrvatski Leskovac). Zgrade stambene i gospodarske namjene u Ježdovcu, Lučkom, Velikom Polju poprimaju oblikovne karakteristike Grada Zagreba (površinom, volumenom, otvorima, nagibom krova). Stoga se može reći kako ova naselja oblikovno poprimaju karakteristike urbanih naselja.Iako je Kupinečki Kraljevec naselje s brojem stanovnika većim od 1.501, u njemu nisu vidljivi snažniji utjecaji na prostornu strukturu tradicijske matrice naselja, jer se radi o naselju najveće površine i s najvećim brojem zaseoka. U naseljima Ivanja Reka, Ježdovec, Kašina, Lučko, Odranski Obrež, Veliko Polje i Hrvatski Leskovac evidentirana je gradnja proizvodnih i poslovnih sadržaja u značajnijem broju i to većeg volumena i površina koje nemaju veze s tradicijskim oblikovanjem građevina i ruralnim namjenama.

Zaključak je da se kod naselja Ivanja Reka, Ježdovec, Kašina, Lučko, Odranski Obrež i Hrvatski Leskovac teško ili nikako ne može prepoznati postojeća tradicijska ruralna matrica naselja.

Zanimljiva je i analiza distribucije kućanstava u suburbanom i ruralnom prostoru Grada Zagreba koja pokazuje kako je najveći broj kućanstava koncentriran u dvije uže zone – prigorju Medvednice (u gradskoj četvrti Sesveta) i posavsko-turopoljskoj zoni (gradska četvrt Novi Zagreb – Istok). Takav njihov prostorni razmještaj posljedica je recentne stambene suburbanizacije, posebno intenzivne u tranzicijskom razdoblju nakon 1990. Pri tome je, najdinamičnija stanogradnja zabilježena u ekološki privlačnoj i vidljivoj padini prigorja koja je ujedno prometno vrlo dostupna, a to je područje Turopolja. U drugoj polovici 1990-ih godina težište stambene izgradnje bilo je u medvedničkom prigorju. U posljednjem popisnom razdoblju 2001.-2011. vodi područje Turopolja. To potkrjepljuje podatak o

dvostruko većem porastu broja kućanstava u zoni gradske četvrti Sesveta i gradske četvrti Brezovica.

U naseljima poput Odre, Male Mlake, Donjeg Dragonošca i dr. uočeni su sačuvani primjeri tradicijske ruralne arhitekture koji pridonose očuvanju slike naselja kao prostornom identitetu.

Čimbenici prostorno-arhitektonskog identiteta, pogotovo oni koji se odnose na tradicijsku ruralnu matricu naselja, između ostalog vrlo su usko vezani na čimbenike kulturnog identiteta naselja, tj. baštinu, ali i čimbenike identiteta krajolika. Karakteristike ruralnih naselja značajnim dijelom ovise o prirodno-geografskim karakteristikama, ali i o utjecaju čovjeka.

Velike demografske promjene doživjela su mala naselja koja broje 101 - 200 stanovnika. Njihov ukupan broj u odnosu na 2001. pao je za 6 naselja, tj. sada samo naselje Drenčec ima 131 stanovnika – odnosno ulazi u grupu naselja između 101 – 200 stanovnika. Naselje Drenčec predstavlja tip izoliranog naselja čija matrica nije „napadnuta“ snažnim građevinskim aktivnostima.

Statističko demografski podaci ukazuju kako naselja s većim brojem stanovnika imaju trend povećanja broja stanovnika. Kod ruralnih naselja s većim brojem stanovnika, tj. između 1.501 – 2.000 uočena je najsnažniji stupanj transformacije prostornog identiteta, odnosno najsnažnije su vidljivi suvremeni utjecaji u gradnji. Osim uočene snažnije gospodarske aktivnosti ne smije se zanemariti utjecaj bespravne izgradnje na promjene u prostoru. Uzrok se također može tražiti i u snažnom utjecaju Grada Zagreba ali i priljevom novog stanovništva kao i povoljnijoj prometnoj povezanosti.

Uspoređujući osnovne tipove naselja iz prve katastarske izmjere i danas, vidljive su promjene. Tako prijašnja zbijena i/ili rastresita naselja sve više postaju linijska, pogotovo uz glavne prometnice gdje se nalazi bolja tehnička infrastruktura, ali i bolja je prometna povezanost. Te promjene posebno su vidljive kod naselja: npr. Prepuštovec – Vurnovec; Đurđekovec – Markovo Polje; Vugrovec Donji – Markovo Polje, Grančari – Hudi Bitek, Desprim – Goli Breg, Mala Mlaka – Odra – Hrašće Turopoljsko; Donji - Gornji Čehi i dr.

Relativno izolirana naselja, ali koja još uvijek čine jednu cjelinu su Glavničica, Drenčec i Brebernica,

Tradicijski prostorni identitet analiziran je kroz prostorne strukture tipova naselja (zbijeno, linijski, raspršeno) te tradicijsku stambenu i poljoprivrednu izgradnju.

Sva su naselja povezana javnim prijevozom – autobusom dok su neka povezana i vlakom poput Horvata i Hrvatskog Leskovca.

Iako je stanje glavnih cestovnih prometnica relativno zadovoljavajuće, stanje prometnica je djelomično kritično u dijelovima naselja u kojima je istaknuta bespravna gradnja jer nije planiran koridor za zadovoljavanje tehničkih kriterija za odvijanje kvalitetnog cestovnog i pješačkog prometa. To je izraženo u dijelovima naselja kao što su npr. Ježdovec, Lučko, Odranski Obrež i dijelovima naselja gdje su nekada bile klijeti, a danas su izgrađene vikendice (Prekvršje, Kašina, Vugrovec Gornji i dr.). U tim dijelovima naselja nemoguće je odvijanje javnog gradskog prijevoza.

Stanje tehničke infrastrukture – vodoopskrbe je relativno zadovoljavajuće na cijelom analiziranom području, dok je stanje odvodnje otpadnih potrebno poboljšati (Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba, 2018).

Prilikom analize čimbenika prostorno arhitektonskog identiteta uzeti su u obzir prirodno-geografski, antropogeni (tradicijske ruralne matrice, suvremeni utjecaj na prostorni (preko matrice naselja i tipa naselja) te arhitektonski tradicijski (pretežito drveni) i novi prostorni oblici zgrada, (novi volumeni zgrada, postojeća i nova visina zgrada, postojeći i novi oblici krovnih ploha, stanje prometnica, gradnja novih zgrada kako stambenih tako i poljoprivrednih, proizvodnih i poslovnih zgrada). Također je uzeta u obzir i prometna dostupnost - cestovni, željeznički i zračni promet, te postojanje javnog prijevoza).

Bespravna gradnja prisutna je na cjelokupnom području Grada Zagreba. Najizraženija je u urbanim sredinama – gradu Zagrebu i Sesvetama, no nisu je pošteđena ni okolna naselja. Evidentirana je na površinama gotovo svih planskih namjena. Na rubovima naselja bespravna gradnja proširila se na vrijedne poljoprivredne i šumske površine, koje su vrijedni prirodni resursi za dugoročno održivi razvoj. U izgrađenom području karakterizira je supstandardna matrica, nerijetko uz preizgrađenost, neadekvatnu lokalnu prometnu mrežu i nezadovoljavajuću komunalnu opremljenost. Bespravna izgradnja, opremanje građevina i postava urbane opreme dovodi do nereda u prostoru i derogiranja slike naselja, odnosno pada standarda stanovanja. Područja zahvaćena bespravnom gradnjom praktički je nemoguće u cijelosti privesti izvornoj namjeni. Inicijalna analiza stanja pokazuje da je u nekima od većih zona teško osigurati čak i bazičnu razinu prostornog uređenja i ostvarenja suvremenog urbanog standarda (Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba, 2018.).

Ovdje se iznose samo dvije slike (grafička prikaza) o prostornoj evidenciji bespravne izgradnje koja je dostupna na https://ispu.mgipu.hr/ (Slika 13. i Slika 14.).

Slika 13. Grafički prikaz bespravne gradnje u dijelu naselja Ježdovec

Izvor: https://ispu.mgipu.hr/

Slika 14. Grafički prikaz bespravne gradnje u dijelu naselja Buzin

Izvor: https://ispu.mgipu.hr/

Iz priloženih grafičkih priloga (Slika 13. i Slika 14.) vidljiv je opseg bespravne izgradnje. Bespravna izgradnja dovodi do nereda u prostoru i derogiranja slike naselja, odnosno pada

standarda stanovanja. Područja zahvaćena bespravnom gradnjom praktički je nemoguće u cijelosti privesti izvornoj namjeni. Inicijalna analiza stanja pokazuje da je u nekim većim zonama teško osigurati čak i bazičnu razinu prostornog uređenja i ostvarenja suvremenog urbanog standarda (Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba, 2018).

Studijom je razmatrano i stanje tehničke opremljenosti odnosno infrastrukturne opremljenosti, a prometna dostupnost je analizirana preko stanja postojećih prometnica, te evidentiranja javnog prijevoza (autobus i/ili vlak). Cestovna mreža Grada Zagreba razvija se razmjerno sporo. Širenje mreže i dimenzioniranje prometnica posljednjih desetljeća nisu na odgovarajući način pratili nove potrebe nastale porastom broja motornih vozila, prije svega osobnih automobila. Na to su dijelom utjecale i objektivne okolnosti: konfiguracija reljefa na sjevernom dijelu gradskog područja, gdje protezanje obronaka Medvednice izrazito otežava povezivanje smjerom istok - zapad. Ipak, ostaje činjenica da važne, davno planirane sastavnice cestovne mreže nisu realizirane. Posljedice toga su njezina mjestimična potkapacitiranost u suburbanim i ruralnim predjelima Grada Zagreba.
Važnu sastavnicu javnog prijevoza Grada Zagreba čini željeznička mreža koja povezuje Grad Zagreb s njegovim gravitacijskim područjem. Željeznički prijevoz svakako je najekonomičniji i ekološki najviše prihvatljiv.

2.1.3. Čimbenici gospodarskog identiteta

Za analizu čimbenika analize gospodarskog identiteta korišteni su: Prostorni plan Grada Zagreba, Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba iz 2018. i obilazak terena.
Čimbenici gospodarskog identiteta u ovoj studiji određivani su kroz uočavanje izgradnje zgrada novih poslovnih i proizvodnih namjena. Uvidom na terenu utvrđeno je da se zgrade gospodarske namjene (proizvodne i poslovne namjene) često grade unutar postojeće tradicijske ruralne matrice te na taj način utječu na promjenu prostornog identiteta a time i sliku naselja.
S obzirom da Prostorni plan Grada Zagreba omogućava gradnju proizvodnih i poslovnih namjena unutar samih središta naselja (unutar tradicijskih matrica) uočeno je narušavanje postojeće slike naselja pojedinih naselja.
Gradnja novih gospodarskih građevina zahtijeva veće parcele te veće površine i volumene zgrada. A kako bi se očuvao prostorni identitet / slika naselja trebalo bi izbjegavati gradnju zgrada proizvodne i poslovne namjene velikih površina i volumena u samim središtima

naselja kao i u područjima pretežito stambene namjene, jer svojim volumenom i djelatnošću smanjuju kvalitetu stanovanja.

Stoga je gradnju zgrada gospodarske namjene (proizvodno-poslovne) potrebno graditi u dijelovima naselja – u rubnim dijelovima naselja kako bi se što manje narušavala postojeća slika naselja.

Prostornim planom Grada Zagreba određena su područja/površine za gradnju proizvodne namjene u naseljima: Belovar, Brezovica, Desprim, Goli Breg, Hrašće Turopoljsko, Hrvatski Leskovac, Kašina, Lučko, Paruževina, Popovec, Soblinec i Šašinovec, ali iste nisu realizirane.

Obilaskom terena, u Ježdovcu je uočen potez izgradnje zgrada poslovne i proizvodne namjene (uz cestu prema Kerestincu) koji nije planiran Prostornim planom Grada Zagreba.

U Gradu Zagrebu je početkom prosinca 2015. bilo registrirano 51.147 aktivnih poslovnih subjekata, od toga u naselju Zagreb 47.558, u naselju Sesvete 2.278, dok je u preostalih 68 suburbanih i ruralnih naselja bilo 1.232 poslovnih subjekata, odnosno 2.4% od ukupnog broja poslovnih subjekata. Za usporedbu, u 68 naselja živi 47.769 stanovnika, što čini 6 % ukupnog stanovništva Grada Zagreba. Ova usporedba potvrđuje kako suburbana i ruralna područja, promatrajući prosjek, još uvijek zaostaju u razvijenosti gospodarske aktivnosti u odnosu na naselje Zagreb i Sesvete.

Gospodarski najdinamičnija prostorna podcjelina je zagrebački dio posavsko-turopoljske zone, u čijih 10 naselja je registrirano 527 odnosno 42.8% svih poslovnih subjekata istraživanog prostora. Ta zona pridonosi dominaciji južnog dijela suburbanog i ruralnog područja u kojem je registrirano 61% svih poslovnih subjekata (Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba, 2015: 151-152).

2.1.4. Čimbenici gospodarsko-poljoprivrednog identiteta

Iako je poljoprivreda kroz povijest možda najsnažnije utjecala na formiranje prostornog identiteta ruralnih naselja Grada Zagreba, njen utjecaj je danas sve slabiji u oblikovanju prostornog identiteta. Čimbenici gospodarsko-poljoprivrednog identiteta analizirani su preko reljefnih obilježja, načina korištenja i veličine poljoprivrednih parcela, stanja zgrada za poljoprivrednu proizvodnju (kada su se stanovnici intenzivno ili isključivo bavili

poljoprivredom) te zamijećene izgradnje novih zgrada poljoprivredne namjene OPG-a (farme/tovilišta, plastenici, skladišta poljoprivrednih proizvoda i dr.).

Prilikom utvrđivanja čimbenika gospodarsko-poljoprivrednog identiteta korišteni su različiti dokumenti: Prostorni plan Grada Zagreba, studija Inventarizacija poljoprivrednog zemljišta Grada Zagreba i preporuke za poljoprivrednu proizvodnju (2008) i studija Ocjena postojećeg stanja ruralnog prostora, istraživanje i utvrđivanje prioriteta i ciljeva razvitka ruralnog prostora na području Grada Zagreba za razdoblje 2009.-2016. (2010), Geoportal Grada Zagreba te obilazak terena.

Unatoč naglašenim modernizacijskim procesima, poljoprivreda ima još uvijek razmjerno istaknuto značenje u razvoju suburbanih i ruralnih područja Grada Zagreba. To se očituje u njezinoj gospodarskoj, ekološkoj i socijalnoj funkciji, s kompleksnim utjecajem na ukupan razvoj prostora. Suvremeni razvoj poljoprivrede organski je neodvojivo povezan s napredovanjem procesa suburbanizacije, obilježenog širenjem građevinskog, u pravilu na račun poljoprivrednog zemljišta te intenziviranjem stambene gradnje i jačanje polifunkcionalnosti prostora. Rezultat toga je sve veće zgušnjavanje stanovništva i funkcija u pojedinim užim dijelovima prostora, s odgovarajućim posljedicama na njegov okoliš i krajolik.

Najmanji udio korištenog poljoprivrednog zemljišta u prigorskom pojasu gradske četvrti Sesvete prije svega je uzrokovan dinamičnijim utjecajem naselja Sesvete. Najmanji udio korištenog poljoprivrednog zemljišta u prigorskom pojasu gradske četvrti Sesvete prije svega je uzrokovan dinamičnijim prigorskim reljefom, ali i sve intenzivnijim socijalnim prestrukturiranjem poljoprivrednika, te uznapredovalim procesom demografskog starenja. S druge pak strane, visokim udjelom korištenog poljoprivrednog zemljišta, pored brezovičkog dijela posavsko-turopoljske zone, ističu se i ostala nizinska područja promatrane prostorne cjeline koje, uz ravničarski reljef, karakteriziraju i razmjerno povoljna agropedološka obilježja za ratarsku proizvodnju (Slika 15.).

Tablica 10. Korišteno i neobrađeno poljoprivredno zemljište u prostornim cjelinama suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba

Prostorna cjelina	Ukupno raspoloživo zemljište (ha)	Korišteno poljoprivredno zemljište		Neobrađeno poljoprivredno zemljište	
		Ukupno (ha)	Udio u raspoloživom	Ukupno (ha)	Udio u raspoloživom
Suburbano i ruralno područje Grada Zagreba	13.449,09	8.917,84	66,3	773,1	0,6
Gradska četvrt Sesvete	6.985,65	4.417,51	63,2	480,9	0,7

Prostorna cjelina	Ukupno raspoloživo zemljište (ha)	Korišteno poljoprivredno zemljište		Neobrađeno poljoprivredno zemljište	
		Ukupno (ha)	Udio u raspoloživom	Ukupno (ha)	Udio u raspoloživom
Istočno nizinsko područje	3.759,69	2.790,34	74,2	86,6	0,2
Prigorje Medvednice	3.225,96	1.627,17	50,4	394,3	1,2
Gradske četvrti Novi Zagreb i Brezovica	**6.463,44**	**4.500,33**	**69,6**	**292,2**	**0,5**
Posavskoturopoljska zona – zagrebački dio	1.136,00	849,33	74,8	105,8	0,9
Posavskoturopoljska zona – brezovički dio	2.407,46	1.884,39	78,3	63,9	0,3
Vukomeričke gorice	2.919,98	1.766,61	60,5	122,5	0,4

Izvor: Popis poljoprivrede 2003. godine, Državni zavod za statistiku, Zagreb.

Razmjerno dobra prirodna predispozicija i blizina gradskog tržišta dobra su osnova za razvoj tržišno usmjerene i dohodovne poljoprivrede. Takva proizvodna orijentacija očituje se i u kategorijama korištenja poljoprivrednih površina, pri čemu gotovo 60 % poljoprivrednog zemljišta suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba čine oranice i vrtovi.

Prema strukturi korištenja zemljišta Grada Zagreba šume čine 31,21 % površine a oko 33% čine poljoprivredne površine (mozaici, vinogradi i voćnjaci te livade) (Izvješće, 2018, str. 38) što čini značajnu površinu. Gotovo sva naselja imaju šumske površine koje utječu na formiranje prostornog identiteta naselja. Uočeno je da manje parcele prevladavaju na brežuljkastog područja Medvednice ili u jugozapadnom dijelu Grada, dok veće parcele prevladavaju u nizinskom dijelu Grada Zagreba (Tablica 10.).

Iako su u povijesti čimbenici poljoprivrednog identiteta imali značajnu ulogu u kreiranju prostornog identiteta, zamijećen je gubitak utjecaja poljoprivredne proizvodnje na kreiranje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja jer je velik broj poljoprivrednih parcela zapušten. Uspoređujući slike nekih naselja poput onih iz Moravča i danas može se uočiti da je još prije 60-ak godina velik dio poljoprivrednih površina bio pod vinogradima, dok danas isto nije vidljivo obilaskom terena.

Zamijećen je velik udio zapuštenih poljoprivrednih parcela kao i gradnja na poljoprivrednom zemljištu izvan građevinskog područja.

Poljoprivredni identitet kao dio prostornog identiteta usko je vezan uz krajobrazni i prostorni identitet a između ostalog odnosi se na sagledavanje kroz bavljenjem šumarstvom, ratarstvom ili vinogradarstvom te prevladavajućom veličinom poljoprivrednih parcela (male, srednje, velike).

Na taj način dobiva se osnovna povezanost između stvaranja veza između poljoprivrede i prostornog identiteta.

Nakon obilaska terena utvrđeno je da u brdsko-brežuljkasto mješovitom krajoliku Medvednice i brežuljkastom, ruralnom krajoliku Vukomeričkih gorica najviše prevladavaju male, a ponegdje i srednje veličine poljoprivredne parcele. U nizinsko ruralnom krajoliku rijeke Save prevladavaju srednje i velike poljoprivredne parcele.

Prilikom izrade ove studije korišteni su vizualni podaci o zapuštenosti poljoprivrednih parcela kao i veličini poljoprivrednih parcela. Na taj način dobiva se opći pregled povezanosti prostornog identiteta i poljoprivrednih čimbenika.

Uglavnom može se zaključiti da naselja Grada Zagreba gube poljoprivredni identitet koji pak ovisi o općim ekonomskim prilikama, općem stanju poljoprivrede, jačini utjecaja prometne povezanosti, načinu obrađivanja parcela, blizine Grada Zagreba i drugim čimbenicima.

Da bi se dobio opći pregled u veličine poljoprivrednih parcela ista je određivana u tri kategorije manje (do 1 ha), srednje (1-3 ha) i veće (više od 3 ha). Obilaskom terena uočeno je kako manje parcele prevladavaju na brežuljkastom području, dok se srednje i veće parcele nalaze u nizinskom dijelu. Tradicijske poljoprivredne zgrade najčešće se nalaze unutar obiteljskih seoskih dvorišta (štale, kokošinjci, svinjci, sjenici, kolnice i sl.) ili u vinogradima klijeti (danas prenamijenjene u vikendice ili kuće za stanovanje).

Na terenu je uočeno da je u seoskim dvorištima u posljednjih pedesetak godina došlo do prenamjene odnosno do rekonstrukcije zgrada za poljoprivredu (čak je uočena prenamjena u stambenu ili poslovnu namjenu) ili do napuštanja poljoprivrednih zgrada odnosno rušenja (uklanjanja). Vrlo je mali broj poljoprivrednih zgrada još u funkciji, jer se sve manji broj stanovnika bavi poljoprivrednom proizvodnjom.

Od zgrada za poljoprivrednu namjenu sve se više postavljaju plastenici za uzgoj povrtlarskih kultura i/ili cvijeća.

Iako se radi o naseljima suburbanog i ruralnog značenja nije zamijećena gradnja zgrada za poljoprivredu, a postojeće gube na značenju te su u velikom broju napuštene odnosno izvan funkcije.

Organizirana gradnja tovilišta/farme većih razmjera evidentira je u naselju Goli Breg.

Slika 15. Poljoprivreda i šumarstvo u kreiranju prostornog identiteta Grada Zagreba

2.1.5. Čimbenici identiteta središnjosti / centraliteta naselja

Čimbenici identiteta središnjosti / centraliteta, kao što su javne i centralne funkcije naselja, nesumnjivo utječu na prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba. Pod utjecajem modernizacijskih i globalizacijskih procesa mijenjaju se funkcije centraliteta naselja što ima za posljedicu promjenu značenja naselja a time i promjene prostornog identiteta.

Stoga su za određivanje čimbenika identiteta središnjosti /centraliteta naselja korišteni dokumenti: Prostorni plan Grada Zagreba, Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje od 2013. do 2016, Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba (2015), Geoportal Grada Zagreba te obilazak terena.

Čimbenici identiteta središnjosti naselja analizirani su kroz postojanje javnih i društvenih sadržaja: trg, crkva, groblje, škola, vrtić, pošta, zdravstvene ustanove te sportsko - rekreacijski sadržaj. Postojanje navedenih sadržaja vezani su sa stupanjem urbanizacije i određenom kategorijom područnog središta, koja je određena u Analizi i vrednovanju razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba (2015.).

U posljednjih dvadesetak godina zatvoren je određen broj trgovina, škola, pošta i zdravstvenih ustanova s obrazloženjem ekonomske neisplativosti, ali ukidanjem tih funkcija naselja gube na značenju, a time dolazi do promjena u prostornom identitetu (Slika 16. i Slika 17.).

Velik broj naselja (među kojima su i neka veća) nemaju obrazovnih ili odgojnih ustanova, a osobito je nedovoljan broj dječjih vrtića (primjerice Ivanja Reka i Kupinečki Kraljevec). Na južnom dijelu samo 12 naselja ima osnovnu školu, pri čemu su neke samo područne škole (samo niži razredi osnovne škole). Slično je stanje i s vrtićima kojih ima u svega 10 naselja, međutim sve veći broj privatnih vrtića donekle uspijeva popuniti postojeće nedostatke u sustavu javnih vrtića (Slika 16.).

Slika 16. Prostorna distribucija osnovnih škola i vrtića na području 68 ruralnih i suburbanih naselja Grada Zagreba

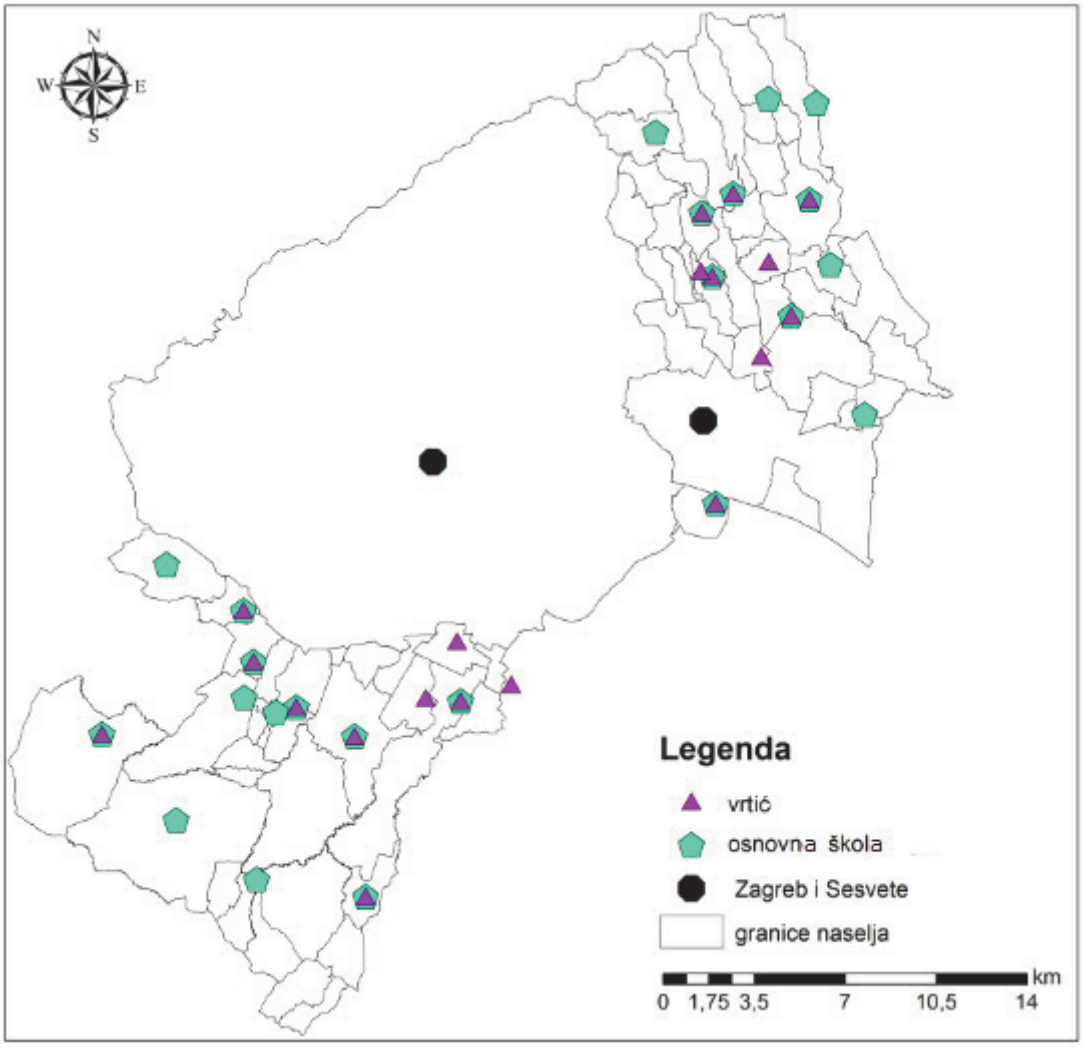

Izvor: autori

Slika 17. Prostorna distribucija poštanskih ureda na području 68 ruralnih i suburbanih naselja Grada Zagreba

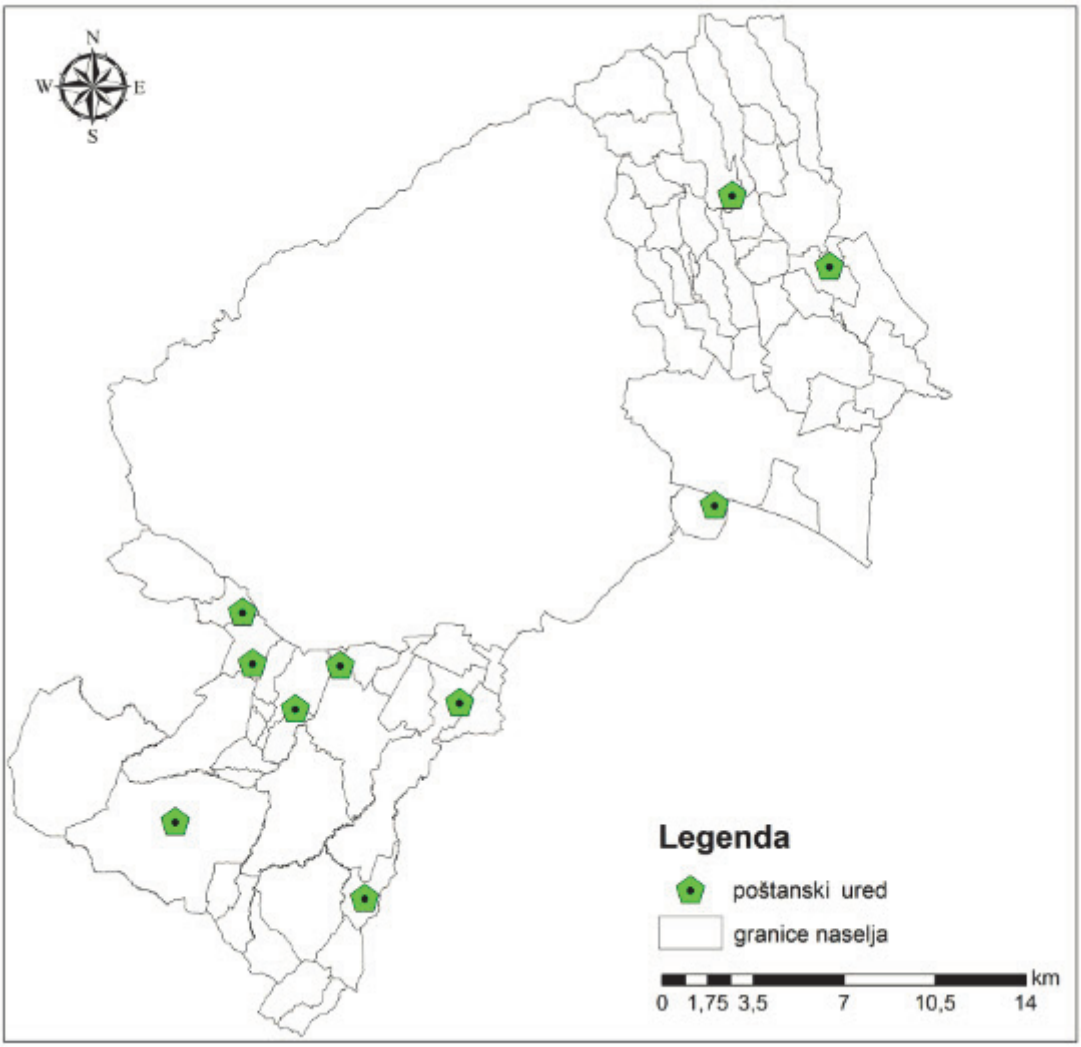

Izvor: autori

Od analiziranih 68 naselja, tek 11 ima domove zdravlja (u javnom vlasništvu), pri čemu ih je na istoku 4 (Kašina, Adamovec, Ivanja Reka i Belovar), a na jugu 7 (Hrašće Turopoljsko, Odranski Obrež, Zadvorsko, Kupinečki Kraljevec, Donji Dragonožec, Horvati i Lučko). Zdravstvene usluge su vrlo disperzno dostupne, pri čemu su Domovi zdravlja najčešće i preduvjet za postojanje ljekarne.

Većina naselja ima trgovinu / pekarnicu za potrebe lokalnog stanovništva, a ti objekti (uz ugostiteljske objekte) često preuzimaju ulogu „imaginarnog" centra naselja.

Nekadašnje trgovine za dnevnu potrošnju nestaju (poput one u Vugrovcu Gornjem) ili gube na lokalnom značenju (Odranski Obrež, Mlaka, Donji Čehi i dr.). S druge stane strane otvaraju se veliki prodajni centri koji prelaze značenje naselja (poput onih u Buzinu,

Velikom Polju, Lučkom i Ježdovcu). Takvi prodajni centri nadilaze značenje naselja i ne služe isključivo za dnevnu opskrbu lokalnog stanovništva te snažno utječu na prostorni identitet naselja.

U ruralnom prostoru trgovi su predstavljali važan element okupljanja koji je primjeren ruralnom načinu života. Važno je za istaknuti da među javnim prostorima u svim prstenima istoka i juga postoji izraziti nedostatak središnji mjesta za okupljanje građana, pri čemu rijetka naselja imaju trg. Nedostaje i zamjenskih površina koje bi mogle imati funkciju centralnog mjesta okupljanja i dalekosežno utjecati na identitet (sportska igrališta, rekreacijski centri, dječja igrališta i dr.). U pojedinim naseljima dolazi do kreiranja novih mjesta okupljanja, koja su u privatnom vlasništvu s javnim sadržajem, npr. trgovački centar SuperNova u Buzinu, Aquapark u Adamovcu, dok primjerice povijesni javni sadržaji park šuma Brezovica i dvorac Brezovica bivaju prepušteni propadanju. Time možemo reći da se mijenja i identitet ne samo prostora koji transformiraju ovakvi objekti, već i društveni identitet.

Usprkos ukidanja određenih centralnih i javnih funkcija u određenim naseljima uočeno je jačanje planiranje izgradnje i/ili uređenja sportsko-rekreacijskih sadržaja uz školska igrališta (Adamovec, Brezovica, Buzin, Demerje, Donji Dragonožec, Donji Trpuci, Gajec, Gornji Čehi, Hrašće Turopoljsko, Hrvatski Leskovac, Ivanja Reka, Kašina, Kupinečki Kraljevec, Lučko, Mala Mlaka, Odra, Odranski Obrež, Prepuštovec, Soblinec, Strmec, Vugrovec Gornji i Žerjavinec (Slika 18).

Slika 17. Područna središta ruralnog prostora Grada Zagreba prema studiji Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog prostora Grada Zagreba

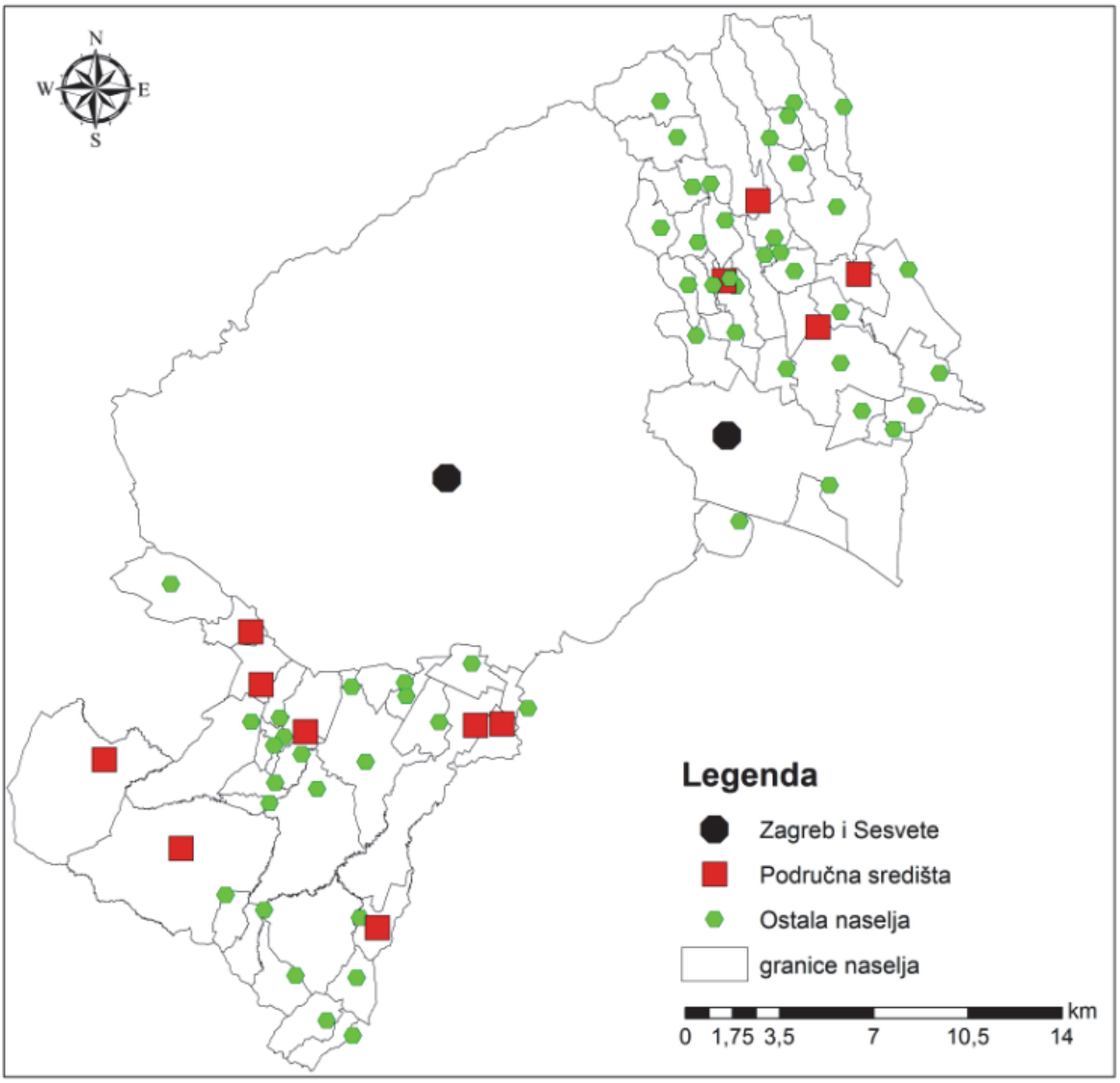

Izvor: autori

OŠ Mala Mlaka

Trgovina Mala Mlaka

Slika 18. Centralne i javne funkcije suburbanih i ruralnih naselja u kreiranju prostornog identiteta Grada Zagreba

Zatvorena zgrada pošte, Lučko

Sportski centar Lučko

2.1.6. Čimbenici kulturnog identiteta

Važan čimbenik prostornog identiteta je evidentirana kulturna i prirodna baština, ali i ona koja još nije evidentirana, iako je prepoznata na terenu (Tablica 11.).

Stoga su za određivanje čimbenika kulturnog identiteta korišteni dokumenti: Prostorni plan Grada Zagreba, Konzervatorska podloga - Knjiga 1. Nepokretna kulturna dobra, Knjiga 2. Zaštićeni i evidentirani dijelovi prirode s mjerama zaštite i uređenja (2000./revizija 2003.), Konzervatorska podloga - Nepokretna kulturna dobra (2012.) te obilazak terena. Kako se zaštićena kulturna baština (pogotovo ona koja pridonosi prostornom identitetu) ne može promatrati bez zaštićene prirodne baštine uzeta je u obzir i zakonom zaštićena prirodna baština te ona koja je u prijedlogu za zaštitu prema PPGZ-u. Također je kulturna baština stavljena u kontekst krajolika te je korištena Studija zaštite karaktera krajobraza Grada Zagreba, opća tipologija krajobraza 2010./2017.

Baštinski identitet nekadašnjih ruralnih naselja na području Grada Zagreba odražava se kroz zastupljenost kulturno povijesnih vrijednosti - kulturnih dobara, kroz prepoznatljiva obilježja krajolika te neizgrađenog, okružujućeg prostora naselja.

Većina istraživanih ruralnih i suburbanih naselja su povijesna seoska naselja, od kojih pojedina imaju povijesni kontinuitet od srednjeg vijeka. Nekadašnja seoska naselja i njihov pripadajući agrarni ili šumski krajolik rezultat su geomorfoloških i prirodnih uvjeta te različitih društvenih, gospodarskih i povijesnih okolnosti. Na području Grada Zagreba tijekom srednjeg vijeka bio je organiziran sustav života u selima, u okviru biskupskih, kaptolskih i gradečkih posjeda, koji su se protezali od vrha Medvednice pa do rijeke Save. U tom razdoblju su na obroncima podbrežja bila izgrađena sela: Vugrovec – slobodno selo u kojem je bilo sjedište crkvene župe kao i u ostalim selima, koje će postati jezgre budućeg širenja grada: Podsused, Vrapče, Stenjevec, Šestine, Remete, Markuševec, Granešina, Oporovec, Čučerje, Sesvete i Kašina. U dolini Save zabilježena su sela sjedišta crkvenih župa: Resnik, Odra, Stupnik, Sveta Klara, Jakuševac, kao i ostala sela: Otok na Savi, Siget, Zaprođe, Horvati, Prečko, Rudeš, Trnje i dr. U 16. stoljeću, područje današnjeg Zagreba bilo je podijeljeno u nekoliko posjeda. Zapadni dio pripadao je velikom Susedgradsko stubičkom vlastelinstvu, južni dio Turopoljskoj plemenitoj općini, a istočni posjedima Zagrebačkog kaptola, koji je graničio s Vugrovečkim vlastelinstvom na istoku. Središnji, manji dio gradskog područja, pripadao je seoskoj općini Vrapče, Medvedgradskom vlastelinstvu, posjedima Gradeca (Gračani i Trnje) te Remetskim pavlinima i Kaptolu. Na prostoru izvan Gradeca i Kaptola uz veća srednjovjekovna sela, postojala su i manja selišta. Poljoprivredni

način života, organizacija i korištenje zemlje za uzgoj vinograda, žitarica i livadnih kultura značajno je obilježio izgled krajolika toga razdoblja.

S obzirom da su prilikom analize dokumenata i obilaska terena utvrđeni potencijali iz područja kulturne baštine i prirodne baštine, u tablicama su utvrđeni potencijali vrijedne baštine koja do sada nije evidentirana kao kulturna i prirodna baština.

Povezivanjem čimbenika kulturnog identiteta i zaštićene prirodne baštine po naseljima dobiva se pregled njihovog utjecaja na prostorni identitet naselja te shvaćanje baštine kao resursa za održivi razvoj.

Tablica 11. Kulturna i prirodna baština u odnosu na tipove / vrste krajolika i naselja

TIP/VRSTA KRAJOLIKA	KRAJOLIČNO PODRUČJE	NASELJA	BAŠTINA
Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	**Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice**	KAŠINSKA SOPNICA	Etno cjelina zaseok Petruši
		KUČILOVINA	Područje ekološke mreže Vejalnica i Krč, značajni krajobraz
		PLANINA DONJA	Arheološko područje I lokalitet Povijesna sakralna građevina vrijedni krajolik, park i drvoredi Park prirode Medvednica
		PLANINA GORNJA	Arheološko područje Etnološka građevina Značajni krajobraz Park prirode Medvednica
		VUGROVEC GORNJI	Arheološko područje Dvije povijesne civilne građevine Značajni krajobraz, vrijedni park, vrt i drvored, područje ekološke mreže Vejalnica i Krč
Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik 1.2.5	**Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice**	DOBRODOL	Dvije etnološke građevine, arheološko područje, dvije park šume i dva vrijedna krajolika
		VUGER SELO	Seosko naselje, dva arheološka područja, sakralna i civilna građevina Vrijedni krajolik
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	**Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice**	ADAMOVEC	Arheološko područje, etno građevina, dva krajolika, pojedinačni objekt prirode
		BELOVAR	Arheološko područje Etnološka građevina Dva vrijedna krajolika
		BLAGUSA	Vrijedni krajolik
		ĐURĐEKOVEC	Dva arheološka područja i lokalitet Etnološka građevina Dva vrijedna krajolika
		GAJEC	-
		GLAVNICA DONJA	Dva arheološka područja, povijesna civilna i etnološka građevina vrijedni krajolik
		GLAVNICA GORNJA	Etnološka i sakralna građevina vrijedni krajolik

TIP/VRSTA KRAJOLIKA	KRAJOLIČNO PODRUČJE	NASELJA	BAŠTINA
		GORANEC	Područje ekološke mreže Vejalnica i Krč, Značajni krajobraz
		JESENOVEC	Arheološko područje vrijedni krajolik
		KAŠINA	Povijesna seoska cjelina Arheološko područje Evidentirani vrijedni krajolik Dva parka, vrt i drvored
		KUĆANEC	Arheološko područje
		MORAVČE	Povijesno seosko naselje Tri arheološka područja, dvije povijesne sakralne građevine, vrijedni krajolik Evidentirani parkovi, vrtovi
		PARUŽEVINA	-
		PREKVRŠJE	Etnološka građevina, značajni krajobraz
		PREPUŠTOVEC	vrijedni krajolik
		ŠIMUNČEVEC	Arheološko područje I lokalitet Etnološka građevina, vrijedni krajolik
		VUGROVEC DONJI	Povijesno seosko naselje, dvije sakralne; civilna građevina; dva arheološka lokaliteta, vrijedni krajolik evidentirani park, vrt i drvored
		VURNOVEC	-
		ŽERJAVINEC	-
Brežuljkasti semi-ruralni krajolik 2.3.1.	**Brežuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta**	BUDENEC	Etnološka građevina
		CERJE	Povijesno seosko naselje, civilna I sakralna građevina Spomenik priorde
		DRENČEC	-
		GLAVNIČICA	Povijesna seoska cjelina Arheološko područje
		LUŽAN	Tri etnološke građevine
		MARKOVO POLJE	Evidentirane vrijedne park šume i vrijedni krajolik
		POPOVEC	Arheološko područje
		ŠAŠINOVEC	Povijesna seoska cjelina, etnološka građevina, dva parka i drvored
		SOBLINEC	Pojedinačni objekt prirode
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	**Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba**	BOTINEC	Dva arheološka područja i jedan arheološki lokalitet
		HRVATSKI LESKOVAC	-
	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta	DUMOVEC	Arheološko područje
		IVANJA REKA	Arheološki lokalitet Vrijedni krajolik
Nizinski ruralni, poljoprivredni krajolik 2.3.3.	**Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice**	BREZOVICA	Graditeljski sklop dvorca, sakralna Građevina, park i drvoredi
		DEMERJE	Seosko naselje, civilna građevina Vrijedni krajolik
		DESPRIM	-
		DREŽNIK BREZOVIČKI	-
		GOLI BREG	Dvije civilne i jedna sakralna građevina
		GRANČARI	-
		HUDI BITEK	Etnološka građevina
		JEŽDOVEC	-

TIP/VRSTA KRAJOLIKA	KRAJOLIČNO PODRUČJE	NASELJA	BAŠTINA
		LUČKO	Arheološki lokalitet, dvije sakralne i dvije civilne građevine.
		ODRANSKI OBREŽ	Dva arheološka lokaliteta, etnološka građevina i Vrijedni krajolik
		STRMEC	-
		ZADVORSKO	-
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	**Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja**	BUZIN	-
		DONJI ČEHI	Arheološki lokalitet
		GORNJI ČEHI	-
		HRAŠĆE TUROPOLJ.	Arheološki lokalitet, etnološka građevina
		MALA MLAKA	Dva arheološka lokaliteta ,civilna građevina,vrijedni park i drvored
		ODRA	Arheološki lokalitet Dvije sakralne i civilna građevina
		VELIKO POLJE	Arheološko područje
Brežuljkasti ruralni šumski krajolik 2.4.2.	**Brežuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica**	BREBERNICA	
		DONJI DRAGONOŽEC	Povijesna civilna građevina Vrijedni krajolik
		DONJI TRPUCI	Dvije etnološke građevine Vrijedni krajolik
		GORNJI DRAGONOŽEC	Vrijedni krajolik
		GORNJII TRUPCI	Vrijedni krajolik
		HAVIDIĆ SELO	Vrijedni krajolik
		LIPNICA	Vrijedni krajolik
		STARJAK	Vrijedni krajolik
Nizinski ruralni šumski krajolik 2.4.1	**Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika**	HORVATI	Vrijedni krajolik
		KUPINEČKI KRALJEVEC	Arheološki lokalitet Vrijedni krajolik

Izvor. Autori

Kulturna i prirodna baština prema krajobraznim područjima

Naselja na istočnom dijelu Grada Zagreba za razliku od južnog, karakterizira visoka zastupljenost pojedinačnih kulturnih dobara, povijesnih cjelina seoskih naselja, arheoloških lokaliteta i područja te zaštićenih dijelova prirode. Na tom se prostoru razlikuju dva opća tipa krajolika:

- krajobrazna područja: brežuljkasto brdski mješoviti krajolik Medvednice, te
- nizinski ruralni krajolik rijeke Save.

Unutar brežuljkasto brdskog, mješovitog tipa krajolika po svojim se obilježjima razlikuju: brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice, brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice te brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice. Na općem tipu nizinskog ruralnog krajolika rijeke Save nalaze se brežuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta i nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta.

Najmanja zastupljenost kulturnih dobara je u nizinskom dijelu, na području nizinskog ruralno-urbanog krajolika Sesveta. Tu su zastupljeni samo arheološki lokaliteti i područje (Dumovec, Ivanja Reka). Krajobrazno područje brdskog ruralnog krajolika jugoistočne Medvednice (naselja Kašinska Sopnica, Planina Donja, Planina Gornja i Vugrovec Gornji) odlikuje se etnološkom cjelinom, zaselak Kašinske Sopnice te pojedinačnim kulturnim dobrima: kao što su:

- sakralne i etnološke građevine,
- zaštićeni dijelovi prirode: park, značajni krajobraz i vrijedni krajolik.

Ovo se područje nalazi unutar Parka prirode Medvednica, te ima relativno dobro očuvani kulturni i krajobrazni identitet. U području brežuljkastog ruralno-urbanog krajolika južne Medvednice koji se zbog utjecaja urbanog područja Zagreba ubrzano transformira očuvana je povijesna cjelina Vuger sela te sakralna i civilne građevine, a u selu Dobrodol nalaze se etnološke građevine i arheološko područje. Na brežuljkasto ruralnom krajoliku istočne Medvednice zastupljena su povijesne jezgre naselja Kašina. Moravče, Vugrovec Donji. Tu se nalaze pojedinačna kulturna dobra: sakralne, civilne i etnološke građevine, vrijedni krajolici te parkovi (Adamovec, Belovar, Đurđekovac, Glavica Donja, Glavica Gornja, Kašina, Moravče, Vugrovec Donji). Znatna zastupljenost kulturne baštine prisutna je na području brežuljkastog semi-ruralnog krajolika Sesveta gdje se nalaze: povijesne cjeline naselja (Cerje, Glavničica, Šašinovec), te sakralne i civilne građevine (Cerje), nekoliko etnoloških građevina (Budenec, Lužan, Šašinovec, Glavničica), arheološko područje (Glavničica, Popovec) te evidentirani parkovi u naselju (Cerje, Šašinovec).

Naselja u južnom dijelu Grada Zagreba karakterizira relativno skromna kulturna i prirodna baština.

Na tom prostoru nalaze se četiri tipa krajolika, odnosno krajobrazna područja:

- nizinski ruralni krajolik Brezovice - u jezgrama povijesnih naselja očuvane su pojedinačne građevine, kulturna dobra: sakralne i stambene građevine (Brezovica, Demerje, Goli Breg),
- nizinski ruralno-agrarni krajolik južnog Zagreba u jezgrama povijesnih naselja očuvane su pojedinačne građevine, kulturna dobra: sakralne i stambene građevine (Odra, Odranski Obrež, Lučko),
- semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja - osim pojedinačnih zgrada sakralne i stambene namjene zastupljeni su i arheološki lokaliteti (Desprim, Mala Mlaka), i

- brežuljkasto ruralni šumski krajolik Vukomeričkih gorica - kao baština evidentirani su vrijedni krajolici.

Naselja na istočnom dijelu za razliku od južnog, karakterizira visoka zastupljenost pojedinačnih kulturnih dobara, povijesnih cjelina naselja, arheoloških lokaliteta/područja te zaštićenih dijelova prirode. Na tom prostoru nalaze se četiri tipa krajolika, odnosno krajobrazna područja:

- nizinsko ruralno-urbani krajolik Sesveta - zastupljeni samo arheološki lokalitet/područje (Dumovec, Ivanja Reka)
- brdsko ruralni krajolik jugoistočne Medvednice (naselja Planina Donja i Planina Gornja)- odlikuje se pojedinačnim kulturnim dobrima: sakralnim i etnološkim građevinama, zaštićenim dijelovima prirode: park, značajni krajobraz i vrijedni krajolik, analazi se unutar Parka prirode Medvednica,
- brežuljkasto ruralno-urbani krajolik južne Medvednice - zastupljena su povijesna naselja u kojima se nalaze pojedinačna kulturna dobra: sakralne, civilne i etnološke građevine, vrijedni krajolici te parkovi (Adamovec, Glavica Donja, Glavica Gornja, Kašina, Vugrovec Donji i Vugrovec Gornji). Od zaštićenih dijelova prirode na tom se prostoru nalazi područje ekološke mreže, a dio područja je unutar Parka prirode Medvednica,
- brežuljkasto semi-ruralni krajolika Sesveta sadrži najbrojniju zastupljenost kulturne baštine (povijesne cjeline naselja: Cerje, Glavničica, Moravče, Šašinovec, sakralne i civilne građevine u naseljima Moravče, Cerje, nekoliko etnoloških građevina u naseljima Budenec, Dobrodol, Šašinovec, Glavničica, arheološki lokalitet/područje: Đurđekovec, Moravče te evidentirani parkovi u naseljima Moravče, Cerje i Šašinovec.

Spontani razvoj i širenje gradnje uz povijesne jezgre nekadašnjih sela, uz postojeće ceste i putove, koji nisu uvažili karakteristike urbane matrice niti vizualna obilježja naselja rezultirali su prostorima degradiranih vrijednosti. Stoga su u vrlo maloj mjeri očuvane povijesne jezgre seoskih naselja.

Temeljem provedene analize može se zaključiti da je baštinski identitet najizraženiji u brdskom ruralnom krajoliku te naseljima koji se nalaze unutar ili u blizini Parka prirode Medvednica (Vuger Selo, Dobrodol). Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice i naselja Kašina, Moravče, Donji Vugrovec te brežuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta i naselja Cerje, Glavničica, Šašinovec također imaju visoko izražen baštinski i krajolični identitet. Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba i Sesveta, nizinski

semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja imaju niski baštinski identitet i promijenjeni - degradirani krajobrazni identitet. Brežuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih gorica ima niski baštinski, ali dobro izražen krajobrazni.

2.1.8. Čimbenici turističkog identiteta

Čimbenici turističkog identiteta kao doprinosa za formiranje prostornog identiteta svakako zahtijevaju specifičan pristup jer na području suburbanih i ruralnih naselja gotovo nema evidentiranog turističkog prometa usprkos prirodnim i kulturnim atrakcijama. Slabi ugostiteljski promet evidentiran je u ugostiteljskim sadržajima, ali uglavnom za lokalno stanovništvo.

Iako postoje veliki potencijali za određene tematske staze i ture kao i turističku ponudu je(poput hodočasničkih i planinarskih putova, biciklističkih staza, vinskih cesta, putevi meda, pješačke staze po vinogradima, sportsko-rekreacijskih sadržaja, paintball igrališta i dr.) iste su nedovoljno iskorištene u planiranju turističkog razvoja i turističkog prometa.

Usprkos dugoj tradiciji uzgoja grožđa i proizvodnji vina u okolici Zagreba, vinske su ceste u turističkoj ponudi Grada Zagreba slabo zastupljene. Shodno navedenom uočeno je slabljenje Prepuštovca u turističkoj ponudi, iako je još prije 40-ak godina bio turistički prepoznatljiv po vinima zagrebačke okolice.

Zabilježena su dva kvalitetna primjera osmišljenih eko turistčkih naselja (Gornji Trpuci i Mala Mlaka) ali su slabo zastupljena u turističkoj ponudi okolice Grada Zagreba.

Kako se na području Grada Zagreba ne plaća turistička taksa nemoguće je utvrditi broj vikendica ili kuća za sekundarno stanovanje. Obilaskom terena utvrđeno je da postoje tzv. vikendice koje su nastale 60-ih do 80ih godina prošlog stoljeća. Neke od njih, danas se koriste za stalno stanovanje ili su predviđene za prodaju.

Turistički smještajni kapaciteti poštujući ruralni prostorni identitet nalaze se u Gornjim Trpucima, Starjaku i Maloj Mlaki.

Prostornim planom Grada Zagreba jedino je u Ježdovcu planirana izdvojena zona ugostiteljsko-turističke namjene. Gradnja građevina turističkih sadržaja moguća je u građevinskim područjima naselja.

2.1.9. Analiza prostornog identiteta u dijelovima naselja Zagreb i Sesvete izvan granica generalnih urbanističkih planova

Za dijelove naselja Zagreb i Sesvete izvan granica generalnih urbanističkih planova izrađena je analiza prostornog identiteta skraćenog sadržaja, jer za navedeni prostor (budući da to nisu samostalna naselja) ne postoje kvantitativni podaci poput broja stanovnika, broja kućanstva, površina građevinskog područja i sl. Stoga se ovdje ukratko kvalitativno analiziraju i valoriziraju čimbenici prostornog identiteta te transformacije u prostoru temeljem važećih dokumenata Grada Zagreba i obilaska terena.

Za dio naselja Zagreb izvan granica Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba: Markuševečki Popovec, Markuševečka Trnava, Čučerje (sjeverni dio), Vidovec, Medvedski Breg, Trstenik i Deščevec ovdje se iznosi skraćena analiza i vaolroizacija prostornog identiteta.

Dio naselja Zagreb izvan granica GUP-a	**Prostorni identitet**
Markuševečki Popovec	Dijelovi ovih naselja danas su dio grada Zagreba, a nekad su bili samostalna naselja. Kako se radi o dijelovima naselja i građevinskom području, u analizi i valorizaciji obuhvaćeni su samo dijelovi tradicijskih matrica ruralnih naselja a ne cijele matrice. Vezano na poljoprivredne čimbenike identiteta zamijećen je značajan broj zapuštenih poljoprivrednih površina. Navedeni prostor izložen je intenzivnim prostornim promjenama/transformacijama. Osim izgradnje obiteljskih kuća zamijećeni su primjeri bespravne izgradnje više stambenih zgrada. https://ispu.mgipu.hr/ Kako se radi o prostoru koji dodiruje rubne dijelove grada Zagreba zamijećeno je da se gradnja odvija uglavnom uz prometnice. U odnosu na transformaciju radi se o srednjim transformacijama prostornog identiteta.
Markuševečka Trnava	
Čučerje (sjeverni dio)	
Vidovec	
Medvedski Breg	
Trstenik	
Deščevec	

Za dio naselja Sesvete izvan granica Generalnog urbanističkog plana Sesveta: Kraljevečki Novaki i Kobiljak izrađena je skraćena analiza i valorizacija čimbenika prostornog identiteta kao i utvrđivanje stupnja transformacija prostornog identiteta jer za te dijelove naselja ne postoje kvantitativni podaci.

Dio naselja Sesvete izvan granica GUP-a	**Prostorni identitet**
Kraljevečki Novaki	Kraljevečki Novaki i Kobiljak su dio naselja Sesvete. Dijelovi ovih naselja danas su dio grada Sesveta. Zbog snažnog utjecaja Sesveta, predmetni prostori izloženi su prostornim promjenama koje se najviše očituju u izgradnji obiteljskih kuća kroz neprimjerene površine, oblike i volumena kuća. U ovim prostorima nisu zamijećene zapuštene poljoprivredne površine ali su zamijećene srednje transformacije prostornog identiteta. Uvidom u https://ispu.mgipu.hr/ vidljiv je da je značajan udio bespravne izgradnje.
Kobiljak	

3. STUPANJ TRANSFORMACIJE PROSTORNOG IDENTITETA SUBURBANIH I RURALNIH NASELJA GRADA ZAGREBA

Za procjenu stupnja intenziteta transformacije prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba korišteni su: prethodno analizirane studije i dokumenti (Poglavlje 1.), kvantitativni podaci, analiza svih čimbenika identiteta te obilazak terena (Prilog 1.), te su rezultat kvalitativne procjene izrađivača ove Studije.

Temeljem navedenog, za praćenje promjena prostornog identiteta naselja odnosno koja su ga naselja više ili manje promijenila određena su četiri stupnja transformacije :

- male transformacije (MA),
- srednje (SR),
- snažne (SN) i
- vrlo snažane (VS).

Potrebno je naglasiti kako je u nekim primjerima bilo teško odrediti stupanj transformacije prostornog identiteta, a uzrok treba tražiti kroz već navedene metodološke napomene odnosno kroz nedostupnosti i/ili nepostojanje određenih podataka (poljoprivreda, gospodarstvo, i sl).

<u>Male transformacije prostornog identiteta (MA)</u>

Male transformacije prostornog identiteta (MA) karakteriziraju neznatne promjene prostornog identiteta naselja temeljem prethodno analiziranih svih čimbenika

prostornog identiteta (Prilog 1.). Male transformacije prostornog identiteta mogu se opisati kroz:

- visoki stupanj očuvanosti svih analiziranih čimbenika (krajolik, izgrađeno građevinsko područje, poljoprivreda i dr.) uz
- zanemarivi broj bespravnih građevina kao i neznatnu izgradnju građevina neprimjerenih arhitektonskih oblika (površina, volumen, oblik).
- najčešće „lagano iščitavanje“ očuvanosti tradicijske ruralne matrice u prostoru kao i njezine lake prepoznatljivosti u krajoliku.
- u nekim naseljima dijelovi naselja i/ili pojedinačne građevine zaštićeni su ili predloženi za zaštitu s aspekta kulture ili s aspekta zaštite prirode (Tablica 11., Tablica 12. , Tablica 14. i Prilog 1.).
- Šumske i poljoprivredne površine pokazuju vrlo visoki stupanj ekološke očuvanosti.
- centralne i javne funkcije svedene su na minimum ili ih nema.

Male transformacije prostornog identiteta zahtijevaju prilikom određivanja novih urbano-ruralnih pravila visoko senzibilizirani pristup jer je potrebno voditi brigu o očuvanju slike naselja i kvalitete gradnje na način kako u budućnosti ne bi došlo do narušavanja skladnosti i cjelovitosti naselja. Stoga je potrebno razmatrati starost, skladnost, reprezentativnost i raritetnost naselja i građevina (Blaguša, Brebernica, Cerje, Lipnica i dr.).

Srednje transformacije prostornog identiteta (SR)

Srednje transformacije prostornog identiteta (SR) označavaju nešto značajnije promjene prostornog identiteta temeljem svih analiziranih čimbenika prostornog identiteta. Srednje transformacije prostornog identiteta podrazumijevaju:

- nešto manji stupanj očuvanosti tradicijske ruralne matrice naselja,

- vidljivije je linijsko širenje naselja uz glavne prometnice,

- vidljivije nešto značajnija gradnja građevina neprimjerenijih površina i volumena, te

- nešto značajniji broj bespravne gradnje u odnosu na male transformacije.

Vezano na poljoprivredne i šumske površine one pokazuju kao i kod malih transformacija visoki stupanj ekološke očuvanosti. U naseljima određenim ovim

stupnjem transformacije nalaze se određene centralne i javne funkcije naselja, ali su iste pred ukidanjem (Tablica 11., Tablica 12., Tablica 14. i Prilog 1.).

Srednje transformacije prostornog identiteta zabilježene su kod naselja Belovar, brezovica, Dumovec, Kašina i dr.)

Snažne transformacije prostornog identiteta (SN)

Snažne transformacije prostornog identiteta (SN) označavaju značajnije promjene prostornog identiteta naselja temeljem analiziranih čimbenika. One između ostalog podrazumijevaju:

- snažne promjene u građevinskom području u odnosu na tradicijsku matricu naselja što se posebno očituje u gradnji građevina neprimjerenih volumena, površina, oblika i građevinskih materijala,
- značajan broj bespravno izgrađenih građevina unutar i izvan građevinskih područja,
- šumske površine pokazuju visoki stupanj ekološke očuvanosti,
- u naseljima zamijećeno zapuštanje poljoprivrednih površina.

Snažne transformacije vezane su uz naselja koja se nalaze u blizini cestovnih prometnica tj. koja su prostorno dostupnija. U tim naseljima nalazi se značajan broj građevina centralnih i javnih funkcija (Tablica 11., Tablica 12., Tablica 14. i Prilog 1.)

Snažne transformacije zabilježene su kod naselja (Adamovec, Brezovica, Dumovec, Kašina i dr.)

Vrlo snažne transformacije prostornog identiteta (VS)

Vrlo snažne transformacije prostornog identiteta (VS) podrazumijevaju vrlo slabi stupanj očuvanosti povijesnog naselja. Navedeno znači:

- kako je vrlo teško „iščitati“ ili uopće više nije moguće „iščitati“ tradicijsku matricu naselja,

- nove građevine svojim oblikovanjem ne mogu se povezivati s oblikovanjem građevina karakterističnih za ruralna naselja,

- u građevinskom i izvan građevinskog područja navedene transformacije podrazumijevaju vrlo značajan broj bespravne stambene izgradnje ili izgradnju

građevina površinom i volumenom (katnošću) karakterističnih za gradove, a ne za suburbana i ruralna naselja.

Poljoprivredna proizvodnja, iako je prisutna, ne dominira u odnosu na uslužne i proizvodne djelatnosti (Tablica 11., Tablica 12., Tablica 14. i Prilog 1.).

Vrlo snažne transformacije naselja zabilježene su u naseljima (Buzin, Hrvatski Leskovac, Ivanja Reka, Lučko, Ježdovec i dr.).

Sagledavajući stupnjeve transformacije suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba općenito može se zaključiti slijedeće:

- one nisu rezultat planski osmišljavanih provedbi (u nekim naseljima poput Male Mlake i Donji Trpuci postoje pojedinačni pozitivni primjeri, kao pojedinačni zahvati u prostoru),
- srednje i snažne transformacije povezane su s geografsko-prirodnim uvjetima i odnose na naselja koja nisu prometno izolirana, stanovništvo gravitira drugim gradovima (npr. Velika Gorica) i/ili se ne nalaze u neposrednoj blizini grada Zagreba, ali imaju određenih prostornih barijera (odetretni kanal, rijeka, bujične tokove, klizišta i dr.),
- vrlo snažne transformacije prostornog identiteta zamijećene su kod naselja koja su vrlo dobro cestovno povezana i nalaze se u blizini grada Zagreba.

Sagledavajući brojčano, svega 17 naselja ima zabilježene male transformacije, 27 naselja srednje transformacije, dok su snažne transformacije zabilježene kod 14 naselja, a vrlo snažne transformacije zabilježene su kod 10 naselja. (Slika 20.).

3.1. Analiza prostornog identiteta naselja Grada Zagreba pomoću različitih pokazatelja

Nakon analize svih čimbenika i stupnja transformacije prostornog identiteta iz ovog Poglavlja 2. pristupilo se izradi Tablice 12. u kojoj su usporedno prikazani različiti pokazatelji za svih 68 naselja.

Za izradu navedene tablice korišteni su podaci iz analiziranih studija (Poglavlje 1. studije) te rezultati ove Studije. Tako su prikazani kvantitativni i kvalitativni podaci.

Navedeni podaci ukazuju kako je pitanje određivanja ruralnosti i prostornog identiteta složeno pogotovo ukoliko se ono promatra pomoću samo određenih pokazatelja.

Tako npr. naselje Adamovec prema OECD kriteriju ulazi u kategoriju ruralnih naselja (gustoća st./km^2) dok je prilikom obilaska terena utvrđeno da se u njemu nalaze značajne uslužne funkcije i odvijaju snažne transformacije prostornog identiteta. To isto naselje prema stupnju urbanizacije ima srednji stupanj urbanizacije br. 3. (Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja grada, 2015). Isto je zabilježeno za naselje Buzin, koje je prema OECD kriteriju ruralno naselje, a prema stupnju urbanizacije je na 3. mjestu dok su u njemu vrlo snažno izražene prostorne transformacije. Nadalje, naselje Kućanec zbog male površine naselja prema OECD kriteriju ulazi u kategoriju urbanih naselja, drugog je stupnja urbaniteta, a zabilježene su srednje transformacije prostora.

Pitanje prepoznavanje prostornog identiteta kao i ocjenjivanje transformacije prostornog identiteta u značajnoj mjeri rezultat je kvalitativnih ocjena (opisno) jer ne postoje jasno razrađeni i određeni kriteriji na europskoj, državnoj i lokalnoj razini. Ovdje nije ocjenjivan stupanj transformacije kroz pozitivnu ili negativnu ocjenu jer bi ona odražavala emocionalne ili subjektivne ocjene (nije jasno određeno što su pozitivni, a što negativni primjeri određivanja prostornog identiteta).

Nakon analize svih čimbenika i stupnja transformacije prostornog identiteta iz ovog Poglavlja 2. pristupilo se izradi Tablice br. 12. u kojoj su usporedno prikazani različiti pokazatelji za sva 68 naselja.

Za izradu navedene tablice korišteni su podaci iz analiziranih studija (Poglavlje 1) te određeni rezultati ove Studije. Tako su prikazani kvantitativni i kvalitativni podaci.

Navedeni podaci ukazuju kako je pitanje određivanja ruralnosti i prostornog identiteta složeno pogotovo ukoliko se ono promatra pomoću samo određenih pokazatelja.

Tako npr. naselje Adamovec prema OECD kriteriju ulazi u kategoriju ruralnih naselja (gustoća st./km^2) dok je prilikom obilaska terena utvrđeno da se u njemu nalaze značajne uslužne funkcije i odvijaju snažne transformacije prostornog identiteta. To isto naselje prema stupnju urbanizacije ima srednji stupanj urbanizacije br. 3. (Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja grada, 2015). Isto je zabilježeno za naselje Buzin, koje je prema OECD kriteriju ruralno naselje, a prema stupnju urbanizacije je na 3. mjestu dok su u njemu vrlo snažno izražene prostorne transformacije. Nadalje, naselje Kućanec zbog male površine naselja prema OECD kriteriju ulazi u kategoriju urbanih naselja, drugog je stupnja urbaniteta, a zabilježene su srednje transformacije prostora.

Pitanje prepoznavanje prostornog identiteta kao i ocjenjivanje transformacije prostornog identiteta u značajnoj mjeri rezultat je kvalitativnih ocjena (opisno) jer ne postoje jasno razrađeni i određeni kriteriji na europskoj, državnoj i lokalnoj razini. Ovdje nije ocjenjivan stupanj transformacije kroz pozitivnu ili negativnu ocjenu jer bi ona odražavala emocionalne ili subjektivne ocjene (nije jasno određeno što su pozitivni a što negativni primjeri određivanja prostornog identiteta).

Tablica 12. Analiza prostornog identiteta naselja Grada Zagreba pomoću različitih pokazatelja

Naselje	Površina naselja km2	Broj stanovnika	Gustoća (st/km2)	GP ukupno (ha)	GP izgrađeno (ha)	GP gospodarska namjena (ha)	Tip krajolika	Krajolično područje	OECD klasifikacija*	Stupanj urbanizacije **	Područno središte **	Kulturna i prirodna bastina ***	Škola ****	Vrtić ****	Pošta ****	Groblje ****	Zdravstvene ust. ****	Sportski i rekreacijski tereni ****	Stupanj transformacije prostora *****
Adamovec	7,78	975	125,32	94,69	50,34	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		3	-	5	OŠ	VR	-	-	ZD	SP I RK	SN
Belovar	3,58	378	105,56	45,62	26,22	1,71	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	DA	4	OŠ	-	P	-	ZD	-	SR
Blaguša	5,80	594	102,59	33,31	24,34	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	1	0	-	-	-	-	-	MA
Botinec	0,35	9	25,71	0,13	0,05	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba		3	-	3	-	-	P	-	-	-	SR
Brebernica	2,52	49	19,44	14,73	4,20	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		3	-	0	OŠ	-	-	-	-	-	MA
Brezovica	4,50	594	132,00	74,18	26,88	3,95	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	DA	4	OŠ	VR	P	GR	-	SP I RK	SN
Budenec	2,83	323	114,13	32,36	15,68	0,00	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		3	-	1	-	-	-	-	-	-	SR
Buzin	3,22	1.055	327,64	85,04	22,20	30,90	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		3	-	0	-	VR	-	-	-	SP I RK	VS
Cerje	1,21	398	328,93	27,74	17,65	0,00	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		2	-	N+3	OŠ	-	-	GR	-		MA
Demerje	10,23	721	70,48	87,20	33,13	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	-	N+2	OŠ	-	-	-	-	SP I RK	SR
Desprim	0,50	377	754,00	45,37	11,38	3,64	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		4	-	0	OŠ	-	-	-	-	-	SR
Dobrodol	4,32	1.203	278,47	10,15	7,79	0,00	Brežuljkasti ruralno urbani krajolik 1.2.5	Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice		2	-	6	-	-	-	-	-	-	SR

Naselje	Površina naselja km2	Broj stanovnika	Gustoća (st/km2)	GP ukupno (ha)	GP izgrađeno (ha)	GP gospodarska namjena (ha)	Tip krajolika	Krajolično područje	OECD klasifikacija*	Stupanj urbanizacije **	Područno središte **	Kulturna i prirodna bastina ***	Škola ****	Vrtić ****	Pošta ****	Groblje ****	Zdravstvene ust. ****	Sportski i rekreacijski tereni ****	Stupanj transformacije prostora *****
Donji Čehi	1,72	232	134,88	10,23	5,73	0,00	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		2	-	1	-	-	-	-	-	-	SR
Donji Dragonožec	3,35	577	172,24	136,71	43,61	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		2	DA	2	OŠ	VR	P	-	ZD	SP I RK	SR
Donji Trpuci	10,01	428	42,76	105,75	34,00	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		3	-	3	-	-	-	-	-	SP I RK	MA
Drenčec	2,09	131	62,68	18,34	10,54	0,00	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		3	-	0	-	-	-	-	-	-	MA
Drežnik Brezovički	0,70	656	937,14	58,27	11,18	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	-	3	-	-	-	-	-	-	SR
Dumovec	3,27	903	276,17	31,63	21,63	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta		2	-	1	-	-	-	-	-	-	SN
Đurđekovec	2,80	778	277,86	60,07	37,93	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	5	OŠ	VR	-	-	-	-	SR
Gajec	2,40	311	129,58	35,22	15,10	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	0	-	VR	-	-	-	SP I RK	SR
Glavnica Donja	6,84	544	79,53	34,02	22,99	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		3	-	5	OŠ	-	-	-	-	-	MA
Glavnica Gornja	1,59	226	142,14	27,38	18,93	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		3	-	3	-	-	-	-	-	-	MA
Glavničica	4,31	229	53,13	29,90	20,78	0,00	Brežuljkasti semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		4	-	N+1	-	-	-	-	-	-	SR
Goli Breg	2,09	406	194,26	39,38	14,75	8,14	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	-	3	-	-	-	-	-	-	SN
Goranec	3,29	449	136,47	27,56	17,14	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	2	-	-	-	-	-	-	MA

Naselje	Površina naselja km2	Broj stanovnika	Gustoća (st/km2)	GP ukupno (ha)	GP izgrađeno (ha)	GP gospodarska namjena (ha)	Tip krajolika	Krajolično područje	OECD klasifikacija*	Stupanj urbanizacije **	Područno središte **	Kulturna i prirodna bastina ***	Škola ****	Vrtić ****	Pošta ****	Groblje ****	Zdravstvene ust. ****	Sportski i rekreacijski tereni ****	Stupanj transformacije prostora *****
Gornji Čehi	2,15	363	168,83	13,70	8,53	0,00	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		2	-	0	-	-	-	-	-	SP I RK	SN
Gornji Dragonožec	3,11	295	94,86	64,58	23,70	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		3	-	1	-	-	-	-	-	-	SR
Gornji Trpuci	3,62	87	24,03	34,12	12,43	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		4	-	1	-	-	-	-	-	-	MA
Grančari	0,94	221	235,11	23,18	9,15	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		4	-	0	-	-	-	-	-	-	SR
Havidić Selo	1,95	53	27,18	35,10	8,40	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		3	-	1	-	-	-	-	-	-	MA
Horvati	20,77	1.490	71,74	242,24	74,10	0,00	Brežuljkasti ruralni šumski krajolik 2.4.2.	Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika		3	DA	1	OŠ	VR	-	-	ZD	-	SR
Hrašće Turopoljsko	2,74	1.202	438,69	111,45	39,70	9,45	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		3	DA	2	-	-	-	-	ZD	SP I RK	SN
Hrvatski Leskovac	3,33	2.687	806,91	207,38	80,55	22,46	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba		2	DA	0	OŠ	VR	P	-	-	SP I RK	VS
Hudi Bitek	1,93	441	228,50	50,36	16,87	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	-	1	-	-	-	-	-	-	SN
Ivanja Reka	3,37	1.800	534,12	82,54	43,81	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta		2	-	2	OŠ	VR	P	-	ZD	SP I RK	VS
Jesenovec	2,72	460	169,12	24,66	17,20	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		4	-	2	-	-	-	-	-	-	SR

Naselje	Površina naselja km2	Broj stanovnika	Gustoća (st/km2)	GP ukupno (ha)	GP izgrađeno (ha)	GP gospodarska namjena (ha)	Tip krajolika	Krajolično područje	OECD klasifikacija*	Stupanj urbanizacije **	Područno središte **	Kulturna i prirodna bastina ***	Škola ****	Vrtić ****	Pošta ****	Groblje ****	Zdravstvene ust. ****	Sportski i rekreacijski tereni ****	Stupanj transformacije prostora *****
Ježdovec	7,71	1.728	224,12	69,75	31,94	15,14	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	-	0	OŠ	-	-	-	-	-	VS
Kašina	8,37	1.548	184,95	118,85	53,13	13,12	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	DA	N+4	OŠ	VR	P	GR	ZD	SP I RK	SN
Kašinska Sopnica	2,15	245	113,95	22,67	11,91	0,00	Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice		2	-	N	-	-	-	-	-	-	SR
Kučilovina	2,46	219	89,02	15,88	10,34	0,00	Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice		3	-	2	-	-	-	-	-	-	MA
Kućanec	0,22	228	1036,36	22,37	19,03	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	1	-	-	-	-	-	-	SR
Kupinečki Kraljevec	26,01	1.957	75,21	305,01	111,53	0,00	Brežuljkasti ruralni šumski krajolik 2.4.2.	Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika		4	DA	2	OŠ	-	P	GR	ZD	SP I RK	SR
Lipnica	3,53	207	58,64	45,58	14,18	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		3	-	1	-	-	-	-		-	MA
Lučko	2,58	3.010	1166,67	208,01	94,81	78,13	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	DA	5	OŠ	VR	P	GR	ZD	SP I RK	SN
Lužan	7,32	719	98,22	53,44	40,11	0,00	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		4	-	3	-	-	-	-	-		MA
Mala Mlaka	3,98	636	159,80	32,91	20,35	0,00	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		2	-	4	-	VR	-	-	-	SP I RK	SN
Markovo Polje	2,35	425	180,85	75,37	44,48	2,63	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		2	-	2	-	-	-	-	-	-	VS
Moravče	6,91	663	95,95	71,37	38,81	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		4	-	N+7	OŠ	-	-	GR	-	-	MA
Odra	13,11	1.866	142,33	172,97	59,45	21,52	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		2	DA	4	OŠ	VR	P	GR	-	SP I RK	SN

Naselje	Površina naselja km2	Broj stanovnika	Gustoća (st/km2)	GP ukupno (ha)	GP izgrađeno (ha)	GP gospodarska namjena (ha)	Tip krajolika	Krajolično područje	OECD klasifikacija*	Stupanj urbanizacije **	Područno središte **	Kulturna i prirodna bastina ***	Škola ****	Vrtić ****	Pošta ****	Groblje ****	Zdravstvene ust. ****	Sportski i rekreacijski tereni ****	Stupanj transformacije prostora *****
Odranski Obrež	10,91	1.578	144,36	180,91	62,78	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		4	-	4	OŠ	VR	-	-	ZD	SP I RK	SN
Paruževina	3,80	632	166,32	89,59	34,54	0,86	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	0	-	-	-	-	-		SR
Planina Donja	4,86	554	113,79	46,37	28,43	0,00	Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice		2	-	5	OŠ	-	-	-	-		MA
Planina Gornja	6,81	247	36,22	17,79	8,97	0,00	Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice		2	-	4	-	-	-	-	-	SP I RK	MA
Popovec	2,59	937	361,78	66,54	39,28	6,60	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		2	-	1	-	VR	-	-	-		VS
Prekvršje	2,51	809	322,31	85,68	45,76	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	2	OŠ	VR	-	-	-	-	SR
Prepuštovec	2,17	332	153,00	29,50	16,02	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	1	-	-	-	-	-	SP I RK	SN
Soblinec	2,58	978	379,07	112,65	44,58	24,06	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		2	DA	1	OŠ	VR	-	-	-	SP I RK	SN
Starjak	2,15	227	105,58	35,52	11,54	0,00	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica		3	-	1	-	-	-	-	-	-	SR
Strmec	13,26	645	48,64	83,56	27,75	0,00	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		4	-	0	-	-	-	-	-	SP I RK	MA
Šašinovec	10,16	678	66,73	62,68	33,63	3,68	Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete		3	-	N+3	-	-	-	-	-	-	SR
Šimunčevec	2,00	271	135,50	41,39	25,75	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		3	-	4	-	-	-	-	-	-	SR
Veliko Polje	1,23	1.668	1356,10	52,41	21,14	0,00	Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja		2	-	1	-	VR	-	-	-	-	VS

Naselje	Površina naselja km2	Broj stanovnika	Gustoća (st/km2)	GP ukupno (ha)	GP izgrađeno (ha)	GP gospodarska namjena (ha)	Tip krajolika	Krajolično područje	OECD klasifikacija*	Stupanj urbanizacije **	Područno središte **	Kulturna i prirodna bastina ***	Škola ****	Vrtić ****	Pošta ****	Groblje ****	Zdravstvene ust. ****	Sportski i rekreacijski tereni ****	Stupanj transformacije prostora *****
Vuger Selo	1,43	273	190,91	15,37	10,04	0,00	Brežuljkasti ruralno urbani krajolik 1.2.5	Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice		2	-	N+5	-	-	-	-	-	-	SR
Vugrovec Donji	0,49	442	902,04	27,61	22,96	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	DA	N+7	-	VR	-	-	-	-	SN
Vugrovec Gornji	2,08	357	171,63	26,61	14,39	0,00	Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice		2	-	7	-	-	-	-	-	SP I RK	SR
Vurnovec	0,95	201	211,58	15,73	12,04	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		2	-	0	-	-	-	-	-	-	SR
Zadvorsko	2,12	1.288	607,55	109,67	39,86	0,00	Nizinski ruralni, poljoprivredni krajolik 2.3.3.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice		2	-	0	-	-	-	-	ZD	-	SN
Žerjavinec	2,42	556	229,75	38,12	22,21	0,00	Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice		3	-	0	-	-	-	-	-	SP I RK	SN

Izvori: Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba, 2018. (prvih 6 stupaca); Tip krajolika i krajolično područje (Krajobrazna studija Grada Zagreba, 2015. i ova studija); (*) Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020.; 2016; (**) Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba, 2015.; (***) Konzervatorska studija Grada Zagreba Geoportal Grada Zagreba i Prostorni plan Grada Zagreba, autori studije, (****) Prostorni plan Grada Zagreba, autori studije, (*****) autori studije

	Urbane karakteristike naselja prema OECD kriteriju
	Suburbane karakteristike naselja prema OECD kriteriju
	Ruralne karakteristike naselja prema OECD kriteriju
MA	male transformacije prostora
SR	srednje transformacije prostora
SN	snažne transformacije prostora
VS	vrlo snažne transformacije prostora

Rezultati Tablice 12. ukazuju kako ne postoje jedinstveni usporedni kriteriji određivanja ruralnosti (urbano, ruralno, suburbano) naselja u Hrvatskoj a time i u Zagrebu. Time je otežano na jedinstven način određivanje prostornog identiteta ruralnih naselja. Kako ne postoje jedinstveni kriterij određivanja prostornog identiteta kao i praćenja transformacije prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja pitanje očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta i dalje predstavlja složeni problem. Svaki sektor - poljoprivreda, turizam, arhitektura, rurizam, šumarstvo i krajolik pod utjecajem globalizacijskih procesa, problem prostornog identiteta, svaki sektor sagledava zasebno a ne cjelovito. Stoga je vrlo važna uloga prostornog planiranja u očuvanju i unaprjeđenju prostornog identiteta naselja.

Na primjeru analize prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba vidljivo je da (Tablice 12.) kako u Hrvatskoj nije službeno određena kategorizacija „ruralnosti“ naselja, što ima za posljedicu otežanu analizu prostornog identiteta. U nedostatku službenih statističkih kategorizacija najčešće se koristi kategorizacija OECD-a (broj stanovnika /km^2) kojom su određena tri stupnja ruralnosti naselja (ruralno, suburbano i urbano).[26]

Ranije u tekstu (ove studije) opisani su trendovi naselja u odnosu na broj stanovnika (Tablica 12). Manja naselja imaju daljnji trend smanjenja (pogotovo naselja do 200 stanovnika) a veća naselja postaju sve veća (Lučko, Ježdovec, Ivanja Reka i dr.). Može se zaključiti da su suburbana i ruralna naselja Grada Zagreba prema broju stanovnika mala naselja, jer od ukupno 68 naselja njih 49 ima između 201-1.000 stanovnika. Porast broja stanovnika, daleko je izraženiji kod naselja istočno od grada Zagreba, dok su na južnom dijelu češće naselja koja odlikuje demografsko izumiranje (Havidić Selo, Gornji Čehi, Brebernica) jer se većinom nalaze izvan glavnih prometnih pravaca, prvenstveno na području Vukomeričkih gorica, te su svoj maksimum naseljenosti imale u 19. st. ili početkom 20.stoljeća.

Iz Tablice 12. moguće je uspoređivati površine građevinskog područja (izgrađenosti i neizgrađenosti) u odnosu na stupanj urbanizacije i transformacije naselja. Na taj način moguće je ocijeniti opravdanost ili neopravdanost neizgrađenog građevinskog područja. Vezano uz planiranje građevinskih područja, većina naselja ima značajno veću neizgrađenu površinu građevinskog područja naselja od izgrađene, što ukazuje kako i dalje postoji mogućnost za promjene prostornog identiteta kroz novu izgradnju, ali i gradnju komunalne tehničke infrastrukture. U velikom broju slučajeva površina neizgrađenog građevinskog područja naselja gotovo je dvostruko veća od do sada izgrađenih površina (primjerice Brezovica, Odra, Odranski Obrež i Demerje), a takvi slučajevi su češći na jugu. Na istoku dominiraju naselja s većim ili jednakim udjelom izgrađene površine u odnosu na neizgrađenu (primjerice Moravče, Prepuštovec, Cerje, Budenec i Popovec).

U Tablici 12. naselja je moguće uspoređivati prema kulturnoj i prirodnoj baštini. Tako je vidljivo iz tablice da se kulturnom i prirodnom baštinom ističu naselja koja imaju:

- duže razdoblje jače naseljenosti, a koja su se održala do danas, uz umjereniji porast stanovnika,

[26] Gustoća stanovnika može biti “varljiva” ukoliko se radi o naseljima male površine.

- naselja koja su „relativno“ izoliranija, a time i slabije dostupnija.

Tradicijski zbijena i/ili raštrkana naselja sve više prerastaju u linijska naselja, jer se građevinsko područje širi najčešće uz glavne cestovne prometnice uz koje je izgrađena tehnička infrastruktura. Na taj način mijenja se tradicijska ruralna matrica.

Tradicijska ruralna stambena arhitektura sačuvana je u značajnom broju i ona daju obilježja tradicijskih ruralnih naselja (Mala Mlaka, Cerje, Donji Dragonožec, Kašinska Sopnica).

Što se tiče intenziteta (stupnja) transformacije prostornog identiteta najsnažnije transformacije imaju naselja koja imaju strelovit porast broja stanovnika (primjerice Popovec, Ivanja Reka), koja su prostorno dostupnija (bolja prometna povezanost) i koja su bliže samom središtu Zagreba. Ta naselja brže i snažnije mijenjaju svoj prostorni identitet (Ježdovec, Lučko, Hrvatski Leskovac i dr.). Detaljnije su transformacije opisane u podpoglavlju stupanj transformacije.

Analizom i usporedbom različitih čimbenika uočeni su različiti razvojni izazovi i potrebe naselja koji su izneseni u Tablici 13.

Tablica 13. Razvojni izazovi i razvojne potrebe prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba

RAZVOJNI IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
- Gubitak tradicionalnih obilježja prostornog identiteta naselja	- Provedba istraživanja o prostornom identitetu Grada Zagreba
- Napuštanje poljoprivredne djelatnosti,	- Edukacija sektorskih dionika i lokalnog stanovništva o vrijednostima prostornog identiteta
- Snažan proces urbanizacije na tradicijske ruralne matrice koje mijenjaju vizuru naselja te time dolazi do potencijalnih konflikata u prostoru	- Obnova prepoznatljivih / karakterističnih zgrada i onih elemenata koji odražavaju prostorni identitet (zgrade, putevi, potoci i dr.) korištenjem različitih programa i fondova EU
- Niska komunalna i prometna opremljenost nekih dijelova naselja što utječe na okoliš	- Brendiranje i integriranje ruralnog prostora Grada Zagreba kao jedne turističke destinacije zajedno s zaštićenim dijelovima prirodne i kulturne baštine
- Gradnja stambenih i poslovnih zgrada neprimjerenih oblika i volumena	- Utvrđivanje toka posjetitelja s kapacitetom nosivosti prostora naselja Grada Zagreba
- Nedovoljno istraženo međusobno djelovanje čimbenika prostornog identiteta naselja Grada Zagreba-	- Razvoj održive poljoprivrede
- Nedovoljno istražene i prepoznate karakteristike prostornog identiteta,-	- Razvoj održivog turizma
- Slaba spoznaja o vrijednostima prostornog identiteta,	- Uspostava cjelogodišnjeg turizma nužna za ekonomsku stabilnost dionika u turizmu
- Bespravna izgradnja	- Regionalno povezivanje turističke ponude suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba
- Zapuštenost niza vrijednih lokaliteta i građevina	- Naglasak na povećanje energetske učinkovitosti (transport, javna rasvjeta, zgradarstvo)

- Zapuštenost dijela prostora – npr. poljoprivredne površine i pojedini zaseoci (npr. Petruši)	- Uređivanje naselja i stvaranje temelja za razvoj kvalitetne društveno/gospodarske podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera
- Zapuštenost dijela komunalne i prometne infrastrukture	- Očuvanje i revitalizacija kvalitetne estetske, kulturne, ekološke i gospodarske funkcije ruralnih i suburbanih naselja
- Neriješena nadležnost upravljanja prostornim identitetom	- Ciljana revitalizacija postojećih sela uz očuvanje tipoloških značajki i poboljšanje kakvoće životnog standarda
- Neadekvatno riješen javni promet (nedostatak češćih autobusnih linija)	- Sprečavanje gubitka karakterističnog krajobraza te zaštita prirodnih i kulturnih potencijala
- Nedovoljna aktivnost dionika na različitim razinama koji imaju ingerenciju nad prostornim identitetom općenito	- Razvijanje programa i mjera za učinkovitiju zaštitu ruralne kulturne baštine
- Neintegrirana i nebrendirana turistička ponuda naselja Grada Zagreba	- Osiguravanje preduvjeta za unaprjeđivanje poljoprivredne djelatnosti daljnjim razvijanjem mjera potpora i specifičnih programa orijentiranih na zagrebačko tržište
- Klimatske promjene – olujna nevremena i štete na vegetaciji, građevinama i infrastrukturi.	- Poticanje razvoja komplementarnih aktivnosti temeljenih na i prilagođenih vrijednostima i specifičnostima prostora kao temelja za nova i atraktivna (zelena) radna mjesta, osobito za mlade
	- Poticanje i razvoj inovativne turističke ponude
	- Strukturiranje odredbi u prostorno-planskoj dokumentaciji temeljem karakteristika prostornih jedinica specifičnog prostornog identiteta

Izvor: autori

Slika 20. Stupanj transformacija prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba

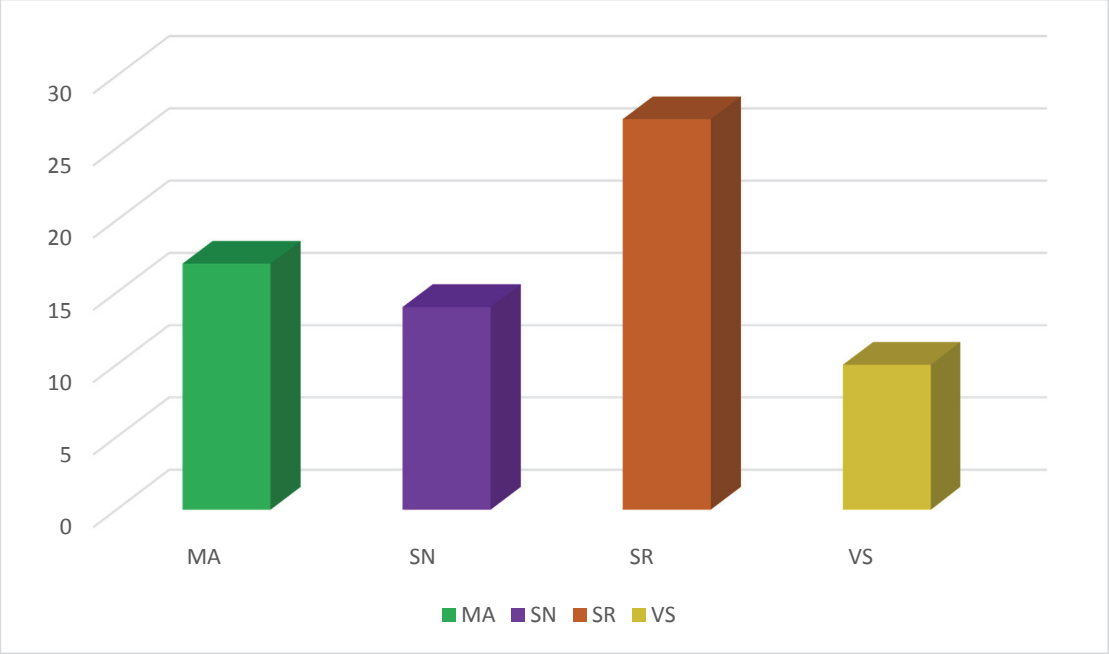

Izvor: autori

Sagledavajući stupanj transformacije prostornog identiteta naselja prema tipu krajolika vidljivo je da su najveći broj malih transformacija najizraženije u udaljenim naseljima i „najteže“ prometno dostupnim prostorima, a to su brežuljkasti ruralni krajolici jugoistočne i istočne Medvednice zatim brežuljkasto ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica te vrlo malo u nizinsko ruralnom poljoprivrednom krajoliku Brezovice i brežuljkasti semiruralnom krajoliku Sesveta (Tablica 14.).

Srednje transformacije prostornog identiteta prema tipu krajolika vidljive su u sva tri osnovna tipa krajolika te u njihovim područjima. Tako su srednje transformacije prostornog identiteta zabilježene u: brežuljkastom ruralnom krajoliku istočne Medvednice, brdsko ruralnom krajoliku jugoistočne i južne Medvednice, nizinskom ruralno-urbanom poljoprivrednom krajoliku južnog Zagreba, nizinskom ruralnom poljoprivrednom krajoliku Brezovice, brežuljkasto semiruralnom krajoliku Sesveta, nizinsko semi-ruralnom krajoliku zapadnog Turopolja, brežuljkasto ruralno šumskom krajoliku Vukomeričkih gorica, nizinsko ruralnom šumskoi krajoliku Obreža i Stupnika (Tablica 14.).

Snažne transformacije prostornog identiteta naselja prema tipu krajolika vidljive su slijedećim krajoličnim područjima: brežuljkasto ruralnom krajoliku istočne Medvednice, nizinskom ruralnom poljoprivrednom krajoliku Brezovice, nizinskom ruralno-urbanom poljoprivrednom krajoliku Sesveta, nizinsko ruralnom poljoprivrednom krajoliku Brezovice, nizinski semi-ruralnom krajoliku zapadnog Turopolja, brežuljkasto ruralnom krajoliku istočne Medvednice, brežuljkasto semiruralnom krajoliku Sesvete (Tablica 14).

Vrlo snažne transformacije vidljive su samo u dva osnovna krajolika - brežuljkastom i nizinskom i to u: nizinsko ruralno-urbanom poljoprivrednom krajoliku, nizinsko ruralno-urbanom poljoprivrednom krajoliku južnog Zagreba, nizinsko ruralno-urbanom poljoprivrednom krajoliku Sesveta, nizinsko ruralnom poljoprivrednom krajoliku Brezovice, brežuljkasto semiruralnom krajoliku Sesveta i nizinsko semi-ruralnom krajoliku zapadnog Turopolja (Veliko Polje) (Tablica 14.).

Tablica 14. Intenzitet izraženosti prostornih transformacija naselja po tipovima krajolika i krajobraznim područjima

Tip krajolika	Krajolično područje	Naselje	Br. st. 2011.	Gust. st/km2 2011.	Stupanj transformacije prostora
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Adamovec	975	125,32	SN
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Belovar	378	105,56	SR

Tip krajolika	Krajolično područje	Naselje	Br. st. 2011.	Gust. st/km2 2011.	Stupanj transformacije prostora
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Blaguša	594	102,59	MA
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba	Botinec	9	25,71	SR
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	Brebernica	49	19,44	MA
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Brezovica	594	132	SN
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Budenec	323	114,13	SR
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Buzin	1.055	327,64	VS
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Cerje	398	328,93	MA
Nizinski ruralno-urbani poljoprivrednikrajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Demerje	721	70,48	SR
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Desprim	377	754	SR
Brežuljkasti ruralno urbani krajolik 1.2.5.	Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice	Dobrodol	1.203	278,47	SR
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Donji Čehi	232	134,88	SR
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Donji Dragonožec	577	172,24	SR
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Donji Trpuci	428	42,76	MA
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Drenčec	131	62,68	MA
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Drežnik Brezovički	656	937,14	SR
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta	Dumovec	903	276,17	SN
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Đurđekovec	778	277,86	SR
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Gajec	311	129,58	SR
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Glavnica Donja	544	79,53	MA
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Glavnica Gornja	226	142,14	MA

Tip krajolika	Krajolično područje	Naselje	Br. st. 2011.	Gust. st/km2 2011.	Stupanj transformacije prostora
Brežuljkasti semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Glavničica	229	53,13	SR
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Goli Breg	406	194,26	SN
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Goranec	449	136,47	MA
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Gornji Čehi	363	168,83	SN
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Gornji Dragonožec	295	94,86	SR
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Gornji Trpuci	87	24,03	MA
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Grančari	221	235,11	SR
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Havidić Selo	53	27,18	MA
Brežuljkasti ruralni šumski krajolik 2.4.2.	Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika	Horvati	1.490	71,74	SR
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Hrašće Turopoljsko	1.202	438,69	SN
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba	Hrvatski Leskovac	2.687	806,91	VS
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Hudi Bitek	441	228,5	SN
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta	Ivanja Reka	1.800	534,12	VS
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Jesenovec	460	169,12	SR
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Ježdovec	1.728	224,12	VS
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Kašina	1.548	184,95	SN
Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	Kašinska Sopnica	245	113,95	SR
Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	Kučilovina	219	89,02	MA
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Kućanec	228	1.036,36	SR
Brežuljkasti ruralni šumski krajolik 2.4.2.	Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika	Kupinečki Kraljevec	1.957	75,21	SR

Tip krajolika	Krajolično područje	Naselje	Br. st. 2011.	Gust. st/km2 2011.	Stupanj transformacije prostora
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Lipnica	207	58,64	MA
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Lučko	3.010	1.166,67	VS
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Lužan	719	98,22	MA
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Mala Mlaka	636	159,8	SN
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Markovo Polje	425	180,85	VS
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Moravče	663	95,95	MA
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Odra	1.866	142,33	SN
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Odranski Obrež	1.578	144,36	SN
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Paruževina	632	166,32	SR
Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	Planina Donja	554	113,79	MA
Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	Planina Gornja	247	36,22	MA
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Popovec	937	361,78	VS
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Prekvršje	809	322,31	SR
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Prepuštovec	332	153	SN
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Soblinec	978	379,07	SN
Brežuljkasti ruralno šumski krajolik 2.4.2.	Brežuljkasti ruralno šumski krajolik Vukomeričkih gorica	Starjak	227	105,58	SR
Nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik 2.3.2.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Strmec	645	48,64	MA
Brežuljkasto semiruralni krajolik 2.3.1.	Brežuljkasti semiruralni krajolik Sesvete	Šašinovec	678	66,73	SR
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Šimunčevec	271	135,5	SR
Nizinski semi-ruralni krajolik 2.3.5.	Nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	Veliko Polje	1.668	1.356,10	VS
Brežulj kasti ruralno urbani krajolik 1.2.5.	Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice	Vuger Selo	273	190,91	SR

Tip krajolika	Krajolično područje	Naselje	Br. st. 2011.	Gust. st/km2 2011.	Stupanj transformacije prostora
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Vugrovec Donji	442	902,04	SN
Brdski ruralni krajolik 1.2.1.	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	Vugrovec Gornji	357	171,63	SR
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Vurnovec	201	211,58	SR
Nizinski ruralni, poljoprivredni krajolik 2.3.3.	Nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	Zadvorsko	1.288	607,55	SN
Brežuljkasti ruralni krajolik 1.2.6.	Brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	Žerjavinec	556	229,75	SN

Legenda: kategorije: mala transformacija (MA), srednja transformacija (SR), snažna (SN) i vrlo snažna (VS).
Izvor: autori

Slika 21. Suburbana i ruralna naselja Grada Zagreba prema stupnju transformacije prostora

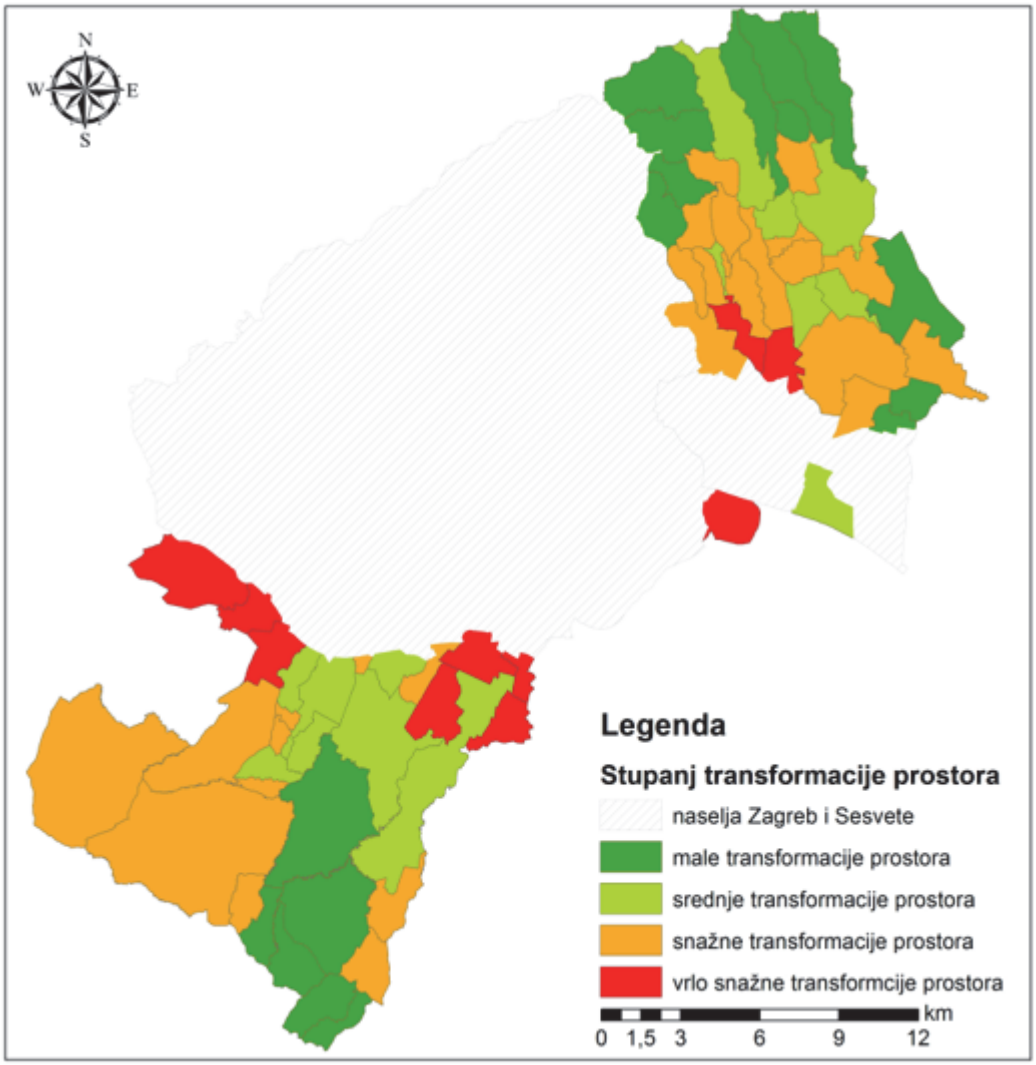

Izvor: autori

4. SINTEZA

Nakon analize različitih čimbenika koji utječu na formiranje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba pristupilo se izradi cjelokupnog zaključka temeljem kojeg su izrađene smjernice i kriteriji za očuvanje i unapređenje prostornog identiteta.

Raznim europskim politikama potiče se urbano-ruralno partnerstvo kojim se može:

- provjeravati koncept uporabe ruralnih prostora,
- provjeravati koncept daljnjega krajobraznoga, ruističkog i arhitektonskog oblikovanja,

- ponovo otkriti i primjereno vrednovati zanemarenu graditeljsku baštinu i
- u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju, organizaciji i oblikovanju prostora.

Kulturna baština, sukladno zaključcima Europske komisije, predstavlja strateški resurs za planiranje održivog razvoja.

- Kulturna baština sastoji se od resursa naslijeđenih iz prošlosti, u svim oblicima i aspektima – materijalnim, nematerijalnim i digitalnim (stvorenim u digitalnom obliku i digitaliziranim), a uključuje spomenike, nalazišta, krajolike, vještine, prakse, znanje i iskazivanje ljudske kreativnosti, kao i kolekcije koje čuvaju i kojima upravljaju javna i privatna tijela poput muzeja, knjižnica i arhiva.
- Kulturna baština nastala je interakcijom među ljudima i mjestima tijekom vremena i stalno se mijenja i razvija. Ona svakako predstavlja neobnovljivi resurs koji je jedinstven, nenadoknadiv i nezamjenjiv, a trenutačno se suočava s velikim izazovima povezanima s kulturnim, okolišnim, društvenim, gospodarskim i tehnološkim preobrazbama koje utječu na sve aspekte suvremenog života.
- Kulturna baština dotiče se nekoliko javnih politika izvan one kulturne, poput onih povezanih s regionalnim razvojem, socijalnom kohezijom, poljoprivredom, pomorstvom, okolišem, turizmom, obrazovanjem, digitalnom agendom, istraživanjem i inovacijama. Te politike imaju izravan ili neizravan učinak na kulturnu baštinu, a kulturna baština istovremeno nudi jak potencijal za ostvarivanje njihovih ciljeva. Stoga bi se taj potencijal trebao potpuno priznati i razviti.
- Zaključcima Europske komisije sve zemlje članice EU pozvane su na promicanje dugoročnih modela o politici baštine koji su utemeljeni na artefaktima te koje pokreću društvo i građani. Na taj način može se ojačati uloga kulturne baštine u planiranju održivog razvoja. Za očuvanje kulturne baštine važni su projekti urbanističkog i ruralnog planiranja te obnove / revitalizacije jer se naj način potiču umrežavanja i partnerstva između kulturne baštine i drugih politika, javnih i privatnih aktera u svim relevantnim područjima i na različitim razinama upravljanja.

- Vlasti bi na svim razinama, kao međusobno ovisni partneri, trebale utvrditi zajedničke prednosti, razraditi zajedničke regionalne i subregionalne razvojne strategije i na ovaj način zajednički postaviti temelje kako bi se regije i subregije učinile privlačnima te kako bi se privatnom i javnom sektoru omogućilo donošenje odluka o ulaganju. Takav način suradnje poznat je kao urbano-ruralno partnerstvo a ono je važno za očuvanje prostornog identiteta.

Na nacionalnoj razini, Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske (2017.) nedvosmisleno je utvrđeno kako ruralna područja treba revitalizirati pri čemu je istaknuto da se revitalizacija ruralnih područja temelji na zaustavljanju procesa napuštanja sela te sustavnim povećanjem standarda stanovnika te promicanjem temeljnih vrijednosti ruralne baštine, duhovnih i materijalnih dobara i tradicije te obogaćivanje veze grada i sela. Kao dugoročni ciljevi za ruralna naselja ističu se:

- revitalizacija važnijih naselja i sela za koje postoji nedvosmisleni javni interes zbog njihove uloge u prostornoj organizaciji hrvatskoga društva,
- revitalizacija naselja i sela gdje je javni interes ograničen samo na potporu u izgradnji minimalne tehničke infrastrukture,
- revitalizacija naselja i sela gdje nije moguće identificirati javni interes i koja ovisi isključivo o autonomnoj motivaciji i vrijednostima lokalnih i privatnih sudionika.

U cilju očuvanju identiteta prostora pažnju treba usmjeriti prema slici naselja i kultiviranog krajolika te građevinska područja malih naselja i sela definirati na način da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, osobito oblik parcela, smještaj i volumen građevina i tradicijski obiteljski vrt.

Poznato je da vrijednosti hrvatskog prostora proizlaze iz mozaičnosti prostorne osnove i prostornog identiteta koji se utvrđuje na temelju prirodnih, kulturnih, krajobraznih i društvenih vrednota te kulture građenja, uređivanja i oblikovanja prostora.

Prostornoj vrijednosti pridonosi i raznolikost krajobraza koja čini važnu sastavnicu identiteta naselja, gradova, županije i države. Kao opći cilj prostornog razvoja navodi se uravnotežen i održiv prostorni razvoj na načelima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova uz očuvanje identiteta prostora.

Tako se na nacionalnoj razini u Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske (2017) ističe kako je za usklađeni razvoj velikih gradova i njihove okolice izuzetno važno:

- uređenje jedinstvenog gradsko-prigradskog javnog prijevoza s naglaskom na održivoj mobilnosti,
- očuvanje identiteta naselja u funkcionalnoj regiji i kontrola rubova velikoga grada, kao i
- planiranje međusobno nadopunjujućeg gospodarskog razvoja u kojem se posebna pažnja posvećuje plasmanu proizvoda i usluga funkcionalne regije na tržištu velikoga grada.

Za jačanje urbano-ruralnih veza, potrebno je usmjeravati prostorni razvoj prema:

- policentričnim prostornim strukturama naselja,
- očuvanju vrijednosti prirodnih okružja velikih gradova,
- identiteta regija i manjih naselja,
- turističkoj prepoznatljivosti i
- smanjenju emisija stakleničkih plinova (kraći transport hrane, učinkovito korištenje društvene infrastrukture).

Nesumnjivo, kvalitetno prostorno planiranje osnovni je preduvjet zaštite, očuvanja prostora kao temeljnog nacionalnog dobra te osiguranja održivog prostornog razvoja i visoke kvalitete izgrađenog prostora. Svako djelovanje u prostoru trebalo bi započeti prostornim planovima, a nastavlja se arhitektonskim, inženjerskim i krajobraznim projektiranjem.

„Kvalitetan prostorni razvoj podrazumijeva razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sustava, uspostavu novog odnosa između urbanih i ruralnih područja, osiguranje ravnopravnosti pristupa infrastrukturi, znanju i održivom razvoju te razborito upravljanje i zaštitu prirode i kulturne baštine.“ (Apolitika, 2012, str.20)

Osnaživanje društvene i gospodarske infrastrukture te stvaranje kvalitetne podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera neke su od ključnih odrednica uravnoteženog razvoja, a planiranim programima i mjerama nastojati spriječiti negativni utjecaj (sub)urbanizacije na okolicu i njen okoliš. Zaštitom prirodne i kulturne baštine želi se podići dodana vrijednost i atraktivnost kao i visokim standardima infrastrukture te dostupnosti, stanovanja. Pri tome, žele se osigurati prostorni preduvjeti za povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora te sanacija i uređenje područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom, uređenje i priprema zemljišta za izgradnju, unapređenje sustava očuvanja, obnove i održivog korištenja kulturne baštine, unapređenje integrirane urbane regeneracije povijesnog gradskog središta, unapređivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica te očuvanje tradicionalnih obilježja naselja.

Krajobraznom studijom izdvojene su dvije krajobrazne regije, šest krajobraznih tipova i 23 krajobrazna područja. Za svako krajobrazno područje dan je detaljni pregled glavnih obilježja (geografska obilježja, vizualni karakter, povijesni karakter, ekološki karakter, pritisci), vrednovanje (stanje krajobraza i jačina karaktera, negativna obilježja, krajobrazna i vizualna osjetljivost), strategija i zadatci upravljanja (preporuke za planiranje, posebni zadaci upravljanja) i detaljnija tipologija – krajobrazni tipovi/krajobrazna područja.

Krajobraznu raznolikost Grada treba shvatiti kao dodanu vrijednost i ugraditi je u budući urbani razvoj Zagreba, na strateškoj, ali i na ostalim razinama prostorno planske dokumentacije. Ona predstavlja nove mogućnosti i dodatnu vrijednost za gospodarsku i turističku primjenu, ali i za cjelokupni razvitak i poboljšanje kvalitete života u Gradu. Cilj budućeg razvitka Grada, uz uvažavanje krajobraznih obilježja i vrijednosti, vizualnog i ekološkog karaktera, osjetljivosti i kapaciteta za promjene svakog krajobraznog tipa, jest stvaranje novih vrijednosti temeljenih na usklađenosti postojećih krajobraznih i novih struktura. Politike planiranja svih vrsta i razina od razvojnog, prostornog, gospodarskog, turističkog, poljoprivrednog te ostali sustavi donošenja odluka o budućem razvoju Grada trebaju uključiti i podatke o obilježjima i vrijednostima krajobraznih područja.

Prepoznata raznolikost i brojnost krajobraznih tipova trebala bi biti uključena u prostorno i urbanističko planiranje kao očuvanje različitosti i raznolikosti prostora, a istovremeno i kao činitelj jedinstvene osebujnosti ukupnog prostora Grada Zagreba.

U planiranju održivog razvitka Grada treba ostvariti preduvjete za očuvanje elemenata prirodne topografije, kao što su vodotoci (rijeka Sava i brdski potoci), geomorfološka obilježja te autohtoni vegetacijski pokrov u okviru njihovih sadašnjih površina i u što većem stupnju njihove prirodnosti. Elementi fizičkih struktura, koje sačinjavaju vegetacijski pokrov, vodeni sustavi i geomorfološka obilježja trebaju biti integrirani u prostorno planerska i urbanistička rješenja pripadajućih područja.

Na razini Zagreba, zaključeno je da osnovni identitetski elementi urbanih krajobraznih tipova, kao i posebni elementi vizualnog identiteta Grada kojima se oblikuje njegov horizont zahtijevaju poseban pristup i analize lokacija s glavnim ciljem kvalitetnog doprinosa ukupnoj slici Grada. Tipološka klasifikacija, karakterizacija krajobraza Grada Zagreba predstavlja stručnu osnovu i opća polazišta za planiranje budućeg razvoja Grada kroz očuvanje i poboljšanje njegovog prostornog identiteta.

Uvidom i analizom u dokumente na europskoj, nacionalnoj i razini Grada Zagreba vidljivo je da se prostornom identitetu kao kulturnoj baštini pridaje veliko značenje. Usprkos pridavanju važnosti prostornom identitetu promjene se često odvijaju nekontrolirani i nesistematično, iako se u analiziranim dokumentima daje naglasak na očuvanje identiteta ruralnih zajednica i sveobuhvatnog potencijala ruralnih prostora kako bi se ruralna područja učinila privlačnim za život i rad ljudi tijekom različitih razdoblja njihova života.

Pri tome, treba uzeti u obzir raznolikost situacija koje utječu na ruralna područja odnosno njihove čimbenike, ili različite potencijale korisnika ali i ciljeve inovacija, okoliša i ublažavanja klimatskih promjena kao i njihovoj prilagodbi.

Kako bi se osigurao održiv razvoj ruralnih područja, neophodno je usredotočiti se, između ostalog, na promoviranje učinkovitosti svih analiziranih čimbenika, napraviti pomak prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru, uz promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja.

Preporuča se da vlasti na različitim razinama, kao međusobno ovisni partneri, utvrde zajedničke prednosti, razrade zajedničke regionalne i subregionalne razvojne strategije i zajednički postave temelje kako bi se regije i subregije učinile privlačnima te kako bi se privatnom i javnom sektoru omogućilo donošenje odluka o ulaganjima. Ta urbano-ruralna partnerstva vrlo su važna jer ukazuju na njihovu međuovisnost i razvijaju interakcija između ljudi i naselja.

U gotovo svim dokumentima na europskoj i nacionalnoj razini ističe se kako je u ruralna područja potrebno vraćati osnovne funkcije uz uvažavanje zatečenih vrijednosti i prihvatnih mogućnosti prostora/okoliša. Također se ističe kako je potrebno provjeravati koncept daljnjega krajobraznoga, ruterističkog i arhitektonskog oblikovanja te u najvećoj mogućoj mjeri cijeniti povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju, organizaciji i oblikovanju prostora.

Vrijednosti hrvatskog prostora proizlaze iz mozaičnosti prostorne osnove te na taj način tvori prostorni identitet. Kako bi se očuvao prostorni identitet u ruralnim prostorima potrebno je poboljšati kvalitetu života. Kako bi ruralna naselja mogla opstati nužno je raditi na zaustavljanju procesa napuštanja sela i osiguranju zapošljavanja. Stoga je nužno raditi na prostornoj dostupnosti sela kroz izgradnju prometnica ali i uspostavu jedinstvenog gradsko-prigradskog javnog prijevoza s naglaskom na održivu mobilnost.

Očuvanje i razvoj ruralnih prostora trebalo bi bazirati na očuvanje identiteta općenito ali i prostornom identitetu naselja prema vrsti i tipu krajolika i kontroli rubova velikoga grada, kao

i planiranju međusobno nadopunjavajućeg gospodarskog razvoja. U tom smislu nužno je jačanje urbano-ruralnih veza kroz prepoznavanje prostornog identiteta i usmjeravanje prostornog razvoja prema policentričnim prostornim strukturama naselja i prema očuvanju vrijednosti prirodnih okružja velikih gradova i identiteta regija i manjih naselja, kao poljoprivrednoj i turističkoj prepoznatljivosti koja uvažava načela održivog razvoja. Time je moguće ostvariti harmoničan razvoj zajednice koji ne briše identitet suburbanih i ruralnih naselja, a usmjeren je na smanjenje društveno-ekonomskih razlika između gradova i sela te unutar samih regija. Na taj način poboljšali bi se uvjeti života i rada u suburbanim i ruralnim naseljima.

Planirano je unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, pri čemu je naglašena potreba očuvanja tradicijskog identiteta. Ruralni prostor prepoznat je kao potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede i razvoj turizma.

U budućnosti za vrednovanje prostornog identiteta posebice su važni neki od projekata iz skupine unaprjeđenja vrsnoće građenja i oblikovanja prostora, kao što su: Reguliranje kriterija vrsnoće građenja, unapređenje sustava ocjenjivanja arhitektonske uspješnosti svih zahvata u prostoru koje provode kompetentne struke; Razvijanje sustava praćenja kvalitete građenja (izrada novih prostornih standarda za planiranje i projektiranje te standarda kvalitete građenja i opremanja, kontrola procesa građenja i dr.); Razvijanje sustava prepoznavanja vrsnoće prostornih planova provedbene razine i prijenosa znanja i Razvijanje platforme za kulturu građenja.

Apolitika (2013) veliku pažnju posvećuje prostornom i arhitektonskom identitetu ruralnih naselja te se ističe da je kvalitetno prostorno planiranje osnovni preduvjet zaštite, očuvanja prostora kao temeljnog nacionalnog dobra

Bespravna gradnja često se širi na vrijedna zelena područja, čime su znatno opterećeni komunalni, prometni i drugi javni sustavi te okoliš, krajobraz i biološka raznolikost. Stoga su u dokumentima Grada Zagreba kao prijetnje istaknuti gubitak identiteta povijesnih naselja, prenamjena šuma i poljoprivrednog i parkovnog prostora u privatnom vlasništvu te općenito pritisci za prenamjenu poljoprivrednog prostora.

Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba rezultat je prirodno topografskih uvjeta i antropogenog djelovanja. Brojni i različiti, a istovremeno jedinstveni prostorni identiteti suburbanih i ruralnih naselja vrlo usko su povezani s krajobraznim vrstama i tipovima. Karakteristike prostornog identiteta treba shvaćati kao opću i prostornu vrijednost te ih je potrebno ugraditi u održivi razvoj Grada Zagreba, na strateškoj, kao i na razinama prostorno planske dokumentacije. Prepoznata raznolikost prostornog identiteta i brojnost

krajobraznih tipova trebala bi biti uključena u prostorno i urbanističko planiranje zbog očuvanje specifičnosti, a istovremeno i različitosti suburbanih i ruralnih naselja.

Iz navedenih dokumenata vidljivo je da je očuvanje prostorne strukture i prostornog identiteta treba sagledavati kao specifičnu prostornu baštinu o kojoj trebaju voditi brigu svi dionici društva, jer će u protivnom biti izložena daljnjem propadanju i devastaciji.

Kako bi sveobuhvatne vrijednosti prostornog identiteta mogle biti u funkciji održivog razvoja u ovoj Studiji najprije su određeni čimbenici koji ga određuju, zatim su utvrđene prostorne karakteristike suburbanih i ruralnih naselja prema krajobraznim područjima, te je utvrđen stupanj transformacije.

Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba, kao jedan od segmenata baštine, relativno je slabo prepoznat prilikom određivanja smjerova razvoja kao i planiranju prostora, ali i prijavama na projekte EU.

Nakon analize čimbenika koji određuju prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada utvrđeno je da su kroz povijest poljoprivredni čimbenici kreirali prostorni identitet i identitet krajolika. U posljednjih pola stoljeća poljoprivreda sve više gubi na značenju, a time dolazi i gubitka njezina značenja u formiranju prostornog identiteta.

Iako kulturna i prirodna baština dobivaju sve više na značenju, oni su nedovoljno uključeni u povezivanju i određivanju prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja.

Najgušća zastupljenost ruralnih naselja prisutna je na području brdsko-brežuljkastog, mješovitog krajolika Medvednice. Drvena gradnja stambenih i gospodarskih zgrada bila je njihovo dominantno morfolološko obilježje sve do polovice prošlog stoljeća. Danas je očuvano svega nekoliko jezgri seoskih naselja u kojima je očuvana drvena tradicijska arhitektura koja je ponegdje nastala u kombinaciji s lokalnim kamenom. Preteže nova izgradnja, koja u pravilu nije uspostavila kvalitetan odnos s povijesnom matricom naselja, stoga nije uspostavila novi sloj suvremenih arhitektonskih vrijednosti. Na ovom je području, osim šumskih, i danas prisutan sitni mozaik površina različitih poljodjelskih kultura (voćnjaka, vinograda te sezonskih kultura na oranicama i vrtovima) i različitih tipova livada i pašnjaka. Odnos volumena i graditeljskih vrijednosti naselja te njihovog agrarnog krajolika određujući je čimbenik povijesnog, kulturnog i prostornog identiteta. Na obroncima Medvednice naselja su često rastresito strukturirana u prostoru. Promjena prostornih uzoraka i načina korištenja prostora te nestajanje odnosa povijesnih naselja i pripadajućeg okruženja generirali su gubitak prostornog identiteta. Uzrok tome je smještaj novih objekata neintegriranih gabarita i arhitektonskih oblika na pozicije velike vizualne izloženosti posebno na vrhovima postranih grebena. Poljodjelske površine se zapuštaju i prepuštaju sukcesiji šume.

Na području brežuljkastog ruralnog krajolika Vukomeričkih gorica zbijena i rastresita seoska naselja smještena su na vrhovima brežuljaka, okružena malim parcelama. U nizinskom dijelu ovoga područja linijska naselja su formirana duž prometnica te na čvorištima prometnih putova. I danas se uz stambene kuće nalaze okućnice, vrtovi, povrtnjaci i voćnjaci. U selima je sve do polovice prošlog stoljeća glavnina građevnog fonda pripadala tipu drvene stambene i gospodarskih zgrada. Danas je drvena arhitektura ostala rijetko zastupljena samo u pojedinim selima. Poljoprivredne površine koje okružuju naselja, svojim dimenzijama, oblikom, prostornom organizacijom te vrstom korištenja stvaraju sitan, organski uzorak krajolika znatne vizualne prepoznatljivosti. Šuma je također važan element površinskog pokrova koji doprinosi doživljajnim vrijednostima područja.

U nizinskom ruralnom krajoliku rijeke Save naselja su smještena uz rub nizine kao bi se sačuvale poljoprivredne površine.

Nekadašnji prostor sela bio je organiziran od dijela na kojemu su se na okućnicama osim stambenih kuća nalazile i gospodarske zgrade, a dalje su se pružali vrtovi, voćnjaci i poljoprivredne površine, oranice i livade. Parcelacija poljoprivrednog zemljišta odražava elemente geometrijske pravilnosti, pravilnih pravokutnih parcela većih dimenzija, naglašenih nasadima različitih kultura.

Opisane osnovne karakteristike prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja posebno u posljednja dva desetljeća su pod brojnim i snažnim procesima kao što su urbanizacija, deagrarizacija, depopulacija, starenje stanovništva, slobodno tržište itd. Kako se nalaze u sastavu najvećeg grada u Hrvatskoj nije neobično da su izložena jačim utjecajem velikog grada, odnosno doživljavaju snažniju transformaciju prostornog identiteta nego ostala ruralna i suburbana naselja velikih gradova u Hrvatskoj.

Najvidljivije promjene prostornog identiteta očituju se u neprimjerenoj novoj stambenoj izgradnji koja se očituje u neprimjerenoj površini, visini, volumenu, otvorima na pročeljima, krovovima, krovnim pokrovima, ali i u neprimjerenoj i nekritičnoj gradnji proizvodno poslovnih građevina. Što se tiče uređenja stambenih parcela zamijećeno je asfaltiranje cijelih dvorišta (s obrazloženjem lakšeg održavanja), iako se i time mijenja prostorni identitet.

Gotovo u svim rubnim ruralnim naseljima Grada Zagreba koja su teže dostupna, (naselja na području Medvednice i Vukomeričkih gorica) transformacije prostornog identiteta su slabije izražene, pa su čimbenici prostornog identiteta kao i karakteristike sačuvani u značajnijoj mjeri.

Naselja koja se nalaze u ravničarskom dijelu i koja su prometno dostupnija, odnosno, gdje prevladavaju lakši uvjeti gradnje naselja, doživjela su značajnije promjene u prostornom identitetu (Lučko, Ježdovec, Veliko Polje, Buzin, Hrvatski Leskovac, Odra).

Transformacije naselja stupnjevane su u 4 stupnja: manje, srednje, snažne i vrlo snažne transformacije, koje su dobivene analizom trendova i dokumenata (poglavlje 1) obilaskom terena te analizom dokumenata uz uvažavanje trendova o očuvanju i unaprjeđenju prostornog identiteta.

Po prostornom identitetu na području Grada Zagreba ističu se naselja koja imaju dugo razdoblje jače naseljenosti, a koja se održala do danas, ali uz umjereniji porast (primjerice Hrvatski Leskovac), te naselja koja sa širenjem suburbanih obilježja imaju strelovit porast broja stanovnika (primjerice Popovec, Ivanja Reka). Porast broja stanovnika, daleko je izraženiji kod naselja u istočnom dijelu Grada Zagreba, dok su na južnom dijelu češće naselja koja odlikuje demografsko izumiranje (Havidić Selo, Gornji Čehi, Brebernica) jer se većinom nalaze izvan glavnih prometnih pravaca, prvenstveno na području Vukomeričkih gorica, te su svoj maksimum naseljenosti imale u 19. stoljeća ili početkom 20. stoljeća.

Većina naselja ima značajno veću neizgrađenu površinu građevinskog područja naselja od izgrađenog, što nam ukazuje da postoji daljnji veliki potencijal za promjene ruralnog identiteta kroz novu izgradnju, ali i gradnju komunalne tehničke infrastrukture. U velikom broju slučajeva površina neizgrađenog građevinskog područja naselja je gotovo dvostruko veća od do sada izgrađenih površina (primjerice Brezovica, Odra, Odranski Obrež i Demerje), a takvi slučajevi su znatno češći na jugu. Na istoku dominiraju naselja s većim ili jednakim udjelom izgrađene površine u odnosu na neizgrađenu (primjerice Moravče, Prepuštovec, Cerje, Budenec i Popovec).

Usprkos bogatoj kulturnoj i prirodnoj baštini suburbana i ruralna naselja nisu dovoljno turistički prepoznata te se u njima ne odvija značajan turistički promet.

U svih 68 naselja zabilježena je bespravna gradnja, pogotovo u naseljima koja se nalaze u neposrednoj blizini grada Zagreba.

Kako u globaliziranom svijetu tako se i u Hrvatskoj sve više traži očuvanje prostornih vrijednosti i očuvanja prostornih karakteristika koje se između ostalog očituju i u krajoliku.

Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba u dosadašnjim istraživanjima, nije se sagledavalo kroz sliku naselja pa je shodno tome relativno malo istraživan i korišten kao resurs za planiranje održivog razvoja. U današnje vrijeme kada je sve izraženiji trend za očuvanjem baštine, a time i prostornog identiteta (kao i očuvanje sveobuhvatnog identiteta) navedeni identitet potrebno je nastaviti istraživati i stavljati u funkciju održivog razvoja.

Usko sektorsko sagledavanje prostornog identiteta npr. isključivo kroz statističke, ekonomske, poljoprivredne, turističke čimbenike ili kroz sagledavanja centralnih i javnih funkcija mogu dovesti do često krivih zaključaka.

Na promjenu prostornog identiteta snažno utječu blizina grada Zagreba, prometna dostupnost, mobilnost kao i opskrbljenost društvenom infrastrukturom (škole, vrtić, opskrba javnim funkcijama ali i zadovoljavanje društvenih potreba). Tako je zamijećeno – evidentirano da suburbana i ruralna naselja gube centralne i javne funkcije.

Da bi neko naselje ispunjavalo svoju funkciju nodalnog središta iznimno je bitno postojanje javnih sadržaja koji servisiraju građene, te utječu na standard ukupnog stanovanja.

Ukupno gledajući razmatrani javni sadržaji i prostori na analiziranom području nisu zadovoljavajuće razvijeni. Velik broj naselja (među kojima su i neka veća) nemaju obrazovnih ustanova, pri čemu se to osobito odnosi na nedovoljan broj vrtića (primjerice Ivanja Reka i Kupinečki Kraljevec), ali i osnovno školskih ustanova. Na jugozapadu 10 naselja ima osnovno-školske stanove, dok na jugu tek 8 naselja, pri čemu su neke od pobrojanih osnovnih škola samo područne škole, te obrazuju učenike nižih razreda osnovne škole. Slično je stanje i s vrtićima, međutim sve veći broj privatnih vrtića donekle uspijeva popuniti postojeće nedostatke u sustavu javnih vrtića.

Od analiziranih 68 administrativnih naselja, tek 11 ima domove zdravlja (u javnom vlasništvu), pri čemu ih je na istoku 4 (Kašina, Adamovec, Ivanja Reka i Belovar), a na jugozapadu 7 (Hrašće Turopoljsko, Odranski Obrež, zadvorsko, Kupinečki Kraljevec, Donji Dragonožec, Horvati i Lučko). Zdravstvene usluge su vrlo disperzno dostupne, pri čemu su Domovi zdravlja najčešće i preduvjet za postojanje ljekarne.

Većina naselja ima trgovinu /pekarnu za potrebe lokalnog stanovništva, te ti objekti (uz ugostiteljske objekte) često preuzimaju ulogu „imaginarnog“ centra naselja.

Za očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta ruralnih naselja važna je naseljenost, osiguranje zapošljavanja ali i osiguranje jednakovrijednih uvjeta života kao i u gradu stoga je nužno raditi na prostornoj dostupnosti sela kroz izgradnju prometnica ali i uspostavu jedinstvenog gradsko-prigradskog javnog prijevoza s naglaskom na održivu mobilnost.

Također je potrebno promišljati o pružanju usluga kroz centralne i javne odnosno osmišljavanju zamjenskih površina koje bi mogle imati funkciju centralnog mjesta okupljanja i dalekosežno utjecati na identitet (npr. sportsko-rekreacijski sadržaji, dječja igrališta, manja mjesta okupljanja i dr.). Činjenice ukazuju kako u pojedinim naseljima dolazi do kreiranja novih mjesta okupljanja, koja su novi javni sadržaj, ali u privatnom vlasništvu, npr. Trgovački centar SuperNova u Buzinu, Aquapark u Adamovcu, dok primjerice povijesni javni sadržaji poput park šume Brezovica, dvorac Brezovica bivaju prepušteni propadanju. Time se mijenja i identitet ne samo naselja odnosno prostora koji transformiraju ovakvi objekti, već i društveni identitet.

C. PRIJEDLOG KRITERIJA I SMJERNICA ZA OČUVANJE I UNAPRIJEĐENJE PROSTORNOG IDENTITETA

Tijekom svoje povijesti ruralna naselja Grada Zagreba (danas suburbana i ruralna) stvorila su svoj prostorni identitet koji nije dovoljno prepoznat kao „prostorni proizvod“ koji bi mogao asocirati na ruralna naselja u okolici glavnog grada. Svi pokušaji bili su nesustavni i nepotpuni te nisu uspjeli polučiti rezultate.

Istraživanjem čimbenika prostornog identiteta naselja utvrđeno je da gotovo sva naselja imaju povijesne karakteristike koje se najviše prepoznaju kroz sliku naselja te više ili manje sačuvane strukture tradicijskih matrica naselja koje su uklopljene u određeni tip krajolika. Također je utvrđeno da naselja imaju različiti stupanj transformacije (očuvanosti) te različito korištenje i namjenu te se uz njih vežu različita asocijativna obilježja. Shodno navedenom određivani su i kriteriji za očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta naselja.

Iako je svako naselje jedinstveno po svom prostornom identitetu, prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada može se vezati uz osnovna tri tipa krajolika Grada Zagreba (Slika 22.).

- brdsko-brežuljkasti mješoviti krajolik Medvednice,
- brežuljkasto-ruralni krajolik Vukomeričkih gorica, te
- nizinski ruralni krajolik rijeke Save.

Slika 22. Opći tipovi krajolika Grada Zagreba

Kriteriji za očuvanje i unaprjeđenja prostornog identiteta naselja

Istraživanjem čimbenika prostornog identiteta naselja utvrđeno je da većina naselja ima povijesne karakteristike identiteta koje se najčešće očituju kroz više ili manje sačuvane strukture tradicijskih matrica naselja a koje su uklopljene u krajolik. Pri tome je očuvana više ili manje cjelovitost i autentičnost naselja.

Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba formiran je najviše pod utjecajem prirodnih i antropogenih utjecaja, a prepoznaju se kroz slijedeća glavna obilježja / karakteristike:

- različiti stupanj očuvanosti prostorne strukture tradicijskih ruralnih matrica (pretežito zbijeni, raštrkani i linijski) u različitim tipovima krajolika,
- korištenje i namjenu prostora - poljoprivredne, šumske, stambene, centralne i javne funkcije, poslovno-proizvodnu, prometnu i sportsko-rekreacijsku,
- sliku naselja, te
- asocijativna obilježja koja su vezana uz očuvani okoliš te zaštićene dijelove prirode, kulture i krajolika, poljoprivredne proizvodnje (npr. vino, mlijeko i dr.) te šumske površine.

U cilju očuvanja prepoznatih karakteristika prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja predlažu se kriteriji za očuvanje prostornog identiteta.

Kriteriji za očuvanje prostornog identiteta temelje se na vrednovanju, tj. na ocjeni vrijednosti svakog naselja pojedinačno s pripadajućim krajolikom. Kriteriji se temelje na prostornim povijesnim, kulturnim, prirodnim, arhitektonskim, ambijentalnim, poljoprivrednim i estetskim obilježjima i zahtijevaju posebno nijansirani pristup prilikom usmjeravanje razvoja naselja. Temeljni okvir za određivanje kriterija za očuvanje prostornog identiteta naselja proizlazi iz međunarodnih preporuka o uspostavljenju modela vrednovanja iz kojeg proizlaze dva glavna kriterija:

- Kriterij cjelovitosti (integriteta) naselja zasnovan je na prisutnosti prepoznatljivih sastavnica oblikovanja i funkcija kroz povijesna razdoblja. Navedeno podrazumijeva da se cjelovitost prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja promatra kroz funkciju, strukturu i sliku (vizuru) naselja u krajoliku. Prostornom identifikacijom očuvanih uzoraka naselja u krajoliku, koji se očituju kroz funkcije tijekom povijesnih

razdoblja, definirana je njegova strukturna cjelovitost. Slika naselja nastala je kao rezultat povijesnog razvoja i usko je povezana s prostornim identitetom.

- Kriterij autentičnosti (vjerodostojnosti) naselja odnosi se na njegova materijalna obilježja u krajoliku, kao očuvanost / preživjelost povijesnih struktura i krajoličnih tipova kroz određene uzorke povijesnih razdoblja.

Osim dva glavna kriterija cjelovitosti i autentičnosti, dodatni kriteriji za ocjenu prostornog identiteta naselja u krajoliku su:

- starost,
- skladnost,
- reprezentativnost
- i raritetnost.

Proces očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta bazira se na poznavanju i razumijevanju čimbenika identiteta kao i stupnju transformacije. Što je stupanj očuvanosti i slikovitosti naselja veći, glavni zahvati trebaju biti usmjereni na održavanje i očuvanje njegova prostornog identiteta. Ovisno o stupnju transformacije prostornog identiteta naselja novi zahvati trebaju biti usmjereni na poboljšanje stanja ili stvaranje novih obilježja.

Kako bi se očuvali prostorni integritet i autentičnost prostornog identiteta naselja u krajoliku potrebno je uzeti u obzir:

- tipove i vrstu krajolika,
- mjerila i strukturu tradicijske ruralne matrice,
- zaštitu kulturne i prirodne baštine,
- potrebe za centralnim i javnim funkcijama.

Zbog svoje jedinstvenosti i prepoznatljivosti prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba predstavlja važan segment identiteta ne samo Grada Zagreba već i Republike Hrvatske.

Smjernice za očuvanje identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba

S obzirom da je fenomen prostornog identiteta naselja kao baštine vrlo kompleksan te da se ova studija kao takova prvi put izrađuje u Hrvatskoj, radi njene smislenosti bilo bi potrebno razvijati čvršću međusektorsku povezanost i suradnju. Nadalje u provedbi smjernica za očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta potrebno je aktivno uključiti sve dionike djelovanja u prostoru.

Kao okvir za očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba nužno je prepoznati vrijednosti i slabosti naselja prema tipu krajolika. Na taj način osigurava se da se prostorni identitet sagleda konzistentno, interno i eksterno koherentno, relevantno i nadasve usmjeravajuće s djelotvornim i učinkovitim doprinosom cjelovitom razvoju Grada Zagreba.

Kako se prostorni identitet naselja u ovoj Studiji sagledava višeslojno i integralno, najprije se utvrđuju osnovne vrijednosti i slabosti naselja prema tipu krajolika kako bi se mogle utvrditi opće smjernice za očuvanje pojedinih čimbenika te za naselja.

Tablica 15. Osnovne vrijednosti i slabosti suburbanih i ruralnih naselja prema tipu krajolika

Tip krajolika	Vrijednosti	Slabosti
Brdsko-brežuljkasti mješovitog krajolika Medvednice	- Vrijedno ekološko područje - Područje bogato šumskim površinama - Dinamično krajolično područje - Niži dijelovi pogodni za uzgoj vinove loze - Pojedini dijelovi predstavljaju vrijedno rezidencijalno područje - Turistički potencijali, - Mogućnost rekreacije	- Gubitak prostornog identiteta u dijelovima prekomjerne i neplanske izgradnje - Nedovoljno kvalitetna tehnička infrastruktura - Napuštanje poljoprivredne proizvodnje - Djelomično ugroženost klizištima (Sesvetsko pobrđe) - Pojačana izloženost bujičnim plavima - Neki dijelovi slabo prometno povezani - Nedostatak javnih i centralnih funkcija
Brežuljkasto-ruralni krajolik Vukomeričkih gorica	- Vrijedno i premalo isticano ekološko područje, - Mogućnost poljoprivredne proizvodnje kao i intenzivnijeg uzgoja vinove loze - Uglavnom ocjediti prostor - Turistički potencijali - Mogućnost rekreacije	- Zapuštenost dijela prostora – npr. poljoprivredne površine - Napuštanje poljoprivredne proizvodnje, - Nedovoljno kvalitetna tehnička infrastruktura - Neki dijelovi slabo prometno povezani - Nedostatak javnih i centralnih funkcija
Nizinsko ruralni krajolik rijeke Save	- Dobra prometna povezanost - Poljoprivredni potencijali - Turistički potencijali - Mogućnost rekreacije - Mogućnost apsorpcije poplavnih valova (odteretni kanali)	- Gubitak tradicionalnih obilježja prostornog identiteta naselja - Neki dijelovi prostora izloženi snažnom utjecaju grada Zagreba - Nedovoljno kvalitetna tehnička infrastruktura - Nedostatak javnih i centralnih funkcija naselja

Preporuke
- Prilikom planiranja zahvata, aktivnosti i korištenja voditi računa o vrijednostima i slabostima određenih područja,
- Posebnu pažnju posvetiti područjima koja još nisu izloženi snažnim transformacijama radi očuvanja njihova prostornog identiteta,
- Posebnu pažnju posvetiti očuvanju slike naselja,
- Posebnu pažnju posvetiti inventarizaciji prostornog identiteta,
- Posebnu pažnju posvetiti područjima koji su izložena bespravnoj izgradnji kako bi umanjio njihov negativan utjecaj na prostorni identitet.

Izvor: autori

Predložene preporuke odnose se na očuvanje, zaštitu i unaprjeđenje prostornog identiteta, a bazirane su na valorizaciji čimbenika prostornog identiteta naselja. Za svaku skupinu čimbenika predloženo je nekoliko smjernica, koje se ne odnose u jednakoj mjeri na svi suburbana i ruralna naselja, već bi se trebale primjenjivati ovisno o najizraženijem čimbeniku prostornog identiteta (Prilog 1.).

U provedbu mjera očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta potrebno je aktivno uključiti sve dionike djelovanja u prostoru.

S obzirom da se identitet naselja treba promatrati višeslojno i integralno, utvrđuju se smjernice za očuvanje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba prema čimbenicima:

Prostorno-arhitektonsko identitet

- poticanje obnove vrijednih dijelova suburbanih i ruralnih naselja
- očuvanje slike naselja s prepoznatljivim prostornim tradicionalnim akcentima u prostoru,
- očuvanje slike naselja pomoću karakterističnih proporcija i volumena pojedinačnih zgrada,
- očuvanje slike naselja pomoću prepoznatljivih arhitektonskih detalja koji se očituju u nagibu krova, veličini i proporciji otvora, korištenju građevinskih materijala,
- poticanje energetske učinkovitosti svih građevina i energetske neovisnosti (toplinske-pumpe), a s ciljem manjih intervencija u krajolik.
- razvijanje sustava prepoznavanja vrsnoće prostornih planova provedbene razine i prijenosa znanja,

- reguliranje kriterija vrsnoće gradnje,
- razvijanje sustava praćenja kvalitete gradnje(kroz izradu standarda za planiranje i projektiranje te standarda kvalitete građenja i opremanja, kontrola procesa gradnje i dr.),
- unaprjeđenje sustava ocjenjivanje arhitektonske uspješnosti svih zahvata u prostoru koje provode kompetentne struke.

Gospodarski i gospodarsko - poljoprivredni identitet

- poticanje obrađivanja poljoprivrednih površina radi očuvanja poljoprivrednog identiteta,
- poticanje prerade poljoprivrednih proizvoda kroz integraciju s poljoprivrednim površinama u okruženju (mini mljekara, prerada povrća, voća, prerade pruća i slično),
- poticanje obrta tradicionalnih zanata (građevinski majstori, stolari, i sl.),

Identitet kulturne i prirodne baštine

- upoznavanje mladih generacija s vrijednostima kulturne baštine i prostornog identiteta,
- upoznavanja mladih generacija s vrijednostima krajolika i pojedinačnih zaštićenih područja prirode i njihovom značenju za prostorni identitet;
- uključivanje šire javnosti u zaštitu zbog njihove uloge u očuvanju prostornog identiteta.

Turistički identitet

- jačanje uloge lokalne zajednice kao potencijalnih interpretatora vodiča,
- jačanje uloge interpretacije prostornog identiteta u turizmu kroz postavljanje fiksnih interpretacijskih tabli uz tematske staze,
- upravljanje turizmom temeljeno na participativnom pristupu i usmjereno na povezivanje potražnje u naselju Zagreb s ostalim naseljima Grada Zagreba
- izgradnja posjetiteljskih centara za istočni i jugozapadni d;
- osmišljavanje inovativnih turističkih proizvoda temeljenih na autohtonosti i tradiciji (primjerice kreativno vinogradarstvo, gastronomske radionice, promatranje leptira, hodanje koz vinograde, promatranje ptica i slično).

Centralitet naselja kao dio identiteta

- obogaćivanje sadržaja u sferi pružanja usluga (čuvanja djece predškolske dobi i pružanja usluga kreativnih radionica za djecu s funkcijom jačanja demografske obnove pružanja usluga starijim i ranjivim skupinama društva i dr.),
- uređenje javnih prostora sa sadržajima koji će potaknuti okupljanje građana, primjerice igrališta, rekreativni tereni, mini otvoreni amfiteatri za okupljanje građana, prostori za izložbe u eksterijeru i slično.

Ostali elementi prostornog identiteta

- educiranje stanovništva o zaštiti okoliša,
- educiranje lokalnog stanovništva o mogućnostima njihovog doprinosa u unaprjeđenju prostornog identiteta,
- uključivanje lokalnog stanovništva u izradu planova održivog razvoja,
- poticanje stanovništva u jačanje lokalnih zajednica u smislu kreiranja sadržaja koji će vratiti stanovnike mjestu kao središtu kreiranja sadržaja zajednice (pružanje dijela zabavnih, edukativnih i rekreativnih sadržaja koje inače konzumiraju u naselju Zagreb),
- unaprjeđenje mobilnosti lokalnog stanovništva kroz poboljšanje javnog prijevoza (npr. broj autobusnih stajališta u izduženim / linijskim naseljima i dr).

Za svaki od tri osnovna tipa krajolika predlažu se specifične smjernica za očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta naselja i to prema specifičnim vrijednostima i slabostima

Smjernice za brdsko-brežuljkasti mješoviti krajolik Medvednice

- Prilikom revitalizacije naselja potrebno je voditi računa o poboljšanju tehničke infrastrukture kao i cestovnih prometnica (posebno pješačkih nogostupa),
- Dati snažan naglasak na očuvanje šumskih i poljoprivrednih površina,
- Ograničiti gradnju na izloženim vizurama,
- Ograničiti gradnju na klizištima,
- Novu gradnju stambenih i poslovnih građevina uskladiti što je više moguće s tradicijskim oblicima, proporcijama i volumenom,
- Novu gradnju u tradicijskim ruralnim matricama (bez obzira na postojanja zaštite) bazirati na poštivanju tradicijskih oblikovnih karakteristika,

- Ograničiti novu gradnju uz glavne prometnice kako bi se izbjeglo pretvaranje naselja u linijska,
- Davanje naglaska na uređenje dvorišta, vrtova i voćnjaka obiteljskih kuća kako bi se očuvala slika naselja,
- Adaptaciju vikendica odnosno građevina sekundarnog stanovanja treba usklađivati u skladu s tradicijskim oblikovanjem u turistički individualni smještaj,
- Uređenje i interpretacija pješačkih, biciklističkih i drugih staza u cilju prepoznavanja prostora,
- Ograničenje širenja naselja uz cestovne prometnica,
- Jačanje centralnih i javnih funkcija naselja.

Smjernice za brežuljkasto-ruralni krajolik Vukomeričkih gorica

- Aktiviranje cijelog prostora u ekološko zaštićeno područje i zaštićeni krajolik,
- Aktiviranje poljoprivrednih površina u intenzivniji uzgoj vinove loze,
- Očuvanje slike naselja kroz uvažavanje tradicijske matrice naselja i karakterističnih – oblikovnih elemenata građevina,
- Poboljšanje tehničke infrastrukture u cilju ekološkog očuvanja ali i revitalizacije naselja,
- Davanje naglaska na uređenje dvorišta, vrtova i voćnjaka obiteljskih kuća kako bi se očuvala slika naselja,
- Ograničenje širenja naselja uz cestovne prometnice,
- Poticanje ekološke komponente turizma kao i različitih oblika aktivnog turizma (biciklističke staze, pješačke i planinarske staze, dr.),
- Jačanje centralnih i javnih funkcija naselja.

Smjernice za nizinsko ruralni krajolik rijeke Save

- Revitalizaciju naselja bazirati kroz očuvanje tradicionalnih arhitektonskih matrica i karakteristika te upotrebu lokalnih građevinskih materijala (drvo),
- Poticati aktiviranje poljoprivredne proizvodnje (ratarstvo),
- Jačanje centralnih i javnih funkcija naselja.

U provedbi smjernica očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta naselja potrebno je aktivno uključiti sve dionike djelovanja u prostoru, jer je nemoguće očuvati i unaprijediti prostorni identitet naselja samo pomoću planskih smjernica.

Proces očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta naselja treba bazirati na poznavanju i razumijevanju čimbenika identiteta, vrijednostima i slabostima prostora, određenom tišu krajolika ali i razumijevanju i stupnju transformacije (očuvanosti). Što je stupanj očuvanosti i slikovitosti naselja veći, glavni zahvati trebaju biti usmjereni na održavanje i očuvanje njegova prostornog identiteta. Ovisno o stupnju transformacije (očuvanosti) prostornog identiteta naselja novi zahvati trebaju biti usmjereni na poboljšanje stanja ili stvaranje novih obilježja.

Kako bi se očuvali prostorni integritet i autentičnost prostornog identiteta naselja u krajoliku potrebno je uzeti u obzir:

- tipove i vrstu krajolika,
- mjerila i strukturu tradicijske ruralne matrice,
- zaštitu kulturne i prirodne baštine,
- potrebe za centralnim i javnim funkcijama.

Zbog svoje jedinstvenosti i prepoznatljivosti prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba predstavlja važan segment identiteta ne samo Grada Zagreba već i Republike Hrvatske.

SAŽETAK

Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada naručio je od Instituta za turizam izradu studije Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba.

Studijom su razmatrana 68 suburbana i ruralna naselja Grada Zagreba (37 u istočnom dijelu i 31 u južnom dijelu) te dijelovi naselja Zagreb i Sesvete izvan granica Generalnih urbanističkih planova. Navedeno znači da je razmatrano 46,65 % površine Grada Zagreba na kojoj živi svega 6,04 % stanovništva Grada Zagreba (2011. godine).

Cilj studije bio je temeljem analize i valorizacije različitih vrsta čimbenika a koji su utjecali na formiranje prostornog identiteta naselja (prostorno - arhitektonski, krajolični, gospodarski, gospodarsko - poljoprivredni, turistički te kulturna i prirodna baština kao i centralne i javne funkcije) odrediti kriterije i smjernice za očuvanje i unaprjeđenja prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba.

Tijekom izrade studije korištene su slijedeće metode: analiza relevantnih dokumenata na europskoj, nacionalnoj i razini Grada Zagreba te znanstvene i stručne literature (eng. *desk research metoda*); osnove iz statističko kvantitativnih analiza; metoda obilaska terena te kvalitativno utvrđivanje transformacije prostora. Kao metodološka ograničenja ističu se nedostupnost podataka s obrazloženjem povjerljivosti (bespravna gradnja po naseljima, određeni podaci za obradu gospodskih subjekata, detaljniji demografski podaci i sl.) ili jednostavno nisu dostupni (vrednovanje poljoprivrednog zemljišta).

Izrada Studije odvijala se u 3 osnovne etape:

A – Pregled, analiza i sinteza relevantnih dokumenata na europskoj, nacionalnoj i razni Grada Zagreba te znanstvene i stručne literature iz područja prostornog identiteta naselja sa svrhom utvrđivanja trendova u svijetu i Europi te da li ih Hrvatska i Grad Zagreb prate.

B – Analiza čimbenika koji utječu na formiranje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba i obilazak terena uz utvrđivanja stupnja njegove transformacije po naseljima.

C- Utvrđivanje kriterija i smjernica za očuvanje i unaprjeđenja prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba.

U prvom dijelu Studije A utvrđeno je da dokumenti na razini Hrvatske i Grada Zagreba prate trendove u svijetu i Europi za očuvanjem i unaprjeđenjem prostornog identiteta naselja najčešće kroz ukazivanje na njegovu važnost i potrebu za očuvanjem.

U drugom dijelu Studije B analizirani su čimbenici koji utječu na formiranje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba te je utvrđivan stupanj transformacije

svakog naselja. Karakteristični prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja prepoznat je kroz tri osnovna tipa krajolika. Transformacija prostornog identiteta analizirana kroz četiri stupnja: male, srednje, snažne i vrlo snažne transformacije.

U trećem dijelu Studije C temeljem potrebe za očuvanjem i unaprjeđenjem prostornog identiteta naselja određene su kriteriji i smjernice za očuvanje i unaprjeđenje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba. U cilju očuvanja prepoznatih karakteristika prostornog identiteta naselja predložena su dva osnovna kriterija (kriterij cjelovitosti i kriterij autentičnosti) i četiri pomoćna kriterija (starost, skladnost, reprezentativnost i raritetnost).

Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba potrebno je sagledavati sveobuhvatno, tj. kroz valorizaciju različitih čimbenika koji ga kreiraju.

Zbog svoje jedinstvenosti i prepoznatljivosti prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba predstavlja važan segment identiteta ne samo Grada Zagreba već i Republike Hrvatske.

Budući se prostorni identitet najviše prepoznaje kroz sliku naselja, u želji za njegovim očuvanjem i unaprjeđenjem, predložena je detaljnija razrada urbano - ruralnih pravila prema krajobraznima tipovima / područjima.

ABSTRACT

The City of Zagreb, the City Office for Strategic Planning and Development of the City commissioned the Institute for Tourism to Create a Study of Spatial Identity of Suburban and rural settlements of the City of Zagreb.

The study encompasses 68 suburban and rural settlements of the City of Zagreb (37 in the eastern part of the City of Zagreb and 31 in the southern part of the City of Zagreb), part of the Zagreb settlement outside the GUP boundary and part of the Sesvete settlement outside the GUP boundary. The study deals with 46.65% of the area of the City of Zagreb, where only 6.04% of the population of the City lives (2011).

The aim of the study was to analyse and evaluate the different types of factors that have influenced the formation of spatial identity (spatial-architectural, economic, agricultural, cultural, tourism and other) and to define the criteria and guidelines for the conservation and improvement of the spatial identity of rural settlements of the City of Zagreb.

During the preparation of this study, the following methods were used: desk research method (analysis of the various documents adopted by the City of Zagreb and scientific literature), the basis of statistical quantitative analysis, method of field visit and the qualitative determination of the transformation of the space.

The following methodological constraints were present in this study, the inaccessibility of confidential data (detailed illegal construction in settlements, specific data for processing of business entities, more detailed demographic data, etc.) and some unavailable data (agricultural land valuation).The study design was carried out in three stages:

A - Overview, analysis and synthesis of relevant documents, at European, national and City level, as well as scientific and professional literature in the field of spatial identity of rural settlements, with the purpose of determining trends in the world and in Europe, and whether Croatia and the City of Zagreb are follow those trends;

B - Analysis of factors influencing the spatial identity of suburban and rural settlements of the City of Zagreb and a field visit, with purpose of with determining the degree of its transformation by each rural settlement.

C- Conclusion, criteria and guidelines for the Conservation of Spatial Identity of Suburban and Rural Settlements of the City of Zagreb.

In stage A, it was found that documents at National level and the City of Zagreb level are following the trends in the world and Europe concerning the preservation and improvement of the spatial identity of the settlement, most often by pointing its importance and the need of preservation.

Stage B analysed factors that influence the formation of spatial identity of suburban and rural settlements of the City of Zagreb and the degree of transformation of each settlement. The characteristic spatial identity of suburban and rural settlements is recognized through three basic types of landscapes. The transformation of spatial identity is analysed through four degrees: small, medium, strong and very strong.

In phase C, the guidelines and criteria for preserving and improving the development of the spatial identity of the suburban and rural settlements of the City of Zagreb have been defined on the basis of the need to preserve and improve the spatial identity of settlements. Two basic criteria (criterion of completeness and criterion of authenticity) and four auxiliary criteria (age, harmony, representatives and rarity) were proposed to preserve the recognized characteristics of the spatial identity of the settlement.

Undoubtedly the spatial identity of suburban and rural settlements of the City of Zagreb needs to be considered comprehensively, more precisely, through valorisation and various factors

that create it. Because of its uniqueness and distinctiveness, the spatial identity of the suburban and rural settlements of the City of Zagreb is an important segment of the identity not only of the City of Zagreb but of the Republic of Croatia.

Since spatial identity is best recognized through the image of the settlement, it is proposed to elaborate more urban-rural rules in accordance with the established criteria for landscape types / areas in the desire to preserve and improve it.

LITERATURA I IZVORI

1. Council Conclusions on Participatory Governance of Cultural Heritage / Zaključci Vijeća o participativnom upravljanju kulturnom baštinom (2014/C 463/01) Apolitika (2013.) Arhitektonske politike Republike Hrvatske, Nacionalne smjernice za vrsnoću kulture građenja. Zagreb: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja.
2. Dumbović Bilušić, B.; Božić, N. (2015) Krajolik Brezovice kao polazište za razvoj, http://www.hmrr.hr/media/50195/brezovica_studija_krajolika.pdf
3. EC, 2011: Territorial Agenda of the European Union 2020, Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Region, http://www.eu2011.hu/document/territorial-agenda-european-union-2020-towards-inclusive-smart-and-sustainable-europe-diver, [Pristupljeno 20.8. 2017.].
4. EC, 2011: Territorial Agenda of the European Union 2020, Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Region
5. GeoPortal Zagrebačke infrastrukture prostornih podataka - Grad Zagreb, https://geoportal.zagreb.hr/
6. Hauge, Å. L. (2011). Identity and Place: A Critical Comparison of Three Identity Theories, Architectural Science Review, Volume 50, 2007 - Issue 1, Pages 44-51
7. Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2008.-2012., Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba, Zagreb 2013 http://www1.zagreb.hr/zagreb/slglasnik.nsf/7ffe63e8e69827b5c1257e1900276647/6bf3c0c1ad894a57c1257c35005512c2/$FILE/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20stanju%20u%20prostoru%20Grada%20Zagreba%202008-2012.pdf
8. Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba za razdoblje od 2013. do 2016 Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba, Zagreb https://www.zzpugz.hr/category/izvjesce-o-stanju-u-prostoru/
9. Klempić Bogadi, S. (2008): Demogeografski aspekti suburbanizacije Hrvatske – primjer Riječke aglomeracije, Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Geografski odsjek PMF-a, Zagreb
10. Klempić Bogadi, S., Podgorelec, S. (2009). Ostarjeti u gradu – primjer Zagreba. Sociologija i prostor : časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja, 47(3 (185)), 241-262.
11. Marinović-Uzelac, A.: Morfološki tipovi hrvatskog sela, u: Prostor iza, Zbornik br.17, (ur. M. Štambuk, I. Rogić, A. Mišetić), Zagreb, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2002., str. 131-154.
12. Marinović-Uzelac, A.: Naselja, gradovi, prostori, Zagreb, Tehnička knjiga 1986.
13. Marinović-Uzelac, A.: Prostorno planiranje, Zagreb, Dom i svijet, 2001.

14. Marinović-Uzelac, A.: Regionalizacija iz vidokruga prostornog planiranja, u: Država, regije, regionalni razvoj, Zbornik Društvena istraživanja, (ur. M. Štambuk), br. 1, Vol. 1:, Zagreb, 1992., str. 69-85.

15. Nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb_VERZIJA 2, http://www.zagreb.hr/nacrt-strategije-razvoja-urbane-aglomeracije-zagre/92676, Gradski ured za strategijsko planiranje Grada Zagreba

16. NASELJA - Povijest zagrebačkih naselja, http://www.zgportal.com/o-zagrebu/povijest-zagrebackih-naselja/

17. Pejnović, D., Buzjak, N., Bočić, N.; Lukić, A.; Prelogović, V.; Šulc, I. (2015) „Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja suburbanog i ruralnog područja Grada Zagreba“ 2015

18. Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020. (Službeni glasnik Grada Zagreba br. 3/16) http://www1.zagreb.hr/slglasnik/index.html#/akt?godina=2016&broj=030&akt=7883e70240402bafc1257f61004ef2f0

19. Program održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva i ruralnog prostora Grada Zagreba za razdoblje 2016.-2020. (Službeni glasnik Grada Zagreba br. 3/16)

20. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, 1997. http://www.mgipu.hr/doc/StrategijaPR/SPRRH_Nacrt_KP_s_obrazlozenjem_14_03_2016.pdf

21. Prostorni plan Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba (8/01, 16/02, 11/03, 2/06, 1/09, 8/09, 21/14, 23/14, 26/15, 3/16, 12/16, 22/17) http://www.zagreb.hr

22. Prostorni plan područja posebnih obilježja Parka prirode „Medvednica“, Odluku o donošenju NN broj 89/14 od 24. srpnja 2014. godine. http://www.mgipu.hr/doc/PPPPMedvednica/PP_Medvednica_knjiga_1_odredbe.pdf

23. Prostorni plan posebnih (Narodne Novine, br. 89/14)

24. Rajić, N.; Pejaković, T.; Lončarić, S. (2017) Polazne osnove za određivanje prostornog obuhvata urbane aglomeracije Zagreb, demografski aspekti, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj grada, Zagreb

25. Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Zagreb, http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/zagrebplan-ciljevi_i_prioriteti_razvoja_do_2020.pdf

26. Rembold, E. and Carrier, P. (2011) Space and identity: constructions of national identities in an age of globalisation, National Identities, 13:4, 361-377

27. Socijalni plan Grada Zagreba 2014. - 2020., izrađen je sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi (NN 157/13) http://www.zagreb.hr/socijalni-plan-grada-zagreba-2014-2020/70651

28. Statistički ljetopis Grada Zagreba, 2015., Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za statistiku, Zagreb, http://www1.zagreb.hr/zgstat/ljetopis2014.html

29. Statistički ljetopis Grada Zagreba, 2016., http://www1.zagreb.hr/zgstat/ljetopis2015.html

30. Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022., http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/04%20Strategija.pdf

31. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, 1997., http://www.mgipu.hr/doc/StrategijaRH/Strategija_prilozi.pdfhttp://www.mgipu.hr/doc/ProgramRH/pro-tek.pdf

32. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. Izvor: http://www.mint.hr/UserDocsImages/130426-Strategija-turizam-2020.pdf

33. Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine, 2017

34. Studija zaštite karaktera krajobraza Grada Zagreba - (Integracija krajobraznih podataka u jedinstvenu studiju) (2010/2017) Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

35. Teritorijalna agenda u smjeru konkurentnije i održivije Europe sastavljene od različitih regija, http://www.mgipu.hr/doc/Prostorno/TeritorijalnaKohezija/Teritorijalna_agenda_EU.pdf

36. The Cork 2.0 Declaration - from reflection to action (Berlin, Germany)

37. The countrysidein and around towns, A vision for connecting town and country in the pursuit of sustainable development (2005), Countryside Agency Publication.

38. Turistička zajednica grada Zagreba, Istraži Zagreb, Zagreb i okolica, http://www.infozagreb.hr/

39. Vresk Milan (1984), Razvoj urbanih sistema u svijetu : geografski pregled , Zagreb 1984

40. Vresk, Milan: (1984), Dnevni urbani sistem Zagreba. Hrvatski geografski glasnik, 46.(1.), 109-117

41. Zagrebplan, Razvojna strategija Grada Zagreba Strateška razvojna usmjerenja do 2020., http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/RSGZ_za%20JR.pdf

PRILOG 1

Naselje: Adamovec

Položaj u Gradu Zagrebu:	Sjeveroistok		
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 452 (1921.) Max: 988 (1948.)	**Broj stanovnika 2011.**	975
		Broj kućanstava 2011.	272
Površina izgrađenog građevinskog područja:	50,34 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	44,35 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	Djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA- pretežito stambena, pretežito prizemnice
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja	DA
			Novi prostorni oblici zgrada
			Volumen: Veći od tradicijskih
			Visina: Pretežito P+1
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: Veći od tradicijskih
		Javni prostori i sadržaji	Sportsko-rekreacijski sadržaji
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	Poslovno-proizvodni pogoni
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Značajan broj plastenika, ali prevladavaju ipak poslovno-proizvodni i

			sportsko-rekreacijski sadržaji.
	Opće stanje	Tehnička infrastruktura:	U svim dijelovima naselja potrebno izgraditi tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	Etnološka građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik doline potoka Glavničica Pojedinačni objekt prirode u Šoštarićima
		Ostale kategorije	Dva vrijedna krajolika (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	pojedinačni objekt prirode (evidentirano)
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	**NE**
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		Ugostiteljski sadržaji
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA -trg
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA -ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA - OŠ
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		Da + Aquapark Adamovec
	Drugo		Poslovno-proizvodni pogoni

ZAKLJUČAK	Istočni i jugozapadni dio naselja nalazi se pod šumskim površinama. Naselje je pod snažnim utjecajem Zagreba i Sesveta. Poljoprivredni identitet gubi na značenju a jača turistički. Zbog dobre prometne povezanosti prostorni identitet naselja Adamovec snažno se transformira na način da gubi svoja ruralna obilježja. Snažan poticaj gospodarskom razvoju a time i prostornoj transformaciji daje Aqua park Adamovec kao i poslovno-proizvodni pogoni.

Naselje: Belovar

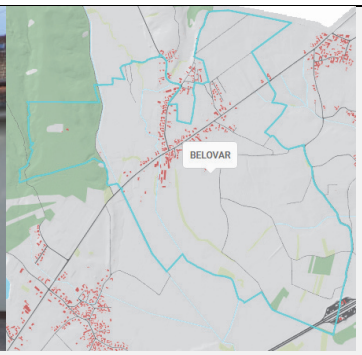

Položaj u Gradu Zagrebu:		sjeveroistok	
Br. stanovnika u povijesti:	Min: 137 (1857.) Max: 378 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	378
		Broj kućanstava 2011.:	102
Površina izgrađenog građevinskog područja:	26,22 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	19,40 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Javni prostori i sadržaji:	NE
		Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: Prizemlje + 1
			Krov: Kosi
			Otvori: Da
		Javni prostori i sadržaji	Nema klasičnog trga ali ima DVD
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme i sl.)	DA
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti postojeću tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	Civilna građevina

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik doline potoka Glavničica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	-
	Vrsta krajolika	brežuljkasti ruralni krajolik	
	Tip krajolika	brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg / crkva / groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA - Dom zdravlja/ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Veterinarska stanica, DVD
ZAKLJUČAK	Samo zapadni dio naselja karakteriziraju šumske površine. U središnjem sjevernom dijelu naselja nalazi se građevinsko – područje naselja. Belovar ulazi u naselja u kojem sve više dolazi do izražaja utjecaj izgradnje zgrada velikih volumena i površina. Izgradnja poslovno-proizvodne namjene uglavnom se gradi na glavnoj cesti.		

Naselje: Blaguša

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 363 (1869.) Max: 802 (1948.)	**Broj stanovnika 2011.:**	594
		Broj kućanstava 2011.:	182
Površina izgrađenog građevinskog područja:	24,34 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	8,97 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno	NE
		Linijsko	DA
		Raspršeno	Djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja	DA – Pr ili Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	Neuređeni javni trgovi – kao proširenja ulica
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	Kao proširenja ulica
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro DA – negdje samo jednostrano ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – nove zgrade poslovne i proizvodne namjene

		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno urediti do kraja tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik potoka Blaguša
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	vrijedni krajolik (evidentirano)
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg / crkva / groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Blaguša je malo naselje južnim obroncima Medvednice. Izrazito izdužen oblik naselja. Sjeverni dio – planinski pod šumama a južni dio naselja – građevinsko područje. I ovdje prisutan mijenjanje prostornog identiteta ali nema prisutne agresivne gradnje u značajnijoj mjeri.		

Naselje: Botinec

-	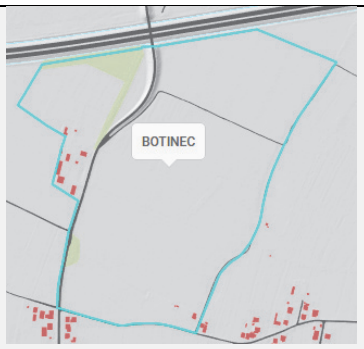	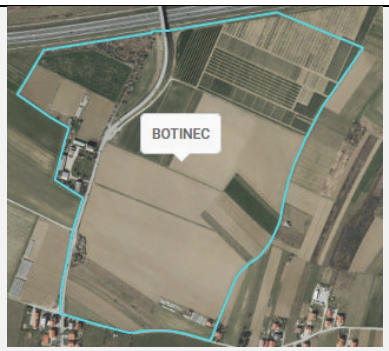

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: - Max: -	**Broj stanovnika 2011.:**	9
		Broj kućanstava 2011.:	-
Površina izgrađenog građevinskog područja:	0,0	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	0,0

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA – bespravna gradnja
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – pretežito prizemnice
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada - DA
			Volumen: DA
			Visina: Prizemlje + kat
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA- hotel, drugi
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno izgraditi pješ. nogostup ZET Autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA - bespravna
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl.)	Uglavnom bespravna izgradnja
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Ukoliko se zgrade legaliziraju naselje potrebno urediti sa svom potrebnom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Dva arheološka područja i jedan arheološki lokalitet
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI -KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Naselje specifičnog oblika zbog izgradnje zaobilaznice i odteretnog kanala. Prisutna bespravna izgradnja zbog utjecaja grada Zagreba.		

Naselje: Brebernica

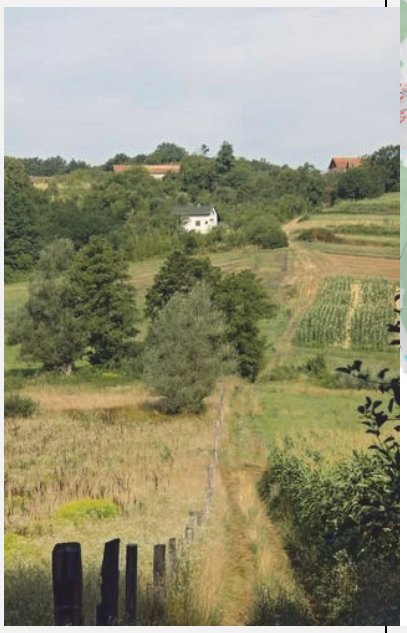

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Br. stanovnika u povijesti:	Min: 34 (1900.) Max: 89 (1961.)	**Broj stanovnika 2011.:**	49
		Broj kućanstava 2011.:	18
Površina izgrađenog građevinskog područja:	4,20 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	10,53 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Javni prostori i sadržaji:	NE
		Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: Prizemlje + 1
			Krov: Kosi
			Otvori: Da
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno izgraditi Nedostupan
		Gospodarska izgradnja:	NE
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme i sl.)	NE

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti postojeću tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	brežuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Tip krajolika	brežuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Većinski južni dio naselja karakteriziraju šume. Samo se u sjevernom dijelu naselja nalazi građevinsko – područje naselja. Brebernica ulazi u malobrojna naselja u kojima je relativno slabo izražen utjecaj izgradnje zgrada velikih volumena i površina. Naselje karakterizira mali broj stanovnika. Zbog starog stanovništva naselje ne doživljava značajne promjene u prostornom identitetu.		

Naselje: Brezovica

Položaj u Gradu Zagrebu:	Jug		
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1971.)[27] Max: 632 (2001.)	**Broj stanovnika 2011.:**	594
		Broj kućanstava 2011.:	165
Površina izgrađenog građevinskog područja:	26,88 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	47,3 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trg uz crkvu i groblje,
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: Pr + 1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA, Uz poštu mali „unutarnji“ trg koji nije direktno na glavnoj cesti, starački dom, škola, groblje
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno urediti ZET autobus

[27] Iskazuje se kao naselje od 1991. kad je izdvojeno iz naselja Zadvorsko. Podaci u 1953. i 1961. sadržani su u naselju Goli Breg, a 1971. u naselju Zadvorsko

		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljop. namjene (plastenici, hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA- plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Sve dijelove naselja potrebno urediti s tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Povijesno seosko naselje
		Zgrada	Graditeljski sklop dvorca, sakralna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Perivoj dvorca
		Ostale kategorije	Park i drvoredi
		Pojedinačni, NATURA	
	Vrsta krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – trg/crkva/groblje
	Dom zdravlja /ljekarna/apoteka		DA – dom zdravlja/ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		DA
	Škola		DA- OŠ
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Starački dom, Karitas

ZAKLJUČAK	Naselje nepravilnog oblika. Sjeverni dio naselja presječen odteretnim kanalom. Sjeverni dio naselja obrubljen cestovnom zaobilaznicom Grada Zagreba. U sjevernom dijelu naselja uređene poljoprivredne parcele. Građevinsko područje naselja smješteno u južnom dijelu naselja u kojem su smještene sve funkcije naselja. U naselju nalaze primjeri graditeljske baštine. Naselja ima turističku tradiciju turističkog i poljoprivrednog identiteta. Prostorni identitet mijenja pod utjecajem izgradnje zgrada većeg volumena i površina.

Naselje: Budenec

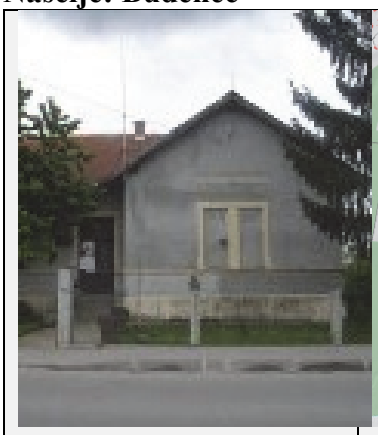
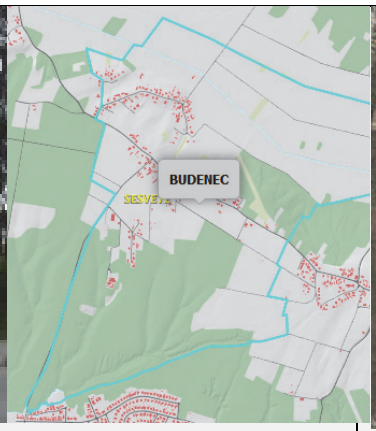

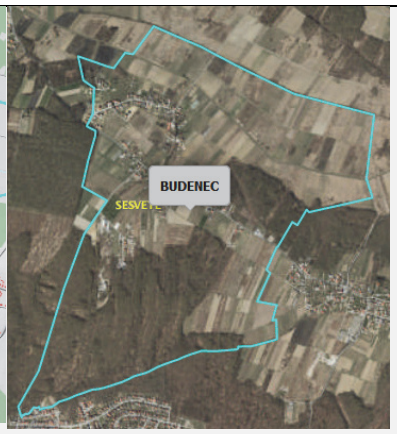

Položaj u Gradu Zagrebu:	Sjeveroistok		
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 119 (1869.) Max: 256 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	323
		Broj kućanstava 2011.:	101
Površina izgrađenog građevinskog područja:	15,68 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	16,58 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno	NE
		Linijsko	DA
		Raspršeno:	DA/NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	Sačuvan značajan broj tradicijske drvene arhitekture u naselju.
		Javni prostori i sadržaji:	Trgovi u obliku proširenih ulica oblikovno neartukuliranih, nema javnih sadržaja
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro Djelomično ili jednosnostrano ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA u manjoj mjeri
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Plastenici

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno zatvoriti odvodne kanale u naselju te urediti komunalnu infrastrukturu u cijelosti.
	Kulturna baština	Naselje	-
		Zgrada	Etnološka građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brežuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			Nema
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		NE
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekracijski sadržaji		NE
	Drugo		Vodeni park za pse, edukacijsko-degustacijski centar Ambient Park
ZAKLJUČAK	Malo naselje, dobre prometne povezanosti sa Sesvetama i Zagrebom u kojem je sačuvan značajan broj tradicijske drvene arhitekture koja joj daje posebnost. Usprkos blizine Sesveta i Zagreba naselje doživljava promjene u prostornom identitetu ali nema agresivnih primjera.		

Naselje: Buzin

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 133[28] (1991.) Max: 1.055 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.055
		Broj kućanstava 2011.:	341
Površina izgrađenog građevinskog područja:	22,20 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	62,84 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	NE- nečitljivo
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+3 i Pr+5
			Krov: Kosi i Ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA, novi trgovi unutar objekata
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javna prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro Potrebno izgraditi ZET autobus, Vlak
		Gospodarska izgradnja:	Poslovna i gospodarska
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Gotovo ne - osim u postojećem naselju rekonstrukcija
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje se uređuje potrebnom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

[28] U 1991. smanjeno izdvajanjem dijela područja naselja koji je pripojen naselju Zagreb te nenaseljenog dijela područja naselja u novo naselje Veliko Polje

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA -crkva
	Dom zdravlja /ljekarna/apoteka		DA -ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		planirani
	Drugo		Veleposlanstvo SAD-a; Shopping centar Supernova; Bauhaus
ZAKLJUČAK	Sa svih strana naselje obrubljeno glavnim cestovnim prometnicama. Naselje u cijelosti promijenilo prostorni identitet. Poljoprivredni identitet gotovo izgubljen. Samo u sjevernom dijelu naselja nalaze stambeni dio naselja. Potrebno pažljivo planiranje zbog vodocrpilišta. Naselje presiječeno zaobilaznicom grada Zagreba istok – zapad i sjever – jug. Prostorni identitet u cijelosti promijenjen u posljednjih 25 godina.		

Naselje: Cerje

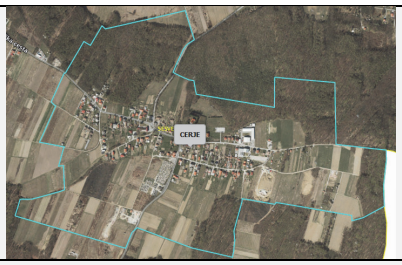

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 100 (1869.) Max: 404 (2001.)	**Broj stanovnika 2011.:**	398
		Broj kućanstava 2011.:	116
Površina izgrađenog građevinskog područja:	17,65 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	10,09 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno	NE
		Linijsko	DA
		Raspršeno	Djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja	DA
		Javni prostori i sadržaji:	Da – mali ozelenjeni trg i uz groblje
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA,
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro DA – negdje samo jednostrano ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – u manjoj mjeri
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Nove zgrade poslovne namjene - Frigoterm
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno izgraditi do kraja tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	Povijesna cjelina
		Zgrada	Povijesna civilna građevina Povijesna sakralna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik okoliš crkve sv. Ivana

		Ostale kategorije	Zaštićene prirodne vrijednosti – spomenik prirode
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/ groblje		DA - Trg/crkva/groblje
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Cerje je malo naselje nadomak Sesveta. U središnjem dijelu naselja sačuvana tradicijska drvena ruralna arhitektura koja naselju dalje specifične prostorne karakteristike. I ovdje prisutno mijenjanje prostornog identiteta ali nema prisutne agresivne gradnje.		

Naselje: Demerje

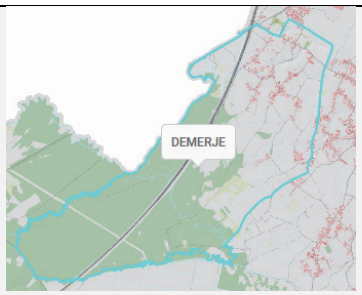

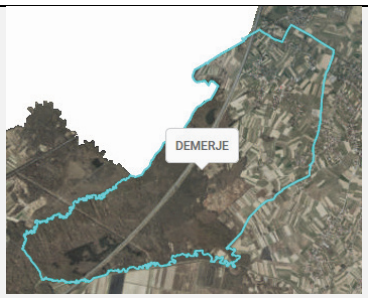

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 406 (1857.) Max: 752 (1931.)	**Broj stanovnika 2011.:**	721
		Broj kućanstava 2011.:	222
Površina izgrađenog građevinskog područja:	33,13 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	54,07 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	Trg u obliku proširenog raskršća
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuća Relativno zadovoljavajuća Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – naplata cestarina kao poslovna nemjena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjih površina
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu u cijelom naselju.
	Kulturna baština	Naselje	Seosko naselje
		Zgrada	Povijesna civilna građevina

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA OŠ
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		Planirani
	Drugo		Naplatna postaja Demerje
ZAKLJUČAK	Gotovo kroz cijelo naselje Demerje prolazi autocesta koja se većim dijelom nalazi u šumi. Stambeni dio nalazi se u sjevernom dijelu naselja. U tom sjevernom dijelu nalaze se i poljoprivredne parcele i daje poljoprivredni identitet. Prostorni identitet naselja izložen promjenama.		

Naselje: Desprim

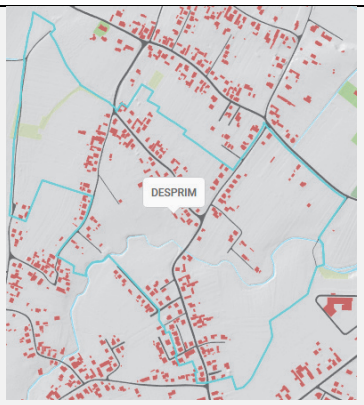

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 97 (1857.) Max: 377 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**377**
		Broj kućanstava 2011.:	114
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**11,38 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**39,99 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA – mali trgovi uz raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA Pr + 1
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće Potrebna izgradnja ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – vrlo malih površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA- manjih površina i volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	U svim dijelovima naselja potrebno urediti tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Desprim veže se na naselje Drežnik Brezovički i Goli Breg te Brezovicu. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem izgradnje stambenih i poslovnih zgrada manjeg volumena i površina. Građevinsko područje naselja Desprim nepravilnog i neprepoznatljivog oblika. Središnji dio naselja presječen reguliranim potokom.		

Naselje: Dobrodol

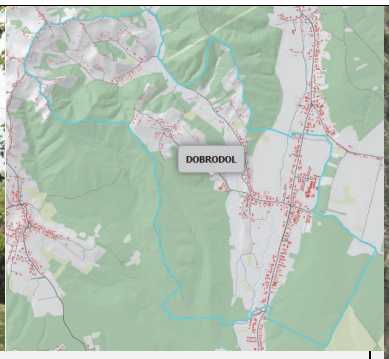

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 89 (1857.) Max: 1.203 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.203[29]
		Broj kućanstava 2011.:	352
Površina izgrađenog građevinskog područja:	7,79 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	2,36 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica Širina profila Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Ima neasfaltiranih cesta Djelomično zadovoljava Dio naselja bez pješačkog nogostupa ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA - neznatno
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjih volumena i površina – klijeti, vikendice
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno izgraditi tehničku infrastrukturu u svim dijelovima naselja
		Naselje	Arheološko područje

[29] Dio naselja Markovo Polje je pripojeno Dobromdolu između 2001. i 2011.

	Kulturna baština	Zgrada	Dvije etnološke građevine
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Dvije park šume (evidentirano) Dva vrijedna krajolika (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralno-urbani krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Raštrkano naselje smješteno u slikovito - brežuljkastom krajoliku. Značajan broj poljoprivrednih čestica zapušten te u naselju dolazi do značajnog gubitka poljoprivrednog identiteta. Uske i neasfaltirane ulice odnosno nedostatak tehničke infrastrukture kao i velik broj uskih poljoprivrednih parcela ne pružaju velike mogućnosti za velika ulaganja.		

Naselje: Donji Čehi

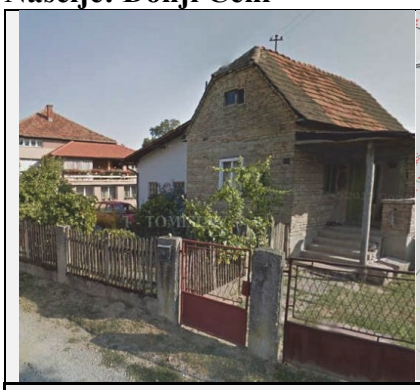
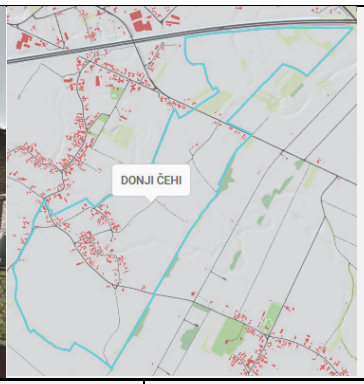

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1921.)[30] Max: 309 (1971.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**232**
		Broj kućanstava 2011.:	73
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**5,73 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**4,50 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno	DA
		Linijsko	NE
		Raspršeno	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja	DA – visine Pr
		Javni prostori i sadržaji	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	NE
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr +1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće Potrebno urediti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja	DA – manjeg volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl)	DA – manjeg volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura	Cijelo naselje potrebno urediti sa tehničkom ifrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Pojedinačni arheološki lokalitet

[30] Naselja Donji Čehi i Gornji Čehi 1910. i 1921. iskazana su zajedno pod imenom Čehi

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Donji Čehi relativno je zbijeno i nalazi se u sredini naselja. U sjevernom dijelu, naselje presijeca Sisačka cesta. Sjeverni dio naselja obrubljuje zagrebačka zaobilaznica. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem gradnje zgrada većih volumena i površina.		

Naselje: Donji Dragonožec

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 371 (1857.) Max: 611 (1931.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**577**
		Broj kućanstava 2011.:	189
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**43,61 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**93,1 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA zidane katnice u središtu naselja
		Javni prostori i sadržaji:	DA-središnji dio naselja
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila : Pješački nogostup: Javni prijevoz:	zadovoljavajuće zadovoljavajuće Potrebno uređenje ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – srednje površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – da manje površine
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Sve dijelove naselja potrebno urediti s mrežom tehničke infrastrukture

	Kulturna baština	Naselje	
		Zgrada	Povijesna civilna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	-
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA – Uređeno etno dvorište
	Drugo		DVD - Vatrogasni dom
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja /ljekarna		DA
	Trgovina		DA
	Pošta		DA
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		Da
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Vatrogasni dom
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Donji Dragonožec nadovezuje se s građevinskim područjem Donji Trpuci. Naselje je nekada bilo raspršeno, a promijenilo je prostornu strukturu na način da je povezano s cestama i postalo je linijsko. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem izgradnje stambenih i poslovno-proizvodnih građevina većeg volumena i površina. U središnjem dijelu naselja nalaze sačuvani primjeri tradicijske drvene arhitekture.		

Naselje: Donji Trpuci

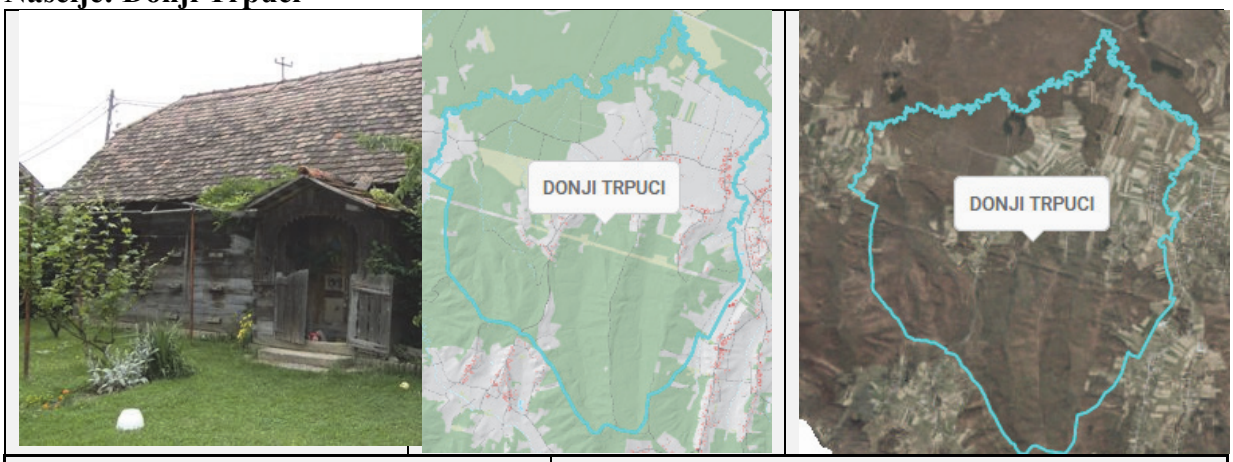

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 158 (1857.) Max: 428 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	428
		Broj kućanstava 2011.:	132
Površina izgrađenog građevinskog područja:	34,00 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	71,75 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA – Trg u obliku proširene ulice
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1
			Krov: kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće - ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	DA/Naselje potrebno opremiti s tehničkom infratsrukturom
		Naselje	NE

	Kulturna baština	Zgrada	Dvije etnološke građevine
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	-
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja /ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		Planirano
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	U građevinskom području naselja nalaze se primjeri tradicijske drvene arhitekture. Prostorni identitet mijenja pod utjecajem stambene izgradnje neprimjerenog volumena i površina. Građevinsko područje sa zapadne i južne strane okruženo bogatim šumskim površinama.		

Naselje: Drenčec

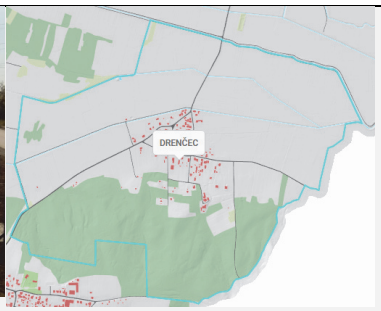

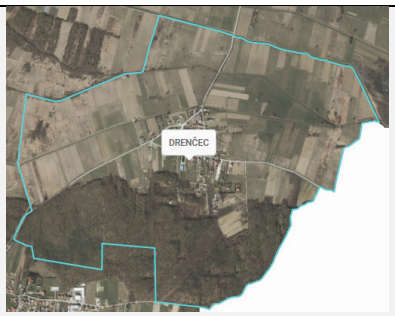

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 55 (1957.) Max: 151 (1953.)	**Broj stanovnika 2011.:**	131
		Broj kućanstava 2011.:	40
Površina izgrađenog građevinskog područja:	10,54 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	7,8 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno	DA
		Linijsko	DA
		Raspršeno	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja	DA – Pr ili Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1 i Pr+1+ PK
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro DA – negdje samo jednostrano ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – u manjoj mjeri, plastenici
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Nove zgrade poslovno-proizvodne namjene
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno urediti do kraja tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE

	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Trgovina		DA
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Drenčec je malo naselje istočno od Sesveta. Zbijenog oblika. Južni dio naselja nalazi se pod šumskim površinama. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem gradnje poslovno-proizvodnih i stambenih zgrada. Poljoprivredni identitet gubi na značenju.		

Naselje: Drežnik Brezovički

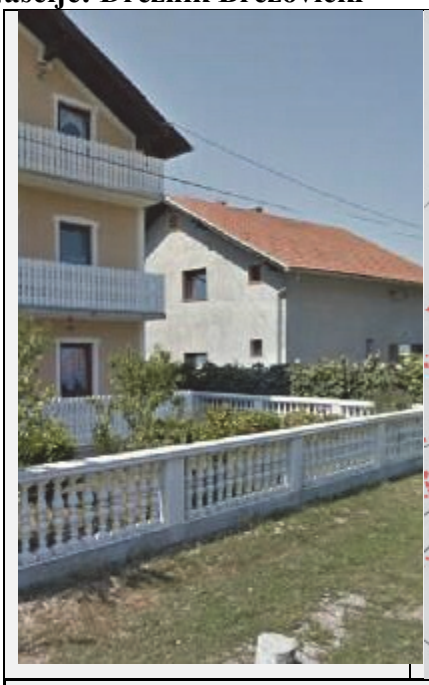

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 67 (1857.) Max: 656 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**656**
		Broj kućanstava 2011.:	183
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**11,18 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**49,07 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	zadovoljavajuće zadovoljavajuće potrebno urediti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA

		(hladnjače, garaže, farme, i sl):	
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno urediti s tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE

TURISTIČKE KARAKTERISTIKE		NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje	NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka	NE
	Trgovina	DA
	Pošta	NE
	Škola	NE
	Vrtić	NE
	Igralište za djecu	NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji	NE
	Drugo	NE
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Drežnik Brezovački veže na građevinsko područje naselja Desprim. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem gradnje stambenih i poslovnih građevina većeg volumena i površina.	

Naselje: Dumovec

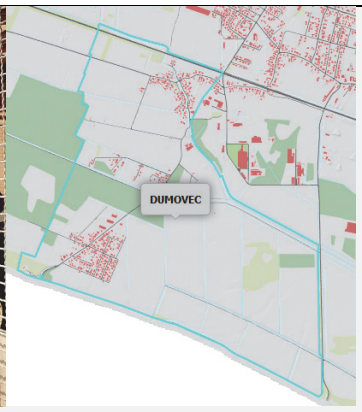

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 93 (1857.) Max: 903 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	903
		Broj kućanstava 2011.:	266
Površina izgrađenog građevinskog područja:	21,63 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	10 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	Današnji utjecaj
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	Da – pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	Trg u obliku proširenog raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA – sklonište za životinje
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro Nedostaju pješački nogostupi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Uglavnom poslovno-proizvodne namjene
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno trajno održavanje i poboljšanje uvjeta tehničke infrastrukture
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Sklonište za životinje Grada Zagreba
ZAKLJUČAK	Naselje u široj javnosti poznat kao naselje za zbrinjavanje napuštenih životinja. Karakterizira blizina Sesveta, ravničarsko zemljište i velike poljoprivredne parcele u odnosu na sjeverni dio Zagreba. Poljoprivredno zemljište uglavnom obrađeno. Stambene kuće jednoobrazne i velike izgrađene pod utjecajem grada.		

Naselje: Đurđekovec

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 199 (1857.) Max: 778 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**778**
		Broj kućanstava 2011.:	256
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**37,93 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**22,14 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno produžiti mrežu pješačkih nogostupa ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – vinarija - izletište Polovanec
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprjeđenje tehničke infrastrukture

	Kulturna baština	Naselje	Dva arheološka područja i arheološki lokalitet
		Zgrada	Etnološka građevina
	Prirodna baština	Park prirode	Park prirode Medvednica
		PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Dva vrijedna krajolika (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		Vinarija Polovanec
	Biciklističke staze		NE
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo –		Proizvodnja slastica
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg /crkva/groblje		DA -groblje
	Dom zdravlja /ljekarna		DA
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA - OŠ
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		DA
ZAKLJUČAK	Naselje Đurđekovec ima izrazito linijski prostorni identitet. Dio groblja Markovo polje nalazi se unutar naselja Đurđekovec. Naselje Đurđekovec nalazi se na prijelazu iz ravničarskog u brežuljkasto područje. Južni dio naselja pokriven šumom. Poljoprivredni identitet naglo nestaje zbog utjecaja gradova Sesveta i Zagreb. Stambene i poslovno-proizvodne zgrade naizmjenično građene bez izdvojene poslovno-proizvodne namjene.		

Naselje: Gajec

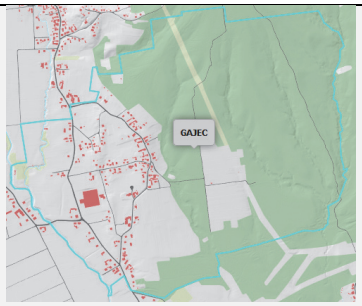

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 110 (1857.) Max: 311 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	311
		Broj kućanstava 2011.:	95
Površina izgrađenog građevinskog područja:	15,10 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	20,12 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	Djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Glavne relativno dobre sporedne u lošijem stanju Glavne prometnice zadovoljavajuće - sporedne manje zadovoljavajuće Slaba pokrivenost pjašačkim nogostupima ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – najznačajniji Termocomerce
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Više poslovno-proizvodne građevine
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno održavanje tehničke infrastrukture

	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta /tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA –trg i kapela
	Dom zdravlja /ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		Planirano
	Drugo:		Zgrada Društvenog doma.
ZAKLJUČAK	U istočnom dijelu naselja dominiraju šumske površine te je gotovo 50% površine naselja pod šumama (istočni dio naselja) koja daje karakteristični identitet naselju. U naselju najveći proizvodni pogon Termocommerc. Društveni dom je mjesto okupljanja mještana. Zgrade koje su smještene uz glavnu cestu Soblinec - Prepuštovec značajnije promijenile prostornu strukturu naselja.		

Naselje: Glavnica Donja

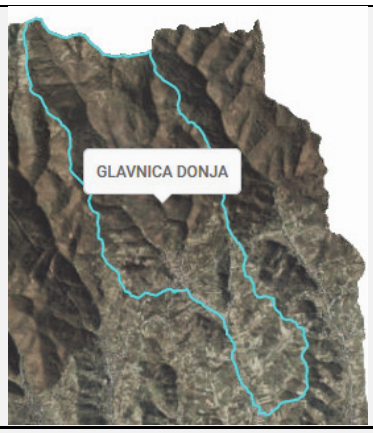

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 372 (1858.) Max: 1.031 (1890.)	**Broj stanovnika 2011.:**	544
		Broj kućanstava 2011.:	177
Površina izgrađenog građevinskog područja:	22,99 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	11,03 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	Da – P ili Pr +1
		Javni prostori i sadržaji:	Trgovi u obliku proširenih raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA - kvadratični
			Visina: Da Pr+1 i P+2
			Krov: Kosi
			Otvori: Da
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno loše Negdje zadovoljavajuće, negdje vrlo uske ceste Relativno malo ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	NE
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno izgraditi svu potrebnu tehničku infrastrukturu
		Naselje	Dva arheološka područja

	Kulturna baština	Zgrada	Povijesna civilna građevina Etnološka građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	-
		Ostale kategorije	vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE

TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi	NE
	Planinarski putevi	NE
	Vinske ceste	NE
	Biciklističke staze	NE
	Sportsko- rekreacijski sadržaji	NE
	Kulturne staze – tematske staze	Tradicijska drvena arhitektura
	Drugo	NE

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg /crkva/groblje	NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka	NE
	Trgovina	NE
	Pošta	NE
	Škola - područna	DA -Područna OŠ
	Vrtić	NE
	Igralište za djecu	DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji	NE
	Drugo	NE

ZAKLJUČAK	Zbog relativno visoke nadmorske visine naselje dosta slikovito uklopljeno u šumski krajolik i s pogledom prema jugu. Turistički potencijal neiskorišten. U naselju nalazi nekoliko manjih poslovnih prostora, dok se na poljoprivrednim parcelama sve više gradi plastenika. Prostorni identitet naselja u većoj mjeri sačuvan. Tradicijski poljoprivredni identitet gubi na značenju.

Naselje: Glavnica Gornja

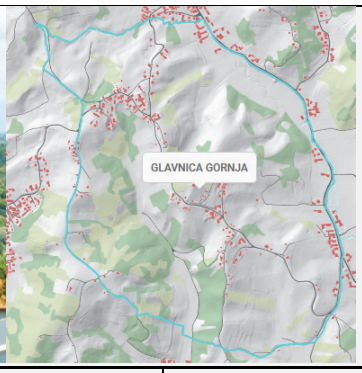

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1890.)[31] Max: 476 (1910.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**226**
		Broj kućanstava 2011.:	71
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**18.93 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**18,45 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – za gradnju tradicijske arhitekture korišten kamen i drvo
		Javni prostori i sadržaji:	Trgovi u obliku proširenih raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajući Relativno zadovoljavajući Na nekim mjestima jako uske ulice i teško moguće graditi pješački nogostup Nedostupan
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	NE

[31] 1890. naselja Glavnica Donja i Glavnica Gornja iskazivana su kao jedno naselje pod imenom Glavnica

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno opremiti sa svom tehničkom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Etnološka građevina Sakralna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijeedan krajolik okoliš kapele Krista Kralja
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Naselje razvučeno uglavnom po hrbtu brežuljaka. Nekadašnji vinogradi izgubili na značenju poljoprivrednog identiteta. Jugozapadni dio naselja pokriven šumom. U starom dijelu naselja vidljiva tradicijski način gradnje. Na jednom brežuljku dominira kapela Krista Kralja. Zapušteni vinogradi.		

Naselje: Glavničica

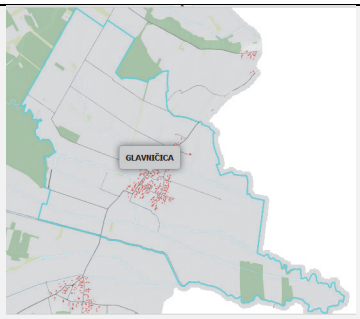

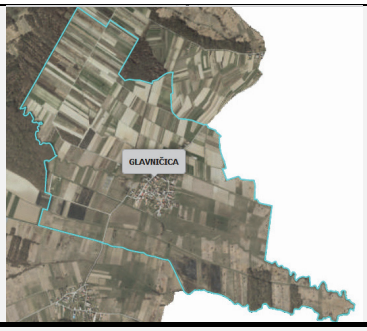

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 149 (1857.) Max: 327(1948.)	**Broj stanovnika 2011.:**	229
		Broj kućanstava 2011.:	61
Površina izgrađenog građevinskog područja:	20,78 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	9,12 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – stambena izgradnja Pr, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA - Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA – javni bunari
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro Potrebno proširiti mrežu pješačkih nogostupa ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjih površina i volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA - najčešće plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno poboljšanje tehničke infrastrukture
	Kulturna baština	Naselje	Povijesna seoska cjelina Arheološko područje
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brežuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA- unutar naselja u proširenim uličnim površinama
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Primjer zbijenog naselja uklopljenog u komasirano poljoprivredno zemljište. U naselju prevladavaju poljoprivredne parcele koje se obrađuju. Stanovnici bave uzgojem poljoprivrednih nasada pod plastenicima. Sportske površine nalaze u sklopu proširenih ulica. Sačuvano nekoliko primjera tradicijske drvene arhitekture. Plastenici karakteriziraju poljoprivrednu izgradnju.		

Naselje: Goli Breg

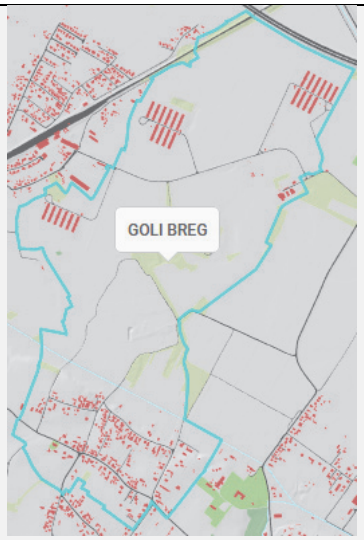

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 115 (1857.) Max: 406 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	406
		Broj kućanstava 2011.:	121
Površina izgrađenog građevinskog područja:	14,75 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	24,93 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila : Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno urediti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA - Tovilišta

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	U svim dijelovima naselja potrebno urediti tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	
		Zgrada	Dvije civilne i jedna sakralna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		NE
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI – KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Crkva/groblje
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo -		NE
ZAKLJUČAK	Jedno od rijetkih građevinskih područja naselja koje je koncentrirano u južnom dijelu naselja dok se u sjevernom dijelu nalaze poljoprivredne zgrade - tovilišta. Poljoprivredni identitet promijenjen izgradnjom tovilišta kao i okrupnjavanjem poljoprivrednih parcela. Građevinsko područje veže uz građevinsko područje Brezovica. Prostorni identitet promijenjen pod utjecajem izgradnje stambenih i poslovno-proizvodnih građevina većeg volumena i površina.		

Naselje: Goranec

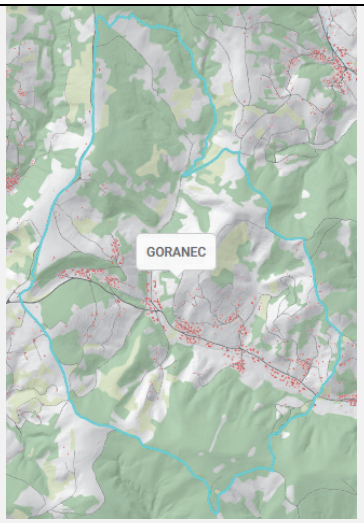

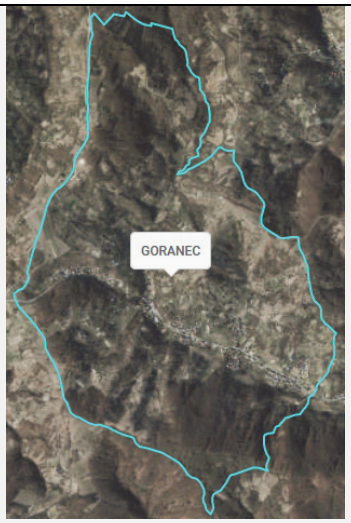

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 341 (1981.) Max: 622 (1900.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**449**
		Broj kućanstava 2011.:	138
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**17,14 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**10,42 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA – Mali trg
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativni uske ulice Većim dijelom ne zadovoljava Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – malih površina i volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	NE

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno opremiti tehničkom infrastrukturom u cijelosti
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	Park prirode	Park prirode Medvednica
		PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Značajni krajobraz
		Pojedinačni, NATURA	Područje ekološke mreže Vejalnica i Krč
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		NE
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Trg – prošireno raskršće
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Zgrada Mjesnog odbora
ZAKLJUČAK	Naselje slikovito, nekada sastavljeno od više zaseoka danas povezanih zaseoka. Veliki dio cesta nedovoljne širine. Poljoprivredni identitet – pogotovo vinogradi zapušteni i zarašteni. Sjeverni dio naselja pod šumskim površinama.		

Naselje: Gornji Dragonožec

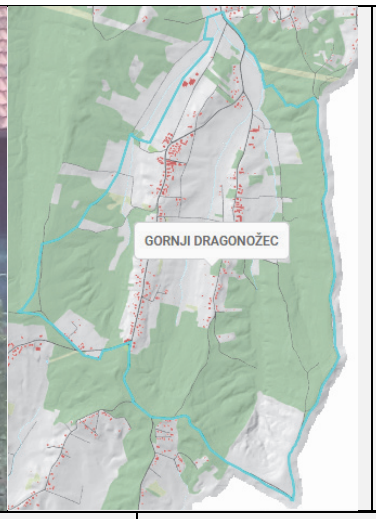

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1931.)[32] Max: 295 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	295
		Broj kućanstava 2011.:	95
Površina izgrađenog građevinskog područja:	23,7 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	40,88 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Tradicijske stambene kuće visine Pr
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA Pr+1 i Pr +2
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	zadovoljavajuće zadovoljavajuće Sve ulice potrebno urediti s mrežom pješačkih nogostupa ZET autobus

[32] Do 1931. iskazivano je kao naselje Dragonožec.

		Gospodarska izgradnja:	DA – Velike površine i volumen u rubnim i središnjim dijelovima naselja
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura	Sve dijelove naselja potrebno urediti s tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Krajobrazno područje	brežuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	Planinske **Brežuljkaste** Ravničarske		**Manje poljopr. parcele** Srednje poljopr. parcele Veće poljopr. parcele
	Šumske Ratarske Vinogradarske		
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Gornji Dragonožac je naselje čije se građevinsko područje nalazi uglavnom koncentrirano u dvije paralelne ulice položene u smjeru sjever – jug. Od jugozapadne strane do istočne strane naselje je obrubljeno šumskim površinama. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem izgradnje stambenih i poslovno-proizvodnih građevina većeg volumena i površina.		

Naselje: Gornji Trpuci

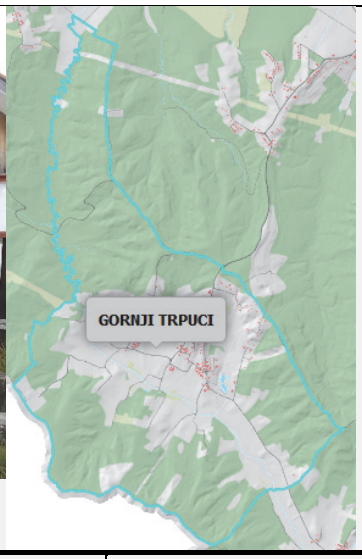

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 87(2011.) Max: 247 (1931.)	**Broj stanovnika 2011.:**	87
		Broj kućanstava 2011.:	37
Površina izgrađenog građevinskog područja:	12,43 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	21,69 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – pretežito stambena, Pr ili Pr+ kat
		Javni prostori i sadržaji:	Da – Javni bunari
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA Pr+1
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobra Potrebno produžiti pješačke nogostupe ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	NE
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA (konjušnice)

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	brežuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Tip krajolika	brežuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE

TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	NE	NE
	Planinarski putevi	DA
	Vinske ceste	NE
	Biciklističke staze	DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji	NE
	Kulturne staze – tematske staze	NE
	Drugo	Eko selo od tradicijskih kuća preuređenih za turizam

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje	Trg npr. oko javnih bunara
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna	NE
	Trgovina	NE
	Pošta	NE
	Škola	NE
	Vrtić	NE
	Igralište za djecu	Igralište za djecu
	Sportsko-rekreacijski sadržaji	NE
	Drugo	Eko naselje Trpuci.

ZAKLJUČAK	Naselje Gornji Trpuci nepravilnog oblika obrubljeno šumom. Zbog relativno slabe prometne povezanosti naselje nije značajno promijenilo prostorni identitet. U naselju izgrađeno Eko naselje – drvene kuće - kao smještajno ugostiteljski objekt. Mali broj i male površinom poljoprivredne parcele odražavaju specifičan vizualno-prostorni identitet.

Naselje: Gornji Čehi

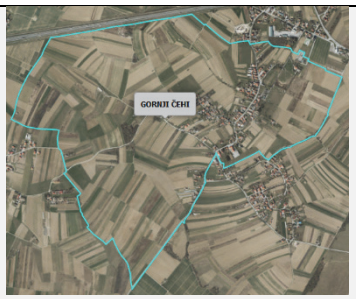

Položaj u Gradu Zagrebu:		jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 199 (1857.) Max: 571 (1921.)	**Broj stanovnika 2011.:**	363
		Broj kućanstava 2011.:	106
Površina izgrađenog građevinskog područja:	8,53 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	5,17 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – Pretežito stambena Pr
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA – Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: Da
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno dobro Relativno dobro Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – srednjeg volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE

	Vrsta krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Naselje Gornji Čehi je malo naselje okruženo poljoprivrednim parcelama. Poljoprivredni identitet snažno izražen dok je proizvodni identitet manji. Sjeverozapadni dio naselja graniči s autocestom.		

Naselje: Grančari

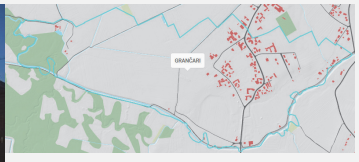

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 88 (1857.) Max: 221 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	221
		Broj kućanstava 2011.:	63
Površina izgrađenog građevinskog područja:	9,15 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	14,03 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA,, Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajući Relativno zadovoljavajući Potrebno u cijelosti izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjeg volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura	Potrebno cijelo naselje opremiti tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Grančari veže se na građevinsko područje naselja Hudi Bitek. U predmetnom slučaju radi se malom naselju a njegovo građevinsko područje koncentrirano je na glavnu cestovnu prometnicu. Prostorni identitet naselja Grančari također se mijenja pod utjecajem gradnje stambenih i poslovnih građevina većeg volumena i površina.		

Naselje: Havidić Selo

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 49(1971.) Max: 103 (1857.)	**Broj stanovnika 2011.:**	53
		Broj kućanstava 2011.:	18
Površina izgrađenog građevinskog područja:	8,4 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	26,7 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA – pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA Pr+1
			Visina: DA
			Krov: kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno loše Relativno uska Potrebno izgraditi nogostupe ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA - neprimjerena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	NE
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu naselja.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica

		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	-
	Vrsta krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Tip krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski tereni		NE
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Jugozapadni dio naselja karakteriziraju šume. Naselje Havidić Selo ne sadrži prepoznatljivu matricu tradicijskih naselja. Poljoprivredne parcele relativno male. U naselju nalaze nekoliko primjera tradicijske drvene arhitekture. Prostorni identitet mijenja pod utjecajem neadekvatne i nekvalitetne gradnje.		

Naselje: Horvati

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 466 (1857.) Max: 1.490 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.490
		Broj kućanstava 2011.:	420
Površina izgrađenog građevinskog područja:	74,10 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	168,14 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Potrebno poboljšati Potrebno proširiti Ne postoji ZET autobus, vlak
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	NE
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Zbog raspršenih naselja tehnička infrastruktura zahtijeva puno ulaganja.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski ruralni šumski krajolik	
	Tip krajolika	Nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Trg
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna		Dom zdravlja, ljekarna
	Trgovina		Trgovina
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Dvije željezničke stanice
ZAKLJUČAK	Južni dio naselja presječen željezničkom prugom. Južni dio naselja obrubljuje autocesta kroz šumu. Horvati se sastoje od više zaseoka što naselju daje specifični identitet. Poljoprivredni identitet karakterizira manje poljoprivredne i šumske površine. Prostorni identitet nije snažno promijenjen pod utjecajem gradnje poslovno –proizvodnih pogona.		

Naselje: Hrašće Turopoljsko

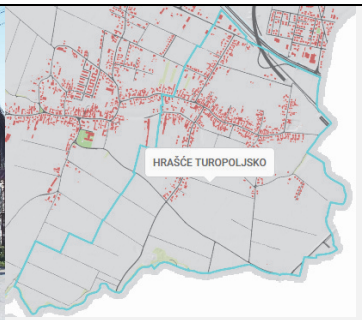

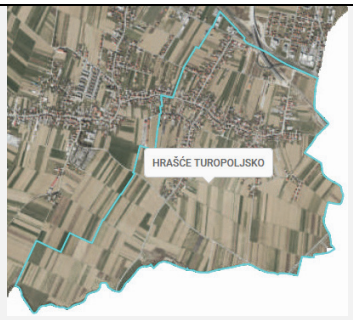

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 348 (1957.) Max: 1.202 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.202
		Broj kućanstava 2011.:	372
Površina izgrađenog građevinskog područja:	39,7 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	71,75 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuća Potrebno urediti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjeg volumena i površina
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Sve dijelove naselja potrebno urediti – opremiti s potrebnom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Arheološki lokalitet

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		NE
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA -Trg/crkva
	Dom zdravlja / ljekarna		DA -Dom zdravlja, ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Hrašće Turopljsko veže se s građevinskim područjem naselja Odra i Veliko Polje. Između naselja Hrašće Turopoljsko i Veliko Polje nalazi se glavna cestovna prometnica Grada Zagreba. U južnom dijelu naselja uređene poljoprivredne parcele. Građevinsko područje nalazi se u smjeru Grada Zagreba. Poljoprivredni identitet se mijenja pod utjecajem Grada Zagreba ali i gradnje stambenih i stambeno-poslovnih građevina većih volumena i površina.		

Naselje: Hrvatski Leskovac

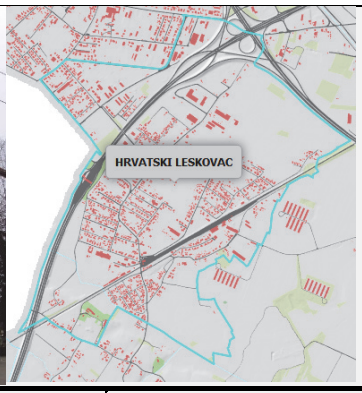

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1880.) Max: 2.687 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	2.687
		Broj kućanstava 2011.:	823
Površina izgrađenog građevinskog područja:	80,59 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	126,79 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA - djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr +1 i Pr +2
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prjevoz	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno proširenje ZET autobus, vlak
		Gospodarska izgradnja:	DA – pogon Overseas Express, hotel, dr.
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Da – manje površine i volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik južnog Zagreba	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		Samostan sestara Karmelićanki
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Da -Trg/crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA -Ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Trgovački centar Mercatone, željeznička stanica
ZAKLJUČAK	Zapadni i sjeverni dio naselja obrubljen cestovnim prometnicama. Ima Željezničku stanicu. Veći dio naselja izgrađen, tako da se manji dio odnosi na poljoprivredne parcele. Poljoprivredni identitet snažno promijenjen zbog izgradnje poslovno – proizvodnih sadržaja. U naselju izgrađeno nekoliko velikih skladišnih i proizvodnih pogona. Prostorni identitet promijenjen zbog utjecaja Zagreba i blizine cestovnih i željezničke prometnica.		

Naselje: Hudi Bitek

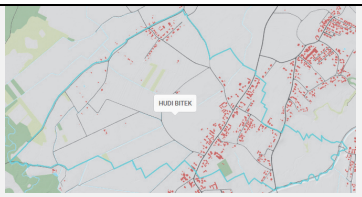

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 69 (1857.) Max: 441 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	441
		Broj kućanstava 2011.:	135
Površina izgrađenog građevinskog područja:	16,87 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	33,49 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja, Visine Pr
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA Pr +1 i Pr+2
			Krov: kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno uređenje ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- manjih površina i volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA- manjih površina i volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno je urediti s potrebnom izgradnjom tehničke infrastrukture
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	

	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		NE
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		Mlin
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Mlin
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja uglavnom se nalazi u središnjem dijelu naselja i uz glavnu prometnicu. Uokolo građevinskog područja nalaze se poljoprivredne parcele srednje veličine. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem izgradnje neprimjene izgradnje stambenih i poslovno proizvodnih građevina.		

Naselje: Ivanja Reka

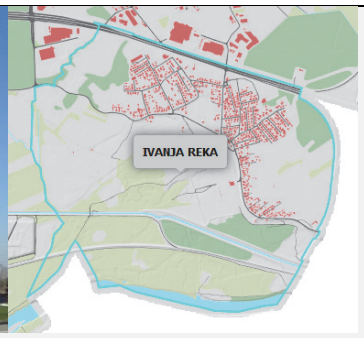

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 219 (1857.) Max: 1800 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1800
		Broj kućanstava 2011.:	95
Površina izgrađenog građevinskog područja:	43,81 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	38,73 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	Današnji utjecaj
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: Da
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro Potrebno proširiti mrežu ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA, većeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Uglavnom se grade poslovno - skladišni - proizvodni pogoni
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno stalno unaprijediti komunalnu infrastrukturu
		Naselje	NE

	Kulturna baština	Zgrada	Pojedinačni arheološki lokalitet
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik uz Savu
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	- NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		Mjesni odbor
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Trg/crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		Dom zdravlja, ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		DA
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji -		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Ivanju Reku karakterizira blizina cestovnih prometnica istočnog dijela Grada Zagreba dok južnu granicu naselja čini rijeka Sava. Južni dio naselja šumovit. Zbog blizine cestovnih prometnica na sjevernom dijelu naselja građene velike zgrade kao skladišta ili poslovni prostori. U središtu naselja nalazi crkva te javni sadržaji. U turističkoj promociji neiskorišteni turističko-rekreacijski potencijali Save.		

Naselje: Ježdovec

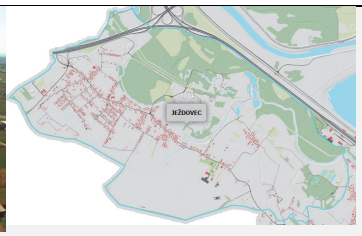

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 161 (1857.) Max: 1.728 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.728
		Broj kućanstava 2011.:	491
Površina izgrađenog građevinskog područja:	31,94 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	37,81 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trgovi kao proširena raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA, Pr+1
			Visina: DA
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA, Raspela
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Glavne prometnice zadovoljavaju Potrebno proširenje ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA, Izrazito poslovno-proizvodna
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	NE
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti postojeću tehničku infrastrukturu
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekracijske sadržaji		NE
	Drugo - vojarna		Vojarna
ZAKLJUČAK	Naselje Ježdovec sa sjeverne strane obrubljen cestovnim prometnicama. U naselju Ježdovec nalazi se zračna vojna luka i pripadajuća Vojarna. Zbog neposredne blizine cestovnih prometnica i lagan pristup na autocestu u Ježdovcu izgrađeno područje poslovno – proizvodne zone. Prisutna bespravna izgradnja. U Ježdovcu se nalazi i velika asfaltna baza. Poljoprivredni identitet gubi na značenju zbog sekundarnih i tercijalnih sadržaja. Poljoprivredne parcele uske i srednje veličine.		

Naselje: Jesenovec

Položaj u Gradu Zagrebu:	Sjeveroistok		
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 230 (1857.) Max: 460 (2011)	**Broj stanovnika 2011.:**	460
		Broj kućanstava 2011.:	119
Površina izgrađenog građevinskog područja:	17,20 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	7,46 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA- Trgovo kao proširena raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila cestovne prometnice: Pješački nogostup:	Relativno zadovoljavajuće Relativno nezadovoljavajuće Potrebno produžiti mrežu pješačkih nogostupa
		Gospodarska izgradnja:	DA manjih volumena i površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA - plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno opremiti sa potrebnom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik livada uz potok
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik
		NE	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brežuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		Kurija Žunec
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Trg
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Ugostiteljski sadržaji
ZAKLJUČAK	Južni dio naselja pod šumom. Nekada naselje imalo više zaseoka, danas spojeni zaseoci. U naselju zabilježeni primjeri neprimjerene gradnje seljačkih kuća. Poljoprivredni identitet gubi na značenju.		

Naselje: Kašina

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 817 (1869.) Max: 1.548 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.548
		Broj kućanstava 2011.:	483
Površina izgrađenog građevinskog područja:	53,11 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	65,74 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena, ugostiteljski sadržaji, Pr i Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Crkva
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA, Pr+1
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA oko crkve
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno produžiti nogostup Zet autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA, većeg srednjeg i većeg volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjih površina i volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno opremiti tehničkom infrastrukturom.
		Naselje	Povijesna seoska cjelina

	Kulturna baština		Arheološko područje
		Zgrada	Povijesna civilna i sakralna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan park u centru, park kod crkve sv Petra i Pavla. Vrijedan krajolik Lužci Vrijedan krajolik Medvednice
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik Dva parka, vrt i drvored (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	Brježuljkasti ruralni krajolik	
	Tip krajolika	Brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		Tradicija
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		Da
	Drugo		Ugostiteljski sadržaji
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA - Trg/crkva/groblje
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna		DA
	Trgovina		DA
	Pošta		DA
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Naselje vrlo izduženog oblika prema sjeveru. Sjeverni dio naselja pod šumom. Naselje poznato po poljoprivrednom i turističkom identitetu. U naselju dominira crkva Svetog Petra i Pavla oko koje se nalazi sačuvana jezgra naselja. Poljoprivredni identitet gubi na značenju. Naselje mijenja prostorni identitet pod utjecajem poslovnih i proizvodnih zona.		

Naselje: Kašinska Sopnica

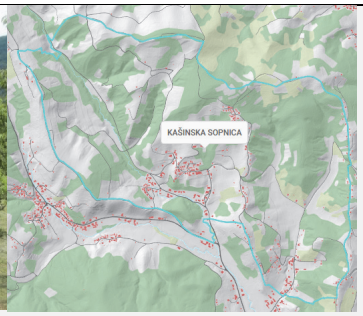

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 136 (1869.) Max: 408 (1921.)	**Broj stanovnika 2011.:**	245
		Broj kućanstava 2011.:	77
Površina izgrađenog građevinskog područja:	11.91 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	10,78 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA - Današnji utjecaj
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	Da, Pretežito stambena izgradnja, Pr, i Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: Da
			Volumen: Da, Pr+1
			Visina: DA
			Krov: DA
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće Nedostaju pješački nogostupi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno opremiti sa svom tehničkom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE

		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	Brdski ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		DA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA - Trg
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	U naselju nalazi nekoliko primjera tradicijske stambene arhitekture. Najljepši primjer zaseoka je naselje Petruši koje je gotovo u cijelosti sačuvano. Naselje se nekada sastojalo od više zaseoka koja su danas gotovo povezana. Dominiraju male i uske a sada i zapuštene poljoprivredne parcele. Nedostaju pješački nogostupi. Mijenja poljoprivredni identitet – odnosno gubi se.		

Naselje: Kućanec

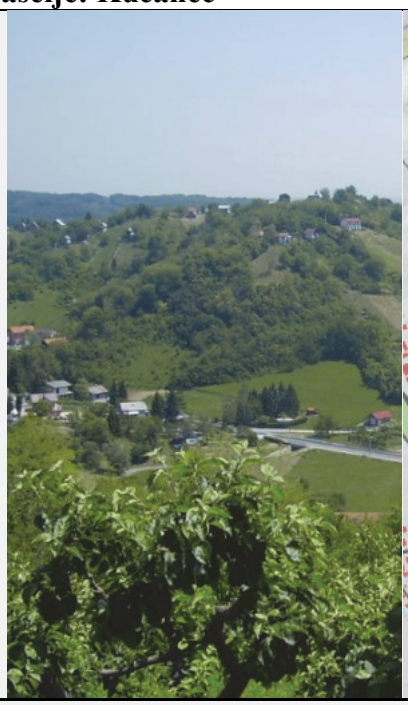

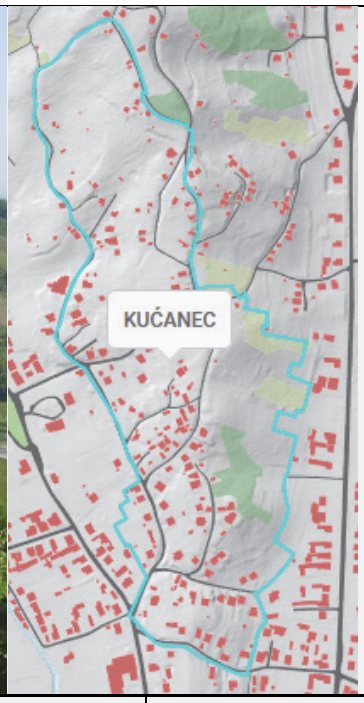

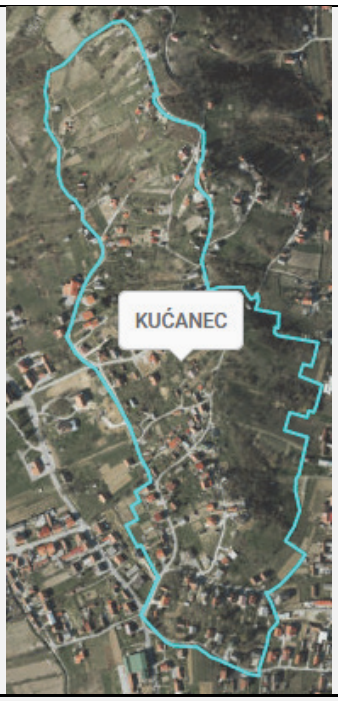

Položaj u Gradu Zagrebu:		sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 107 (1857.) Max: 228 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	228
		Broj kućanstava 2011.:	78
Površina izgrađenog građevinskog područja:	19,03 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	4,58 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA- Trgovi kao proširena raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno zadovoljava Relativno zadovoljava Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- neznatno zabilježeno
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – manjeg volumena i površine

		(hladnjače, garaže, farme, i sl):	
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:.	Cijelo naselje potrebno opremiti sa svom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Naselje karakteriziraju male poljoprivredne parcele na brežuljkastom krajoliku južne Medvednice. Građevinsko područje karakterizira raspršenost. U naselju ima sačuvanih nekoliko primjera tradicijske arhitekture visine visoki podrum i prizemlje. Prostorni identitet mijenja izgradnjom neprimjene stambene izgradnje čak Pr+1+2.		

Naselje: Kučilovina

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 209 (2001) Max: 445 (1910)	**Broj stanovnika 2011.:**	**219**
		Broj kućanstava 2011.:	77
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**10,34 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**5,54 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Tradicijska stambena arhitektura od kamena i drva Pr+1 ili samo drveta Pr
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA, Kvadrat
			Visina: DA , Pr +1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	relativno zadovoljavajuće relativno zadovoljavajuće Potrebno dograditi pješački nogostup ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- manje površine i volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manje površine i volumena
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno opremiti sa svom tehničkom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Značajni krajobraz
		Pojedinačni, NATURA	Područje ekološke mreže Vejalnica i Krč
	Vrsta/tip krajolika	Brdski ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	Brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		NE
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Potok - kanali usred sela
ZAKLJUČAK	Sjeverni i južni dio naselja nalazi se pod šumama. U naselju zamijećena neprimjerena stambena izgradnja volumenom i površinom. U naselju sačuvano nekoliko primjera tradicijske arhitekture od kamena i drva. Poljoprivredni identitet gubi na značenju. Na okolnim brežuljcima nalaze se klijeti koje se preuredile – vikendice. Za naselje karakteristični otvoreni potok – kanal uz cestu a pristup kućama preko mosta.		

Naselje: Kupinečki Kraljevec

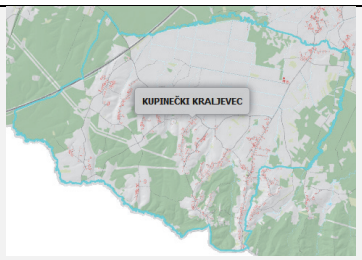

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 666(1857.) Max: 1.965 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.957
		Broj kućanstava 2011.:	562
Površina izgrađenog građevinskog područja:	111,53 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	193,48 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Više trgova
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: DA
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno izgraditi nogostupe ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- srednjeg volumena i površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl.):	DA – srednjeg volumena i površina
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastruktura:	Problemi s izgradnjom potrebne tehničke infrastrukture zbog veličine naselja
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Arheološki lokalitet
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica

		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Tip krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		Više manjih trgova/crkva/groblje
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		trafostanica
ZAKLJUČAK	U naselju Kupinečki Kraljevec nalazi se velika trafostanica Tumbri. Naselje se sastoji od više manjih naselja što mu daje specifičan prostorni identitet. Sjeveroistočni dio naselja presijeca autocesta. Samo sjeverni dio naselja komasirano poljoprivredno zemljište. U ostalom dijelu naselja nalaze se manje poljoprivredne površine i šumske površine. Prostorni identitet slikovitosti naselja relativno sačuvan.		

Naselje: Lipnica

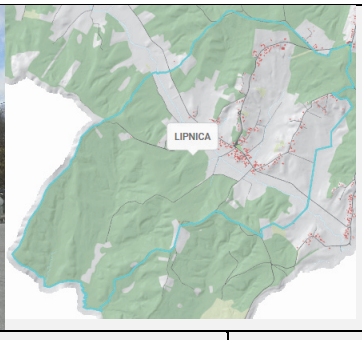

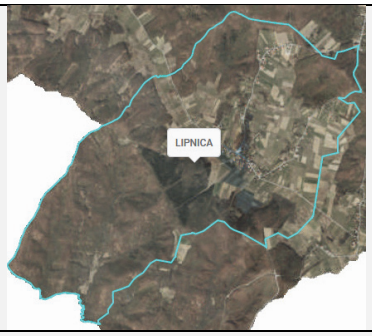

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 149 (1857.) Max: 276 (1931.)	**Broj stanovnika 2011.:**	207
		Broj kućanstava 2011.:	65
Površina izgrađenog građevinskog područja:	14,18 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	31,40 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trg kod vatrogasnog doma
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	relativno zadovoljavajuće relativno zadovoljavajuće Cijelo naselje potrebno urediti s mrežom pješačkih nogostupa ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno urediti s potrebnom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni šumski krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni šumski krajolik Obreža i Stupnika	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA trg i kapelica
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		NE
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		vatrogasni dom
ZAKLJUČAK	Naselje Lipnica nalazi u rubnom dijelu Grada Zagreba i uklopljeno je u šumsko područje. Naselje relativno izolirano i nije doživjelo značajne promjene prostornog identiteta. Nekada u naselju bila trgovina koja je danas zatvorena. Nedostaju pješački nogostupi.		

Naselje: Lučko

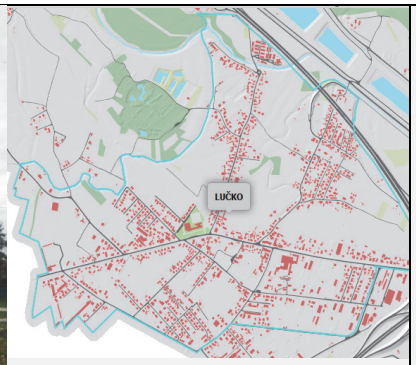

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min:121 (1857.) Max: 3.010 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	3.010
		Broj kućanstava 2011.:	935
Površina izgrađenog građevinskog područja:	94,81 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	113,2 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA Pr+2
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	loše zbog snažnog prometa relativno zadovoljavajuće Djelomično izveden Zet autobusi
		Gospodarska izgradnja:	DA, Pr+2, Pr+3
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	Zanemarivo
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno cijelo naselje urediti komunalnom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Arheološki lokalitet

			Dvije civilne i dvije sakralne građevine
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – trg i crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA – dom zdravlja i ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		DA
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Shopping centar
ZAKLJUČAK	Naselje Lučko jedno od naselja koje je snažno promijenilo prostorni identitet pod utjecajem grada Zagreba. Blizina cestovnih čvorišta i prometnica (zaobilaznica i priključak na autocestu) promijenilo prostorni identitet. Gotovo cijelo područje naselja izgrađeno. Nalaze se brojni tercijarni sadržaji.		

Naselje: Lužan

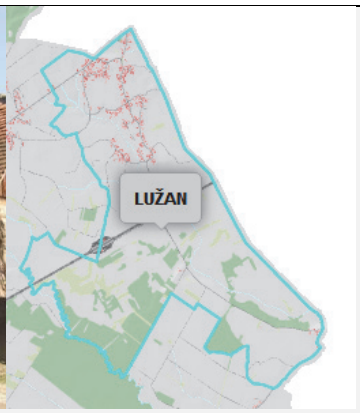

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 373(1857.) Max: 719 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	719
		Broj kućanstava 2011.:	196
Površina izgrađenog građevinskog područja:	40,11 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	13,33 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivreda izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	Ne
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno zadovoljavajući Relativno zadovoljavajući Postojeću mrežu pješačkih nogostupa proširiti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA, Jedan od najvećih proizvođača je Jukić bazeni ali i dr.
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA, Najčešće plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu

	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Tri etnološke građevine
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA – Staza mlijeka
	Drugo		Javni mljekomat
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Javni mljekomat
ZAKLJUČAK	Naselje u južnom dijelu presijeca zagrebačka zaobilaznica. Naselje karakteriziraju stambene zgrade uz relativno široke ulice. Poljoprivredni identitet sve manje na važnosti zbog utjecaja globalizacije. Zanimljiv je pokušaj revitalizacije poljoprivredne proizvodnje – postavljanjem mlijekomata u Lužanu. Sačuvano u naselju nekoliko primjera tradicijske drvene arhitekture. Naselje relativno razvučeno. Prostorni identitet relativno očuvan iako se mijenja.		

Naselje: Mala Mlaka

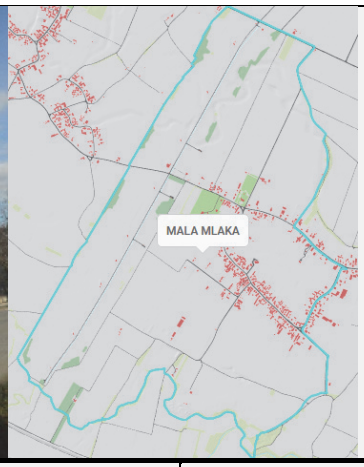

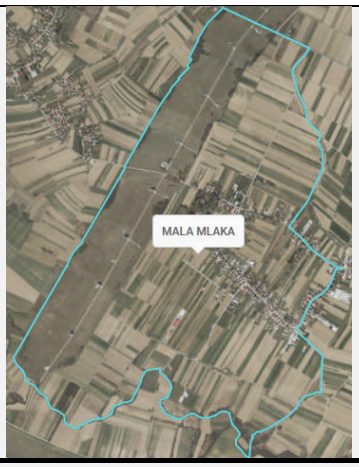

Položaj u Gradu Zagrebu:		**Jugozapad**	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 272 (1857.) Max: 660 (2001.)	**Broj stanovnika 2011.:**	636
		Broj kućanstava 2011.:	151
Površina izgrađenog građevinskog područja:	20,35 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	12,56 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trgovi u obliku proširenih raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA, Vodocrpilišta kao specifični sadržaj
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Uglavnom zadovoljavajuće Uglavnom zadovoljavajuće potrebno je urediti Zet autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA, srednjeg volumena i površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjeg volumena i površina

	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno urediti s potrebnom tehničkom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Dva pojedinačna arheološka lokaliteta i povijesna civilna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	perivoj dvorca Kuševi
		Ostale kategorije	Vrijedni park, vrt i drvored (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	- NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		Kurija Kušević Plavšić
	Drugo		Etno park
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA - trg
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko - rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Vodocrpilište

ZAKLJUČAK	U naselju nalaze vodocrpilišta za Grad Zagreb. Građevinsko područje naselja Mala Mlaka koncentrirano uz glavne ulice. Poljoprivredna aktivnost relativno ograničena zbog vodocrpilišta Grada Zagreba. Naselje nalazi na ravničarskom području. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem blizine Zagreba. U naselju nalazi Etno – park Zagreb – u kojem se nalazi izgrađena tradicijska turopoljska kuća. Ograničenja za razvoj naselja u poljoprivredi i gospodarstvu zbog vodocrpilišta.

Naselje: Markovo Polje

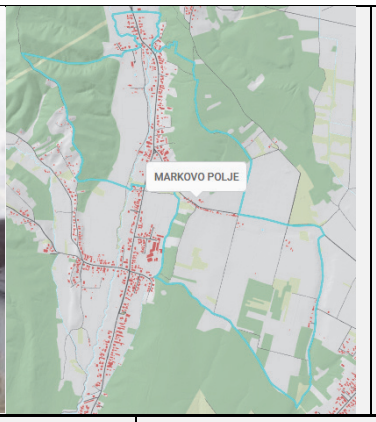

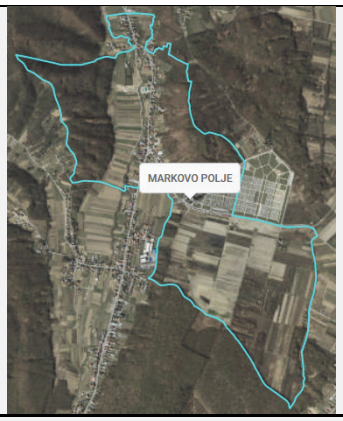

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1890.)[33] Max: 1.291 (2001.)	**Broj stanovnika 2011.:**	**425**
		Broj kućanstava 2011.:	126
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**44,48 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	**30,89 ha**

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA, Pretežito stambena i poljoprivredna oizgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljava Relativno zadovoljava Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – srednjeg volumena i površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno opremiti sa svom infrastrukturom.

[33] Do 1900. iskazivano pod imenom Novo Selo. Od 1857. do 1880. podaci su sadržani u naselju Vugrovec Donji. Iskazuje se kao naselje od 1948. U 1991. povećano pripajanjem dijela područja naselja Dobrodol, u kojem je sadržan dio podataka od 1890. do 1961

	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Evidentirane vrijedne gradske park šume i evidentirani vrijedni krajolik
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA - groblje
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Naselje Markovo Polje nalazi se neposredno uz Sesvete. Građevinsko područje naselja uglavnom se razvilo uz glavnu prometnicu. U naselju nalazi se istoimeno groblje. Gradnja poslovnih i proizvodnih objekata Stambena izgradnja pod utjecajem Sesveta te postaje jednoobrazna i istog kvadratičnog oblika te je naselje izgubilo svoj tradicionalni prostorni identitet.		

Naselje: Moravče

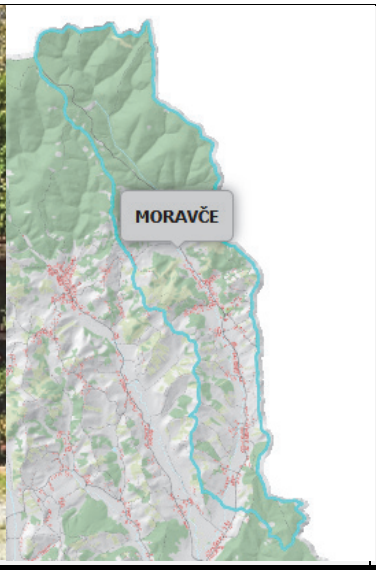

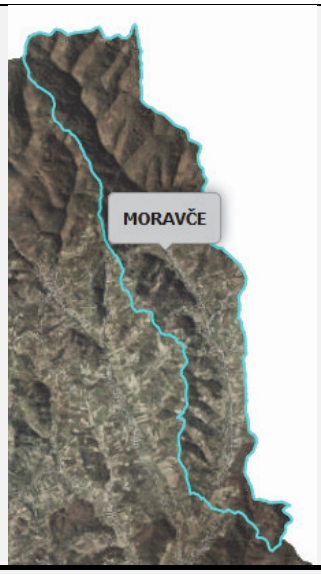

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 465(1857.) Max: 950 (1948.)	**Broj stanovnika 2011.:**	663
		Broj kućanstava 2011.:	211
Površina izgrađenog građevinskog područja:	38,81 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	32,56 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena, Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA, oko crkve
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila cestovne prometnice: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno zadovoljavajuće Relativno uske ulice Ponegdje samo jednostrani nogostup ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površina
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA - plastenici
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Potrebno raditi na usavršavanju tehničke infrastrukture

	Kulturna baština	Naselje	Povijesno seosko naselje Tri arheološka područja
		Zgrada	Dvije povijesne sakralne građevine
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Soliteri na trgu sv. Trojstva
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik Evidentirani parkovi, vrtovi i drvoredi
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE

TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi	DA
	Planinarski putevi	DA
	Vinske ceste	Vina Cergar
	Biciklističke staze	Da
	Sportsko- rekreacijski sadržaji	NE
	Kulturne staze – tematske staze	DA
	Drugo	NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje	Da – Trg/crkva/groblje
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna	NE
	Trgovina	DA
	Pošta	NE
	Škola -	DA OŠ- područna
	Vrtić	NE
	Igralište za djecu	DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji	NE
	Drugo	Privatna etno zbirka
ZAKLJUČAK	Sjeverni dio naselja prekriven šumama. Vrlo izduženi oblik naselja. Brežuljkast krajolik daje naselju pitoreskni izgled. Prostorni identitet mijenja pogotovo uz glavnu ulicu, te su kuće poprimile veće volumene i površine. Između dva svjetska rata izrazito vinogradarsko područje. Danas vrlo malo površina pod vinogradima u odnosu na prije. Postoje privatne inicijative za očuvanje etno baštine. Prema PPGZ-u Moravče ulazi u grupu naselja brdskog tipa područja D.	

Naselje: Odra

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 422 (1857.) Max: 1.866 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.866
		Broj kućanstava 2011.:	558
Površina izgrađenog građevinskog područja:	59,45 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	113,52 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja –karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, pretežito stambena, Pr
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu – karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1, Pr+2
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA, Više manjih trgova
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro Relativno dobro Potrebno izgraditi ZET autobus, vlak
		Gospodarska izgradnja:	DA – srednjeg volumena
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – volumenom i visimom
	Opće stanje	Tehnička infrastruktura:	Sve dijelove naselja potrebno opremiti tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Arheološki lokalitet

			Dvije sakralne i civilna građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski tereni		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI – KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – trg, crkva, groblje
	Dom zdravlja /ambulanta/ ljekarna		DA – dom zdravlja, ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		DA
	Škola		DA - OŠ
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Oteretni kanal, željeznička stanica
ZAKLJUČAK	Izduženi oblik naselja. Sjeverni dio naselja presječeno Avenijom Većeslava Holjevca. U samom središtu sačuvan relativno velik broj drvene tradicijske arhitekture. Paralelno s tradicijom izgrađeno novo stambeno naselje sa svom potrebnom infrastrukturom ali oblikovno identično kao u Zagrebu. Naselje presijeca odteretni kanal Sava Odra. Južni dio naselja karakteriziraju turopoljske šume. Prostorni identitet promijenjen zbog utjecaja grada Zagreba.		

Naselje: Odranski Obrež

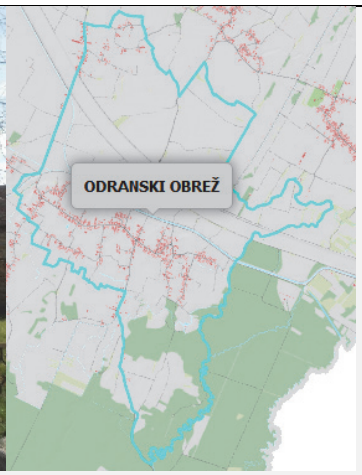

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 348(1857.) Max: 1.578 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.578
		Broj kućanstava 2011.:	456
Površina izgrađenog građevinskog područja:	62,78 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	118,13 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA - zaseok Rožići
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena, Pr
		Javni prostori i sadržaji:	DA, uređena s kapelicom
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno dobro U nekim ulicama uzak profil Potrebno izgraditi Zet autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- srednjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastruktura:	Potrebno izgraditi tehničku infrastrukturu u svim ulicama
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	Dva arheološka lokaliteta Etnološka građevina

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – trg/crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		DA – dom zdravlja, apoteka
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA – Područna OŠ
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Naselje presjeca odteretni kanal za slučaj poplava. Iako se radi o većem naselju nadomak Zagreba u naselju se nalazi još relativno velik broj drvene tradicijske arhitekture. U selu izgrađen Društveni dom – u kojem se u jednom dijelu nalazi trgovina. Također benzinska stanica u samom središtu naselja. Prostorni identitet dosta promijenjen pod utjecajem Zagreba ali još u središnjem naselju očuvani tragovi tradicijske arhitekture.		

Naselje: Paruževina

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 94 (1857.) Max: 632 (2011)	**Broj stanovnika 2011.:**	632
		Broj kućanstava 2011.:	214
Površina izgrađenog građevinskog područja:	34,54 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	55,05 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena, Pr
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1, Pr+2
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila cestovne prometnice: Pješački nogostup:	Glavna cesta relativno zadovoljavajuća Glavna cesta relativno zadovoljavajuća Potrebno proširiti pješačku mrežu
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA - manjeg volumena i površine

	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Sve dijelove naselja potrebno opremiti tehničkom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Južni dio naselja ravničarki - komasirane poljoprivredne površine. A sjeverni dio naselja izgrađeni dio naselja. Naselje izduženog oblika sjever – jug. Sjeverni dio naselja sastojalo se od više zaseoka koja su danas povezana. Karakteristične klijeti i vikendice za obronke Medvednice. Poljoprivredni identitet gubi na značenju. Zabilježeno više primjera neprimjerene gradnje.		

Naselje: Planina Donja

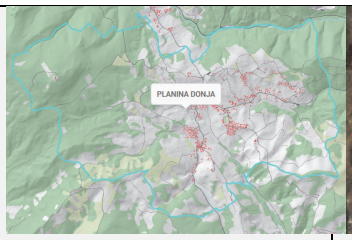

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 554 (2011.) Max: 1.208 (1931.)	**Broj stanovnika 2011.:**	554
		Broj kućanstava 2011.:	173
Površina izgrađenog građevinskog područja:	28,43 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	17,94 ha

P:PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trgovi kao proširena raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajući Nezadovoljavajući Potrebno produženje ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- malog volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA- malog volumena i površine
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Naselje potrebno urediti sa svom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	Pojedinačni arheološki lokalitet Povijesna sakralna građevina
	Prirodna baština	Park prirode	Park prirode Medvednica
		PPGZ preventivno zaštićena područja:	- NE

		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik Evidentirani vrijedni parkovi, vrtovi i drvoredi
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brdski ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		Ulaz u PP Medvednica
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – crkva, groblje
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Ulaz u PP Medvednica
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja nalazi se u sredini naselja i okruženo šumama. Poljoprivredni identitet karakteriziraju male poljoprivredne parcele. U zapadnom dijelu nalazi planinarski dom Lipa na Medvednici. Naselje se nekada sastojalo od zaseoka koji su danas povezani građevinskim područjem. Nedostaju pješačku nogostupi.		

Naselje: Planina Gornja

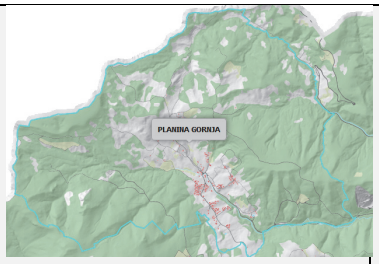

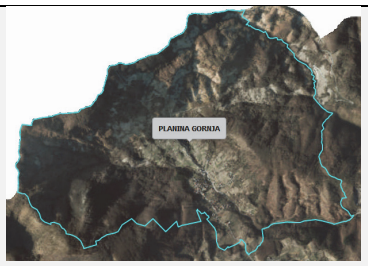

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: - Max: 271(1971.)	**Broj stanovnika 2011.:**	247
		Broj kućanstava 2011.:	80
Površina izgrađenog građevinskog područja:	8,97 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	8,82

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	Djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trg kao prošireno raskršće
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno dobre Uske prometnice Djelomično izveden ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- vrlo malo
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – vrlo malo
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Potrebno unaprijediti tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	Etnološka građevina
	Prirodna baština	Park prirode	Park prirode Medvednica
		PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Značajni krajobraz
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brdski ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo –		Uz potok obnovljeni mlinovi kao Boscev melin
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo -		Vatrogasni dom
ZAKLJUČAK	Površina gotovo cijelog naselja pod šumskim površina. Dio naselja nalazi se unutar Parka prirode Medvednica. Privatnom inicijativom koju su podržali građani uz potok obnovljeni mlinovi u obliku malih kućica. Zbog snažne dominacije šuma - i udaljenosti te teže pristupačnosti prostorni identitet dosta sačuvan.		

Naselje: Popovec

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 83 (1869.) Max: 776(2001.)	**Broj stanovnika 2011.:**	937
		Broj kućanstava 2011.:	307
Površina izgrađenog građevinskog područja:	39,28 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	27,26 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi, ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Dobro Zadovoljavajuće Postoji u dobrom stanju ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA - intenzivnije
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	NE
	Opće stanje	Stanjee tehničke infrastrukture:	Potrebno raditi na obnavljanju tehničke infrastrukture
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – trg i kapelica
	Dom zdravlja /ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Naselje Popovec pod snažnim utjecajem Sesveta. Grade se intenzivno poslovni i proizvodni pogoni. Dio naselja presjekla zaobilaznica. Poljoprivredni identitet očituje se u obrađivanju malobrojnih poljoprivrednih površina. Prostorni identitet narušen izgradnjom poslovnih i proizvodnih pogona.		

Naselje: Prekvršje

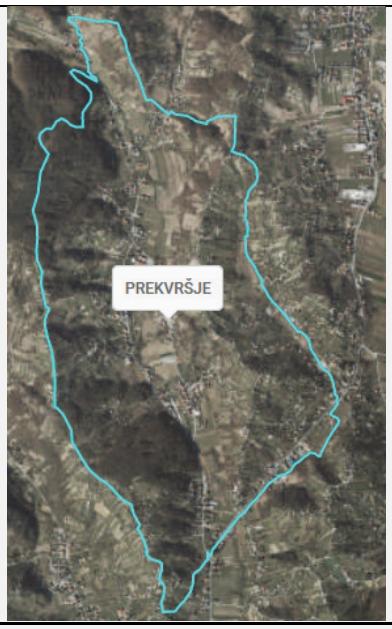

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 326 (1857.) Max: 809 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	809
		Broj kućanstava 2011.:	263
Površina izgrađenog građevinskog područja:	45,76 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	39,92 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambene, Pr i Pr +1
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr +1
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	zadovoljavaju zadovoljavaju Potrebno asfaltirati i izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Potrebno izgraditi svu potrebnu infrastrukturu

	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	Park prirode	Park prirode Medvednica
		PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Značajni krajobraz
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brežuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja uglavnom smješteno uz glavnu prometnicu., te je naselje poprimilo linijski karakter. U paralelnim ulicama istočno i zapadno od glavne ulice uglavnom smještene vinogradarske klijeti ali i stambene zgrade. Poljoprivredni identitet gubi na značenju pod utjecajem poslovno proizvodnih građevina. Prostorni identitet narušen izgradnjom neprimjerenog volumena postojećih kuća.		

Naselje: Prepuštovec

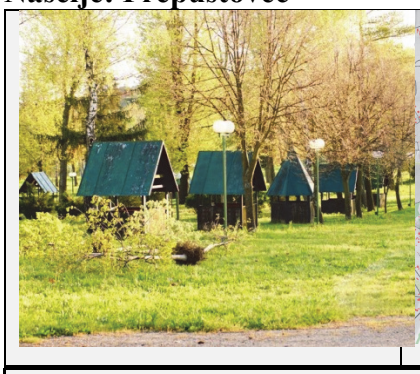

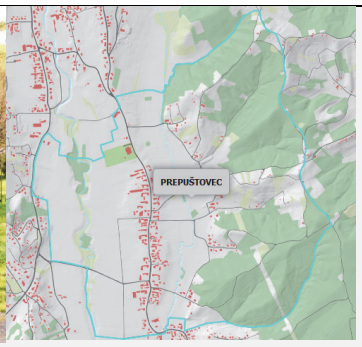

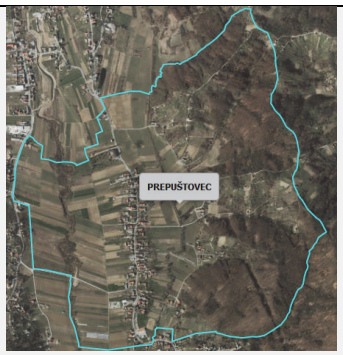

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 225 (1857.) Max: 385 (1948.)	**Broj stanovnika 2011.:**	332
		Broj kućanstava 2011.:	115
Površina izgrađenog građevinskog područja:	16,02 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	13,48 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	Djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena
		Javni prostori i sadržaji:	DA, Trgovi kao proširena raskršća
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA – pogotovo uz glavnu ulicu
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi i Ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Dobro Dobro Potrebno proširiti postojeći ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – posebno uz glavnu cestu
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA – dosta plastenika
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Tehničku infrastrukturu unaprijediti
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		DA -Poznato izletište
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA
	Dom zdravlja/ambulanta/ljekarna		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Izletište
ZAKLJUČAK	Prepuštovec ima ruralnu turističku tradiciju a time i prepoznati turistički potencijal. Uz glavnu ulicu zbog prometne dostupnosti dosta izmijenjen tradicijski prostorni identitet. U glavnoj ulici sačuvano nekoliko primjera tradicijske ruralne arhitekture. Istočni dio naselja pod šumskim površinama. Poljoprivredni identitet poznat je po vinogradarskim površinama.		

Naselje: Soblinec

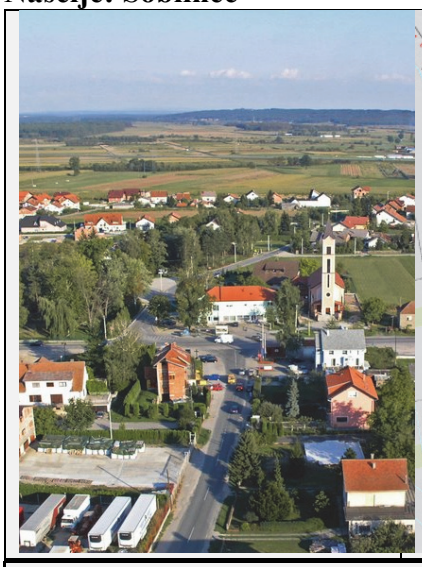
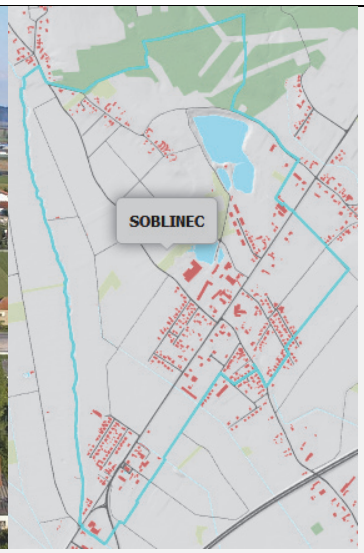

Položaj u Gradu Zagrebu:		sjeverisok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1890.) Max: 978 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	978
		Broj kućanstava 2011.:	95
Površina izgrađenog građevinskog područja:	44,58 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	68,07 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA - geometrijsko
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA intenzivna
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, čak do Pr+3
			Krov: DA
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće Potrebno produžiti nogostupe ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – srednjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	NE
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Potrebno opremiti s cjelovitom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Pojedinačni objekt prirode - soliter hrasta i jasena
		Ostale kategorije	Evidentirani pojedinačni objekt prirode
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		umjetno jezero
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA – trg i crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Umjetno jezero
ZAKLJUČAK	Jedno od rijetkih naselja grada Zagreba koji se nisu širili isključivo linijski uz glavnu ulicu, već s paralelnim ulicama. Zbog utjecaja Sesveta narušen tradicijski ruralni identitet i gradnje poslovnih i proizvodnih zgrada. Turistički potencijal svakako je u jezeru Bajer.		

Naselje: Starjak

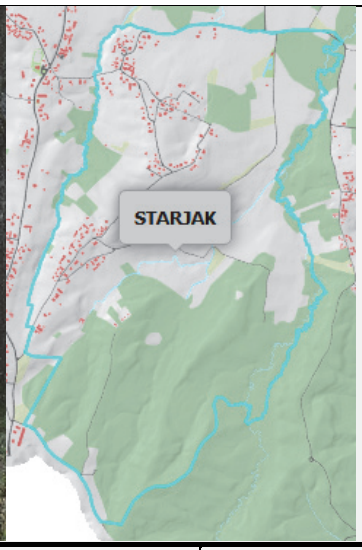

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jugozapad	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 104(1857.) Max: 227 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	227
		Broj kućanstava 2011.:	69
Površina izgrađenog građevinskog područja:	11,54 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	23,98 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA djelomično
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Nekoliko primjera tradicijske arhitekture, drvo, Pr
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA u manjoj mjeri
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	NE
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni rijevoz:	Loše Nužno proširenje Potrebna izgradnja ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA u manjoj mjeri
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA u manjoj mjeri
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture	Naselje potrebno urediti sa svom tehničkom infrastrukturom.

	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Vukomeričkih gorica
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta krajolika	brježuljkasti ruralni šumski krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni šumski krajolik Vukomeričkih Gorica	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		Da
	Vinske ceste		-
	Biciklističke staze		Da
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		Restoran „Luna“
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Južni dio naselja Starjak karakteriziraju šumske površine koje daju naselju specifičan prostorni identitet. S obzirom na položaj u Gradu Zagrebu (rubni) sačuvan je relativno velik broj okućnica s tradicijskim rasporedom gospodarsko-poljoprivrednih zgrada na parceli. U naselju Starjak sačuvan određen broj tradicijske drvene arhitekture koje daju određen pečat naselju. Nije evidentirana gradnja zgrada proizvodne namjene.		

Naselje: Strmec

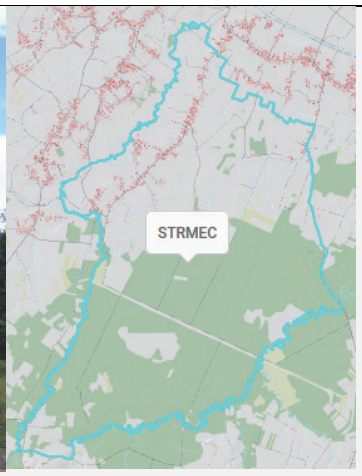

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 216 (1880.) Max: 645 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	645
		Broj kućanstava 2011.:	191
Površina izgrađenog građevinskog područja:	27,75 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	55,81 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA/NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1
			Krov: Kosi i ravni
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Zadovoljavajuće Zadovoljavajuće Potrebno proširiti i urediti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – npr. Tekstilna proizvodnja
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA -zanemareno
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Sve dijelove naselja potrebno urediti s tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		Paintball, Raspela, ugostiteljski objekt
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		DA
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	Naselje smješteno južno od Zagreba. Naselje je dobro cestovno povezano. Specifično linijsko naselje. Južni dio naselja karakteriziraju šumske površine. Prostorni identitet u manjoj mjeri promijenjen. Nekoliko manjih poslovno-proizvodnih pogona. Pitomi ravničarski krajolik. PPGZ planirane sportsko-rekreacijske površine		

Naselje: Šašinovec

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 445 (1857.) Max: 678 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	678
		Broj kućanstava 2011.:	191
Površina izgrađenog građevinskog područja:	33,63 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	29,23 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pr i Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA Pr+1 i Pr+2
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuća Relativno zadovoljavajuća Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA - većeg volumena i površine
		Novev zgrade poljoprivredne namjene	DA – već volumena i površine
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	U cijelom naselju potrebno izgraditi tehničku infrastrukturu.
	Kulturna baština	Naselje	Povijesna seoska cjelina
		Zgrada	Etnološka građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Park kod kapele Presvetog Trojstva
		Ostale kategorije	Dva evidentirana vrijedna parka, vrt i drvored
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti semi-ruralni krajolik	

	Krajobrazno područje	brježuljkasti semi-ruralni krajolik Sesveta	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA - trg
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo -		Vatrogasni dom
ZAKLJUČAK	Naselje u sjevernom dijelu presječeno autocestom. U jugozapadnom i sjeveroistočnom dijelu naselja nalaze se šumske površine. Južni dio građevinskog područja naselja Soblinec ulazi u naselje Šašinovec. Uz autocestu nalazi se veliki pogon tvornice Plastform d.o.o. i još nekoliko manjih poslovno proizvodnih pogona. Sačuvano nekoliko primjera drvene tradicijske arhitekture. Prostorni identitet se mijenja pod utjecajem nove gradnje. Šašinovec je zbog svojih prostornih karakteristika seosko naselje nizinskog područja tipa D.		

Naselje: Šimunčevec

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 241(1857.) Max: 428 (1910.)	**Broj stanovnika 2011.:**	271
		Broj kućanstava 2011.:	96
Površina izgrađenog građevinskog područja:	25,75 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	15,64 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljava Relativno zadovoljava Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno opremiti sa svom infrastrukturom.
		Naselje	Arheološko područje

	Kulturna baština	Zgrada	Arheološki lokalitet Etnološka građevina
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano)
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	Brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	Brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo - Groblja		NE
ZAKLJUČAK	Naselje izduženog oblika. Sjeverni i južni dio naselja nalazi pod šumskim površinama. Prostorni identitet naselja karakterizira raspšenost građevinskog područja koji se sada linijski povezano. Prostorni identitet nije izložen gradnji objekata veće volumena i površina već raspršene izgradnje.		

Naselje: Veliko Polje

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 0 (1981.) Max: 1.668 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.668
		Broj kućanstava 2011.:	517
Površina izgrađenog građevinskog područja:	21,14 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	31,25 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA - Geometrijsko
		Linijsko: NE	NE
		Raspršeno: NE	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, pretežito stambena izgradnja
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+3, Pr+4
			Krov: Kosi i ravno
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno unaprijediti ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – izrazito poslovna i proizvodnja izgradnja
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	NE
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	Cijelo naselje potrebno urediti s planiranom tehničkom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski semi-ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski semi-ruralni krajolik zapadnog Turopolja	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja /ljekarna		DA - Ljekarna
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Da – Dio veleposlanstva, poslovni prostori, i dr.
ZAKLJUČAK	Građevinsko područje naselja Veliko Polje koncentrirano je jugoistočnom dijelu naselja, dok u ostalim naseljima nalazi se poljoprivredne parcele. U naselju se nalazi veleposlanstvo SAD-a. Naselje Veliko Polje zbog blizine važnih cestovnih prometnica, ravničarske pozicije kao i blizine Zagreba izrazito mijenja prostorni identitet pogotovo zbog cestovnih prometnica.		

Naselje: Vuger Selo

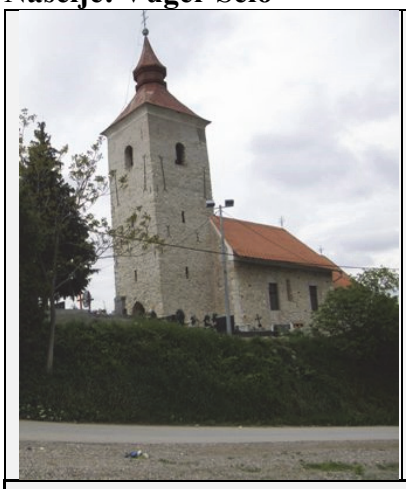
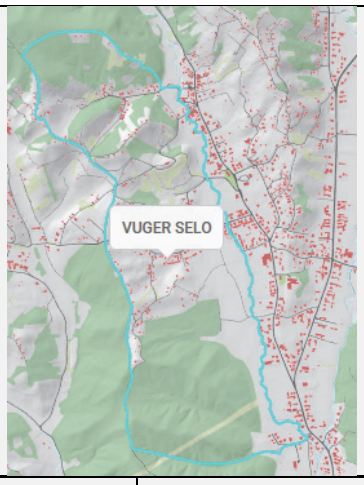

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 164 (1991.) Max: 353 (1900.)	**Broj stanovnika 2011.:**	273
		Broj kućanstava 2011.:	86
Površina izgrađenog građevinskog područja:	10,04 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	5,33 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	NE
		Stambena i gospodarska izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	DA, mali trg oko crkve
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljava Relativno zadovoljava Potrebno izgraditi ZET autobusi
		Gospodarska izgradnja:	DA- manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA - manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture.	Cijelo naselje potrebno opremiti sa svom infrastrukturom
	Kulturna baština	Naselje	Seosko naselje Dva arheološka područja
		Zgrada	Sakralna i civilna građevina

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	Vrijedni krajolik (evidentirano) i vrijedan park, vrt i drvored
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	Brežuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	Brežuljkasti ruralno-urbani krajolik južne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	DA
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA-crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo		Groblje
ZAKLJUČAK	Naselje se nalazi na obroncima Medvednice. Glavnina građevinskog dijala nalazi u smjeru istok-zapad. Južni dio naselja nalazi pod šumama. Ceste većim dijlom preuske i nedostaju pješački nogostup. U naselju nalazi groblje Vugrovec. Prostorni identitet mijenja što se zbijena sela pretvaraju u linijska.		

Naselje: Vugrovec Donji

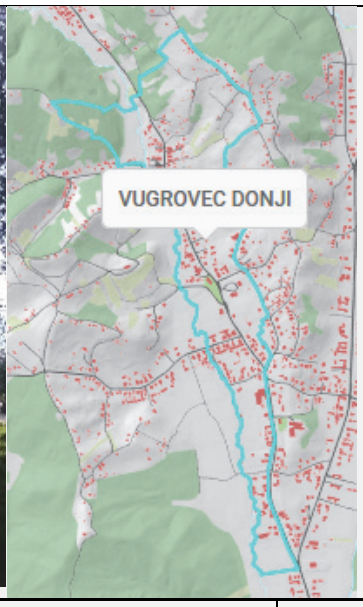

Položaj u Gradu Zagrebu:		sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 197 (1857.) Max: 691 (1948.)	**Broj stanovnika 2011.:**	442
		Broj kućanstava 2011.:	121
Površina izgrađenog građevinskog područja:	22,96 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	4,65 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	da
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pr, Pr+1
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA, Kvadratičan
			Visina: Da, Pr+2
			Krov: Kosi
			Otvori: Da
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	zadovoljavajuće zadovoljavajuće Potrebno proširiti mrežu ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	U svim dijelovima naselja potrebno izgraditi tehničku infrastrukturu.
		Naselje	Povijesno seosko naselje

	Kulturna baština	Zgrada	Dvije povijesne sakralne građevine; Povijesna civilna građevina; Dva arheološka lokaliteta
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Parkovi kod župne crkve i kapele sv. Mihalja
		Ostale kategorije	Evidentirani vrijedni krajolik Evidentirani vrijedni park, vrt i drvored
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		NE
	Kulturne staze – tematske staze		DA
	Drugo		DA – vinogradarski krajolik
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		DA- trg i crkva
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		DA
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		NE
	Drugo –		NE

ZAKLJUČAK	Naselje Vugrovec Donji izduženog oblika i gotovo cijelo naselje koncentrirano na glavnu ulicu u smjeru sjever – jug. Šumske površine samo u sjeveroistočnom dijelu naselja. Slikovito naselje koje je zadržalo usprkos novoj gradnji prostorni sklad s krajolikom. S obzirom da se radi o brežuljkastom području i malim parcelama

Naselje: Vugrovec Gornji

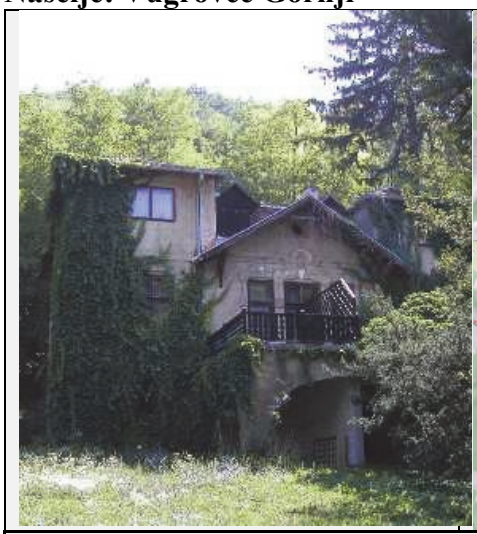

Položaj u Gradu Zagrebu:		Sjeveroistok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 287 (1991.)[34] Max: 357 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	357
		Broj kućanstava 2011.:	114
Površina izgrađenog građevinskog područja:	14,39 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	12,22 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pr, Pr+1 (zbog terena)
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA,
			Krov: kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Na nekim dijelovima preuzak Potrebno proširiti mrežu ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA- manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA- manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Propadanje, izgradnja, potpuna tehnička infrastruktura:	U naselju potrebno izgraditi svu potrebnu tehničku infrastrukturu

[34] Iskazuje se kao naselje od 1991.

	Kulturna baština	Naselje	Arheološko područje
		Zgrada	Dvije povijesne civilne građevine
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	Vrijedan krajolik Ljetnikovac Ružić
		Ostale kategorije	Značajni krajobraz Evidentirani vrijedni park, vrt i drvored
		Pojedinačni, NATURA	Područje ekološke mreže Vejalnica i Krč
	Vrsta/tip krajolika	brdski ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brdski ruralni krajolik jugoistočne Medvednice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	NE
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	NE
		Vinogradarske	DA
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	-
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		DA
	Planinarski putevi		DA
	Vinske ceste		DA
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo – Planinarski dom		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		NE
ZAKLJUČAK	U južnom i sjeveroistočnom dijelu naselja nalaze se šumske površine. Naselje uklopljeno u krajolik. U starom dijelu naselja neprimjerena gradnja uz stare tradicijske drvene kuće. U starom dijelu naselja nemogućnost izgradnje pješačkog nogostupa. Sačuvano nekoliko primjera tradicijske drvene arhitekture koja je izložena propadanju.		

Naselje: VURNOVEC

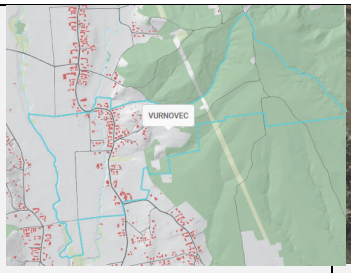

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 146 (1857.) Max: 297 (1868.)	**Broj stanovnika 2011.:**	201
		Broj kućanstava 2011.:	78
Površina izgrađenog građevinskog područja:	**12,04 ha**	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	3,69 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno zadovoljavaju Relativno zadovoljavaju Potrebno proširiti mrežu ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjeg volumena i površine
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – manjeg volumena i površine
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Naselje potrebno opremiti sa svom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE
	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	

	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	DA
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	DA
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE			NEMA
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE			NEMA
ZAKLJUČAK	Za razliku od većinu naselja koji su položeni u smjeru sjever – jug, naselje Vurnovec je formirano u smjeru istok zapad. Istočni dio naselja pokriven je šumom. Istočni dio naselja je nizinski i u tom dijelu nalaze se poljoprivredne parcele. Naselje je uglavnom smješteno uz glavnu prometnicu. Prostorni identitet mijenja se pod utjecajem nove gradnje većeg volumena i površine.		

Naselje: Zadvorsko

Položaj u Gradu Zagrebu:		Jug	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 210 (1857.) Max: 1.288 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	1.288
		Broj kućanstava 2011.:	403
Površina izgrađenog građevinskog područja:	39,86 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	69,79 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja - karakteristike**	Zbijeno:	NE
		Linijsko:	DA
		Raspršeno:	DA
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena, Pr
		Javni prostori i sadržaji:	NE
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA, Pr+1, Pr+1+Pk
			Krov: Kosi,
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz:	Relativno zadovoljavajuće Relativno zadovoljavajuće Potrebno proširiti mrežu ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA – manjem broju
		Nove zgrade poljoprivredne namjene	DA – u manjem broju
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Tehničku infrastrukturu potrebno proširiti na cijelo naselje
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik	
	Krajobrazno područje	nizinski ruralni poljoprivredni krajolik Brezovice	

POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	DA
		Srednje poljopr. parcele	DA
		Veće poljopr. parcele	NE

TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi	NE
	Planinarski putevi	DA
	Vinske ceste	NE
	Biciklističke staze	DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji	Da
	Kulturne staze – tematske staze	NE
	Drugo	Ugostiteljski sadržaji
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje	NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka	NE
	Trgovina	DA
	Pošta	NE
	Škola	NE
	Vrtić	NE
	Igralište za djecu	NE
	Sportsko-rekreacijski sadržaji	NE
	Drugo	NE
ZAKLJUČAK	Jedno od rijetkih naselja čije je građevinsko područje okruženo uglavnom poljoprivrednim, a ne šumskim parcelama. Naselje je Zadvorsko je linijske strukture. Prostorni identitet mijenja se najviše pod utjecajem izgradnje stambenih a manje pod utjecajem proizvodno- poslovnih građevina.	

Naselje: Žerjavinec

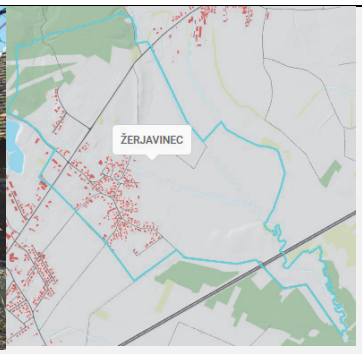

Položaj u Gradu Zagrebu:		Istok	
Broj stanovnika u povijesti:	Min: 244 (1857.) Max: 556 (2011.)	**Broj stanovnika 2011.:**	556
		Broj kućanstava 2011.:	180
Površina izgrađenog građevinskog područja:	22,21 ha	**Površina neizgrađenog građevinskog područja:**	15,91 ha

PROSTORNE KARAKTERISTIKE	**Tradicijska ruralna matrica naselja -karakteristike**	Zbijeno:	DA
		Linijsko:	NE
		Raspršeno:	NE
		Stambena i poljoprivredna izgradnja:	DA, Pretežito stambena
		Javni prostori i sadržaji:	DA
	Suvremeni utjecaji na tradicijsku matricu - karakteristike	Stambena izgradnja:	DA
			Novi prostorni oblici zgrada: DA
			Volumen: DA
			Visina: DA
			Krov: Kosi
			Otvori: DA
		Javni prostori i sadržaji	DA
		Stanje prometnica: Širina profila: Pješački nogostup: Javni prijevoz	Relativno zadovoljava Relativno zadovoljava Potrebno izgraditi ZET autobus
		Gospodarska izgradnja:	DA, Manji broj proizvodno-poslovnih pogona
		Nove zgrade poljoprivredne namjene (hladnjače, garaže, farme, i sl):	DA u manjoj mjeri
	Opće stanje	Stanje tehničke infrastrukture:	Cijelo naselje potrebno opremiti sa svom infrastrukturom.
	Kulturna baština	Naselje	NE
		Zgrada	NE

	Prirodna baština	PPGZ preventivno zaštićena područja:	NE
		Ostale kategorije	NE
		Pojedinačni, NATURA	NE
	Vrsta/tip krajolika	brježuljkasti ruralni krajolik	
	Krajobrazno područje	brježuljkasti ruralni krajolik istočne Medvednice	
POLJOPRIVREDNE KARAKTERISTIKE	**Reljefno obilježje**	Planinske	NE
		Brežuljkaste	NE
		Ravničarske	DA
	Korištenje	Šumske	NE
		Ratarske	DA
		Vinogradarske	NE
	Veličina	Manje poljopr. parcele	NE
		Srednje poljopr. parcele	NE
		Veće poljopr. parcele	DA
TURISTIČKE KARAKTERISTIKE	Hodočasnički putevi		NE
	Planinarski putevi		NE
	Vinske ceste		NE
	Biciklističke staze		DA
	Sportsko- rekreacijski sadržaji		DA
	Kulturne staze – tematske staze		NE
	Drugo		NE
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI - KARAKTERISTIKE	Trg/crkva/groblje		NE
	Dom zdravlja/ljekarna/apoteka		NE
	Trgovina		DA
	Pošta		NE
	Škola		NE
	Vrtić		NE
	Igralište za djecu		DA
	Sportsko-rekreacijski sadržaji		DA
	Drugo		Trafostanica od državnog značaja
ZAKLJUČAK	U krajnjem jugoistočnom dijelu naselje presječeno autocestom. U naselju se nalazi trafostanica Žerjavinec od državnog značaja. Samo naselje koncentrirano – zbijeno. Prostorni identitet se mijenja pod utjecajem nove izgradnje stambenih zgrada kao i poslovno-proizvodnih zgrada.		